Rastlantı
damkalar

ikinci kitap

şener aksu

rastlantı / ikinci kitap

şener aksu

1. basım

27 nisan 2018

ısbn

978-605-4651-67-2

yayın yönetmeni

ş.a

kapak resmi

ş.a

dizgi

öznur erdağı

baskı

başak matbaa tan. hiz. ith. ihr. tic. ltd. şti.

anadolu bulvarı no: 5/15 Gimat / Ankara

iletişim

0312 221 06 38

info@armoniaajans.com

aydilisanat yayınları 59

Rastlantı

damkalar

şener aksu

5.DÜĞÜM

bulut yüzlü geldiğinde tufan da gelecek
sular ne kadar soğuksa ataza o kadar yakın
kimse kimsenin rüyasını göremez
korkunun dişleri
ayrıçta duran içten yırtılır

6.DÜĞÜM

suyunu arayan ışık
düğümlenmiş zaman çözümü
hep o dem, hep o dem, o dem bu dem
ölümün gözleri derin
iki damlalık yazgı

7.DÜĞÜM

karanlık çökmeden
lahma kızarırken
çürük su kokusu
sularda kan sıcağı
göğsü parçalanan kank

5.DÜĞÜM

bulut yüzlü geldiğinde tufan da gelecek

Öyle hızlı yüzüyorlardı ki dalgalardan ve köpüklerden kuyruklarını göremiyordu. Ne kadar uzaktaydılar bilmiyordu. Yetişmek için bir şey yapmalıydı. Daha önce içine girdiği bir buz geçidini anımsadı. Oradan geçerse önlerine çıkabilirdi, arkadaşları çok şaşıracaktı… Ancak geçit uzundu, derin bir nefes almak için suyun üstüne çıktı ama gözleri gökyüzüne takıldı kaldı. Gökyüzü ne kadar maviydi, ne kadar ışıl ışıldı… Tek tük bulutlar beyaz bayaz, köpük köpük duruyordu. Işık mevsimi deniz de böyle mavileşiyor, gökyüzüyle birleşiyordu.

"Gökyüzü de deniz gibi" diye düşündü… Buzlar da denizin içinde bembeyaz benekler oluşturuyor, onlara bakmaktan gözünü alamıyordu. Ama şimdi dalmalı, akranlarını geçmeli ve ışık mevsimi yarışını tamamlamalıydı. Hızla daldı, akranları çoktan uzaklaşmışlardı, artık kuyruk dalgaları bile görünmüyordu. Gülümsedi, *"Çok şaşıracaklar, çok."* dedi…

Hızla buz geçidine daldı… Işık buzda maviden beyaza bir yelpaze oluşturmuş, parıldıyordu… Gittikçe hızını artırdı. Geçidin daraldığı yere gelmişti ki bembeyaz dişleriyle canavarı gördü. Öyle hızlı geçti ki yanından kendini tutamadı, buza

sırtını vurdu; bir sıcaklık sezdi ama umursamadı, canavar arkasından geliyordu. Var gücüyle geçitten çıkmak için çabaladı, nefesi bitti bitecekti, bir türlü geçidin sonu gelmiyordu. Arkasında canavar, önünde onca yol, içi sıkılmıştı. Nefesi kesilecekti ki geçit bitti, hızla su üstüne çıkıp bir nefes aldı. Dönüp buz geçidine baktı; canavar ortalıkta gözükmüyordu… Akranlarına bakındı, titreşimlerini dinledi; gittikçe yaklaştıklarını hissediyordu. Buz geçidi kestirmeydi ve orayı sadece kendi biliyordu. Yine önlerine geçmişti. Arkadaşlarının kabarcıklarını görür görmez sıcak su mağarasına doğru kuyruk sallamaya başladı…

Akranlarının bu işi anlamayan şaşkın şaşkın bakışlarını düşünüp gülümsüyordu, Tot'un istemeye istemeye adını anmasını düşündükçe de... Tot'la araları iyi değildi. Bunun nedenini bir türlü anlamıyordu, Tot'a ne yapmış olabilirdi ki? O topluluğun lideriydi; herkes onun dediğini yapardı. Onun sözünden çıkan topluluktan atılır, kendi başına yaşayamazdı bu karanlık soğuk sularda… Kim liderle çatışmayı göze alabilirdi ki, kendisi de almamıştı. Ne istenirse yapıyordu ama yine de Tot'a yaranamıyordu.

Sonunda kalabalık uzaktan göründü; sıcak su mağarasının ağzı dardı ve bütün Bulunlar yerlerini almıştı. Mağaranın iki yanında iki Bulun, kimin ilk önce mağaraya gireceğini kontrol etmek üzere duruyordu. Hızla mağaraya daldı ve iki bulun birden, *"Çerik"* diye bağırdılar. Geri döndüğünde en sevdiği akranı Sama'yla göz göze gelmişti. Sama soluk soluğa kalmıştı, bir şeyler demek istiyordu, bir şeyler söylemek istiyordu ama ne ağzından bir ses çıkıyordu ne de yerinde durabiliyordu. Çerik'in kendisini nasıl geçtiğini bir türlü anlamıyordu… Çerik hiçbir şey demeden Sama'nın boğazına sarıldı, kulağına fısıldadı;

-Sen benden iyisin, ama bu yarış…

-Nasıl olur? Nasıl olur da hep sen önce geliyorsun sıcak su mağarasına… Oysa sen bana yetişememiştin bile ilk derinlikte… Beni geçtiğini görmedim Çerik… Nasıl olur?

Sama'nın üzüntüsüne dayanamadı, *"Anlatırım."* dedi ve tekrar boğazına sarıldı. Bulunlar onları bekliyordu. Tot, ışık mevsimi tören konuşmasını yapacaktı. Bulunlar sıcak su mağarasının rahatlatıcı havasında yerlerini aldılar. Yarışmacılar da kendilerine ayrılan yerlere yüzdüler. Herkes sustu, sadece buzlardan damlayan suların sesi duyuluyordu. Tot; *"Işığın ve karanlığın, yıldızların ve buzulların, göğün ve denizin, ölümün ve doğumun yaratıcısı Birata huzurunda…"* diyerek her zamanki duasını yaptı ve yarışmanın birincisi olarak Çerik'i gösterdi. Yüzü her zamanki gibi asıktı, oysa ışık mevsimi Bulunlar için sevinç mevsimiydi; karanlık ve soğuk zamanlar geride kalmıştı. Kıtlık bitmiş, denizlere bolluk gelmişti… Tot'un yüzünü asmasına neden olan sadece Çerik'in yarışmayı kazanmasıydı. Nasıl oluyorsa, erişkinliğe vardığından beri yarışmaları Çerik kazanıyordu. Kehanetteki bulut yüzlü dişi bu olabilir miydi? Doğru dürüst balık yakalayamıyor, kayalardan yosun bile kazıyamıyordu… İçi daralmıştı; yarışma duyurusunu yaptıktan sonra Bulunların ataları Kılgı ve Andak'ın hikayesini anlatması için hikayeciyi çağırdı.

Yaşlı hikayeci zor bela yüzüp anlatı taşına sürünmeye başladı. Herkes onu izliyor, kolundan tutup taşa çıkarmamak için kendilerini zor tutuyorlardı. Genç erkekler dişlerini gıcırdatıyor, bu çaresizliğe dayanamıyorlardı. Sonunda hikayeci taşa çıktı ve bir ana Andak ve bir baba Kılgı'nın hikayesini anlatmaya başladı. Çerik bu hikayeyi dinlemekten bıkmıştı. Defalarca, defalarca dinlemişti. Yeniden dinlemeye dayanamıyordu. Midesi bulanıyor, kasları kasılıyordu. Bir yandan da omuzunda bir ağrı başlamıştı. Ancak törende yerinden kıpırdayamazdı. Bu affedilmez bir hataydı. Öylece durmalıydı. Kendi kendine öfkeleniyor, atalarına karşı saygılı olamamak-

tan suçluluk duyuyordu. Onlar ilk iki Bulunlardı; buz ülkesi Ataza'ya ilk sürgün edilen Damkalardı. Üç kişiydiler ama biri hiç alışık olmadığı bu karanlık soğuk sulara dayanamamış ve ruhu bulutlara uçmuştu. İlk ana Andak ve Kılgı sıcak su mağarasını bulduktan sonra hayatta kalabilmişlerdi. Bütün Bulunlar Andak ve Kılgı'nın soyundandı. Elbette arada yeni sürgünler oluyordu. Ancak Bulunlar kendilerini hep ilk ana ve ilk babadan olmuş görüyorlardı. Yolda ölen Sekel için de her ışık mevsimi başlangıcında yas tutuluyordu. Çerik, Sekel'in hikayesini seviyordu. Biran önce hikayecinin Sekel'i anlatmasını bekliyordu ama başı dönmeye başladı. İçinden bir alev dışarıya doğru yayılıyordu, el perdelerinden kuyruğuna kadar, yüzgeç ucuna kadar titriyordu; gözleri karardı, ışık azalıp bitti.

Tot, Çerik'le ilgili düşüncelere dalmıştı, *"Acaba kehanet doğru mu? Bulut yüzlü dişi Çerik olabilir mi?"* diye kaygılanıyordu. Dönüp Çerik'e baktığında omuzundan kan sızdığını gördü. Büyük bir telaşla şifacıyı aradı gözleri. Tot da olsa töreni bozamazdı. Ancak Çerik'in omzundan kan akıyordu ve suya ulaşırsa, kan kokusu mağaraya canavarları çekebilirdi. Şifacı bir türlü Tot'a bakmıyordu, sonunda göz göze geldiler ve gözleriyle Çerik'i işaret etti. Çerik'e çok yakın olan Şifacı suları dalgalandırmadan özenle Çerik'e yaklaştı. Yanındaki Sama ile birlikte kanın suya ulaşmasını engellediler. Şifacı çamurla Çerik'in yarasının üstünü kapadı. Bir an önce şifa mağarasına gitmeliydi ama ışık mevsimi töreni bitmeden bu olanaksızdı. Ne yapabilirdi?

Törenin sonunu bekleseler baygın Çerik soluksuz kalabilirdi. Hareket ettirilmesi gerekiyordu bir an önce… Şifacı Tot'a döndü. Tot zaten onları izliyordu. Şifacı tehlikeyi işaret etti. Tot öfkelendi, sağa sola baktı; Sekel'in hikayesi henüz başlamıştı, törenin bitmesine çok zaman vardı. İstemeye istemeye Çerik'in şifa mağarasına götürülmesine izin verdi. Şifacı,

Sama ve birkaç Bulun Çerik'i şifa mağarasına doğru taşımaya başladılar. İkisi el ele tutuştu ve Çerik'in başı yukarıda kalacak biçimde yüzmeye başladılar. Mağaradan çıkıp soğuk sulara ulaştıklarında Çerik derin bir nefes aldı, kendine geldi. Şifacı elini Çerik'in alnında tutuyordu. Yüzmemesi için işaret etti, Çerik'i yatıştırdı. Çerik'in zaten gücü yoktu, kendini şifacıya ve diğer Bulunlara bıraktı…

Sanki çürümüş bir balinanın içindeydi, koku bütün bedenine sinmiş gibiydi. Her nefes alışında ağır koku hücre hücre içine yayılıyor, Çerik kendinden iğreniyordu. Gözünü açtığında Şifacı'nın yüzünü gördü. *"Neredeyim ben?"* diyebildi. *"Ah minik!"* dedi Şifacı, *"Bütün şifa arayanların geldiği yerdesin…" "Bu koku, bu iğrenç koku da ne böyle?"* diye sordu Çerik. Bir yandan da etrafı inceliyordu. Loş bir mağaradaydı, kayalara sanki karanlık mevsimin güneş ışıkları yansıyordu. *"Tanrı teni… Apsa'nın teni"* diye yanıtladı Şifacı…

Şifacı iç geçirdi… Bütün bildikleri nefesiyle birlikte bulutlara yükselecekti… Yeterince yaşlanmıştı ama kimse onun bilgilerini öğrenmeye istekli değildi. Çerik'e bildiklerini öğretebilirdi ama Tot Çerik'ten hoşlanmıyordu ve onun öfkesini çekebilirdi. Bu hiç hoş olmazdı. Ne yapabilirdi? Düşüncelerden arınıp Çerik'in yarasıyla ilgilenmeye başladı. *"Bir süre yüzemeyeceksin minik."* dedi. Çerik Şifacı'nın kendisine *"minik"* dediğini fark etmişti ama şimdi daha önemli sorunları vardı. Omzundaki acı bütün bedenine yayılıyordu. Şifacı haklıydı, bir süre yüzmesi olanaklı görünmüyordu.

İçinde bir öfke büyümeye başladı; bunu kendine nasıl yapmıştı? Bir yarışmayı kazanacağım diye kendi bedenini nasıl tehlikeye atmıştı? Affedilir gibi değildi, o kadar öfkelendi ki kuyruğuyla suya vurmak istedi ama kendini tuttu. *"Bu bir rastlantı."* diye geçirdi içinden sonra, sadece bir rastlantı… O canavar orada olmasa diğer zamanlarda olduğu gibi rahatlık-

la buz geçidini geçecekti. Kendini suçlaması anlamsızdı. Bir yandan da aklına arkadaşlarına yaptığı haksızlık geliyordu… Bunu düşündükçe yüreği kararıyordu. Arkadaşlarını kandırmaktan utanıyordu. Söylendiği gibi bir gün yaptıklarından ötürü cezalandırılacak mıydı, emin değildi. Bu konuyu çok düşünüyordu ama bir yanıt bulamıyordu. Sorular soruları kovalıyor, büyük dalgalar oluşturuyordu içinde… Çoğunlukla düşüncelerinden yoruluyor, sonra da sızıp kalıyordu uyku günlerinde. Ama şimdi yaralıydı ve henüz uyku günü gelmemişti.

Bulunlar altı gün sürekli aktif olabiliyor, yedinci gün uykuya yatıyorlardı. Bulunların uyku günleri farklı olduğundan, topluluğun güvenliği sağlanabiliyordu. Birkaç bulun uyurken diğerleri onlara göz kulak olabiliyordu. Özellikle ışıklı mevsimde yiyecekleri kolaylıkla buluyorlar ve mağaralara dönüyorlardı ama yine de uyuyamıyorlardı. Herkes bu boş zamanları çok severdi, sıcak su mağaralarında uzanır, bol bol sohbet ederlerdi. Özellikle eski zamanların yaşantıları anlatılırdı. Bazen de şarkılar söylenirdi. Zaman zaman da gökyüzü hakkında konuşulurdu. Ancak bu eğlenceli zamanların bir de kötü yanı vardı… Sıcaktan buzlar kırılırdı yahut mağaralarda buz çöküntüleri yaşanırdı. Son zamanlarda Adamalar, Ataza'ya havayı içen, suları titreten, buzları kıran gemileriyle gelmeye başlamışlardı. Son zamanlarda mağara söyleşilerinin ana konusu Adamalar olmuştu. Bulunlar onlardan korkmaları gerektiğini biliyorlardı; hikayelerde Mardak'ın Adamalara yaklaşmayı yasakladığı anlatılıyordu. Ancak yine de Bulunlar Adamaları merak ediyorlardı, hem de çok merak ediyorlardı… Çerik bunlardan biriydi. Onlarla karşılaşmaya can atıyordu ama içindeki korkular hep engel oluyordu. Ne zaman onların gemilerinin titreşimini duysa heyecanlanıyordu.

Çerik mağarada birkaç gün uykusuz duracaktı ve boş dur-

mak çok can sıkıcıydı. Yalnızlığı severdi ama boş durmayı sevmezdi. Konuşacak kimse de yoktu; bir Şifacı vardı ama o da konuşmayı pek sevmiyordu. Çerik zaman geçirmek için etrafına bakındı; mağara büyük bir kayanın içinden fokurdayarak sızan kokulu sıcak suyun buzu eritmesiyle oluşmuştu. Kayalarda karanlık zamanlardaki güneşin rengine benzeyen parlamalar vardı. Buzul iyice incelmiş olmalıydı çünkü ışık buzulun içinden mağaradaki suları aydınlatıyordu. Çerik uzandığı kayanın sıcak olduğunu o an fark etti. Yan yatmış, yarası yukarıda duracak şekilde uzanmıştı. Kuyruğu sudaydı. Bu bir alışkanlıktı, her an suya dönmek, suyun korunaklı derinliklerine kaçmaya yönelik bir tutku vardı içinde. Bütün Bulunlar böyle dururdu mağaralarda. Ancak uzun süre aynı şekilde durmaktan yorulmuştu, sağ elini kullanarak bedenini sudan çıkarıp yatmak istiyordu; burada bir tehlike yoktu. Yarasının sızlamalarına karşın bunu başardı, suya paralel uzandı, başını azcık yükselmiş olan kayaya koydu. Derin bir soluk aldı…

Şifacı mağaranın girişinden göründü. Ne zaman çıkıp gitmişti anımsayamıyordu. *"Acıktın mı minik?"* diye seslendi ve elindeki balıkları Çerik'in yanına koydu. *"Hayır."* dedi Çerik, *"Pek iştahım yok…" "Bu normal."* dedi Şifacı,

-Yaralısın… Bu ağır bir yara, bir süre burada kalacaksın… Canın çektiğinde yersin nasıl olsa… Ben hep burada olamayacağım, yalnızlık zor ama dayanmalısın…

-Yalnızlığımı seviyorum… diye yanıtladı Çerik. *Yalnızlığı severdi, düş kurmayı, kendi kendine düşünmeyi severdi. Üstelik alışıktı da, birkaç arkadaşı dışında kimse ona yakınlaşmıyordu. Zaten Çerik de herkesle konuşmaya hevesli değildi.*

-Farkındayım minik… dedi şifacı. *Zaten bir erkek seçmiyorsun…*

Bu konuyu konuşmak istemiyordu Çerik ama nasıl oluyorsa konu dönüp dönüp buraya geliyordu. Şifacıyı sevmişti, kendine minik demesinden de hoşlanıyordu. Annesini kaybetmiş bir yetim olarak bu çok hoşuna gidiyordu. Onunla bu konuyu konuşabilirdi.

-Evet, dedi. *Onlarla ilgilenmiyorum… Anlaşamıyorum, yorucular, gereksiz şeylerden söz ediyorlar.*

-Ama onlar seninle ilgileniyor… Yoksa birini seçince bütün erkeklerin ilgisinden yoksun kalmaktan mı korkuyorsun? Akranların arasında böyle bir söylenti var… dedi Şifacı, bunu söylerken kayalara bakıyor, Çerik'le göz göze gelmekten çekiniyordu.

Zaman zaman bunu duyuyor ve çok öfkeleniyordu Çerik… Birini seçmek zorunda bırakılmaya dayanamıyordu; beğendiği biri yoktu, seçeceği biri yoktu… Sadece bu, ama diğerleri anlamıyordu. İçinden bağırmak geldi ama kendine bakan bu şefkatli Bulunun ne suçu vardı… Kendini tuttu, derin bir nefes aldı;

-Ben de duydum… Ama bu saçma! Onların ilgisini istemiyorum ki, hatta o ilgi beni boğuyor… Bir dişi birini seçmeyince diğerleri neden rahatsız oluyor anlamıyorum…

-Ah minik! dedi şifacı, sonra bir süre güldü. *Bunu anlaman gerek, keskin bir görün var… Bir erkeği seçmek, diğer erkekleri yatıştırmaktır… Böylece diğer erkekleri seçen dişileri de yatıştırmış olursun… Herkes rahat eder… Tanrılar bile…*

Çerik öylece kalakaldı. Hiç böyle düşünmemişti, *"Demek ki hep kendi gözlerinden bakmamak gerek gökyüzüne…"* diye geçirdi içinden. *"Demek ki hep kendi sesini dinlememek gerek…"* Şifacı Çerik'in dalgın halini önemsemedi, suya süzülüp mağaradan çıkıp gitti. Şifacı'nın sözlerini düşündükçe göğsü-

nün ortasına kocaman bir buzul gelip konuyordu. Tot da bu nedenle mi öfkeliydi? Onu seçmediği için mi? Belki de birini seçmediği için toplulukta huzursuzluk yaşanacağından mı?

Düşünceler arasında savurulup gitmişken bir titreşim başladı, buzulu bile titretiyordu. Buzların üzerine yığılmasından ürktü; *"Adamalar!"* diye haykırdı… Sesi mağarada yankılanıp durdu. Bir süre sonra titreşimler de, sesinin yankısı da bitti; derin bir sessizlik sardı mağarayı; buz aydınlığı suyun üstünü ayna gibi yapmıştı. Suyun bu durgun hali ilgisini çekti; eğilip suya yakından bakmak istediğinde yüzünü gördü… İlk kez kendi yüzünü görüyordu; önce irkildi, sonra ürkerek bir daha baktı, bir daha… Kendi yüzünü hiç görmemişti, alnının ortasında bir beyazlık görünüyordu ve yanaklarında da… Diğer Bulunların yüzleri derin su rengindeydi. Çerik onları gördüğünden kendi yüzünü yabancıladı. Bir daha baktı, yüzü gökyüzüne benziyordu, sanki bulutlar vardı yüzünde… Işık zamanı denize benziyordu, sanki küçük buzullar geziniyordu yanaklarında… Gittikçe alışmaya başladı, sevmeye başladı…

Hikayeci Sekel'in yüzünü de böyle tarif ediyordu. Çerik hikayenin o bölümüne bayılırdı; *"Yüzü gökyüzü gibiydi bulut bulut, sözü gökyüzü gibiydi uzak yakın…"* Birden durdu… Sekel'in hikayesindeki bir bölüm geldi aklına. Bir kehanetten söz ediliyordu, *"Bulut yüzlü geldiğinde tufan da gelecek…"* O an düşünüyor muydu? Üşüyor muydu? Dağılıyor muydu parça parça, yanıyor muydu, anlayamadı… Sanki bütün bedeni yara olmuştu… Işık mevsimi buzları gibi içinden parçalar kopup suya düşüyordu… Sanki tufan içinde kopmuştu. Dayanamadı, haykırdı; *"Ana!"*

Haykırış şifacıya kadar gitti… Çok uzakta değildi, hemen mağaraya döndü. Ne olmuş olabilirdi? Adamaların gemileri buzulları mı çökertmişti? Canavar mı mağaraya girmişti? Canavarların mağaraya gelmeyeceğini biliyordu; canavar şifa

mağarasının kokusuna dayanamazdı. Buzullar çökse bunu hissederdi, sular dalgalanırdı… Peki, ne olmuştu? İki kuyruk sallayışına mağaraya yetişti, mağaraya girdiğinde her şeyin yerli yerinde olduğunu gördü. Çerik mağaranın derinliklerindeki kayanın üzerindeydi, tıpkı bıraktığı yerde ve tıpkı bıraktığı gibi uzanıyordu. Yanına yaklaştı; *"Minik!"* diye seslendi. Çerik tepki vermedi. Şifacı eliyle başını iki yana ayıran titreşim çıkıntısına dokundu. Bulunlar için bu şefkat dokunuşuydu… Çerik gözlerini açtı. *"Ne oldu minik!"* diye seslendi yeniden, *"Ne oldu?"*

Çerik kendi içinde parçalanmıştı; konuşacak hali yoktu. Hikayedeki kehanete göre tufanın habercisiydi… Bunu nasıl üstlenirdi, bu yükü nasıl kaldırırdı? Tot'un ve diğerlerinin bakışlarını düşündü bir bir. Kendinden uzak duran akranlarını… Sama olmasa neredeyse konuşacak kimsesi olmayacaktı. Yoksa onlar kendi aralarında bunu konuşuyorlar mıydı? Yoksa herkes biliyordu ve kendisi mi bilmiyordu? Şifacının yüzüne baktı; çenesi, ağzı, büyük gözleri, nefes deliği, titreşim çıkıntısı hepsi, hepsi kendisiyle aynıydı. Bir tek yüzündeki beyaz lekeler farklıydı… Bu lekeler de neydi böyle? Bir yazgı mıydı? Yoksa bir rastlantı mıydı? Bazı balinalarda böyle lekeler görmüştü, hatta canavarın yüzünde de koyu lekeler vardı. Belki de bu doğaldı ama ya hikaye?

Hikayedeki tufan habercisi bir şifacının yavrusuydu. Oysa Çerik annesini hiç tanımadı. Annesiz büyümüştü, annesinin buz yıkıntıları altında kaldığı söylenmişti. Şifacının da yavrusu yoktu; yoksa annesi Şifacı'ydı da Çerik'ten gizliyorlar mıydı? Böyle bir şey olabilir miydi? Şifacı'nın kendine gösterdiği bu şefkat, *"minik"* diye seslenmesi… Düşündükçe aklına yatıyordu, belki de şifacının yavrusuydu ve bunu herkes biliyordu. Bunu sorgulamanın tam zamanıydı; Şifacı'ya baktı… Bakışları çok içtendi ama yüzü yorgundu. Böyle bir dişi, yavrusundan uzak durabilir miydi?

-Yavru büyüttün mü Şifacı? diye mırıldandı.

-Yok! Benim yavrum olmadı… Bulunlarda yavru çok az oluyor, biliyorsun… Yazgı; kimi yavru büyütüyor kimi dert…

-Yavrun olmadığı için dertleniyor musun?

-Dert mi demeliyim bilemedim… Bazen düşünüyorum, neredeyse kırk ışık mevsimi yaşadım, kırk daha yaşasam aynı şeyleri yaşarım. Sadece Adamaların gürültüsü geldi Ataza'aya. Arada Damgalardan sürgün gelmezse aynı su, aynı hava…

-Ama diğer Bulunlar gibi değilsin, şifacısın, farklı şeyler biliyorsun, Bulunları iyileştiriyorsun…

-Evet, evet… Ama o da bir yerde döngüye giriyor. İlk dolunayı gördüğümde büyülenmiştim, ama sonra alışıverdim. İlk erkek seçtiğimde de. Şifacı olunca da böyle oldu miniğim…

Çerik Şifacı'nın yanıtlarında bir içtensizlik görmüyordu. Gözlerinin içine bakıyordu, gözleri apaydınlıktı… Sakladığı bir şey hissetmiyordu, oysa Sama bir şey saklasa hemen fark ediyordu. Sezgileri diğer Bulunlardan daha güçlüydü. Bunu bildiklerinden diğer Bulunlar göz göze gelmekten kaçınıyorlardı Çerik'le… Belki de gerçekten annesi değildi ve sadece yavru özlemiyle içten *"minik"* diyordu… Ama hikaye?

-Peki, annemle aran nasıldı, sever miydin?

-Evet, o benden büyüktü, bilgeydi… Garip halleri vardı, senin de var…

-Yüzü benim gibi alaca mıydı?

-Hayır! Ama o da senin gibi garip şeyler yapardı. Pek de arkadaşı yoktu…

-Peki, Sekel'in hikayesindeki kehanet…

-Anlamadım, dedi Şifacı. *Gözlerini kaçırdı ve yarasıyla ilgilenmeye başladı. "Yara düzelmeye başladı minik… Uyuma gününden sonra kapanır belki…"*

-Belki… dedi Çerik, kehanet meselesiyle yüzleşmek istiyordu. Sorularını doğrudan sormaya karar verdi. *Ama zihnimdeki yara kolay kolay iyileşmeyecek gibi…*

-Zihnindeki yara mı?

-Evet!

-Nasıl bir yara bu?

-Bir merak! Biraz doğruldu, şifacının yüzüne yaklaştı… Miniğinin zihninde bir yara var; apaçık yanıtla ki yara kapansın… Çünkü emin olamadıkça o yara büyüdükçe büyüyecek…

-Apaçık yanıtlayacağımdan emin olabilirsin, dedi Şifacı. Derin bir nefes aldı, ne soracaktı? Annesinin ölümünü mü soracaktı ona? Zor bir anıydı, nasıl anlatırdı…

-Sekel hikayesinde anlatılan tufan habercisi ben miyim?

Şifacının birden eli ayağı kesildi… Tot bu konuda emindi; Çerik'in yüzündeki işaretler hikayeye bire bir uyuyordu. Sadece annesinin Şifacı olması uymuyordu ve bir de Bulunlarla Damkaların savaşı… Bulunların Çerik'i tufan habercisi olarak gördüklerini nasıl söyleyebilirdi? Ama söz vermişti… Bir süre sustuktan sonra konuşmaya başladı:

-Hikayedeki bulut yüze uygun ilk Bulun sensin… Çerik'in üzüleceğinden korkarak ellerine sarıldı birden ve sözüne devam etti… *Ama hikayede annesi şifacı olacak ve Bulunlarla Damkalar savaşacak, sonra tufan olacak deniyor. Senin annen şifacı değildi, senin annen şifacı değildi…* Birkaç kez yüksek

sesle söyledi bunu… Çerik'i ikna etmek istiyordu, onun kendine zarar vermesinden korkuyordu, Bulunları terk etmesinden korkuyordu; karanlık sularda kaybolmasından, canavarlarca yenmesinden korkuyordu.

Çerik'in yüzünde şifacının korktuğu gibi bir değişim yaşanmadı; anlattıklarını dikkatlice dinliyordu… Ne panikti ne dehşete düşmüştü…

-*Anladım,* dedi Çerik, sonra düşünmeye başladı. Hikayeler gerçek olabilir miydi? Gelecek önceden biliniyor olabilir miydi? Gelecek ve geçmiş daha baştan belliyse yaşamanın anlamı neydi? Tot'un asık suratıyla tekrarladığı yasalara ne gerek vardı? Gelecek belliyse, ne yaparsan yap onu değiştiremeyeceksen neden şu ya da bunu yapma kararı var? Düşündükçe aklına yatmamaya başladı bu kehanet meselesi… Ancak bunun üzerine düşünmesi gerekirdi; kendinden de, düşüncelerinden de emin olamıyordu. Özellikle topluluğun kanısını öğrendikten sonra topluluk dışı kalmaktan korkuyor, bununla nasıl baş edeceğine yönelik kaygılara kapılıyordu. Düşünmeliydi, çok düşünmeliydi…

Çerik'in bu içe kapanık hali Şifacı'yı daha çok korkuttu; bu normal değildi… Hangi Bulun olursa olsun, toplum dışı kalmaktan ölesiye korkardı. Çerik'in ruhu mu dalgalanmıştı? Böyle birkaç Bulun vardı ama onların konuşmaları garipti, bir şey anlaşılamıyordu. Çerik oldukça anlaşılır ve açık konuşuyordu. Ne dediğinin, ne diyeceğinin farkında gibiydi.

-*Söylediklerim seni korkuttu mu miniğim?* diye mırıldandı. Çerik onu duydu ama bir yanıt veremedi, mağaranın tavanına bakıyordu; bir yanı buz bir yanı kayalıktan oluşan bu yapı ne garipti… İkisi de katıydı ama biri her an suya dönüşebilirdi; Apsa'nın insafına kalmıştı… *"Kaya gibi olmalı."* diye geçirdi içinden ama bunu yüksek sesle söylemişti, kendine şaşırdı.

-Anlamadım, dedi Şifacı… Bir yandan da içini bir korku aldı. Acaba anlattıkları Çerik'in ruhunu mu dalgalandırmıştı? Kendini kötü hissetti. Ruhu dalgalananlar topluluğa uyamıyor, kısa zamanda ruhları bulutlara uçuyordu… Derin bir pişmanlık yaşadı, ne yapmıştı! Neden anlatmıştı!

-Eğer buz olsaydım, şimdi senin söylediklerin içimi kaynatır, su olurdum… Yani yok olurdum, ama kaya erimez ki… Sonra doğrulup sağlam eliyle şifacının alnına dokundu. Bir anda Şifacı'nın içindeki acı eriyip çıktı, yüzüne gülümseme geldi. Kendini hafif, ışık mevsimi parıltıları gibi hissetti…

-Sen şifacısın minik… Sen şifacısın. Elin içimi aydınlattı, elin zihnimi aydınlattı, sen şifacısın… İçinden suya atlamak, dalmak, dalga yaratmak, oynamak geliyordu… Bu kez bağırarak; *"Sen şifacısın!"* dedi… Sonra da mağaranın sularına bıraktı kendini… Sağa sola yüzüyor, çığlıklar atıyor, dalıyor, suyun üstüne zıplıyor, köpük köpük dalga çıkarıyordu.

Çerik, olan bitene şaşkınlıkla bakıyordu. Şifacı'ya ne olmuştu? Yaşlı, bitkin, yılgın şifacıdan şakacı, neşeli, yaramaz bir akranına dönüşmüştü sanki… Daha ne olduğunu soramadan Şifacı çığlık ata ata mağaradan çıkıp gitti.

Çerik bir süre öylece kaldı… Anlamıyordu; ne olmuştu da şifacı böyle değişmişti? Acaba ruhu mu dalgalanmıştı… Bu hiç hoş olmazdı. Asıl ruhu dalgalanacak olan kendisiydi. Yanıtlaması gereken onca soruyla başbaşa kalmıştı… Yaşanması gereken ağır bir ömürle baş başa kalmıştı… Üstelik bitkindi; nicedir yemek yiyemiyordu ve gözünden uyku akıyordu. Tavandan damlayan sulara baktı, baktı… İçi geçti.

sular ne kadar soğuksa ataza o kadar yakın

Mağaranın tavanından damlayan suların sesini duydu önce, sonra dışarıdan gelen dalga seslerini… Gözünü açtı; mağaranın girişinde yedi Naksı elinde mızraklarıyla sıralanmış onu izliyordu. Bir an ne olduğunu anımsayamadı; bir göreve gitmesi mi gerekiyordu da geç kalmıştı, yoksa hasta mıydı? Suya dalıp çıktı, kendine geldi. Ardından mızrağını aradı, bulamadı… *"Nerede bu batrak?"* diye bağırmaya başladı. Naksılardan biri yüzüp yanına geldi. İşaretle bir şey anlatmaya çalışıyordu. *"Ne diyorsun candaş?"* dedi. Naksı ağzını açmıyordu. Elleriyle bir şeyler anlatıyordu boyuna… *"Ne oldu? Neden konuşmuyorsun?"* diye sordu. Sonra diğerlerine baktı, onlar da ses çıkarmıyorlardı… Birden anımsadı; yasaları çiğnediği için Yedi Ayraklar meclisi kararıyla sürgüne gidiyordu. Bir Naksı olarak asla yanından ayırmadığı mızrağı elinden alınmıştı… Bütün diğer sürgünler gibi Son Uç Mağarasında, uyku gününü geçirmişti. Bundan sonra karanlık ve soğuk sulara yüzecek, bir daha dönmeyecekti. Daha önce kendisi de bir Damkanın sürgününe eşlik etmişti… Bu töreni biliyordu.

Damkanın Bulun olduğu o sabahı anımsadı… Denizde fırtına vardı; dalgalar kıyıları dövüyor, kuşlar çılgınca bağırıyordu. Bu uç kıyalarda her zaman canavarlar gezinirdi, bu sular her zaman tehlikeliydi. Damkanın bir Bulun olarak sınırı geçip

soğuk denizlere gidişi geldi gözünün önüne, yüreğini ezmişti. Özellikle nefes alıp son kez geri dönüp baktığında, diğer Naksılar gibi onun da nefesi kesilmişti... O gün düşündükleri geldi aklına; Ataza yolunda elinde bir batrak olmadan nasıl avlanacak, nasıl korunacaktı o zavallı? Bir canavar onu kolaylıkla parçalayabilirdi… Adamalar onu avlayabilirdi… Onları atlatsa bile nerede uyuyacak ve onu uykusunda kim koruyacaktı? Karanlık sularda hiç mağara yoktu… En azından yüce Nak öyle demişti… O her şeyi bilen ve her şeyi sezendi. Gerçi sürgün yolculuğunu tamamlayanların olduğu söyleniyordu ama Ataza'dan dönen olmamıştı. Zaten dönemezdi, dönmesi yasaktı.

Derin bir nefes aldı, tek tek candaşlarına baktı… En az otuz yıl birlikte candaşlık yapmış, Nak ve Ayrakların hizmetini yürütmüşlerdi. Ne çok anıları vardı, ne maceralar atlatmışlardı. Birlikte kaç kez ölümden dönmüşlerdi, birlikte kaç kez sevinmişlerdi… Şakalaştıkları zamanlar geldi aklına. Candaşlarından kendini ayrı düşünmemişti hiç; yürek yüreğe yaşamıştı onlarla ömrü boyunca… Ama şimdi onlarla iki laf bile edemiyordu. Artık Naksı değildi, Damka bile değildi… Bir sürgündü ve sürgünlere Bulun deniyordu. O artık bir Bulundu… Kimse bir Bulunla konuşmazdı, kimse Buluna dokunmazdı… Sanki bütün ömründen soyunmuş gibiydi; kendini çıplak hissediyordu, derisi yokmuş gibi acı içindeydi… Ne var ki olan olmuştu ve buna katlanmalıydı çünkü rastlantı yoktu, ne olacaksa koşulların sonucu olurdu, buna inanıyordu.

Her şey bir dalaşma töreninde Ayrak Abaka'nın konuşmasıyla başlamıştı. Abaka diyordu ki; varlıkla yaratıcı birdir. Herkes gibi Komkom da şaşırmıştı. Ama Abaka gerekçelerini sıraladıkça karşısındaki dalaşanlar susuyordu bir bir… Eğer varlıkla yaratan bir olmazsa, yaratan başka yerde olsa, yaratan var olamaz diyordu… Ona göre bütün evren Birata'yla vardı ve Biratayla sonsuza kadar yaşayacaktı. Mardak

da Birata'nın görüntüsüydü, Nak da, Damkalar da… Hatta balıklar, sular hava bile… Her şey Birata'nın görüntüsüydü. Kimsenin kimseden değeri fazla olamazdı. Nak da, Naksı da aynı değerdeydi. İşte bunu duyunca Komkom'un zihninde şimşekler çaktı; fırtınalar başladı… Aklı karıştı, ruhu karıştı… Uzun süre kimseyle konuşmadı bu durumu ama düşündü, düşündü… Abaka haklıydı; Buna yüreğinden inanmıştı ve bu inancından dolayı sürgüne gidiyordu…

Sürgün ölüm demekti aslında… Mardak, Damkaların birbirini öldürmesini yasaklamıştı. Bütün ezberlerde söylenirdi bu… Bu yüzden Nak düzenini bozanlar sürgüne gönderiliyordu. Bir daha geri dönmemek üzere sürgüne! Ataza bilinmez bir yerdi; Ataza soğuk ve karanlıklar ülkesiydi… Daha önce Naksılardan hiç kimse sürgün edilmemişti, böyle bir olay ne duyulmuş ne görülmüştü. Nak düzeninde beklenecek bir şey de değildi çünkü Naksılar Nak'ın hizmeti için hayatlarından vazgeçmeye yemin ederlerdi. Ancak Komkom Nak düzenine karşı fikirleri ağzından kaçırmış, diğer Naksılarla konuşmuştu. Yeminini çiğnemişti bir kere… Bu affedilir bir şey değildi. Nak düzenini temelden bozan bir şeydi… Nak'ın kulağına gittiği gün Yedi Ayrak, oy birliğiyle Ataza'ya sürülmesine karar vermişti. Tartışma bile olmamıştı…

Bütün olan biteni yeniden anımsadı Komkom… Yeniden üzerine düşündü, yeniden yaşadı. Söz ne kadar ağırdı, ne kadar tehlikeli, ne kadar akıcı… Nasıl da arkadaşlarının kulağından süzülüp Nak'a kadar gitmişti… Ama olan olmuştu; Naksı ölüm korkusunu yenmiş bir Damkaydı. Olan olurdu, bunun önüne geçmek olası değildi. Artık yola çıkmalı, bu bulanık düşüncelerden kurtulmalıydı.

-Zaman geldi candaşlarım, dedi. Ardından derin bir nefes alıp candaşlarının yanına yüzdü; yedisinin de gözlerinin içine baktı bir bir… Her birinde kendini gördü, her birinin içinde

kendini buldu sıcak… Artık ayrılacak ve onlardan kopacaktı. Artık onların gözünde bir anı olacaktı. Candaşlarının da anılarıyla kendisine eşlik etmesini istiyordu. Yüzlerine uzun uzun baktı, yüzlerini yüreğine kazıdı. Artık onları kolayca anımsayacaktı, bundan emindi. Sonra mağaraya doğru yüzmeye başladı, kuyruğunu öyle kuvvetli vurdu ki mağaranın tavanına su sıçradı.

Daha önce hiçbir candaşlarını sürgüne göndermemiş Naksılar birbirlerine baktılar… Sabaha kadar içleri yanmış, aralarında bir kelime bile konuşmamışlardı. Ayrılık zamanını düşününce kan ağlıyorlardı. Bir Naksıyı sürgüne nasıl göndereceklerdi? Sürgüne giderken Komkom, nasıl dayanacaklardı? Ne var ki Komkom alınlarına dokunduğunda içlerindeki karanlıklar aydınlandı, sanki ay doğdu yüreklerine… Komkom gururluydu, güçlüydü, kararlıydı… Bir Naksı ömrü boyunca nasıl görünürse öyle görünüyordu; göreve nasıl hazırsa sürgüne öyle hazırlanmıştı.

Mağaranın dışına çıktıklarında akıntılar birbirine karışmış, fırtına çıkmıştı. Su öyle bulanıktı ki ancak renk görüleriyle şekilleri kavrayabiliyor, çevrelerini anlayabiliyorlardı. Damkaların bu son sınırında her zaman fırtına olurdu; akıntılar birbirine karışır, balık sürüleri kaynardı… Dolayısıyla canavarlar da buraları severdi. Komkom'un elinde mızrak olsa bu canavarlarla baş edebilirdi. Soğuklara ulaşabilirdi… Ama yasa gereği *"Batrak"* denilen mızrak elinden alınmıştı, Naksılar en çok bunu hazmedemiyorlardı. Bir Naksıya Naksılık töreninde mızrak verilir ve Naksı ölene kadar o batrağı kullanırdı. Naksılar hep batraklarıyla dolaşırdı. İlk kez bir Naksı, elinde mızrak yokken yüzecekti… Tek başına ve mızraksız karınlık sularla nasıl baş edecekti?

Komkom Naksıların geçmesi yasak olan sınıra geldiklerini biliyordu, geri dönüp onlara baktı; cesurca baktı, tıpkı dişi

seçme zamanlarındaki gibi sevinçle baktı… Bu gücü nereden alıyordu kendisi de bilmiyordu ama candaşlarından ayrılırken küçük düşmek istemiyordu, Naksı seçilmişti, Naksı gibi ölecekti… Son bir kez nefes aldı; derinlere dalıp canavarlardan kurtulmayı planlıyordu. Ne var ki yarım saatte bir nefes alması gerekirdi. *"Keşke Batrağım elimde olsa…"* diye geçirdi içinden… *"Ataza'ya kadar gider gelirim yalnız başıma ama şimdi çıplak gibiyim…"* Düşüncelerin esiri olmamak için suya dalıp yüzeye çıktı. Sonra göğsüne vurup Naksılara el salladı…

Komkom gözden kaybolana kadar Naksılar orada kaldılar. Belki bir daha görürüz umuduyla beklediler… Sessizliği Komkom'un akranı Naksı bozdu; *"Keşke elinde Batrak olsaydı…"* diye mırıldandı. En yaşlısının elindeki mızrağa baktı bir süre ve sonra şöyle seslendi; *"Komkom'un batrağı yok ama fikri var… Batrak nasıl yapılır, zehir nasıl bulunur biliyor. Batrağı elinden aldık ama fikrini zihninden kimse silemez…"* Kendi söylediği kendini avutmuş, yüreği serinlemişti yaşlı Naksının. Diğer Naksılar da umutlanıverdiler. Hepsi Komkom'un bir mızrak bulabileceğini ve ucunu zehirleyebileceğini, böylece kendini koruyabileceğini düşünüyorlardı… Bazı Bulunların Ataza'da yaşadığı söyleniyordu, onlar gitmişse Komkom haydi haydi giderdi, candaşlarının gücünü, kararlılığını bilirlerdi. Yürekleri ferahladı, Komkum ömrünün kalanını onlardan ayrı geçirecekti ama bir canavara yem olmayacaktı… Bu sevinilecek bir durumdu. Bu Naksı olarak gönenecek bir durumdu. Bir süre daha denize baktılar. Fırtına kuşlarını ve denizdeki kargaşayı o an fark ettiler. Dönüp Nak'a olanı biteni anlatmaları gerekecekti. Sessizce kuzeye kuyruk salladılar…

Komkom var gücüyle yüzmeye başlamıştı; ne veda ettiği Naksılar ne de geride bıraktığı hayatı umurundaydı. Bir an önce Ataza'ya varmak istiyordu. Bir an önce bu yolculuğu tamamlamak, bu bilinmezliğin derinliğinden kurtulmak istiyordu. Bildiği tek bir şey vardı; sular ne kadar soğuksa Ataza

o kadar yakındı. Soğuğa doğru yüzdüğü sürece doğru yoldaydı… Bunu istiyordu; ne olacaksa olacaktı, kaçınılmazdı... Abaka'nın söylediği gibi; *"Birata'nın istemi bile seçmeci değildir, koşullara göre bir arzudur."* Bir Naksının istemi nasıl seçmeci olabilirdi; ne olacaksa koşullara göre olacaktı.

Ne var ki koşullar ağırdı; soğuk su akıntısının tersine kuyruk sallıyordu. Üstelik her taraf balık doluydu ve balık sürülerinin olduğu yerlerde canavarlar da olurdu. Ama içinde bir korku yoktu, içindeki korku yıllar önce Abaka'yı dinlediğinde son bulmuştu… Ruhunda korkunun dalgalanması, seçmeci olduğu yanılgısından başka bir şey değildi. İşte şimdi bütün suların en çalkantılısında yalnızdı, bilinmez bir yere yüzüyordu ama korkmuyordu.

Komkom soluk almak için yüzeye çıktığında koşulların acımasızlığını hemen anladı. Büyük yüzgeçler dalgalandırıyordu suları, her zamankinden çok daha dikkatli olmak lazımdı. Birkaç kez nefes aldı ve derine daldı. Birçok canavarın dalamadığı derinlerde yüzebiliyor, nefesini onlardan daha çok tutabiliyordu. Demek ki derinde yüzdüğü sürece daha az tehlike altındaydı. Dalabildiği kadar derine daldı, renk görüsüyle çevresindekileri fark edebiliyordu. Ancak o da bir yere kadar; belli bir uzaklıktakilerini ayırt edebiliyordu. Bu yüzden hiç olmadığı kadar dikkatli olmalıydı. Derine daldıkça daha önce hissetmediği titreşimler, duymadığı sesler ve görmediği biçimler görmeye başladı. Yavaş yavaş bedenini bir titreme sardı, yüreği daralmaya, derin sular Komkomu yakalamış da bırakmıyor gibiydi… Çırpınarak su yüzeyine doğru yüzdü, neredeyse nefesi kalmamıştı, bir su canlısı olarak suda boğulacaktı…

Nefes aldığında rahatladı, bir daha derinlere baktı… Su neden bu kadar yabancı gelmişti ki, su onun dünyasıydı. Gökyüzüne baktı; hava bulutluydu, buluttan başka bir şey yoktu.

Tanıdık bir titreşim geliyordu uzaktan, tam da yüzdüğü yönde tanıdık bir titreşim vardı; ne olabilirdi? Yeniden bir nefes alıp hızla yüzmeye başladı, yaklaştıkça bunun balina olduğunu gördü. yunuslar gibi balinalar de Damkaların dostuydu… Onların olduğu yerde güven içinde olurlardı. Balinalara *"Devkardeş"* derlerdi, Damkalara göre kocamandılar… Bir balina, yavrusuyla soğuk sulara doğru yüzüyordu. Komkom balinanın kuyruk dalgalarında yüzdü bir süre, sonra hızla kendini görebileceği kadar yaklaştı, kocaman bedenindeki o küçücük gözün karşısında durup baktı… Balina onu umursamıyordu bile… Sanki acelesi vardı. Yine de onun karnının altında güvende olacaktı, içi rahatladı.

Devkardeşle birlikte uzunca bir süre yüzdüler; devkardeş yavaş yüzüyordu ama karnı altında korunup dinlenmişti… Ona şükran borçluydu. Ona bu davranışından dolayı teşekkür etmek istedi; hızla yüzüp karşısına geçti; elini alnına koydu, gözlerinin içine baktı… Balinanın ya dikkati dağınıktı ya da kendisini umursamamıştı. Şöyle bir bakıp geçmişti. Biraz içi burkuldu ama bunu önemseyecek biri değildi. Ne de olsa Abaka, davranışın kişisel bir yanı olmadığını söylerdi. Ne zaman iç ve dış sebepler birleşirse davranış zorunlu olarak ortaya çıkıyordu. Bu balina için de geçerliydi, kendisi için de… Onun iç sebepleri ayrıydı, kendisininki ayrıydı… Son kez o büyük gövdesine baktıktan sonra balinadan hızla ayrıldı.

Soğuk sulara doğru kuyruk salladığının ikinci günüydü… Rüzgar yoktu; güneş çıkmış, suyun yüzü apaydınlıktı. Hiçbir titreşim almıyordu, bu sessizlikte dinlenebilirdi. İlk kez bu kadar yalnız kalmış, ilk kez çevresini inceleme olanağı bulmuştu. Su yüzü ne engindi, gökyüzü ne engindi… Abaka bir keresinde, *"Evren canlıdır."* demişti. Acaba deniz de canlı mıydı? Gök de canlı mıydı? Öyle olmasa rüzgar nasıl çıkıyordu, bulutlar nasıl bir araya gelip ayrılıyorlardı? Yağmur nasıl yağıyordu? Sular nasıl dalgalanıyordu?

Ne garip bir çelişkideydi? Bir yandan yaşamı tehlikedeydi. Yüzüp Ataza'ya varamazsa bir canavara yem olabilirdi. Öte yandan kafasında yığınla soru vardı ve onlarla ancak şimdi, yalnızken yüzleşebiliyordu. Bedeni ileriye doğru atılırken zihni sürekli onu engelliyordu. Abaka bir tartışmada, *"Damka çelişkilerin birliğidir."* demişti. Bunu şimdi derinden hissediyordu. Bir çelişki varlığıydı ve bundan şikayet edemezdi. Bununla yaşamıştı, bununla yaşayacaktı… Yapması gerekeni yapacak, yüzüp gideceği yere varacaktı.

Öylece dinlenirken üşümeye başladı, soğuk sularda yüzerken üşümüyordu ama dururken üşüyordu. Dinlenmek hiç de kolay değildi. Zaman zaman yanından daha önce görmediği canlılar geçiyordu; son dalışında karşılaştığı sürü iyice garipti. Ne balığa beziyorlardı ne kuşa… Kanatları vardı ama yüzgeç gibi kullanıyorlardı. Sular soğudukça her şey başkalaşıyordu. Karnı iyice acıkmıştı, birkaç gün daha dayanabilirdi ama fırsat bulunca bir şeyler yemeliydi. O sürüden birini yakalayabilirdi ama onlardan birini yeme düşüncesi midesini bulandırmıştı… Balık bulmalıydı, olmadı deniz tabanına inip yıldız toplamalıydı… Yapışkan bacaklıları çok severdi ama birkaç gündür yüzdüğü sular çok derindi. Üçyüz kuyruktan daha aşağıya inemezdi; yola çıktığından beri deniz tabanını görememişti… Sonra çok ince bir titreşim hissetti; suda değil, havadan geliyordu ve o kadar hızlıydı ki bir anda kesiliverdi. Gökyüzünde güpegündüz bir ışık gördü sanki… Yoksa yanılmış mıydı? Gökyüzünden korkuyordu, su yüzünden korkuyordu, hemen derin bir nefes alıp suya daldı. Gidebildiği kadar derine gidip öyle devam etti…

Bıkmadan, usanmadan günlerce soğuk sulara doğru yüzdü. Kimi zaman canavarlardan kaçtı, kimi zaman saklandı. Özellikle gece derinlerden gelen gölgelerden uzak durmak için çok çabaladı… Ama durmadan yüzdü, yüzdü, yüzdü… Ataza'ya doğru mu, boşluğa doğru mu yüzüyordu; bir fikri

yoktu. Giderek yön duygusunu kaybetmeye başladı. Geceleri yıldızalara bakıyor, kendince bir yol haritası oluşturmaya çalışıyordu. Gündüzleri bulutsuz zamanlarda güneşi takip ediyordu. Doğrusu bunları nasıl kullanacağını da bilmiyordu, sadece bir ipucu olacağını umuyordu. Ummaktan başka elinden gelen bir şey yoktu. Sadece soğuk sulara yüzmesi gerektiğinden emindi ve sular giderek soğuyordu...

Uyku günü gelene kadar idare etmişti. Karnını doyuracak kadar balık bulabilmiş, gücünü de korumuştu. Ancak uyku zamanına nasıl dayanacaktı bilmiyordu. Daha önce uyku gününü hiç kaçırmamıştı. Uykusuzluğa nasıl dayanacaktı, bunu düşünüyordu. Gerçi günleri sayamaz olmuştu ama biliyordu ki uyku günü onu gelip bulacaktı; gözleri kapanmaya, beli ağrımaya başlayacaktı. Ama şimdiden beli ağrıyor, gözleri ağırlaşıyordu.

Canavarlara karşı tetikte olmak zihnini de yormuştu; yüzerken düşlere dalıyor, geçmişin içinde yaşıyordu. En çok da son seçtiği dişi aklına geliyordu. Sadece Kızıl Lahma töreni sırasında birlikte olabilmişlerdi ve hangi Saçaktandı hatırlamıyordu. Damkalar çeşitli Saçaklara ayrılıyordu. Her Saçak bir Nakkar etrafında oluşmuş on onbeş Damkalık topluluktu… Yılda bir kez Kızıl Lahma Töreni yapılırdı. Bu tören altı gün sürerdi. Bu altı gün içinde her erkek bir dişi seçerdi, eğer dişi de onu seçerse altı gün boyunca birlikte olurlardı. Ezberlere birlikte katılırlardı, Ayrakların tartışmalarını birlikte izlerlerdi. Sonra tören mağarasında uykuya yatar ardından dağılırlardı.

Bütün bu anılar yüzme hevesini azaltıyordu. Bir fırsat olsa dönebilirdi, bağışlanma olasılığı olsa dönebilirdi ama o kadar çok yol gelmişti ki böyle bir ihtimal olsa bile geriye dönemezdi. Hem yolu bilmiyordu hem de gücü dönüşe yetmezdi. Umudu Ataza'nın yakında bir yerde olmasıydı, bunun için

Mardak'a bile dua ediyordu. Üstelik Mardak'ın tanrı olmadığını söylediği için sürgüne gönderilmişti… Belki de Birata ona yardım edebilirdi. Belki de Abaka yanılmıştı, Komkom da yanılmıştı.

Su üstüne çıktı; göğe baktı… Yarı aydınlık yarı karanlık bir hava vardı… Epeydir deniz kuşlarını da göremez olmuştu. Balinalara da rastlamaz olmuştu. Ara sıra uzaktan yunusların geçtiğini seziyordu. Nak onlarla yakın durmamaları için uyarmıştı, ezberlerde onlarla kardeş oldukları söylense de Nak yunuslarla yüzmemeleri konusunda Damkaları uyarmıştı. Yunusların Adamalara yakın olduğundan söz etmiş, onları tehlikeli bulmuştu. Bu yüzden yunuslarla yakınlaşmıyordu. Onlardan korkmuyordu ama onlara yaklaşmıyordu da…

Bir titreşim hissetmezse öylece bir süre kalacaktı; ama derinliklerden bir şey ona doğru hızla geliyordu. Suya dalıp gelenin ne olduğunu anlamaya çalıştı; öyle devasa bir şeydi ki daha önce böyle bir karaltı, böyle derin bir titreşimle karşılaşmamıştı. Bu her neyse tören mağarasının on katı, belki yüz katıydı… Ne yapacağını şaşırdı, dalmak mı doğruydu, yüzeyden yüzmek mi? Hem nereye yüzecekti? Bir daha titreşimin geldiği derinliklere renk görüsüyle baktı; alışık olmadığı bir canlıydı bu… Derin bir nefes alıp kaçmaya niyetlenirken deniz kuşlarının çığlıklarını duymaya başladı, başını kaldırdığında birçok deniz kuşunun ona doğru geldiğini gördü. Tam bir tuzaktaydı; yukarıdan deniz kuşları, aşağıdan o her neyse… Sonra balinaların sesini duydu; sonra yunusların ve canavarların…

Komkom bir sardalya sürüsünün ortasına düşmüştü… Kabarcıklar ve balıkların çıkardığı titreşimler dayanılacak gibi değildi. Neredeyse denizin bütün canlıları bir araya gelmişti… Canavarlar işbirliği yapmış, balıkları sarıyor; kimi sesler çıkarıyor, kimi kabarcıklar… Hepsi balık sürüsünden bir pay

kapmak için çabalıyordu. Kuşlar da yukardan dalış yapıyor, kimi zaman balıkları kapıyor, kimiz aman canavarlara çarpıyorlardı… Bu kargaşadan nasıl kurtulacaktı? Sonunda bir balinanın yanından geçtiğini gördü, hemen karnının altına sığındı, onun yanında kendini güvende hissediyordu.

Kargaşa uzunca bir zaman sürdü, sonra aniden bitti… Balina soğuk tarafa değil de sıcak tarafa yüzmeye başladı. Bu iyi değildi; ondan ayrılmak zorundaydı. Etrafını gözlemledi, bütün canavarlar bir anda ortalıktan kaybolmuştu, suyun yüzene çıktı, derin bir nefes aldı… Kuşlar da çekip gitmişler, deniz yüzeyini bir sessizlik sarmıştı.

Ne var ki Komkom yorgunluktan tükenmişti. Öylece su üstünde kala kaldı, kendini akıntıya bıraktı… Karanlık şöyle böyle çökmüştü, gökyüzünde belli belirsiz yıldızlar vardı. Dikkatlice baktı; bu yıldızlar hiç de tanıdık değildi, bu gece de tanıdık değildi, geceden çok akşamüstü gibiydi… Sular da tanıdık değildi, her zamankinden soğuktu. Ama bir soğukluk alttan sırtına değiyordu, biri elini uzatıp uzatıp çekiyordu sanki, ürktü! Hemen dalıp çevresini renk görüsüyle inceledi… Bunlar buzdu, küçük buzlar vardı, sevinçle tek tek buzlara dokundu… İçinden büyük bir çığlık fırladı, denizi yara yara uzaklaştı, gitti… Demek ki Ataza'ya yaklaşmıştı. Belki de gelmişti… Suyun üstüne çıkıp gökyüzüne doğru seslendi; *"Birata! Beni duyup kolladın mı bilmiyorum… Buraya gelmem koşulların sonucu muydu, bilmiyorum… Yazgı mıydı, bilmiyorum… Rastlantı mıydı, bilmiyorum… Artık hiçbir şey bilmiyorum…"*

Sözünü bitirir bitirmez üzerine çıkabileceği küçük bir buzula doğru yüzdü. Son gücüyle buzula tutundu; buzun üzerine çıkmak hiç kolay değildi, çıktıkça kayıp suya düşüyordu… Tutunacak bir yer yoktu, neredeyse bitmişti ki dalgaların yardımıyla buzula çıkabildi. Soğuk da olsa kuyruğu, omuzları ve

beli dinlenebilecekti… Derin bir nefes aldı; etrafını inceledi. Buzullar denizin üzerinde, tıpkı bulutların gökyüzünde yüzdüğü gibi tatlı tatlı geziniyorlardı. Bu manzara hoşuna gitti, manzaraya dalıp gitti… Yorgunluktan gözleri yavaşça kapanmaya, buzullarla deniz, bulutlarla gökyüzü birbirine karışmaya başladı; soluğu yavaşladı, uykuya dalıverdi…

Düşünde batrak elinde balık avlıyordu; tam balığa mızrağını dokunacaktı ki balık Nak oluverdi… İrkilerek uyandı, uyandığında şaşırıp kaldı; buzulun çevresinde kendini izleyen üç Damka vardı… Uyanmamış da rüyaya devam mı ediyordu anlamadı… Damkalar aralarında konuşuyor, gülüşüyorlardı… Konuşmalarını şöyle böyle anlıyordu. Bir anda sıçradı; bunlar tanıdık değildi.

-*Kimsiniz?* dedi. *Kimsiniz?*

-*Ataza'ya hoş geldin Bulun,* dedi yaşlıca olan… Ardından kahkahayı bastı… *"Bulun! Bulun!"* diye yineledi diğerleri… Sonra birbirleriyle şakalaşıp buzulun etrafında ileri geri yüzmeye başladılar.

Komkom şaşkındı… Bunlar Bulun olmalıydı; dillerini şöyle böyle anlıyordu ama bedenleri biraz değişikti. Boyları kısaydı ama daha dolgundular. Renkleri de daha açıktı… Sonra içinden bir sıcaklık bedenine yayılmaya başladı. Ataza'ya gelmişti… Başarmıştı… İçinden yüzmek geliyordu; onlarla şakalaşmak, kuyruğuyla su sıçratmak geliyordu ama kendini tuttu. Nasıl karşılanacaktı, ona ne yapacaklardı bilmiyordu. Temkinli olmalı ve duruma göre hareket etmeliydi. Susup öylece kaldı, gelip konuşmalarını bekledi.

Yaşlıca olan Bulun daha önce sürgüne gelen Damkalar hakkında bilgi sahibiydi. Kendi ömrü boyunca böyle biri olmamıştı ama ataların zamanında ara ara Ataza'ya gelenler oluyordu. Bunların hikayeleriyle büyümüştü, zaten ilk baba

Kılgı ve ilk ana Andak da böyle gelmişti Ataza'ya… Bulunlar için yeni gelenler çok değerliydi. Damkalar hakkında bilgi ediniyorlar, yolculuklarını dinliyorlar ve karanlık mevsimin can sıkıntılarını bu hikayelerle aşıyorlardı. Bu yeni Damka heyecan yaratmıştı. Bulunların içindeki dişi daha çok heyecanlanmıştı. Bulunlar az olduğu için zaten çok erkek yoktu. Onları da tanıyordu ama bu yeni Damka oldukça çekiciydi; özellikle omuzları ve bakışları… Kuyruğunu görünce dayanamadı ve sıçradı; ileri yüzdü, geri yüzdü, daldı…

Komkom genç dişiyi hayretle izliyordu… Onun bu beklenmedik hareketlerinden tedirgin olmuştu. Beklenmedik davranışlardan hep ürkerdi; ömrü boyunca düzen içinde yaşamıştı, buzun yukarılarına doğru çekildi biraz…

-Burada mı kalacaksın, bizimle mi geleceksin? dedi yaşlı olan. *Sıcak su mağarasına dönme zamanı…* Sözünü bitirir bitirmez yüzmeye başladı Bulun; diğerleri de onu takip etti…

Komkom bir seçim yapacak durumda değildi. Sürgüne gönderildiğinde tek umudu Ataza'ya varmak, söylendiği gibi burada yaşıyorlarsa Bulunlara katılmaktı… Biraz düşündükten sonra buzuldan denize süzülüverdi… Suya girdiğinde bir an yüzemedi; soğuktan beli, kolları ve kuyruğu tutulmuştu. Kendine geldiğinde Bulunların peşine takılıverdi. Yaşlı Bulun önde yüzerken dişi Komkom'a yakın duruyordu. Zaman zaman kuyruğunu kuyruğuna değdiriyor, sonra heyecanlanıp sağa sola yalpalayarak yüzüyordu. Komkom en çok bu dişiden ürkmüştü ama ne Ataza'yı biliyordu ne Bulunlar hakkında bilgisi vardı. Ölmesi için gönderildiği sürgünde yeni bir hayat bulmuştu… Olanı biteni anlamaya çalışıyordu, yapabileceği tek şey buydu.

Bir süre buzulların arasında yüzdükten sonra yanlarından yine o garip kuş balık arası şeyler geçti… Anlaşılan bunlar

Ataza'nın yerleşikleriydi. Her yerdeydiler, sesleri göğe yükseliyordu, bu gürültücü şeylerden Komkom hoşlanmıyordu ama Bulunlar onları görünce yüzleri gülüyordu. Aslında onların ne olduğunu sormak istemişti ama zamanı gelince nasılsa öğrenirdi. Tehlikeli olmadıkları belliydi.

Denizden ayrılıp buzulların içinde bir kanala girdiler, etraflarındaki buzullar öyle yüksekti ki sırt üstü dönmeden tepeleri görünmüyordu. Ara sıra buzullardan parçalar kopup denize düşüyor, büyük gürültü koparıyordu. Bulunlar buna aldırmıyordu ama buzullar düştüğünde Komkom'un ödü kopuyordu. Buzullardan uzakta durmaya özen gösteriyordu. Bir ara Bulunlar durdu; havada bir titreşim vardı. Yaşlı olan Komkom'a dalmasını işaret etti, birlikte derinlere daldılar… Bir süre öylece kaldılar. Deniz çok berraktı, yüzeyindeki ışık derinlere kadar sızıyordu ve birçok küçük canlı oraya buraya koşuşturuyordu. Bu kadar küçük canlının bir arada olduğunu hiç görmemişti. Komkom onları şaşkınlıkla izliyordu. Sonra yaşlıca olan yukarı yüzdü, eliyle gelmelerini işaret etti… Su yüzüne çıktıklarında; *"Adamalar… Gök gemileriyle geldiler yine…"* dedi. *"Işık mevsimi başlar başlamaz gelirler, sonra karanlık mevsimde giderler…"*

Komkom, Adamalar hakkında birçok bilgiye sahipti, konuşmadan sadece yaşlı Buluna anladığını işaret etti. Bir süre daha yüzdüler ama Komkom'un parmak uçlarından başlayan bir sızıntı yüreğine doğru geliyor, kuyruğunun uçlarını hissedemiyordu. Sürekli geride kaldığı için yaşlı Bulundan azar işitiyordu; *"Hadi!"* diyordu sürekli… *"Hadi taze Bulun! Benim gibi yaşlı mısın?"* Komkom sanki nefes alamıyordu, ağzından bir kelime bile çıkmıyordu. Dudakları ve alnı da uyuşmaya başladı… Sanki buzullar nefesiyle içine sokuluyor, ciğerlerini donduruyordu, bir süre daha dayandı ama artık dayanamıyordu. Bir beyaz nokta gözünde belirdi, sonra o büyüdü, büyüdü, her yer beyaz oluverdi…

kimse kimsenin rüyasını göremez

Uyanır uyanmaz gördüğü rüyaları anımsamaya çalıştı. Öyle güzel rüyalar görmüştü ki onları tekrar yaşamak, onlarla yaşamak istiyordu. Rüyalar bu kadar ilginç nasıl olabiliyordu? Üstelik herkes ayrı rüya görüyordu. Kimse kimsenin rüyasını görmüyordu ne garip! *"Uyanınca hep bildik şeyler…"* diye geçirdi içinden Çerik, oysa rüyada her şey ne kadar da değişik. *"İşte aynı tavan, aynı su, aynı mağara…"* diye mırıldandı. *"Aynı yara, aynı yoksunluk, aynı acı…"* Omuzundaki yara aklına geldi, eliyle uzanıp usulca dokundu. Sanki çamur iyi gelmiş, yara kabuk bağlamıştı. Yüzü güldü. Mağaradan sıkılmıştı, artık yüzmek istiyordu, tam da ışık mevsimi başlamışken kuyruk sallamak istiyordu mavi derinliklerde…

Suya kuyruğunu azıcık değdirip eğlenmek geçti içinden. Biraz doğrulduğunda mağarada kayaya uzanmış başka birini gördü, *"Biri yaralanmış yine."* diye düşündü. Ama hiç tanıdık değildi. Kim olabilirdi? Daha dikkatlice bakınca boynunun daha ince olduğunu fark etti, rengi de daha koyuydu. Yüzü görünmüyordu ama omuzları ve göğsü bedenine göre geniş duruyordu. Tanıdığı Bulunlara göre zayıftı ve boyu da oldukça uzundu… Merakı giderek artıyordu, bu kimdi?

Mağaranın tavanından zor bela sızan ışık altında yüzünü ayırt etmek olanaksızdı. Yarası iyileşmediği için yanına da gidemiyordu. Bir süre akıl yürütüp durdu. Bir an mağarada

karşılaştığı canavara benzetti, ardından da gülümsedi. *"Azcık rengi benziyor diye nasıl da canavara dönüştürdüm o erkeği…"* Sonra birden durdu; evet, bu bir erkekti. Genelde erkekler Çerik'e ilgi gösterirdi, ilk kez bir erkek onunla ilgilenmiyordu. Yaşam ne kadar da bilinmezlerle doluydu. Uyuyup uyandığında her şey değişmişti.

Çerik düşüncelere dalmışken mağaranın girişinde bir titreşim hissetti. Sama ve Şifacı, ellerinde balık ve Çerik'in en sevdiği yiyecek olan yıldızları tutmuş geliyorlardı. Uyku her zaman Çerik'i acıktırıyordu, sanki uykusunda ışık mevsimi yarışı yapıyordu. Her uyandığında midesi bomboş oluyordu. Yiyecekleri görünce neşesi yerine geldi. Sama'nın ziyarete gelmesine ayrıca seviniyordu. *"Ah Sama!"* diye seslendi. *"Ne iyi ettin de geldin…"*

Sama'nın yüzü gülüyordu. Kuyruğunu Çerik'in kuyruğuna değdirdi sevinçle, alnına dokundu. *"Seni görmek ne güzel Çerik!"* dedi. *"Hiç bu kadar ayrı kalmamıştık."* Sonra Çerik'in yarasına baktı, yüzü buruştu… *"Çabuk iyileş… Yüzelim."* Çerik yüzmeyi çok özlemişti, bir başlasa içinde ne kadar birikmiş söz varsa akıp gidecek, mağarayı dolduracaktı. Sadece, *"Yüzelim…"* diyebildi. Sama Çerik'i çok severdi, bu hali onun yüreğini eziyordu. Yanında daha çok kalmak istiyordu ama Şifacı tedirgindi. Şifa mağarasına yaralı olmayanların girmesi yasaktı ve burada görülürse Tot Şifacı'yı cezalandırırdı. Şifacı ilk kez böyle bir şey yapmış, mağaraya hasta olmayan birini gizlice almıştı. Çerik'i sevmese bunu yapmazdı, Sama'nın ısrarları olmasa da yapmazdı ama Sama'ya tembihlemişti. Kuyruğuna değince Sama durumu anladı. Çerik'in alnına dokunup; *"Bekliyorum…"* diye mırıldandı. Sonra Şifacı'nın ardından mağaradan ayrıldı.

Çerik Sama'nın arkasından baktı bir süre, sonra içindeki buzullar dağılmaya başladı, eriyip gözünden aktı yavaş yavaş…

Kendini tutamıyordu; sessiz sessiz inlemeye, ardından da hüngür hüngür ağlamaya başladı. Sama için ağlıyordu, yarası için ağlıyordu, ışık mevsimini kaçırdığı için ağlıyordu. Başkalarının avına muhtaç olduğu için ağlıyordu. Annesi için ağlıyordu. Bulunlardan farklı olduğu için ağlıyordu. Hikayedeki kehanet için ağlıyordu. Umutsuzluğu için ağlıyordu. Haykırarak ağlıyordu. Çerik'in sesi mağara duvarlarına çarpıp suyun üstünde kayıyordu. Sanki Çerik'in yüreği değil, Ataza'nın bütün buzulları parçalanıyordu.

Gökyüzünden biri sesleniyor sandı, dönüp baktı; Nak havada durmuş onu izliyordu. Gözleri kapkaraydı, gözlerinin içinde şimşekler çakıyordu. Öfkeliydi, dişlerini birbirine vuruyordu… Bir anda yüzündeki beyazlıklar büyümeye başladı. Önce Nak'ın bedeni, sonra gözleri bembeyaz oldu. Ardından bütün gökyüzü bembeyaz oldu. Beyazlar içinde mavi çatlaklar belirdi; çatlaklar büyüyüp kopmaya, buz parçaları üzerine dökülmeye başladı. O an, *"Ey Nak!"* diye haykırdı!

Uyandığında nerede olduğunu anlayamadı. Etrafına bakındı, bir mağaradaydı. Mağaranın kayaları gün ışığı gibi parlıyordu. Mağaranın tavanının yarısı buz, yarısı kayaydı. Daha önce hiç böyle bir mağarada bulunmamıştı. Tam karşısındaki kayanın üstünde biri uzanmıştı. Hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Ürktü! Bu da kimdi? Burası neresiydi? Hareket ettiğini belli etmeden kuyruğunu suya değdirdi; sıcaktı… Hava sıcaktı… Anımsadığı son şey buzullardı. Nereye gelmişti? Ne olmuştu? Ruhu bulutlara mı çekilmişti? Eliyle kayalara dokundu, hissediyordu. Yüzüne, göğsüne dokundu; her şey normaldi.

Komkom'un hareket ettiğini fark edince Çerik sustu… Yalnızlığı bozulmuştu, başka birinin yanında ağlamazdı, ağlayamazdı. Hele bu başkası bir yabancıysa… Susup Komkom'u izlemeye başladı. Hareketleri tedirgindi, suya kuyruğunu sokarken öyle ürkekti ki neredeyse bir yavru gibiydi. Oysa

kocaman bir bedeni vardı, yetişkin bir Bulundu. Acaba Bulun muydu? Komkom'un uyanışı Çerik'in iç fırtınalarını dindirdi, dikkati yüreğinden Komkom'a yöneldi. Merak içini kemiriyordu, kimdi? Sesini ayarlamaya çalışıp seslendi; *"Hey!"*

Komkom yanıt verip vermemekte tereddüt etti, sonra suya dalıp çıktı, derin bir nefes aldı. *"Hey!"* diye yanıtladı. Sesinden dişi olduğunu anlamıştı ama yüzü biraz garipti, sanki Ayraklara benziyordu. Oysa dişi Ayrak olmazdı. Bir kuyruk darbesiyle yanına vardı. Yüzüne dikkatlice baktıktan sonra; *"Sen dişisin ama…"* diye kaçırdı ağzından. *"Ayraklar dişi olmaz ki?"* Sonra hızla uyuduğu kayaya yönelip çıktı, söylediklerinden utanmıştı.

Komkom'un konuşma biçimi Çerik'i güldürmüştü; sözcükler ağzından değişik çıkıyordu, davranışları da değişikti. Bu yeni sürgün edilmiş olmalıydı, bir Damka olmalıydı. Daha önce sürgünden gelenler hakkında birçok şey duymuştu, hatta Damkalar hakkında da birçok şey duymuştu. Ancak böyle komik konuştuklarından kimse söz etmemişti. Böyle garip davrandıklarından da… Üstelik Damkalar hakkında o kadar çok farklı hikaye vardı ki hangisinin doğru olduğunu merak ediyordu. Bir Damka bulmuşken sormak istiyordu:

-*Sana nasıl sesleniyorlar?* dedi, sesi daha güçlüydü bu kez.

-*Komkom derler. Ben bir Naksıyım…*

-*Naksı nedir?* diye sordu hemen Çerik. Bir şeyi tam anlamadan rahat etmeyen zihni onu güçlü kılıyordu, kararlı kılıyordu. Komkom uyanmadan önceki iç boğuntusu bir anda gitmişti, sanki içine güneş doğmuştu.

-*Naksı nedir mi?* Böyle bir soruyla daha önce karşılaşmamıştı Komkom, nasıl cevap vereceğini düşündü. Herkes Naksıyı bilir, saygı gösterirdi ama bu dişi daha Naksının ne olduğu-

nu bilmiyordu. Buralarda Naksı yok muydu? Nasıl olurdu? *"Naksı…"* diye söze başladı ama gerisini getiremedi.

-Adın Komkom mu Naksı mı? diye sordu Çerik yeniden.

-Komkom…

-Peki Naksı ne?

-Naksı benim… Benim gibiler, yani Nak'ın hizmetindekiler.

-Nak'ın hizmeti…

-Evet, Nak'ı koruruz ve Nak'ın emirlerine uyarız. Onun rahat etmesi için her şeyi yaparız, bu bizim hayatımız…

-Peki, Nak nerede? diye sordu Çerik.

Bu soru Komkom'u kendine getirdi. Kime ne anlatıyordu, burası Nak ülkesi değildi ki! Sürgüne gönderilmişti. Kendine öfkelendi, durumu kavrayamamış olmasına…

-Peki, sen kimsin? diye sordu Çerik'e. Bu soruyu sorarken doğrulmuş, göğsü kabarmıştı. Bir göreve hazırlanır gibi duruyordu, her an yüzecekmiş gibi hazır duruyordu.

-Çerik.

-Çerik… Ne garip isim.

-Garip ama benim…

-Peki, burası neresi? Ben burada ne yapıyorum?

-Garip soru… Burası şifa mağarası ama senin ne yaptığını bilmiyorum. Uyandığımda oradaydın.

-Ben uyandığımda da sen oradaydın.

Çerik Komkom'un bu cevabı ve konuşma biçimine daha faz-

la dayanamayıp kahkahayı bastı… Epeydir gülmemişti. Onun gülmesi Komkom'u da güldürdü.

-Burada mı uyursunuz? dedi Komkom.

-Hayır, hayır… Şifa mağarası yaralıların, hastaların, yaşlıların mağarasıdır.

-Hasta mısın? Yaşlı mısın?

Çerik gülmekten konuşamadı bir süre… *"Yaşlı ha!"* deyip deyip gülüyordu. *"Yaşlı!"* Kendini topladıktan sonra:

-Belki de yaşlıyım, bilemiyorum. Ataza'ya ait hissetmiyorum kendimi, belki de bundandır… Komkom öylece susmuş, yanıt vermiyordu. Kuyruğuyla suyu dalgalandırıyordu. Çerik'in gülmesinden hoşlanmamıştı. Çerik Komkom'u rahatlatmak istedi. *"Yaralıyım, omzum yaralı… Canavardan kaçarken omzumu buz parçaladı."*

Bir süre sessizlik oldu… Komkom olanı biteni anlamaya dalmış, bu yeni hayatı hakkında kafası karışmıştı. Çerik de daha yeni tanıştığı birine güldüğü için biraz mahcuptu. Ama soruları vardı, sormalıydı.

-Peki, senin neyin var?

Komkom bir an yaralı olup olmadığını düşündü, sağını solunu yokladı…

-Ben iyiyim, bir sorun yok. Ama neden buradayım?

-Sağlıklıların buraya girmesi yasaktır. Bilemedim. Belki yabancısın diye… Sahi nereden geldin?

-Nak ülkesinden.

-Damkasın, öyle mi?

-Damkaydım ama artık Bulunum, sürgüne gönderildim.

-Ooo… Neden sürgün edildin ki?

-Naksıların kuralını çiğnedim. Naksılar Nak'ı korumak ve ona hizmet etmek için seçilir. Daha doğduklarında seçilirler ve ölene kadar Nak'ı korumaya, ona hizmet etmeye yemin ederler.

-Sen de ettin mi?

-Evet!

-Peki, ne yaptın da sürgüne gönderildin?

-Abaka'yı dinledim… Daha doğrusu onun görüşlerini benimsedim. Komkom nasıl anlatacağını bilemedi, anlatıp anlatmamak konusunda da emin değildi. Burada da başına bir şey gelip gelmeyeceğini bilmiyordu. *Öyle şeyler işte…*

-Abaka da kim?

-Sen de hiçbir şey bilmiyorsun.

-Damkaları nereden bileyim?

-O zaman dinle… Senin yüzün gibi bulutlu yüzlü doğan yavruları Nak seçer ve Ayrak yapar. Onlar bilgedir; koşok söylerler, dalaşırlar ve bütün ezberleri bilirler. Bütün hikayeleri de… Onların da hizmetinde bulunuruz. Yani biz Naksılar… Aynı zamanda biri yasaları çiğnerse onu yedi Ayrak Kurulu yargılar. Abaka bir Ayrak'tır.

-Seni de onlar mı yargıladılar?

-Evet…

-Abaka var mıydı içlerinde?

-Vardı.

-İlginç… Peki, o fikirler Abaka'nınsa o niye yargılanmıyor da sen yargılanıyorsun?

-Ama o bir Ayrak… Ayrakların konuşma hakkı var, fikirlerini söyleme hakkı var. Naksıların yoktur. Nakkarların da yoktur.

-Nakkarlar mı?

-Nakkarlar… Şimdi nasıl anlatayım… Komkom sorulardan bıkmıştı. Suya atladı, bir süre yüzdü, suya daldı. Sonra Çerik'in karşısında su yüzüne çıktı.

Çerik Komkom'u dikkatlice izliyordu. Oldukça çevikti, daha önce tanıdığı hiçbir erkek bu denli çevik değildi, hatta Tot bile… Suya dalıp yanında su üstüne çıkacağını hissetmişti. Tam da beklediği yerde suyun üstüne çıktı. Gözlerinin içine baktı; çekingendi ama korkmuyordu. Ruhu güçlüydü. Elini uzatıp alnına dokunmak istedi ama vazgeçti.

Komkom'da Çerik'i izliyordu; yüzünde tam da Ayrakların yüzü gibi bulut bulut beyazlıkları vardı. Ama Ayraklardan farklı olarak asıl rengi açıktı. Daha önce dişi bir Ayrak ne duymuş ne görmüştü. Nak ülkesinde olsa herkes Çerik'i merak ederdi. Kafasındaki titreşim şeridi dar ve inceydi. Gördüğü hiçbir dişiye benzemeyen bakışları vardı; derin ve sorgulayıcı… Daha fazla gözlerine bakamadı. Tam konuşacaktı ki mağaranın girişinde bir titreşim hissetti, hızla döndü. Biri geliyordu…

Çerik Şifacı'yı görünce üzüldü. Daha soracağı çok soru vardı, Şifacı olmadık bir yerde gelmişti. Ama gelmişti. *"Ah şifacı!"* diye seslendi. *"Bir yabancı var mağaranda…"*

-Evet, miniğim. Onu götürmeye geldim.

-Öyle mi?

-Evet. Bütün Bulunlar toplandı, kabul töreni yapılacak. Bu törenden sonra o da Bulun olacak.

Komkom bu durumdan biraz rahatsız oldu, ne oluyordu?

-Ben mi? diye seslendi Şifacı'ya. Anlamaya çalışırken Çerik'e baktı. *Nasıl bir tören bu?*

-Bilmiyorum, dedi Çerik. *Daha önce ne duydum ne gördüm…*

-Ah sen daha çok gençsin miniğim, dedi Şifacı. *Nereden bileceksin… Senin ömründe gelen ilk Damka bu. Keşke sen de iyileşseydin de orada olsaydın.*

Komkom, Ataza'da anlaşabildiği birinin yanında olması fikrine bayıldı.

-Evet, evet… Sen de ol Çe… dedi ama Çerik'in ismini unuttu.

Hem konuşması hem de bu heyecanı iki dişiyi de güldürdü.

-Hadi bakalım, dedi Şifacı. *"Adın ne senin?"* diye de ekledi.

-Komkom.

-Tamam, komik Damka… Hadi gel bakalım. Miniğim, sen yemeğini ye. Yemeğini ye… Zamanı gelince seni de götüreceğim.

Komkom, yaşlı Şifacının arkasından yavaş yavaş yüzüyordu. Şifacı'nın teni bozulmuş, yüzgeçleri seyrelmişti. Damkalardan farklı olarak buradakiler daha dolgundu. Bu yüzden yüzerken daha büyük dalgalar çıkarıyorlardı. Komkom Şifacı'nın yanına yaklaştı, bir an önce suyun yüzeyine çıkmak ve ona sorular sormak istiyordu ama Şifacı suyun altından yüzmeye devam etti. Buzulların hemen yanında yüzüyorlar-

dı. Su çok derin görünmüyordu, renk görüsüyle baktı; aşağıda birçok canlı vardı. Bir an gözüne büyük bir kaya ilişti. Ancak bu kaya daha önce gördüğü Adamaların gemilerinin kalıntılarına benziyordu. Onu incelemek istiyordu, bir an su yüzüne çıkıp nerede olduğunu öğrenmek istedi. Hareketlendiğinde Şifacı kolunu tuttu ve kendisiyle yüzmesi gerektiğini işaret etti. Komkom burada konuktu, topluluğun bir parçası olması için ne denirse yapmalıydı. Burası onların yurduydu, onların dediği olmalıydı.

Bir süre yüzdüler ve bazı titreşimler hissetmeye başladı Komkom… Şifacı son... nefesten beri uzun bir süredir su yüzüne yaklaşmamıştı. Bir daha su yüzüne çıktıklarında buz dağlarının arasında olduğunu gördü. Gökyüzü masmaviydi. Renkler buzullardan sekiyor, mavi yeşil birbirine sarılıyordu. Biraz izlemek istiyordu, ilk kez böyle bir yer görmüştü fakat Şifacı izin vermedi, dalmasını istedi. Birlikte derine daldılar ve bir buzun altından geçtiler. Suyun tuzu giderek azalıyor ve su ısınıyordu. Su yüzüne yöneldiler. Suyun altından ışığın yansıması Komkom'u kendine çekiyordu, gözlerinden bedenine bir gücün yayıldığını hissediyordu. Bir an önce su yüzüne çıkmak istiyor, nerede olduğunu görmek istiyordu ancak Şifacı'yı geçmemesi gerektiğinin farkındaydı. Onu takip ederken zorlanıyordu. Şifacının hiç acelesi yoktu, zaten hızlı da yüzemiyordu. Keşke azıcık daha hızlı yüzebilseydi…

Su yüzüne çıktığında derin bir nefes aldı. Mağaranın kenarlarında birçok Bulun yanyana duruyordu. Mağara oldukça büyüktü ve aydınlıktı. Her yer buzla çevriliydi, sadece kıyılarda kayalar vardı. Mağaranın derinliklerinden akan suların buharını fark etti. Buz içinde sıcak bir mağara… Nasıl oluyordu? Burada gördüğü her şey yeniydi; Bulunlar yeniydi, mağara yeniydi, sular yeniydi… Şaşkınlığını üzerinden atamamıştı ki Tot seslendi:

-Hoş geldin Damka… Yurduna hoş geldin! Bil ki Ataza'da ne varsa herkesindir. Sen de artık bir Bulun oldun, Ataza'da ne varsa o senindir. Tehlike de senindir, yemek de… Karanlık iklim de senindir, ışık iklimi de… Korku da senindir, sevinç de…

Tot sözlerine azıcık ara verdi. Bu yeni Bulun'un gözündeki halini canlandırdı; daha dik durmaya, daha gür konuşmaya gayret etti.

-Hoş geldin Damka… İlk ana Andak ve ilk baba Kılgı'dan beri Bulunların yasası bellidir. Yasalar herkesindir. Sen de artık bir Bulunsun, yasalar senindir. Yasalara uy! Bil ki yasalar Bulunların yaşaması içindir. Senin yaşaman içindir.

Tot'un sesi mağarada yankılanıyor suyun üzerinden kayıp Komkom'un göğsüne çarpıyordu. Mağara gölünün içinde yalnız duruyordu, herkes ona bakıyordu. Şifacı çoktan ayrılmış, diğerlerinin yanında yerini almıştı. Mağaradaki konuşmacı taşının üstündeki Bulun heybetli görünüyordu. Komkom anlatılanları dikkatle dinliyordu.

-Hoş geldin Bulun… Bulunlar birbirine zarar vermez. Sen de zarar vermeyeceksin… Bulunlar Tot'un sözünden çıkmaz, sen de çıkmayacaksın… Bulunlar Adamalardan uzak durur, sen de uzak duracaksın… Bulunlar, Bulunları her koşulda korur. Sen de koruyacaksın… Bulunlar hikayeleri öğrenirler, sen de öğreneceksin… Bulunlar törenlerde görevlerini bilir. Sen de bileceksin…

Tot coşmuş, anlatıyordu ama bir süre sonra Komkom onu dinleyemez oldu. Dikkati dağıldı, zihni yoruldu… Görev nedir Komkom bilmez miydi, ömrü görevlerle geçmişti. O sırada ilk gördüğü dişi gözüne ilişti. Komkom'a bakıp kuyruğunu kıpırdatıyordu… Belli ki Komkom'u erkek olarak seçmeye niyetliydi. Diğer Bulunlara baktı, hepsi kendini merakla in-

celiyorlardı. Bir anda yeniden dikkatini topladı, Tot hala konuşuyordu.

-Şimdi bir Bulun olarak avlanmaya çıkacaksın. Sana rehber olarak altı bulun eşlik edecek. Av senin sınavındır… Av senin yüz akındır… Avına odaklan, Bulunları dinle!

Sözünü bitirir bitirmez eliyle bazı Bulunları gösterdi, onlar suya atlayıp Komkom'un yanına geldiler. Etrafını çevirdiler.

Tekrar Tot'un sesi duyuldu.

-Ey Bulun! Şimdi adını haykırma zamanı… Adını haykır ki herkes bilsin!

Komkom derin bir nefes aldı öyle yüksek sesle bağırdı ki neredeyse buzlar çözülüp tavandan düşecekti; *"Komkom!"*

Tam *"Ben bir Naksıyım."* diyecekti ki sustu. Oysa ömrü boyunca adının arkasından bunu söylerdi, söylemesi gerekirdi. Mağaradaki dişinin yaptığı gibi sorgulanmak istemiyordu.

-Yedi kere tekrar et Bulun! Adın nedir? diye haykırdı Tot. Komkom ne kadar bağırmışsa o da öyle bağırmıştı. Bu duruma Bulunlar pek alışık değildi, hepsi Tot'a baktılar. Tot duruşunu bozmadı. İlgisi Komkom'daydı. Nedenini bilmiyordu ama bu yabancıdan çekiniyordu. Onda hoşuna gitmeyen bir şey vardı, öfkesini kabartan bir şey vardı.

Komkom yedi defa adını tekrarladı. *"Ben Komkom!"* diye haykırıyordu… Kısa zamanda bir gülüşme başladı. Tot, Bulunlara öfkeyle baktı. Gülüşmeler hemen bitti. Komkom bundan hoşlanmamıştı, neden gülüyorlardı ki? Mağaradaki dişi de, Şifacı da gülmüştü… Gülünecek ne olabilirdi? Ancak dişini sıktı, bir tepki vermedi. Katılmak zorunda olduğu bir topluluk onu izliyordu, sabırlı olmalıydı. Ancak bir Naksıya gülünmezdi, gülünemezdi. İçten içe öfkesi büyüyordu.

Tot işaret edince Komkom'un yanındaki avcı Bulunlar suya daldı. Komkom da peşlerinden… Buzulun altından dolanıp açık denize ulaştılar. Su yüzüne yaklaşıp nefes aldıklarında Komkom avcılara sordu; *"Ben konuşunca Bulunlar neden gülüyor?"* Avcıların en genç olanı gülerek yanıtladı; *"Komik konuşuyorsun."* dedi. Avcılar hep birlikte gülüştüler. *"Asıl siz komik konuşuyorsunuz."* dedi Komkom, ardından bastı kahkahayı… O sıra altlarından daha önce gördüğü o kuşlar yüzüp geçti. Komkom onları soracaktı ama konuşmak istemedi.

Yaşlı avcı Bulun, Komkom'a döndü; *"Artık avlanma zamanı geldi. Işık mevsiminde her yer aydınlık… Sular av dolu ama Adamalar bu mevsimde Ataza'ya gelir. Dikkatli olmalıyız. Elbette canavar da avların peşindedir. Biz seni koruyacağız; avlan ki gerçek bir Bulun olasın…"* dedi.

-Batrağınız yok mu? dedi Komkom. *Batraksız sadece ellerimle ve dişlerimle ne kadar avlanabilirim ki?*

-Batrak nedir? dedi yaşlı avcı.

Komkom bir an düşündü. Buraya geldiğinden beri kimsenin elinde bir silah görmemişti. Demek ki Bulunlar silah kullanmayı bilmiyordu. Nasıl anlatabilirdi ki mızrağı onlara… Vazgeçti. Zaten durunca üşüyordu.

-Hadi avlanalım, dedi.

-Bu seferde sadece sen avlanacaksın, Tot öyle dedi. Ne avlarsan hepsini sıcak su mağarasına götüreceğiz.

-Peki, dedi Komkom. Anlaşılan buranın Nak'ı da Tot'tu… Bulunların lideri oydu, onun sözü emir gibiydi. Diğerlerine göre daha güçlü bir erkekti. Yavaş yavaş Bulun toplumunu anlamaya başladığı için seviniyordu.

Avcılarla birlikte daldılar, büyük buz dağlarının ceplerinden uzak yüzdüler bir süre, sonra küçük buzulların bulunduğu bir yere geldiler. Komkom'a burası tanıdık geldi; Şifacı'yla buradan geçmişlerdi. Dipte bir karartı gördüğü yerdi. Çevrede oldukça çok canlı vardı, titreşimlerini alıyordu. Bir buzulun yanında su yüzüne çıktılar. Yaşlı avcı Komkom'un alnına dokundu.

-Biz buradayız, meraklanma… Adamalar ve canavarlara karşı nöbetteyiz. Sen avlanabildiğin kadar avlan, doyabildiğin kadar doy… Fazlasını bize getir, biz de doyalım. Eğer bizi doyurursan Bulunları mutlu edeceksin, elbette Tot'u da…

Komkom, en uç mağarada arkadaşlarından ayrıldığı günü anımsadı… İçinde bir yangın belirdi; içinde dolaşıp yüzünden dışarı çıktı. Arkadaşlarını çok özlemişti. İçindeki yangını belli etmemek için son bir nefes alıp suya daldı. Doğrudan dibe yöneldi; zaten üçyüz kuyrukluk bir derinlik vardı. Birçok kez o derinliğe kadar dalmış, dip canlılarını toplamıştı. Renk görüsüyle baktığında dipte bir gemi enkazı gördü, Şifacı'yla gelirken gördüğü şeyin bir batık olduğundan artık emindi. Batıklarda avlanmak kolaydı. Hızla batığa yöneldi. İçinde ve çevresinde birçok canlı vardı. Çevreyi kontrol edip içine girdi; batıklar dalgalarda çok tehlikeli olurlardı, daha önce de batıklara dalmıştı.

Yaşlı avcı bir buzulun kenarından diğer nöbetçileri ve Komkom'u kontrol ediyordu. Batığa yüzdüğünü görünce şaşırdı, Bulunlar o derinliklere inemezlerdi. İki nöbetçiyi Komkom'un peşinden gönderdi. Bu yeni Bulun sınırlarını bilmiyor olabilir miydi? Sınırını bilmeyeni deniz affetmezdi. Başına bir şey gelse Tot'a nasıl açıklayacaklardı? İki nöbetçi ancak ikiyüz kuyruk derinliğe inebildiler ve orada durdular. Daha fazla ilerleyemezlerdi. Buna güçleri yetmiyordu. Komkom'u izliyorlardı. Bir şey olsa sınırları zorlayıp onu kurtarabilirler

miydi, bilmiyorlardı. Tedirgindiler ve bir o yana bir bu yana kuyruk sallıyorlardı.

Komkom enkazın her yerini araştırdı. Burada birçok av vardı, istese hemen avlardı. Kabuklular ve yürüyenler de vardı. Onları toplasa bile yeterdi. Komkom batığı incelemeyi sürdürdü. Bir kapıdan içeri girdi ama oldukça karanlıktı. Renk görüsüyle etrafı anlayabiliyordu, titreşimlerle etrafta ne olduğunu anlayabiliyordu. Kocaman bir sandık vardı. Yarı açık kapısından içinde batrağa benzer şeyler görünüyordu. Komkom heyecanlandı, hızla yaklaşıp birini aldı. Bunlar kuzey balina dişi gibi ince ve uzundu ama daha ağırdı. Daha önce bir yerde görmüştü, anımsadı; Adamaların mızraklarıydı bunlar… Yüzü güldü, *"İşte buldum batrağımı."* diye sevindi. O kadar çok vardı ki istediğini seçebilirdi. Hemen birini aldı; sağa sola saplama hareketleri yaptı… Yeniden kendine gelmişti, yeniden batrağına kavuşmuştu. Bir çığlık attı; o an arkasında bir şey hissetti; döndüğünde bıyıklı bir canavarın kendine yaklaştığını gördü; öfkeyle mızrağını göğsüne saplayıverdi. Canavar güçlüydü; batrağı ısırıp kırmaya kalktı ama başaramadı. Komkom hızla mızrağı çekip birkaç darbe daha vurdu, bir süre çırpındıktan sonra canavarın ruhu bulutlara yükseldi.

Nöbetçiler enkaza canavarın girdiğini görmüşlerdi; bağırıyorlar, Komkom'a haber etmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Ama sesleri enkaza ulaşmıyordu; ses derine gidemiyordu sanki sıkışıp yüzeye çıkıyordu. Yüzeydeki yaşlı avcı ne yapacağını şaşırmıştı. Tehlike vardı, hem de en saldırganı… Ne yapacağını düşünüyordu yaşlı avcı. Dönünce nasıl karşılanacaktılar, dönünce Tot ne diyecekti? Yerinde duramaz oldu. Buzulun etrafını dönüyor, bağırıp çağırıyordu.

Komkom canavarı dişlerinden tutmuş, elinde mızrakla yüzeye doğru çıkmaya başladı. İki genç nöbetçi Komkom'u ayırt

edemediler önce, canavarın kendilerine doğru geldiğini sanıp yüzeye doğru yüzdüler. Komkom da acele ediyordu, mücadelede nefesi azalmıştı ama canavar oldukça ağırdı, avcılardan yardım istiyordu ama avcılar o yaklaştıkça yüzeye çıkmaya başlamışlardı. Komkom'un gücü azalıyordu, yüzgecinde bir karıncalanma başlamıştı.

Yaşlı avcı, gençlerin geldiğini görünce daha da telaşlandı. Renk görüsüyle onları takip eden büyükçe bir karaltıyı görmüştü. Ne yapacaklardı? Canavar doğruca üstlerine geliyordu. Hemen buzulu tırmandı ve diğerlerini de çekip buzula almaya başladı. Altı Bulun da buzula çıkmıştı. Güneş suyun yüzünü parlattığından aşağıda ne olduğunu göremiyorlardı. Uzanıp bakmak da tehlikeliydi. Birbirlerine sokulmuş öylece duruyorlardı. Suyun yüzeyine önce bir kol çıktı, sonra ince bir çubuk ve ardından da Komkom… Derin bir nefes aldı, sonra tekrar dalıp canavarla birlikte su yüzüne çıktı. Canavarın yaralarından kan akıyordu. Bütün bulunlar şaşkınlık içindeydi. Nasıl olmuştu bu? Daha önce bir Bulunun canavarı öldürdüğü ne duyulmuş ne görülmüştü. Ancak suda kan vardı ve başka canavarlar da gelebilirdi. Hemen yardım edip canavarı buzulun üzerine çıkardılar.

Komkom da buzula çıkıp sırt üstü yattı. Çok yorulmuştu. Bir süre öylece kaldı. Gökyüzünü inceledi; bulutları, maviliği… Gökyüzü mağaradaki dişinin yüzü gibiydi, gülümsedi. Bulunlara baktı sonra; hepsinin gözleri büyümüştü, yüzleri beyazlaşmıştı… Genç olanlar korkarak canavara bakıyorlardı. Yaşlı olanın ağzı açık kalmıştı; Komkom'a hayranlıkla bakıyordu. Akıl alır gibi değildi. Bu yeni Bulun canavar öldürmüştü. Elindeki uzun şey de neydi öyle? Mızrağı işaret edip, *"O nedir?"* diye mırıldandı. Sesi içinden çıkamıyordu sanki ağzında dolaşıp geri kaçıyordu. Yaşlı avcının korkusunu ve şaşkınlığını izleyen Komkom mızrağı sorduğunu anladı. Belli ki bu yaşlı

Bulun daha önce canavar görmüştü ama mızrağı ilk kez görüyordu.

"Batrak." dedi. Sonra doğrulup avladığı canavara baktı. Kocaman gözleri, toprağa çalan benekleri, uzun bıyıkları ve kocaman dişleri vardı. Boyu iki Bulun boyu kadar vardı. Mızrağı orada bulmamış olsa şimdi onun midesinde olacaktı, bunu biliyordu. *"Hayat işte."* dedi kendi kendine, *"Şimdi o Bulunların midesinde olacak. Ne büyük rastlantı!"* diye geçirdi içinden. Sonra nefesini tuttu, rastlantının olmadığını defalarca söylemiş biri hayatını rastlantının kurtardığını söylüyordu… Kendi söylediğine şaşırıp kaldı.

"Hiçbir Damka diğerini öldüremez. Hiçbir Bulun diğerini öldüremez. Bu yasaktır!" dedi Şifacı. Sesi belli belirsiz çıkıyordu, hayatında böyle bir şey ne görmüş ne duymuştu, dehşet içindeydi… Nasıl olur da bir Bulun diğerini öldürmeye kalkardı? *"Bu olamaz!"* diye geçiriyordu zihninden sürekli ama oluyordu; Komkom elindeki mızrağı Tot'un alnına dayamış, onu ölümle tehdit ediyordu.

Kimse Tot'u böyle görmemişti bugüne kadar… O gördüğü, bildiği en güçlü Bulundu. Bütün Bulunlar ondan çekinirdi. Oysa şimdi süklüm püklüm kayanın yanına sığınmış, ne yapacağını bilmez halde Komkom'a bakıyordu. Komkom öfkeden kudurmuş gibiydi, Bulunların pek duymadıkları bir şekilde bağırarak konuşuyordu.

-Öl ya da boyun eğ! Öl ya da boyun eğ!

Mızrağın demirden ucu sertti, keskindi. Tot'un ince derisini yırttı yırtacaktı… Tot kıpırdayamıyordu, kıpırdasa parçalanacaktı alnı; ne dişe benziyordu ne pençeye… Nefes bile alamıyordu. Bir alev alnından başladı, bütün bedenini sardı. Tam o sırada sanki buzullar kopup kopup düştü üstüne; mızrak alnını deldi, damla damla kan yüzünden aşağı süzülüverdi. Kanın sıcaklığı başını döndürdü, nefesini kesti, gözleri kararıverdi…

Komkom mızrağını geri çekti, dönüp mağaradakilerine baktı; bulunlar dehşet içinde Komkom'a bakıyorlardı. Komkom ne yapacağını şaşırdı. Derin bir nefes alıp suya daldı, mağaradan hızla uzaklaştı. Bulunlar nefes bile almadan öylece kalakaldılar. Şifacı birden fırlayıverdi, Tot'un kanı suya düşmüştü, bu çok tehlikeliydi. Diğerleri de onu takip ettiler. Tot'u kayaların üzerine çıkardılar ve hızla kanlı suları kuyruklarıyla kıyıya sıçratmaya başladılar. Tot'un alnında sadece bir çizik vardı ama kendinde değildi. Şifacı Tot'un yüzüne baktı, yarasına dokundu. Sonra bütün suskunluğu dilinin ucuna birikti, öyle bir çığlık attı ki mağaradaki yankılanmasından kendisi irkildi…

Komkom Şifacı'nın çığlığını duyamayacak kadar uzaklara yüzmüştü. Zihni kilitlenmişti sanki düşünmüyordu, sadece yüzüyordu. Nereye gittiğinin de farkında değildi… Bir süre sonra durdu, içinde bir soru dolaşmaya başladı. Henüz katıldığı topluluğun liderine karşı gelmişti. Bunu nasıl yapmıştı? Topluluk onu dışlayabilirdi, yeni bir sürgün yaşayabilirdi… Denetleyemediği öfkesinden, hesapsız davranışlarından dolayı kendini suçlamaya başladı. Niçin diğer Damkalar gibi kendini tutamıyordu, niçin suyun aktığı yönde akıp gidemiyordu? İçindeki tufanı bastırmak için daha hızlı yüzdü, daha hızlı…

Kendini suçladıkça içinde bir yara kanıyordu. Kanadıkça her yanı yanıyor, yerinde duramıyor, ne yapacağını şaşırıyordu. Ansızın yüzen kuş sürüsü önünden geçti, ardından da bir gölge göründü diplerden… İçinde dalga dalga büyüyen öfkesini nereye vuracağını şaşırmış Komkom hemen bir nefes alıp suya daldı. Kuşların ardından yaklaşan canavardı, mızrağını sağlam tutup önüne geçti. Canavar kuşları bırakıp Komkom'a yönelince mızrağıyla defalarca canavarı yaraladı, son ama en güçlü hamleyi canavarın kalbine yaptı. Koca fokun ruhu bir anda bulutlara yükseldi. Komkom nefes alıp bir

çığlık attı… Güneşin ışıklarının şöyle böyle aydınlattığı buzullardan parçalar döküldü. Komkom bu duruma şaşırdı, birkaç derin nefes aldıktan sonra aklına canavar geldi, hemen geri döndü. Fokun kanı denize yayılmıştı. Bu koku daha büyük canavarları çekecekti şüphesiz… Mızrağının keskin yanıyla canavarın alt çenesini kesiverdi. Sonra hızla sıcak su mağarasına doğru yüzmeye başladı. Bu korkunç karşılaşma Komkom'u kendine getirmişti; yaptıkları gözünün öne geldiğinde içindeki yara acımıyordu. Ne de olsa her davranış iç ve dış koşulların birleşimiydi… Abaka böyle demişti. Tot'a başkaldırması koşulların sonucuydu ve gerekliydi. Kendini suçlaması gereksizdi, hatta saçmaydı… Olması gereken olmuştu ve bu kaçınılmazdı. Yaptıklarından pişman olmak varlığa, kendine ve Birata'ya karşı gelmek olurdu. Asıl çekinmesi gereken buydu. Bir su parçasında bile bütün alem saklıyken, nasıl olur da Komkom eylemlerinde özgür olurdu… Elbette yaptıkları yapılması gerekendi ve bunu tartışmaya bile gerek yoktu. Abaka'nın sözünü tekrarladı içinden, *"Varlık da beden gibi uygunluktur… Hiçbir şey yoktur ki bu uyumun dışında kalsın…"*

Komkom bu sözü çok severdi. Defalarca tekrarlamıştı, tekrarladıkça da kendine gelmişti, yine öyle oldu… İçi ferahladı. Abaka güneş gibi içine ışıklar saçıyor, karanlıklarını aydınlatıyordu. Abaka demişti ki, *"Nasıl evren gücün gerçekleşmesiyse, Birata'nın iradesi de seçmeci değil, koşullara göre zorunludur."* Abaka'nın sözünü tekrar tekrar söyledi, daha yüksek sesle defalarca… Sonra su yüzüne çıkıp bağırdı; *"Nasıl Birata'nın iradesi seçmeci değilse, Komkom'un da değil, koşullara göre zorunludur…"* Sözünü bitirdiğinde gökyüzünde bir ışık belirdi; yana yana bir ateş üzerine geliyordu. Sonra bir anda söndü, az ilerisine bir taş düştü. Denizden bir anda buharlar fışkırdı. *"İşte!"* dedi kendi kendine, *"Bu koşulların sevinci!"*

İçi serinlemiş, kendine gelmişti. Dönüp yapılması gereken neyse onu yapmalıydı. Bu kez kendine güvenerek, göğsünü kabartarak yüzmeye başladı. Bir an önce Bulunları toplayıp konuşma yapmak, bundan sonra liderlerinin kendisinin olduğunu ilan etmek istiyordu. Ama elbette lider olması da koşulların bir sonucuydu ve yeni koşullar doğuracaktı. Bulunları eğitecek, batık gemiden mızrakları çıkartıp onlara nasıl kullanacaklarını öğretecekti. Böylece Nak ülkesine geri dönüp hak ettikleri hayatı sürmeleri için önderlik edecekti. Yoksa neden Tot'u alaşağı etsindi, niye düzeni bozsundu? Her şeyin bir anlamı, bir gereği vardı…

"Verdiğiniz kararlar," demişti Abaka, *"Dileğe bağlı değildir. Seçmecilikten kaynaklanmaz. Zorunluluğun bilincine varılmasından başka bir şey değildir. Siz bir şey yapmak istediğinizde, sebeplerin farkına varmışsınız demektir. Bir şey yapmak için bu yeterlidir."* Bu sözü anımsadığında gözleri parladı, daha güçlü kuyruk salladı. Tot'u alaşağı etmek istediğinde sebeplerin farkına varmış, hayatını ortaya koymuştu. Bulunları bu karanlık ve buzlu sulardan kurtarıp sıcak sulara döndürecekti. İki mağaraya sıkışmış küçük bir topluluğun daha fazla yaşaması olası değildi. Günü gecesi belli olmayan bu donmuş dünya Damkalara göre değildi.

Sıcak su mağarasına yaklaştığında karşıda Sama ve birkaç Bulunu gördü. Bulunlar bir an durdular, Komkom'dan çekinip birbirlerine sokuldular. Komkom karşılarına geçti, *"Korkmayın!"* dedi. *"Damka, Damka'dan korkar mı?"*

"Biz Bulunuz, sen Damkasın." diye mırıldandı Sama. İçinden kaçmak geliyordu, kendini zor tutuyordu. Diğer arkadaşlarının da titrediğini hissediyordu.

Komkom, Sama'nın ilk geldiğinde kendini sevinçle karşılamasını anımsadı. Onu dişi seçme vaktinde seçmeyi aklından

geçirmişti ama o mağaradaki dişi aklını çelmişti.

"Bütün Bulunlar Damkadır… Hepimiz sürgün Damkalarız ve artık zamanı geldi, dönüp sıcak sularda birlikte kuyruk sallayacağız…" Bulunlar yanıt vermedi, bir an önce gitmek istedikleri belliydi. Komkom elindeki canavar dişlerini Sama'ya uzatıp konuşmasını sürdürdü. *"Bunu şifa mağarasındaki dişiye götür… Onu dişi olarak seçtiğimi söyle!"* Sözü biter bitmez, mızrağının ucunu sıcak su mağarasına doğrulttu; *"Bütün Bulunlara haber edin, Komkom konuşacak… Gelmeyen kalmasın…"* dedi. Bulunlar tam gidecekti ki bu kez daha kararlı bir biçimde sözünü tekrar etti. *"Gelmeyen kalmasın!"* Sözünü bitirir bitirmez, Bulunlardan önce kendisi oradan uzaklaştı.

Sama ve arkadaşları Komkom'un arkasından bir süre baktılar. Ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Daha önce böyle bir durumla karşılaşmamışlardı; ne yapmaları gerekirdi bilmiyorlardı. Komkom'dan ölesiye korkmuşlardı. Ona karşı çıkacak gücü yüreklerinde bulamıyorlardı. Ama o bütün ömürlerince bildikleri, güvendikleri düzeni bozmuştu. Ne yapmaları gerektiği konusunda zihinleri karışıktı. Sama bir an elindeki dişleri fark etti. Geldiğinde yüreğini dalgalandıran bu erkek, en yakın arkadaşı Çerik'i seçmişti… En yakın arkadaşı olduğu halde erkeklerin Çerik'i seçmelerine öfkeleniyordu. Kendinde olmayıp onda olan neydi? Zaten soğuk biriydi, erkeklerle yakınlaşmazdı ama ne gariptir erkekler de ondan vazgeçemiyorlardı. Bir an elindeki dişleri atmak istedi, zaten bu dişlerden oldum olası korkuyordu. Ama yapamadı. Komkom'un öfkesini üstüne çekmek istemiyordu. Tot'un başına gelenler dilden dile dolaşmış, Sama'ya da ulaşmıştı. Komkom öfkelenip Tot'a yaptıklarını Sama'ya da yapabilirdi. Bu yabancı pek tekin değildi.

Çerik son uykusundan beri kendini iyi hissediyordu. Mağa-

ranın duvarında güneşin yüzü gibi parıldayan kayalara baktı bir süre. Ne kadar değişiktiler… Yaralı olarak geldiğinden beri kayalar Çerik'e güç veriyordu sanki. Canı sıkıldığında onları izliyor, kapkara kayaların arasındaki bu ışıldayan katmanlara bakarken düşlere dalıyordu. Güneşin yüreğinden damlamış gibiydiler, ışık mevsiminin yüzü gibi gülümsüyorlardı. Onlara baktıkça yüreğini heyecan kaplıyordu. Belli ki sihirliydiler, belki de hikayelerde anlatılan, Alala'nın Ki'de bulduğu değerli taş buydu. Değerini anlayamıyordu ama ilgi çektiği kesindi.

Çerik düşüncelere dalmışken mağaranın girişinde titreşimler hissetti. Bu Şifacı ya da Sama da olamazdı, titreşimler oldukça büyüktü. Kuyruğunu sudan çekiverdi. Yoksa canavar mağarayı mı keşfetmişti? İçindeki kuşku büyümeye başladı, canavar kayalara da tırmanabiliyordu. Kendini daha yükseğe taşıyıverdi. Artık omzu daha az acıyordu, yüzebileceğini hissetti. Son uykusu ona çok iyi gelmişti. Ama şimdi canavar korkusu kuyruğundan alnına her yerini titretiyor, yüreğini, yüzünü yakıyordu. Mağaranın girişinde dalgalar yükseldi ve arasından Şifacı'yla birlikte Birkaç Bulun belirdi, aralarında bir şey vardı. Dikkatli baktığında bir Bulunu taşıdıklarını fark etti. Ne olmuştu? Bulun özenle getirilip kayalara çıkarıldı; ışık mevsimi de olsa akşam olduğundan güneşin ışıkları mağarayı aydınlatamıyorlardı, yarı karanlıkta yaralı Bulunun yüzünü seçemedi. Önce Sama olabileceğini düşündü, yüreği orta yerinden yarıldı sanki… Bütün Bulunlar içinde en çok onu severdi. Biraz daha dikkatli baktığında Tot olduğunu fark etti, ürktü. Tot'a ne olmuştu; Tot ki Bulunların liderine denirdi, ona bir şey olmuşsa Bulunlara olmuştu…

Şifacı'nın işaretiyle Bulunlar sessiz ve özenle onu uygun bir kayaya yerleştirdiler. Şifacı bir şeyler mırıldanarak avuçlarına çamur alıp Tot'un yarasına sürdü. Alnında bir çizik görünüyordu. Sanki biri eliyle çizmiş gibiydi… Daha önce böyle bir

yaralanma görmemişti; nefes dudaklarına çok yakındı iyi ki onları parçalamamıştı. Sezgi bandına da dokunmamıştı, ağzına da… Ne olmuş olabilir diye düşündü ama bir yanıt bulamadı. Sessizliği bozmak saygısızlıktı, ancak şifacı anlatınca öğrenebilecekti. Ne var ki içindeki merak karanlık mevsim denizi gibi yüreğinin dalgalarına vuruyordu.

Birden mağaranın girişinde Sama belirdi. Çerik heyecanlandı, suya inip onu karşılamak için yavaşça yüzdü. Yüzebiliyordu, demek ki bu mağaradan kurtulacaktı. İçi kıpır kıpır oldu. Ne var ki Sama hiç sevinçli değildi. Yüzü asıktı, yüzüşü kasvetliydi. İki arkadaş sarıldılar ama Sama yürekten sarılmamıştı. Çerik ne olduğunu anlamadı. Sama'nın yüzüne baktı ama o Çerik'in gözlerine bakmıyordu. Elindeki dişleri Çerik'e uzattı.

-*Bu senin...* dedi. *Komkom bunu sana gönderdi. Seni seçtiğinin bir nişanıymış.*

Çerik önce dişlere baktı; canavarın dişleri ürkünçtü. Sonra Sama'nın yüzüne baktı. Bu bir kıskançlık mıydı? Sama'nın gözlerine derin derin baktı, tedirgindi. Kıskançlık olsa Sama'nın gözlerinden okunurdu ama Sama öfkeli değildi, daha umutsuzdu. Yılgındı… Tedirgindi…

-*Bu dişleri nereden bulmuş?* diye fısıldadı. Konuşmak istiyordu, Sama konuşsa ne olup bittiğini daha iyi anlayacaktı.

-*O canavarları öldürebiliyor…* dedi Sama. Sanki sesinin rengi yoktu, nefesi içine kaçmıştı. *Canavarları öldürüyor ama onların yerine kendisi canavarlaşıyor. Bak Tot'u ne hale getirdi…*

Çerik birden geri dönüp Tot'a baktı.

-*Bunu nasıl yapar?* diye haykırdı. Sesi mağarada yankılanınca Şifacı öfkelendi.

-*Minik!* diye seslendi. Sonra tekrar Tot'la ilgilenmeye başladı.

Çerik oldum olası Tot'tan hoşlanmamıştı ama bu durumda onu sahiplenme ihtiyacı duyuyordu, içinden Komkom'a karşı öfke dalga dalga büyüyordu. Sanki bedeni buzullar gibi parçalanıp dağılacaktı. Sama'nın kendine uzattığı dişleri ışıldayan kayalara fırlattı; dişler kayalara çarpar çarpmaz parçalanıp oraya buraya dağıldılar, bir kısmı suya düştü. Çerik derin bir nefes aldı, içindeki ağırlık yavaş yavaş azalmaya başladı.

Şifacı ve ona yardım eden Bulunlar işlerini bitirmişlerdi. Tot kayaların üzerine uzanmıştı, burada güven içindeydi. Mağaraya derin bir sessizlik çökmüştü; kimse konuşmuyor, hareket etmiyordu. Derinlerden gelen titreşim de yoktu, bir boşlukta gibiydiler, herkesin yüreği donmuştu. Sessizliği Sama bozdu.

-Komkom herkesi sıcak su mağarasına çağırdı, konuşacakmış…

Şifacı yüzerek Sama ve Çerik'in yanına geldi. Sessizce Sama'ya baktı.

-O konuşmuyor, yıkıyor… dedi. *Işık mevsimi rüzgarı nasıl buzulları parçalıyorsa o da Bulunları parçalıyor… Niçin gidecekmişim? Eline Adamaların lanetini almış, yakıyor değdiği yeri.*

-"Gelmeyen kalmasın!" dedi ısrarla… *Tot'a yaptıklarını gördün, gelmeyenlere neler yapar kimbilir?* Ben gideceğim… dedi, sonra isteksizce mağaranın çıkışına doğru yüzdü.

Şifacı ve Çerik birbirlerine baktılar, sonra Tot'a baktılar. Konuşmadan mağaranın çıkışına doğru suya daldılar, ardından diğer Bulunlar da daldı. Şifa mağarasında Tot, Komkom'un yüzünü çizmesinden daha derin bir yarık hissetti yüreğinde.

Gücü bir anda eriyip tükenmişti. İnandıkları bir anda savrulup gitmişti. Bildiği, güvendiği ne varsa bulutlara çekilmişti. Yorgundu, umutsuzdu, bitkindi… Kuyruğunu bile kıpırdatmak istemiyordu, güneş rengine benzeyen kayalara baktı bir süre. Sonra gözleri kapanıverdi.

Çerik Sama'nın arkasından yüzüyordu ama gidesi yoktu. Kafasında birçok soru burgaç olmuş içine akıyordu; ne yapıyordu böyle? Nasıl teslim olmuştu bir çağrıya. Kendine yakıştıramadı bu ürkekliği. Henüz yüzmeye başlamıştı, henüz yarası iyileşmişti ve yüze yüze Komkom'a mı gidecekti? Kendine öfkelendi, *"Saçma!"* diye mırıldandı. Arkasında yüzen Şifacı da duydu Çerik'i. *"Saçma!"* diye tekrarladı o da. Çerik durup Şifacı'ya baktı, Şifacı Çerik'e baktı… Sama çoktan uzaklaşmıştı. O an karar verip geriye döndüler, şifa mağarasına gideceklerdi, Komkom'un korkusunun esiri olmayacaklardı.

Komkom anlatı taşının üzerine çıkmış, bekliyordu. Abaka'dan duyduklarını düşünüyordu. Abaka'nın konuşmaları üzerine kurduğu hayelleri tekrar tekrar gözünün önünden geçiriyordu. Belli ki artık koşullar hazırdı; söylemesi gerekeni söyleyecek, yapması gerekeni yapacaktı. Bütün Bulunları silahlandırabilirdi, Adamaların teknesinde sayısızca batrak vardı. Nak'ın sıcak denizlerine nasıl gideceğini biliyordu. Gidip Nak düzenini yıkacaktı… Abaka'nın karşısına çıkıp fikirlerini hayata geçirmiş olmanın gururunu yaşayacaktı. Bütün bunları düşündükçe içinde bir ateş büyüyordu, kendini daha güçlü, daha heybetli hissediyordu. Artık zamanı gelmişti; şimdi Bulunların lideri olacaktı, sonra da bütün Damkaların…

Bulunlar bir bir gelip sıcak su mağarasını doldurdular. Zaten çok büyük bir topluluk değillerdi, kısa zamanda Komkom'un tehdidini hepsi duymuştu. Komkom onları derinden korkut-

muştu. Mağaraya giren Bulunların hiçbiri Komkom'la gözgöze gelmiyor, bir diğerinin yanına geçip duruyordu. Bu derin sessizlik Komkom'u tedirgin ediyordu. Acaba Bulunlar kendisine boyun eğecek miydi? Gittikçe sabırsızlanıyordu, bir an önce konuşmak istiyordu. Bütün Bulunların geldiğinden emin olacak halde değildi, dayanamadı. Mızrağına tutunarak dikildi, olabildiğince gür bir sesle haykırdı:

-Varlık sadece Birata'nın varlığıdır, o da birdir. Yaratanla yaratılan birdir. Siz çokluk görürsünüz, o görünüştür. Varlık oluşumdur ve oluşum zorunludur. Bir zerre suda bütün evren saklıdır. Siz de Birata'nın yüzü, kolu, elisiniz… Gördüğünüz, bildiğiniz, olduğunuz ne varsa zorunludur ve olacak olanlar da zorunludur. Ne yazgı vardır ne rastlantı… Birata'nın iradesi seçmeci değil, koşullara göre arzudur. Sizin davranışlarınız da koşullara göre arzudur…

Komkom, Abaka'dan öğrenip ezberlediği ne varsa ardı ardına haykırıyordu. Bulunlar sıkılmaya başlamışlardı. Komkom da konuşmasını toparlayamaz olmuştu, sonra birden durdu. Bunları neden anlatıyordu ki? Kimsenin umurunda bile değildi. Buraya geldiğinden beri kimsenin bu tür konuları tartıştığını görmemişti; yiyorlar, uyuyorlar ve çiftleşiyorlardı… Eski hikayeler ve yaşananlar dışında bir şey konuşmuyorlardı. Kime ne anlatıyordu? Kimi ikna etmeye çalışıyordu? Onları ikna edecek olan umut ya da korkuydu. Korku elindeki mızraktı, ona boyun eğip çağrısına uymuşlardı. Umutsa ancak daha iyi bir hayat olabilirdi.

-Ey Bulunlar! Ey sürgünler! Ey köleler… Siz karanlığı efendi bilmişsiniz, yeter! Siz soğuk suları yurt bilmişsiniz, yeter! Canavarlardan, Adamalardan korkmuşsunuz, yeter! Ne Apsa'nın sıcak yüzü, ne Lahma'nın kızıl işareti uyandırmamış yüreğinizdeki cesareti… Ben sizi uyandırmaya geldim. Ben sizi karanlıklardan kurtarmaya geldim. Başka bir hayat var!

Başka bir yurt var! Yüze yüze bitiremeyeceğiniz sıcak sular var… Gökteki yıldızlar kadar uyku mağarası var! Orada sayısız erkek, orada sayısız dişi var… Ben sizin gözünüzü açmaya geldim! Yüreğinizdeki bağı çözmeye geldim. Yeter azaldığınız, ben sizi çoğaltmaya geldim. Yeter köleliğiniz, ben sizi efendi yapmaya geldim.

Komkom'un heyecanı Bulunları da sardı… Özellikle genç Bulunlar Komkom'u daha yakından dinlemek için öne doğru ilerliyorlardı. İçlerinde titreyen bir heves onları Komkom'a çekiyordu, mağaradaki sessizlik yerini coşkuya bırakmıştı. Sadece yaşlılar tedirgindi, onlar mağaranın kıyılarına çekilmiş, dinliyorlardı.

Gençlerin heyecanı Komkom'u kendinden geçirdi; daha gür, daha saldırgan konuşmaya başladı. Sık sık elindeki mızrağı sallıyor, sanki buzları kayaları delip dışarı taşıyordu. Bulunlar ışık mevsimi törenlerindeki gibi kendinden geçmişti. Komkom artık kendi liderliğini onaylatabilirdi.

-Artık vakti geldi. Artık köleliği buzların altına gömme vakti geldi. Bir olma vakti geldi. Lahma'nın kızıl işareti altında toplanma vakti geldi. İsteğiniz isteğimdir… Benimle misiniz?

Genç Bulunlar kendinden geçmişti, hep birlikte haykırıyorlardı:

-Seninleyiz!

Sama, olanı biteni şaşkınlıkla izliyordu. Bu heyecan onu ürkütmüştü; Komkom'un yapacaklarından tedirgindi. Yaşlılardan bir şeyler duymak, olanı biteni anlamak istiyordu ama yaşlıların yüzünü buz tutmuştu sanki. Ölü gibi bakıyor, giderek mağaranın uzak köşelerine doğru çekiliyorlardı. Gençler çoktan ruhlarını Komkom'a teslim etmişti. *"Keşke Çerik burada olsaydı."* diye geçirdi içinden. O, olan biten hakkın-

da bir şeyler söylerdi. Onun söyledikleri hep aydınlatırdı Sama'yı, Çerik'e ihtiyacı vardı... Artık mağarada duramazdı, usul usul mağaranın çıkışına yaklaşıp suya daldı. Gidip Çerik'le konuşacaktı.

Şifacı ve Çerik şifa mağarasına döndüklerinde Tot çoktan uyumuştu. Çerik Tot'un yüzünü inceledi bir süre ve Şifacı'dan olanı biteni dinledi. Çerik Şifacı'yı ilk kez böyle kederli görüyordu, aslında ilk kez bir Bulunu bu kadar kederli görüyordu. Şifacı neredeyse yıkılmıştı. Eski hikayelerde Komkom'un gelişiyle ilgili bir işaret yoktu. Bu olanları anlamıyordu, Nasıl olmuştu? Komkom'un Ataza'ya yıkım getireceğini düşünüyordu. Komkom'un mızrağının Adamaların laneti olduğunu söylüyordu. Adamaların gemisine dokunduğu için Komkom'un lanetlendiğini varsayıyordu. Sürekli aynı şeyi tekrar ediyordu:

-Suların dengesi kayboldu… Göklerin dengesi kayboldu…

Çerik sakinleştirmek için ne söylerse söylesin Şifacı onu dinlemiyordu. Kayanın üzerinde başını ellerinin arasına almış, salınıyordu… Nefesi tükenene kadar, kendinden gecene kadar mırıldanmaya devam etti. Şifacı'nın dengesi kayboldu, kayanın üzerine yığılıverdi. Çerik bir an Şifacı'nın ruhunun bulutlara çekildiğini sandı, bir çığlık attı. Ama nefes alıyordu, rahatladı. Ne var ki Çerik ne kadar uğraşsa da uyanmıyordu, uyandırılamıyordu…

Çerik'in yüreği kaynıyordu, içinde burgaçlar dönüyordu, yerinde duramaz olmuştu. Ne yapmalıydı? Sıcak su mağarasına gitse, ama oraya hiç gidesi yoktu. Şifa mağarasında da kalmak istemiyordu, ne yapmalıydı? *"Ataza ne kadar dar!"* diye geçirdi içinden, Ataza'ya sığamıyordu. Oldum olası göklere tutkundu, özellikle akşam yıldızı Lahama'ya… O ne zaman belirse içinde bir heyecan oluyordu. *"Keşke gök sula-*

rında yüzebilsem, keşke Lahama'ya gitmenin bir yolu olsa!" diye geçirdi içinden.

Çerik'in içindeki dalgalanma algılarını bozmuş, ruhunu yormuştu. Sama'nın mağaraya geldiğini hissetmemişti bile, aniden karşısında görünce irkildi. Sama hiçbir şey söylemeden gelip Çerik'in boynuna sarıldı. Bir süre suda öylece kaldılar. Sonra Çerik'in kulağına fısıldadı:

-Komkom felaket getirecek, Çerik! Komkom Bulunlara felaket getirecek. Korkuyorum… Her şey altüst oldu… Nasıl bir yazgımız varmış Çerik, nasıl bir yazgımız varmış?

Çerik ne diyeceğini şaşırdı, daha sıkı sarıldı. *"Her şey düzelecek… Her şey düzelecek…"* diye yanıtladı arkadaşını ama söylediklerine inanıyor muydu? Hayır! Arkadaşını sakinleştirmek istiyordu. Biliyordu ki olan olurdu ve geriye dönmezdi. *"Kuyruğuna bakarak yüzülmez."* dedi birden. *"Yaşamanın bir yolunu bulacağız!"* Kendi söylediği sözden etkilendi… Yaşamanın bir yolu elbette bulunurdu, hayat olasılıklarla doluydu. Birçok yol vardı Şifa mağarasına gelen, birçok balık vardı yenecek... Birçok olasılık vardı… Belki de birçok yazgı vardı. Hangi karanlık mevsim tükenmemişti, hangi sevinç tükenmemişti? Akıp giden sularda ne buzlar gibi kalıcıydı ki? Buzlar da kalıcı değildi; eriyor, parçalanıyor, sulara karışıyordu… Bu tedirginlik, bu kargaşa da bitecekti.

-Genç Bulunlar, dedi Sama, *Komkom'a inanıyor… Anlamıyorum, nasıl inanırlar bir yabancıya? Tot'a yaptıklarını ne çabuk unuttular! Bulunları Nak ülkesine götüreceğini söylüyor… Yüze yüze bitmeyen sulardan, yiye yiye bitmeyen balıklardan söz ediyor. Dişilerden ve erkeklerden söz ediyor. Ataza'yı bırakıp gitmeleri gerektiğinden söz ediyor. Ne korunç! Nasıl inanırlar buna? Sıcak sular yasak değil mi Bulunlara?*

-Yani Nak ülkesine dönülebilirmiş, öyle mi?

-Öyle…

Çerik'in içinde bir ışık yandı sanki, heyecanlandı… Nak'ı merak ediyordu çocukluğundan beri, onunla yüzyüze görüşmeyi hayal ediyordu zaman zaman. Yakın zamanda rüyasını görmüştü Nak'ın… Nak'a gitmek dayanılmaz bir heyecandı. Bu hiç de umutsuzluk değildi. Bu sevinçti… Yüzüne bir gülümseme geldi ama arkadaşının paniğini yatıştırması gerektiğini anımsadı.

-Sama! Sama! Güzel Sama! Yaralanmak bir felaket değil miydi? Yaralandım ama gün geldi, bitti… Karanlık mevsim bir felaket değil mi? O da sonunda bitti… Komkom da bir felaket ama onun da bir ömrü var, o da bitecek… Ben yaralandım, sen balık getirmedin mi bana? El dolusu yıldız getirmedin mi bana? Sırt sırta, el ele olduktan sonra her dalgayı aşarız… Komkom'un dalgasını da aşarız, umutsuz olma!

Aslında daha güzel sözler söyleyip Sama'yı rahatlatabilirdi ama dikkatini söze veremiyordu. Nak'ı görme düşüncesi içinde bir heyecan dalgası yaratmış, kuyruğundan yüzgeçlerine, beline, eline, diline kadar ışık vuruyordu. Sözcükleri içtenlikli söylemiyordu, söylemek için söylüyordu. Üstelik Sama'nın bunları duyacak hali yoktu. Sama içinden çökmüştü, sürekli ileri geri sallanıyordu. *"Kıyıya çıkalım!"* dedi Çerik. *"Uyursun belki."* Sama'nın ne hayır diyecek hali vardı ne söz söylecek gücü…Çerik'in elinden tutup kayaların üzerine çıktılar, Sama Çerik'in yüzgecine uzanıverdi. Çocukluklarındaki gibi Çerik de Sama'nın alnına dokunup o zamanlarda söyledikleri şarkıyı mırıldanmaya başladı.

az kaldı miniğim az kaldı
sütünü sağacağız kank'ın
suların üstünde

ışık üfleyeceğiz karanlığın içine
az kaldı miniğim az kaldı

bakacak apsa gözlerine
o sıcak apsa sevecek seni
beni de sevecek
gök dönecek ışık mevsimine
az kaldı miniğim az kaldı…

ayrıçta duran içten yırtılır

Işıklı mevsimi yarılayan Bulunlar yağlanmaya başlamışlardı. Yiyecek boldu; daha kolay av bulduklarından eğlenceye de vakit ayırıyorlardı. Neşeli zamanlardı, eğlenceli zamanlardı… Komkom'un Tot'u alaşağı etmesiyle başlayan kargaşa da sona ermiş, Ataza'ya yeniden huzur gelmişti. Arada bir Adamaların gök gemilerinin gürültüsü sessizliği bozuyor, Bulunlar sıcak su mağarasına doluşuyorlardı. Bütün Damkaların titreşimlere karşı algıları çok açıktı. Titreşimleri çok uzaklardan duyabiliyorlardı ve hemencecik gözden kayboluyorlardı. İyi ki böyleydi, Adamalar son zamanlarda Ataza'ya daha çok gelip gitmeye başlamışlardı ve bir karşılaşma yaşanabilirdi. Oysa Adamalarla karşılaşmak en büyük yasaktı! Bulunlara çocukluklarından beri Adamaların korkunçluğu anlatılılıp duruyordu. Bu yüzden Adamalarla karşılaşmaktansa ölmeyi yeğlerlerdi. Adamalardan korktukları kadar bir tek canavarlardan korkarlardı, Komkom'dan sonra canavar korkusu iyice azaldı.

Komkom iki canavar öldürmüştü, yine öldürebilirdi. Bulunlara mızrağın ne işe yaradığını göstermişti. Komkom gelene kadar mızrakla ilgili bir bilgileri yoktu ama artık mızrağın güvenliğini biliyorlardı. Hatta Komkom enkazdan birçok mızrak çıkarıp sıcak su mağarasına getirmişti. Özellikle genç Bulunlara mızrak kullanmayı öğretiyordu. Onların acemilikleri

Komkom'u delirtse de sabırla öğretmeye devam ediyordu. Mızrak uzaklara uzanan diş gibiydi, gençler mızrak kullanmaya çok hevesleniyorlardı. Ancak perdeli elleriyle mızrağı kavramak, suda mızrağı arkadaşlarına ya da kendine batırmadan taşımak pek de kolay değildi. Naksılar küçük yaşta bunları öğrendiklerinden bir alışkanlığa dönüştürebiliyorlardı. Bulunlarsa daha önce hiç araç kullanmamışlardı. Elleriyle uzun süre bir şeyi taşımamışlardı. Bu duruma tamamen yabancıydılar. Beceriksizlikleri izleyenleri kahkahaya boğuyordu, özellikle yaşlılar bu eğitimleri izlemeye bayılıyorlardı. Komkom'un Tot'u alaşağı etmesiyle başlayan korku ve tedirginlik bu kahkahalarla eriyip gidiyordu.

Ne var ki Komkom sıcak sulara gitmeyi kafasına koymuştu. Nak'a rağmen oraya gidecekti. Nasıl gideceğini biliyordu, Naksılarla nasıl baş edeceğini biliyordu. Artık yalnız değildi, kendine bir ordu yetiştiriyordu. Komkom'un ordusunda Naksılarda bulunmayan Adamaların mızrakları vardı. Çok keskindiler, çok etkiliydiler ama uçlarına sürecek zehir yoktu. Bazı zehirli kabukluların zehirlerini denediyse de bir süre sonra deniz suyu zehri mızraktan söküp alıyordu. Sıcak denizlerdeki dikenli kırmızı balık gibi bir zehir kaynağı bulmalıydı. Ancak soğuk sularda zehirli canlılar daha azdı.

Yaşlı bir Bulun laf arasında buzların altında yaşayan zehirli bir canlıdan söz etti. Kıllı uzun bacağı olan bu canlı balıkları zehriyle öldürüyordu. Son yıllarda sular ısındığından deniz dibi buzulları daha çok erimiş, bu canlı da görünmeye başlamıştı. Bu canlıdan Bulunlar çekiniyorlardı ama Şifacı'nın bu canlıyı yakalayabildiği söyleniyordu.

Şifacı'ysa Tot'un alaşağı edilmesinden sonra Şifa mağarasından çıkmamıştı. Çerik ve Sama zaman zaman ona yiyecek götürüyorlardı. Şifa mağarasına sadece hasta olanlar ve Şifacı girebilirdi. Bir de Şifacı'nın kabul ettikleri... Onun

izni olmadan Bulunların girmesi yasaktı. Komkom bu yasağı umursamıyordu ama Bulunların desteğini almak için onların değerlerine sahip çıkması gerektiğini biliyordu. Bulunlarla çatışarak onlardan bir ordu yaratamazdı. Bu yüzden Çerik'in yardımına ihtiyaç duyuyordu. Çerik oraya yiyecek götürebildiğine göre Şifacı'dan bu kıllı bacaklının nasıl yakalanacağını da öğrenebilirdi. Ancak Çerik diğer Bulunlardan farklıydı. Onunla arasında bir duvar vardı sanki, oysa en çok ona ilgi duyuyor, onunla yakınlaşmak istiyordu. Ne var ki Çerik hep soğuk davranıyor, önüne buzdan duvarlar örüyordu. Bir türlü iletişime geçemiyordu.

Özellikle Tot'u alaşağı etmesinden sonra Çerik ne zaman Komkom'u görse arkasını dönüp gidiyordu. Bulunların önünde küçük düşmemek için Çerik'le bir mücadeleye girmeyi de göze alamıyordu. Ne de olsa Çerik doğuştan farklıydı; o Ataza'da doğmuş bir Ayraktı... Ayrakların sezgisel güçleri vardı, Damkaların en saygınlarıydı, Nak bile onlara saygı gösterirdi. Ona ancak iyilikle yaklaşabilirdi. Çerik'e gönderdiği canavarın dişini parçaladığını duymuştu, kendisine bir öfke besliyor olmasından çekiniyordu. Dikkatli olmalıydı, nasıl dikenli kırmızı balığın zehrini almak için sabırlı olması gerektiğini öğrenmişse öyle sabırla yaklaşmalıydı.

Çerik de Komkom'la yüzleşmesi gerektiğinin farkındaydı, bu aradaki soğukluk dikkat çekiyordu ve elbette topluluğun yeni yöneticisiyle bir şekilde uyum sağlamalıydı. Soğuk sularda topluluk dışında yaşaması olanaksızdı. Bunu her Bulun kadar o da biliyordu. Sama'yla bunu sık sık konuşuyorlardı. Ancak Çerik içinden gelmeyen bir şeyi yapmakta güçlük çekiyordu. Sama bu konuda daha rahattı, Komkom'a karşı nefreti azalmış, hatta neredeyse ondan yeniden hoşlanmaya başlamıştı. Komkom ilgi gösterse onu eril seçebilirdi. Komkom Sama'nın annelik içgüdülerini kışkırtıyordu.

Şifacı için avlanmaya çıktıkları sırada bu konuyu Çerik'e de çıtlatmış, onun Komkom'a karşı ilgisi olup olmadığını çözmeye çalışmıştı. Komkom'un Çerik'e karşı ayrı ilgisi toplulukta herkes tarafından söylenip duruyordu. En yakın arkadaşının üzülmesini istemeyen Sama bu konuda Çerik'in fikirlerini merak ediyordu. Çerik Komkom'la ilgili pek konuşmuyor, onunla ilgili olan konuşmaları sürdürmeyi yeğlemiyordu. Bu iyi miydi, Sama anlamıyordu. Biraz daha zamana ihtiyaç olduğunun farkındaydı.

Çerik Sama'nın bu açmazını sezmişti ama bir karar vermediğinden tutumunu netleştirmiyordu. Belki de artık kararını vermeliydi, Şifacı'nın dediği gibi bir erkeği seçmek, diğerlerini yatıştırmaktı. Hatta dişileri de yatıştırmaktı. Ama bu durumun Sama'yı üzeceğini de biliyordu. Ne var ki Komkom onun dişilik içgüdülerini kışkırtmıyordu. Erilliği dikkat çekiciydi ama Çerik daha çok Nak'la ilgili konuşulunca heyecanlanıyordu. Oysa Nak'ı hiç görmemişti, görmesi de mümkün değildi. Yoksa mümkün müydü?

Doğmuştu, büyümüştü ve bildiği, gördüğü yer Ataza'ydı. Karanlık ve ışık mevsimini tanımıştı, başka bir olasılıkla tanışmamıştı. Bulunların içine doğmuştu ve başka konuşanla karşılaşmamıştı. Bulunlar başka sulardan başka konuşanlardan söz ediyorlardı. Birçok hikaye vardı, birçok söylence… Ama bunlar düş müydü, gerçek miydi? Çerik emin olamıyordu… Ta ki Komkom gelene kadar. Artık başka konuşanların varlığından emindi, Komkom garip de olsa konuşuyordu işte. Başka sulardan emindi, Komkom oradan gelmişti… Başka mevsimlerden de emindi ve oralara gitmek istiyordu, bunu bütün varlığıyla istiyordu, kuyruk yüzgecinden alnına kadar titriyordu düşledikçe. Üstelik Ataza'nın bu dar, tekrarlar dolu zorlu koşullarından tiksinmişti. Fikirlerini tartışacak biri yoktu, konuştuğunda dışlanıyordu. Zaten hiçbir zaman Bulunların bir parçası gibi hissetmemişti kendini, Ataza'dan bir

parça gibi hissetmemişti… Düşleri bile Ataza'yla ilgili değildi, Bulunlarla ilgili değildi. Ataza'da başka yerde olamadığı için orada yaşıyordu.

Şimdi başka yerde olma olasığını sezmişti, bunu Komkom geldiğinde hissetmişti. Komkom Ataza'dan gitmenin işaretiydi, belki de Çerik'in kendine gelmesinin işaretiydi… Komkom geldikten sonra rüyalarında Nak'ı daha çok görmeye başlamıştı… Onun Nak olduğunu biliyor fakat yüzünü göremiyordu. Zaten Nak'ı tanımıyor ve yüzünü bilmiyordu ama merakı dinecek gibi değildi. Komkom'a yakınlaşmak, Nak'ı anlattırmak istiyordu. Nak hakkında daha çok şey bilmek istiyordu. Hatta Nak'a nasıl gideceğine yönelik şeyler de… Ama bunu kendine bile açıklamaktan çekiniyordu. Sezdirmeden, fark ettirmeden Komkom'dan asıl öğrenmek istediği buydu. Bunu yapabilmenin yolu da ona yaklaşmaktı. Ama nasıl?

Çerik ve Sama Şifacıya yiyecek götürüyorlardı, Şifa mağarasının yakınında Komkom'u gördüler. Komkom yüzeyin hemen altında dimdik duruyordu, yüzmüyordu, nefes almaya çıkmıyordu, neredeyse buzlar gibi suyun salınışına göre salınıyordu. Çerik ve Sama onu görünce sustular ve yanına gidene kadar konuşmadılar. Yanına yaklaşınca Komkom suyun yüzüne çıktı, Sama ve Çerik de çıktılar…

-Şifacı'ya gidiyorsunuz değil mi? dedi Komkom. Sesinde öfke yoktu, tehdit edici bir duruşu yoktu. Elindeki mızrakla arkadaş canlısı bir tutumu vardı bile denilebilir… Çerik bu durumdan hoşlandı, Sama da rahatladı.

-Evet, dedi Çerik Sama'dan önce. Böylece konuşmak istediğini belirtmek istiyordu. Uzun süredir onu dışladığı için bu bir kapı olacaktı.

-O halde Şifacı'dan bir şey istediğimi ona söyleyebilir misi-

niz? Sesini olabildiğince edilgenleştirmişti, olabildiği kadar Bulun lehçesine yakın konuşmaya çalışmıştı. Sama ve Çerik birbirlerine baktılar; Çerik, *"Elbette!"* dedi. Ama sonra sustu. Komkom araya soğukluk girmesini istemiyordu, hemen atıldı; *"O halde Şifacı'ya söyleyin ki, kıllı bacaklıyı tutmanın yolunu bana öğretebilir mi? Burada bekliyor olacağım çıkışınızı, bu benim için çok önemli…"*

Çerik bu durumu ilişkiyi düzeltmek için bir fırsat olarak gördü. Eğer Sama'yı Komkom'un yanında bırakıp Şifacı'nın yanına girerse Sama'yı da incitmemiş, gönlünü almış olacağını düşünüyordu. Çerik bunları düşünürken Sama söze girdi; *"Elbette!"* dedi. *"Ama neden gerekli ki bu?"* Komkom Sama'yı kırarsa Çerik'in kırılacağını düşündüğünden oldukça nazik bir biçimde yanıtladı; *"Kıllı bacaklının zehri lazım… Batrağın ucuna sürersek canavarlarla daha kolay savaşabiliriz."*

Çerik Sama ile Komkom'un söyleşisinin uzayacağını fark edince Sama'yı Komkom'la yalnız bırakma fikri için uygun zaman olduğunu düşündü. *"O halde siz bu tartışmayı sürdürün, ben hemen şifa mağarasına yiyecekleri götürüp geleyim!"* Sama Çerik'in yüzüne baktı; öfkeli değildi, hatta sevinçliydi. Demek ki Komkom'la yanyana kalmasında bir sakınca görmüyordu, buna içten içe sevinmeye başladı. Sanki yüreğindeki buzullar eriyordu ve gözlerinde yıldızlar doğuyordu… Komkom da bunu olumladı. Çerik hemen Sama'daki yiyecekleri de alıp güçlü bir kuyruk sallayarak onlardan uzaklaştı.

Yaptığını düşündükçe içi kıpırdıyordu Çerik'in, ne güzel olmuştu! Donuk gün birden aydınlanmıştı, sorunlar kendiliğinden çözülüyordu; *"Ne güzel bir rastlantı bu…"* diye geçirdi içinden. Komkom'a rastlayana kadar bulanık olan sular kendine bir akış bulmuştu. Demek ki rastlantı umuttu ve tabi

aklına canavarla karşılaştığı an geldi, canı yandı… Kendi kendine söylendi o an; *"Demek ki rastlantı korkudur da aynı zamanda…"* Ama şimdi yapacakları vardı, durup kendi kendine konuşacak değildi, kendi kendisiyle konuşmaya o kadar çok vakit buluyordu ki Ataza'da, yine bulurdu.

Mağaraya girdiğinde Tot'u güneş yüzlü kayalara bakarken gördü. Şifacı da oraya bakıyordu. Yiyecekleri kayanın üzerine bırakıp ikisine birden seslendi; *"Yiyecekleriniz hazır, hem taze hem leziz…"* Şifacı Çerik'i ne zaman görse içini annelik şefkati sarıyordu; *"Ah minik!"* dedi, *"Senin gözlerinde benim gördüğümü başkaları görse bir an kuyruğundan ayrılmaz…"*

-Aman görmesinler Şifacı... Öyle olsa nasıl kendimle baş başa kalabilirdim? İçim kararırdı… Ama şimdi içim Apsa'nın sıcağıyla dolu. Tıpkı baktığınız kayalar gibi…

-Bu kayalar, dedi Şifacı, *bunlar neden bu denli güzel geliyor bize biliyor musun?*

-Onlara karşı derinden bir şeyler hissediyorum ama bilmiyorum.

-Çünkü hikayelerde var; Mardak Nak'a anlattı bunu. Adamalar bu Apsa yüzlü kayaları çıkarsınlar diye yaratılmış Anka tarafından. Hikayelerde var…

Şifacı Nak deyince yüreği sızladı Çerik'in, gerisini dinlemedi. Totla göz göze geldi… Tot'un gözleri ateş saçardı ama şimdi uzandığı kayalar kadar solgundu. Böyle giderse şifa mağarasından çıkamayacaktı. Gönlünü almak istedi ama içinden konuşmak gelmedi. Tekrar Şifacı'ya döndü:

-Komkom senden bir şey istiyor Şifacı.

-Komkom mu?

-Evet, üstelik onu sadece sen biliyor muşsun?

-Neyi?

-Kıllı bacaklının nasıl yakalanacağını.

Şifacı bir süre sustu, dudağını büktü; başka yerlere baktı, ne diyeceğini bilmiyordu. Komkom'dan nefret ediyordu ama Şifa mağarasına girmemiş olmasından memnundu. Demek ki geleneklere karşı gelmiyordu. Bu durumda ona yardım etmek Bulunluk için kaçınılmazdı ama öte yandan içi elvermiyordu.

-İkircikli kaldın, dedi Çerik, *istemediğin bir şeyi yapma!*

-Evet, ama Bulun acı çeke çeke iyileşir. Komkom'un isteğini geri çevirsem öfkesini dalgalandıracağım, kimbilir kimin kıyılarını parçalayacak… Hiç istemiyorum ama ona yardım edersem, bana borçlu kalacak. Böylece yüzü bana açık olacak. Bu nedenle ona istediğini vereceğim.

-Bu kıllı bacaklı nedir, ben hiç görmedim?

-Ah minik! Hikayelerde var, çok eskiden de olmuş. Ne zaman buzullar çözülse mevsiminden fazla o zaman onlar çıkarlar ortaya… Şimdi yine buzullar çözülüyor, inceliyor. Yine onların zamanı başlıyor demek ki. Onları bulmak çok zordur ama zehri şifadır bilene.

-Peki, Tot'a da iyi gelir mi? diye mırıldandı Çerik, *Tot'un duymasını istemiyordu.*

-Onun merhemi yok miniğim… Onun yüreği dalgalanmış, dinmesi zaman alır.

Çerik bir süre Tot'a baktı… Loş ışıkta bir kayadan başka bir şeye benzemiyordu. Koca Bulun nasıl da çökmüştü! Bedeni sapasağlamdı ama neye yarardı ki… Yüzgeç istek olmazsa

nasıl kıpırdayacaktı? Bakmak isteği yoksa göz nasıl açılacaktı? Buzdan, kayadan ne farkı vardı ki Bulunun? Belki istek… İstek yoksa sevinç de yoktu, sevinecek bir şey de… İstek yoksa yaşamak da yoktu. Bir an kendini düşündü; yaşamaya isteği vardı ama Ataza'da değil… Görmek istiyordu ama buzları değil; Nak'ı görmek istiyordu, onunla konuşmak istiyordu. Ayrakları tanımak istyordu. Kendinin Tot'tan farkı neydi ki? Ona acıyacağına kendine acımalıydı, ya da bir çözüm bulmalıydı…

Çerik düşüncelere dalınca Şifacı'nın söylediklerini duymamıştı bile, bir an ne yapacağını şaşırdı. Şifacı öylece boş boş bakıyordu Çerik'e. Çerik de bir şey söylemeden dönüp mağaradan çıktı. Şifacı Çerik'in bu hallerini anlıyordu. Onun başka türden biri olduğunu biliyordu. Çerik ne yapsa alınmıyor, onu izlemekle yetiniyordu. Çerik sıradan bir Bulun değildi. Sadece avlanmak, sadece eğlenmek ve sıcak su mağarasında uyumak ona yetemezdi. Kendine de yetmiyordu ve bu nedenle şifacı olmuştu, böylece can sıkıntısını gidermişti. Ama Çerik'e şifacılık da yetmeyecekti, bu apaçık görülüyordu.

Çerik mağaradan çıkıp Komkom ve Sama'yı bıraktığı yere yüzmeye başladı. İçinde bir sevinç vardı; kıpır kıpır, nedenini bilmediği bir heyecan vardı. Sanki yürek akıntısını bulmuştu, sanki kendi yazgısını bulmuştu… İçindeki bu güç, bu yaşama sevinciyle bir süre su yüzüne sıçrayıp sıçrayıp düştü. Artık kendinin farkındaydı, ne yapacağının da… Önce gidip Komkom'a sorular soracaktı. Bir yerden başlamak gerekiyordu ve işte o yer Komkom'du.

Komkom Sama ile vakit geçirmekten hoşlanmıştı. Bir süredir aralarına çekilen buzul erimiş, sanki ilk geldiği günkü heyecan geri gelmişti. Sama daha dişil duruyordu yanında, Komkom'un da erilliği kışkırıyordu… Kendini iyi hissediyordu.

Ancak yine de gözü Çerik'teydi. Onun gelmesini bekliyordu, Şifacı'nın ikna olup olmadığını merak ediyordu. Her şey o zehrin alınmasına bağlıydı ve bunu kendisi için Çerik yapabilirdi. Öte yandan bir şey yapmak için birine bağlı olmaya alışıktı. Bu ona yük olmuyordu. Bir Naksı asla kendi başına iş yapmazdı ama onun da zamanı gelecekti, kendi ordusunu kurduğunda onun da zamanı gelecekti.

Çerik'in titreşimlerini hissedince heyecanlandı, Sama da heyecanlandı, dönüp Çerik'i karşılamaya yüzdüler. Onun neşeli hali Komkom'un gerginliklerini aldı. Konuşabileceği tek Bulundan uzak durmak istemiyordu ama bir türlü aralarındaki buzul yıkılmıyordu. Şimdi hiç beklenmedik anda, ne olacağını bilmeyip çekindiği bir anda iklim değişmişti. Böyle olacağını düşünmemişti hiç. İçinde bir sevinç dalgası belirdi, Sama da ona katıldı ve Çerik gibi onlar da suyun yüzüne sıçraya sıçraya yüzmeye başladılar. Adamalara görünme korkusundan kurtulmuşlardı sanki, oysa karanlık değildi ve Adamaların gözleri çoktu… Komkom'un içinde bu korku belirdi ama kendini tutamadı, bir daha bir daha sıçradı havaya. Sama'dan önce Çerik'in yanına vardı.

Çerik Komkom ve Sama'nın da suyun üstüne sıçradıklarını görünce şaşırdı, durup onları izlemeye başladı. Sevinç bulaşıcı mıydı? Böyle bir şeyle ilk kez karşılaşıyordu. Hayatında ilk kez böyle bir şey yapmıştı ve hiç beklenmedik bir biçimde Bulunların yeni lideri de bir yavru gibi suyun üstüne sıçrayıp sıçrayıp duruyordu. Elbette Sama da… Gerçi Sama'nın böyle çılgınlıkları vardı, ona alışkındı ama Komkom iyice şaşkına çevirmişti Çerik'i.

-Bir kutlama olsa gerekir? dedi gülümseyip. *Bu sevincin rüzgarı nereden?*

Komkom da hayatında ilk kez kendini tutmamış, içinden gel-

diği gibi davranmıştı. Bir sebebi yoktu. Çerik'i görünce öylesine olmuştu, nasıl açıklayabilirdi ki… *"Bilmem"* dedi, geri dönüp Sama'nın gelip gelmediğini kontrol ettikten sonra; *"Bu seninle ilgili, sen açıkla…"* Bu soru karşısında durakladı Çerik. Neyi açıklayacaktı? Sözü değiştirmek gerekiyordu ve Çerik bu konuda bütün Bulunlardan daha başarılıydı; *"Ne önemi var…"* dedi. *"Sorunun yanıtını getirdim…"* diye mırıldandı ardından.

-Öyle mi? Çok sevindim! Demek kıllı bacaklıları avlayacağız… Yaşasın!

-Öyle görünüyor… Belki de bu Şifacı'nın yazgısı, ondan başka kıllı bacaklıları bilen biri olacağını sanmıyorum, o bilgiyi sana taşıması gerekiyormuş demek ki…

Bu soruyu sorduktan sonra Çerik sustu. Amacı yazgı konusunda Komkom'u konuşturmak, böylece yeni sorulara yer açmaktı. Tam o sırada Sama da geldi. Sama her zaman Çerik'in yüzünü güldürüyordu, sevinçle sarıldılar. Oysa bütün gün birlikteydiler, kısa bir zaman ayrılmışlardı, aralarında bu özlem yoktu ama yine de coşkuyla sarılmışlardı. Yüzyüze bakıp bir daha sarıldılar.

Komkom böyle bir arkadaşlıkla tanışmamıştı daha önce. Onları izlerken kendini yalnız hissetti. Kimseye böyle sarılmamıştı kendinden vazgeçercesine… Kimse de ona sarılmamıştı. Büyülü bir şeydi bu… Çerik ona bakana kadar öylece kalakaldı. Sonra kendisine geldi. Çerik bir soru sormuştu ve hazır konuşabilirken onunla konuşmak istiyordu. Ama ne sormuştu anımsayamadı, bir tek "yazgı" aklında kalmıştı.

-Yazgı mı?

-Evet, yazgı, dedi Çerik.

-Yazgı, "koşullardır" dedi Komkom. Fakat Abaka'nın neden

yazgı koşullardır dediğini unutmuştu. Açıklama yapmadı.

-*Koşullar mı?* dedi Çerik, *Hangi koşullar?*

Komkom çok zor durumda kalmıştı, Çerik öyle laf ola beri gele konuşulacak biri değildi, açıklama yapması gerekirdi ama ne söyleyecekti? Bir an, soruyla soruyu bastırabileceğini düşündü.

-*Ben sana sorayım o zaman,* dedi. *Yazgı nedir?* Soruyu sorduktan sonra derin bir nefes aldı, rahatlamıştı. Çerik'in bakışları öyle keskindi ki kendini orta yerinden biçilmiş hissediyordu.

-*Yazgı,* dedi Çerik, *senin buraya geleceğinin daha önceden Birata tarafından belirlenmiş olmasıdır. Birata'nın dili Mardak olduğuna göre, onun diliyle söylenmiş olmalıdır.*

Bir an durdu Komkom, *"ezberleri"* anımsadı. Damkaların törenlerindeki hikayeleri gözden geçirdi zihninde bir bir. Hiçbirinden bir Naksı'nın sürgün edileceğiyle ilgili bir şey olduğunu anımsayamadı.

-*"Hayır!"* dedi. Böyle bir şey olsa Yüce Nak söylerdi. Ne ezberlerde ne hikayelerde böyle bir şeyden söz edilir. Sadece bir *"seçilmiş"*ten söz edilir. O da senin yüzüne benzeyen bir yüzü olan Adama olacaktır. Onun seçilmiş olduğunun işareti de odur. Sözünü bitirince durdu. Öfke duyduğu, alaşağı etmek istediği Nak'a alışkanlıkla *"Yüce Nak"* demişti… Ömrü boyunca Naksı olan biri için bu doğaldı ama artık Komkom bir Naksı değildi. Buna karşın nasıl da ona *"yüce"* demişti… Abaka'yı dinledikten sonra onun da kendi gibi Birata'nın parçası olduğuna içten inanmıştı ama yine de belleği ne hikayelerden ne ezberlerden kurtulamamıştı. Geçmişindan soyunup arınamıyordu. İçlendi.

Çerik Komkom'un kafa karışıklığının farkına vardı, bunu dil-

lendirmek istemedi ama farkına vardığını sezdirmek istedi; *"Sular da sürekli akmaz, durur bazen…"* Sonra sustu. Sama olup biteni anlamamıştı ama söze karışmadan kendini tutamıyordu.

"Suların durmasının Komkom'la ne alakası var Çerik? O sadece…" Sonra birden aklına Komkom'un *"seçilmiş"* kişiyle ilgili söyledikleri geldi. Çerik'in yüzüne baktı uzun uzun… *"Sen de seçilmiş olabilirsin."* dedi. Çerik gülümsedi ama bir şey söylemedi. *"Evet, evet... Senin gibi bir Bulun yok, daha önce de yokmuş öyle diyor yaşlılar. Bir anlamı olsa gerek bu izin, sanki Ataza'yı yüzünde taşıyorsun. Ne hoş! Oy, heyecanlandım… En yakın arkadaşım bir seçilmiş! Ne heyecanlı!"*

Çerik kendini hiçbir zaman Ataza'ya ait hissetmemişti ama seçilmiş de hissetmiyordu. Ne büyük sorumluluk olurdu bu… Kendi kararlarını vermekten haz duyan biri için *"seçilmişlik"* hiç de hoş değildi. Dahası Sama Ataza'yı yüzünde taşıdığını söylemişti. Bundan da hiç hoşlanmamıştı. Neden böyle dediğini anlamaya çalıştı.

-Yüzüm Ataza'ya mı benziyor?

-Evet, dedi Sama, *ışık mevsimindeki gibi mavilikler ve beyazlıklar…*

Komkom araya girdi:

-Belki de gökyüzüne benziyor. Mavi gök ve bulutlar gibi…

Çerik, kendinin sorgulanmasından hoşlanmamıştı, aslında Komkom'a sorular sormak istiyordu ve hemen sözü değiştirdi:

-Nak'ın yüzü de böyle mi?

"Nak" deyince Komkom bir an durakladı. Birçok anı gelip

geçti gözünün önünden, yutkundu. Ataza'ya gelmişti ama ömrünün geri kalanını orada bırakamamıştı. Onlar da beraberinde yüzmüşlerdi soğuk akıntılarda geceli gündüzlü, bırakmamışlardı peşini… Geçmişi de beraberinde sürülmüştü bu soğuk sulara. Geldiğinden beri ilk kez böylesi bir yüzleşme içindeydi, bu onu güçsüz bırakıyordu, hemen kendini toparladı.

-Evet, dedi Komkom, sonra suya dalıp çıktı. Böylece kendine gelebilmişti. *"Nak"* "*Damkalara göre daha büyüktür. Yüzü de büyüktür… Ona bakan gökyüzüne bakıyor gibi hisseder."*

-Herkes görebilir mi Nak'ı?

-Elbette… Özellikle ad verme törenlerinde herkesle tek tek görüşür.

-Ad verme töreni mi var?

-Bütün Saçaklar Lahma'nın kızardığı zamanda bir araya gelir. Her Saçakta bir Nakkar var ve onlar Nak'ın ezberlerini, hikayelerini bilen dişilerdir. Onlar Nak'ı uzaktan duyar, çağrısını duyar… Tam zamanında nerede olacaklarını bilirler. Gece, Lahma'nın kızıl gözü altında yeni doğan Damkaları Nak'a getirirler. O alınlarına dokunur; kimi Naksı olur, kimi Nakkar, kimi Ayrak… Kimi de sıradan Damka olarak kalır işte… Ama hepsinin adını Nak verir. Nak'tan isim almadan Damka olunmaz. Bu böyledir…

-Senin adını da Nak mı koydu?

-Evet…

-Adını sevdin mi peki?

-Sevdim…

-Peki, Nak'ı sevdin mi?

-Nak'ı severdim. Ama artık değil…

-Çok yaşlı mı Nak?

-Ooo… Yaşını bilen yoktur, soran da olmaz.

-O da bizim gibi mağaralarda mı uyur?

-Bazen, ama daha çok lacivert kristali vardır onun. O'nun etrafında kocaman bir baloncuk gibi küre oluşur. Kürenin içinde kalır haftalarca…

-Suyun üstünde mi?

-Hayır! Suyun içinde ama küre çok büyüktür ve ordan nefes alır.

Sama'nın aklı almamıştı bunu, konuşmayı kesiverdi.

-Ne yani, suyun içinde baloncuk var ve orda mı uyuyor? Ama uyurken canavarlar yer onu…

-Kürenin içine hiçbir şey giremez. Batrakla bile delinmez ve sadece Nak girer içine, onun eli girer, başka hiçbir şey giremez.

-Hiç anlaşılır gibi değil! dedi Sama. *Saçma! Olur mu öyle şey?*

Sama şaşkınlıkla aynı şeyi tekrarlayıp duruyordu ama Çerik bunu sorgulamadı bile. Nak'ın farklı olduğu ortadaydı, böyle şeyler olabilirdi belki. Sorgulamayı sürdürdü.

-Peki, neden ruhu bulutlara yükselmiyor onca zamandır?

-Küre olmadığında Naksılar korur. Batraklarımız var; hiçbir şey yaklaşamaz.

-O açıdan değil, nasıl oluyor da bunca zamandır ruhu bulut-

lara yükselmiyor?

-Mardak, Damkaları yönetsin diye özel olarak yaratmış onu. Öyle diyor… Görevini tamamlayana kadar yaşayacakmış.

-Ne görevi?

-Seçilmiş Adama'ya ezberleri aktaracakmış. Sonra huzura varacak. Öyle diyor… Bir mağara var sıcak denizlerde; ruhu bulutlara gittiğinde oraya götüreceğiz. Bunu bütün Naksılar ezbere bilir, bütün Damkalar da… Mardak böyle buyurmuştur.

-Ezber neden bu kadar önemli, seçilmiş Adama'ya aktarınca ne olacak?

-Bunu kimse bilmez. Nak bilir… Ama yaşamaktan yorulduğunu, huzura gitmek istediğini söylüyor hep.

Sama dayanamayıp söze girdi:

-İlgisiz ama merak ettim… Nak erkek mi?

Komkom gülümsedi. Tam söze başlayacakken yine gülmeye başladı. Kendini zor topladı.

-Elbette erkek…

-Dişi seçiyor mu peki?

Bu soru Çerik'i heyecanlandırdı. O da soruya katıldı.

-Sahi, seçiyor mu?

-Elbette seçiyor. İstediğini seçebilir, Nakkarları seçer veya Naksıları… Ne bileyim. Ancak ondan yavru olmazmış. Öyle diyor… Neredeyse her gün bir dişi seçer.

Çerik şaşkındı, Bulun erkekleri de ışık mevsiminde seçim ya-

parlar ve birleşirlerdi. Üstelik dişiler de erkek seçerdi. *"Peki"* dedi Çerik, *"O'nun seçtikleri Nak'ı seçmezse?"*

Komkom gülümsedi, Çerik'e baktı bir süre. Böyle düşünen bir dişiyi ilk kez görüyordu. *"Nasıl olabilir ki?"* dedi sonra. *"O Nak!"*

-Dişilerin seçme hakkı yok mu sıcak sularda?

-Elbette var ama Naksılar zaten Nak'ın ihtiyaçlarını karşılamak için seçilmiş ve ömrünü Nak'ın memnuniyeti için vermiş Damkalardır. Nakla olmak onurdur, niye seçmesin… Böyle bir şey düşünülmez bile.

Bu konuyu konuşmaktan sıkılıyordu Komkom, sözü değiştirmek istedi.

-Hep mi Nak konuşacağız? Üstelik Şifacı'nın haberini tamamlamadın daha? Ne zaman öğretecek kıllı bacaklının zehrini almayı?

Çerik yanıt vermedi. Sama'ya baktı, Komkom'a baktı, suya dalıp çıktı. *"Tamam! Sana ne zaman öğreteceğini söyleyebilirim ama ondan önce bana sıcak sulardan buraya nasıl gelebildiğini anlatmalısın…"*

-Bu bir tehdit mi? dedi Komkom. Ciddileşmeye başlamıştı. Çerik omzuna dokundu Komkom'un, onu rahatlatmak istedi.

-Hayır! Merak… Başka yerleri öğrenmeye merak…

Sama da katıldı Çerik'e,

-Anlat, ne olur anlat!

Komkom Çerik'in omzuna dokunmasından hoşlanmıştı. Teninden bir sıcaklık yüreğine doğru aktı; soluğu sakinleşti,

sesi yumaşadı. Anlatsa ne olurdu ki? Mızrağına zehri sürene kadar yapacak bir şeyi yoktu. Önce Sama'ya baktı, sonra Çerik'e…

-*Olur* dedi, *ama hikaye uzun, sıcak su mağarasına gidelim.*

6.DÜĞÜM

suyunu arayan ışık

Koca bir balon gittikçe büyüyordu; şiştikçe suyun altına iniyordu. Rengi bembeyazdı, içinde bir şeyin kıpırdadığını gördü, birden balon yırtıldı ve içinden kara gözlü garip bir canlı çıktı. Doğrudan üzerine geliyordu, korkudan soluksuz kaldı. Yüzgecini kıpırdatamıyordu, nefesi azalmıştı, çıkıp soluk almalıydı ama parmakları bile kıpırdamıyordu. Kara gözler gittikçe bütün denizi sardı, bütün bedenini sarmaya başlayınca haykırdı; *"Uuuaaahhhh!"*

O an uyanıverdi. Çevresine baktı, sıcak su mağarasında kimse yoktu… Hala sesi mağarada yankılanıyordu. Toparlandı, kuyruğunu sudan çekti. Ataza'ya geldiğinden beri rüya görmüyordu, bu rüyadan çok kabustu. *"Hiç iyi değil!"* diye mırıldandı, *"Hiç iyi değil!"* Gerçi rüyaların bir anlamı yok diyordu Abaka ama yine de rüyalar karşısında kendini güçsüz hissediyordu Komkom… Onlardan çok etkileniyordu. Gözünün önüne o kara gözlü canavar gelince tedirgin oldu, elini mızrağına uzattı ama orada mızrak yoktu. Daha dikkatlice baktı; mızrak yoktu! *"Bu nasıl olur?"* dedi kendi kendine.

“Kim Komkom’un batrağını almaya cesaret eder?” Sesi giderek yükseliyordu, kendini tutamıyordu. Öfkeden çıldırmış gibiydi; kuyruğunu suya çarpıyor, ellerini kayaya vuruyordu. *“Kim Komkom’un batrağını almaya cesaret eder? Kim?”*

Bağırdı, çağırdı, çırpındı ama onu duyan kimse yoktu. Anlaşılan kimse sıcak su mağarasında değildi, yakınlarda bile değildi. Sonunda sakinleşti. Aklını kullanmalı, sorunu çözmeliydi. Kim almış olabilirdi mızrağı? Üstelik kıllı bacaklının zehri vardı ucunda… Onu kullanmaya kim cesaret edebilirdi ki? Bütün Bulunlar Komkom’dan çekiniyor, onu neredeyse Nak gibi ilahi bir güç olarak görüyorlardı. Kimsenin öfkesini üzerine çekmeye cesareti olamazdı, bu mümkün değildi. Peki, o halde mızrak neredeydi?

Suya dalıp mağaradan çıktı, etrafta Bulunların titreşimlerini hissediyordu, en yakınına doğru yüzdü. Kimsenin elinde mızrak yoktu. Herkes av peşindeydi, kimi buzulların üzerine çıkmış dinleniyordu. Sama’yı derinlere dalarken gördü. Yanında Çerik yoktu. Oysa Çerik’le birlikte avlanmaya giderlerdi, acaba Çerik şifa mağarasına mı gitmişti? *“Belki de…”* deyip sustu. Bu işi Çerik yapmış olabilirdi, onun kendine bu kadar yakınlaşmasına şaşmıştı zaten. *“Yok!”* diye ikirciklendi sonra. Çerik’e derin bir saygı besliyordu, *“O yapmaz!”* diye geçirdi içinden. Niye yapsın ki? İstese ona mızrağı nasıl kullanacağını, nasıl avlanacağını seve seve öğretirdi. İstese mızrağı da verirdi… Üstelik Çerik izin istemeden almayı düşünecek biri değildi mızrağı. *“Yok, yok… Yanılıyorum”* diye mırıldandı.

Zihni ikircikliк içinde öylece duruyordu. Sama’nın geri dönmesini bekliyordu, ona batrağı ve Çerik’i soracaktı. Sonunda Sama nefes almak için suyun üstüne doğru yüzmeye başladı. Komkom’un orda olduğunu görmüştü ama elinde mızrağı yoktu, şaşırdı. Onun yanına varıp orda nefes aldı. Soluklandı. Elindeki kabuklulardan birkaçını Komkom’a uzattı. Ama

komkom onlarla ilgilenmedi.

-Batrağımı alanı biliyor musun? dedi öfkeyle Komkom.

-Ben de onu soracaktım… Seni hiç batraksız görmemiştim son zamanlarda.

-Demek bilmiyorsun, öyle mi?

-Bilmiyorum… Batrağını mı almışlar?

-Evet, çok öfkeliyim. Batrağımı kim almış olabilir? Söyle! Tot almış olabilir mi?

-Tot mu? diye gülümsedi Sama. *Onun şifa mağarasından çıkacak mecali yok. Yiyecek götürmesek ölecek…*

Komkom'un zihninde yine Çerik canlandı. Onun kadar cesur bir Bulunla tanışmamıştı.

-Peki, Çerik nerede? diye sordu. Sesi çok sertti, Sama biraz ürktü ama yanıt vermemezlik de edemedi.

-Çerik gitti… dedi.

-Nereye gitti?

-Nak'a gitti…

-Nak'a mı? Deli mi bu? Nasıl geçer onca suyu yalnız başına? Canavarlara parçalatacak kendisini!

Sözü bitmeden mızrağı Çerik'in aldığını anladı. Çerik'in yolculuğunu defalarca anlatmasını istemesinden şüphelenmeliydi… Her ayrıntıyı tekrar tekrar sormuş, karşılaştığı canlılarla ilgili ayrıntılı bilgi almıştı. Nasıl anlamamıştı bunu baştan, nasıl? Çerik basbayağı bütün bilgisini sömürmüş ve düşmanı bildiği Nak'a doğru yola çıkmıştı. Üstelik büyük çabalarla zehir sürdüğü Batrağını da çalarak… Ne yapmalıydı, bilemedi.

Sama'ya öfkelenmekle bir şey olmazdı. Bulunlara olan iktidarını artık herkes benimsemişti, bu öfkeli hali onları kendinden uzaklaştırırdı, akıllı olmalıydı.

-Bir şey söyledi mi ayrılırken?

-"Yazgımın efendisi benim." dedi…

-Yıldızı bol olsun o halde, yapacak bir şey yok, batrağım yoldaş olsun…

Sama Komkom'un çıldıracağını düşünmüştü ama bu soğukkanlılığına şaşırdı. O da dilekte bulundu:

-Yıldızı bol olsun!

Komkom uyurken Çerik Mızrağı aldığında yarı karanlıktı. Zaten Ataza'da ışık mevsiminde tam karanlık olmuyordu. Çok sevdiği yıldızları görmek için her nefes alışında göğe bakıyor, soluk belirtiler dışında bir şey göremiyordu. Ama kararlıydı, yıldız ışığı olmasa da titreşimle ve renk görüsüyle yüzebilirdi karanlıklarda. Elinde Komkom'un mızrağı vardı, baş edemediği canavarları öldürebilirdi. Nasıl komkom öldürmüşse o da öldürebilirdi. Tam da Komkom'un anlattığı biçimde soğuk su akıntısını takip ederek yüzmeye başlamıştı. Yola çıktığı andan beri Ataza'daki anıları aklına geliyor, özellikle de Sama ve Şifacı'ya özlem duyuyordu. Bu yolculuğu tamamlayıp tamamlayamayacağını bilmiyordu ama içinde şüphe yoktu; büyük bir umut göz uçlarına yığılmış, her an sorunu çözecek bir el gibi duruyordu. Ataza geçmişte kalmıştı, yılgınlık geride kalmıştı, şimdi Nak ülkesine yüzüyordu. Aslında o Nak'a gitmiyordu. Nak'a giderken kendine geliyordu. *"Ne olacaksa olsun!"* diyordu. *"Kendi yolumu bulacağım. Ruhum bulutlara çekilecekse çekilsin. Kendi ömrümü kendim kuracağım…"* Bunu o kadar çok tekrarlıyordu ki kendi mi söylemişti, bir yerden mi duymuştu ayrımına varamıyordu. Ama böyle bir

şeyi kim söylerdi? Bütün Bulunlar ne görmüşlerse onu yaşarlardı, ne duymuşlarsa onu konuşurlardı… Belki Komkom, ama o da ne dediğini tam bilmiyordu. Sık sık çelişkilere düşüyordu. Çelişkileri ona gösterdiğinde ya konuşmaktan vazgeçiyordu ya da oradan uzaklaşıyordu. Kimle konuşacaktı hayatla ilgili şeyleri? Olsa olsa Nak… Bir de Komkom'un söz ettiği şu Ayraklar. Belki de gerçekten kendisi bir Ayraktı. Öyle olmasa yüzü gökyüzü gibi olur muydu? Öyle olmasa Ataza'dakilere yabancı olur muydu? Öyle olmasa Bulunlardan farklı şeyler düşünür müydü?

Düşüncelerinden yorulmuştu ama yol uzundu. Komkom'dan öğrendiklerini bir daha, bir daha tekrar etti kendine. *"Sular ne kadar sıcaksa Nak o kadar yakın!"* Elindeki mızrak olmasa kendini bu kadar güvende hissetmezdi. Üstelik buzulları geride bıraktığından beri doğru dürüst bir canlı bile görmemişti. Sanki koca mavi bir boşluğa düşmüştü. Koca mavi bir sessizlik, koca mavi bir hiçlik… Hiçbir titreşim hissetmiyordu, renk görüsüne takılan bir şey yoktu diplerde ve hiçbir şey görmüyordu suyun üstünde. Lacivert bir gökyüzü ve ışıl ışıl yıldızlar vardı yukarıda. Deniz sakindi, dalgalarsa tenini okşayıp geçiyordu başından kuyruğuna kadar. Nasıl da şefkatliydi, nasıl da cesaretlendirici… Karanlıkta yolculuk etmesi gerektiğini biliyordu. Komkom büyük canavar balıklardan söz etmişti. Bir de Adamalardan… Sıcak denizlere yaklaştıkça Adamalara da yaklaşacaksın diyordu; gece yüzmeli, gündüz saklanmalı diyordu. Ama nereye saklanacaktı? Salt su vardı ve öyle derindi ki bir kayalık yahut buzul yoktu sığınabileceği… Nefes alıp vermesi de gerekiyordu, suyun yüzüne çıkacağı aralıklar da gerekliydi. Komkom balinaları gölge almıştı kendine ama onlar da yoktu görünürde, neredeydiler?

Komkom'un balinalara rastlayıp Çerik'in rastlamamış olması ne büyük talihsizlikti… Ama umutsuz değildi. Rastlantı var oldukça umut da vardı, biliyordu, bunu içten hissediyordu…

Yüzmeye devam etti, karanlıkta Adamalarla karşılaşmazdı şüphesiz, suyun yüzünde olmak bu açıdan güvenliydi. Ne var ki canavar balıklar dipten gelip saldırıyorlardı ve bu açıdan da güvensizdi. İyi ki titreşimlere duyarlıydı ve iyi ki renk görüsü vardı… Düşüncelere dalmışken büyük bir titreşim hissetti. Uzaktan konuşmalar geliyordu, belli ki bunlar yunustu ve yunuslar kardeşti. Yüzü gülümsedi ama öte yandan onlar çok meraklıydı, enerjisini tüketebilirlerdi ve daha da önemlisi Adamaların dikkatini çekebilirlerdi. En iyisi onlara uzak kalmaktı. Titreşimlerden uzak yüzmeye özen gösterdi.

Gece boyu yüzdü, yorulmuştu, biraz dinlenmek istiyordu ama hala karanlıkken yüzmesi gerekliydi. Bütün dikkatiyle yüzüyordu, ileride bir karartı hissetti. Renk bakışıyla da bir anlam veremedi. Titreşimleri de yoktu, suyun üzerine uzanmış bir balina ölüsü gibi duruyordu. Öyleyse bu çok tehlikeli olurdu çünkü o zaman avcılar da orada olacaklardı, yoksalar bile kısa zamanda onu bulacaklardı. Hemen uzaklaşması gerekiyordu. Öte yandan merak da ediyordu. Eğer ölü balinaysa şimdiye kadar çoktan avcılar onu bulmuş olmalıydı. Belki de yeni ölmüştü. Korka korka, yavaş yavaş yaklaştı. Daha önce görmediği bir şeydi; kocaman, uzun bir şey… Canlı olmadığı belliydi; yüzü gözü, kuyruğu yüzgeci yoktu. Buzula da benzemiyordu, denizin dibi kadar karaydı. Etrafı kolaçan etti, hiçbir canlı yok gibiydi, sadece karartının altında küçük balıklar dolaşıyordu. Bu hoşuna gitti, bu balıklar yiyecek demekti ama öte yandan bu kocaman şeye kendisi de yem olabilirdi. Bu ne olabilirdi? Bütün bildiklerini, duyduklarını gözden geçirdi ama böyle bir şey ne görmüştü ne de böyle bir şeyden bahsedildiğini duymuştu. Ne olabilirdi?

Suya dalıp sakına sakına alttan yaklaştı. Balıklar sağa sola kaçıştılar, önce mızrağıyla karnına vurdu usulca, hiç tepki vermedi. Sertti, buz gibi sertti… Canlı olsa mutlaka tepki verirdi, canı yanardı. Bir daha, bir daha vurdu. Bir türlü anlam ve-

remiyordu; hareket etmiyor, tepki vermiyor, suyun yüzünde öylece dalgalarca taşınıyordu. Suyun yüzüne çıktı, etrafına baktı, dolandı, sonunda eliyle dokunmak istedi. Korkarak uzatıp çekti elini. Belli ki bu canlı değildi. Bir daha uzatıp azcık dokundu. Sert, kaygan bir yüzü vardı. Pulu yoktu, canlı bir dokusu yoktu. Daha yakınlaştı, dokundu… Bir canavar kadar kalın, iki canavar kadar uzun, yuvarlak bir şeydi. *"Bu kaya buzu olmasın?"* dedi. *"Kayalardan kopup gelmiş olmasın?"* Sonra da güldü kendi kendine. Kayalar suda nasıl yüzebilirdi? Hiç yüzen kaya görmemişti. Peki, bu neydi?

Ne olursa olsun ona zarar vermediği belliydi, gündüzü onun gölgesinde geçirebilirdi. Böylece görünmezdi, korunurdu… Hatta canavarlardan da korunurdu. Üstelik birçok küçük balık vardı onun etrafında saklanan. Onları yiyebilir, gücünü toplayabilirdi. Sonunda balina gibi bir yoldaş bulmuştu, hem bu bir yere gitmiyordu. Eliyle sağa sola yöneltti, yüzdürmeye çalıştı. O nereye itse oraya gidiyor, nereye çekse oraya geliyordu. Çerik bir sevinç narası attı. *"İşte yoldaşım bu!"* dedi. O sırada güneş ışıkları denizin yüzünü okşamaya başlamıştı, gün ışığında daha iyi görüyordu. Birçok yerinde göze benzer şekiller vardı ama onlar da katıydı. Dokusu kaya gibi de değildi, hem canlı gibi hem cansız gibi garip bir şeydi. Sonra sorgulamaktan vazgeçti, yorgunluğuna yenilmeye başladı. Yanından geçen bir balığı mızrağıyla avlayıverdi, sonra birkaç lokmada onu mideye indirdi. Güneş yükseldikçe yoldaşının gölgesi ona daha güven vermeye başladı, bir süre öylece uzandı altında.

Bir eliyle tomruğa tutunuyor, diğeriyle mızrağını koruyordu. Böylece dinlenebiliyordu. Su ısınmaya başlamıştı, erkenden uykusu geliyordu. Ara ara gözlerini kapıyordu ama bilmediği yerlerde her an bir şeyle karşılaşabilirdi. Bir ara gözü daldı ama korkup hemen açtı. Büyük bir titreşim alttan yaklaşıyordu, baktı; kocaman bir canavar balık… Daha önce hiç bu

kadar büyük bir balık görmemişti. Göğsünün altındaki beyazlık dikkatini çekti. Hemen tomruğa sıkı sıkıya sarıldı, mızrağını balığın geliş yönüne doğrulttu. Balık geldi ama sağa sola gezinip durdu. Etrafında dolaşıyordu, ordan ayrılmıyordu. Çerik'in farkına varmıştı ama bir türlü yanaşamıyordu. Tomruğun başını ısırmaya kalktı, sonra vazgeçti. Tekrar dalıp yukarı doğru yükselmeye başladığında Çerik mızrağını alnının ortasına geçirdi. Balığın alnından kanlar süzüldü, birden geri dönüp kuyruğunu sallayınca tomrukla beraber Çerik de alabora oldu. Sular durulunca ortalıkta kan kokusu olduğunu hissetti. Bu çok tehlikeliydi, hemen tomruğa sırtını dayayıp sıcak sulara doğru yüzmeye başladı. Güvenli olacak bir mesafede durdu, yorulmuştu… Ancak gündüz de yoldaşını sırtında taşıyarak yüzebileceğini fark etti. Derin bir nefes alıp kendi kendine mırıldandı: *"Bıraktığım kadar bulduğum olacak… Bunu biliyordum ama böyle bir şey ummamıştım. Şifacı'yı ve Sama'yı bıraktım arkamda, şimdi bu…"* Sözünü bitirmeden bir süre sustu. Bu neydi? Adı olmayan olmazdı, adı olmayan bir şey yoktu. Adını bilmiyor olsa da ona bir ad vermeliydi. *"Gölge"* dedi adına… Sonra sözünü yürüttü. *"Şimdi Gölge'yi buldum… Ona yoldaş oldum… Artık yolum yolu… Ama amaçsız, yönsüz yol olur mu? Yolum Nak yolu…"*

Çerik geceleri yüzüyor, gündüzleri *"Gölge"*sine sığınıyordu. O kadar yalnız kalmıştı ki kendi kendine konuşmaya başlamıştı. *"Hadi Çerik!"* diye sesleniyordu kendine bir şey yapacakken. *"Hadi salla bakalım kuyruğunu!"* Ya da tomruğa sesleniyordu; *"Aman dikkat et yoldaşım, başımıza bir iş gelmesin."* diyordu. Özellikle gündüzleri bolca düşünme zamanı oluyordu. Bütün hayatını gözden geçiriyor, yaptığı hatalar üzerine kendi kendine konuşuyordu. Artık ne yaptığından emin değildi. Geri dönemezdi ve yolculuğun biteceğine yönelik umudu da azalıyordu. Geniş sessizlikte zihnini oyalayacak sadece kendisi vardı. Geceleri bazen soluklanıp sırt üstü

gökyüzünü izliyordu. Özellikle güney yıldızına bakıp hayaller kuruyordu; *"Ah Lahama!"* diye söze başlıyordu. *"Birgün bulutlara çekilirse ruhum sana gelmek istiyorum… Oradan izlemek istiyorum dünyayı. Belki Nak'ın da ruhu sana gelir, birlikte dolaşırız o solgun yüzünü."*

Ne var ki düş kurduğu zamanlarda da huzur bulamıyordu. Sürekli izleniyormuş gibi hissediyordu, sürekli tedirgindi. Sık sık biri geliyormuş gibi telaşlanıyor, bütün yönleri inceliyordu. Bunların yalnızlıktan olduğunun farkındaydı. Yalnızlık korkularını diri tutuyordu, umudunu kırıyordu, hayallerini yaralıyordu… Yolculuğa çıktığı zamanki cesaretini, istencini kaybetmeye başlamıştı. Zaman geçtikçe yılıyordu. Sıkça ağlamaya başlamıştı. Ağlamaya dirençli ruhu yağmur damlaları gibi içe dökülüyordu. Bazen bir bulut ağlatıyordu, bazen bir altbatros… Kimi zaman tomruğa sarılıp ağlıyordu. Çok küçük aralıklarla uykuya daldığı için gözleri de acıyordu. Oysa her hafta bir kez sıcak su mağarasına gidip güven içinde uyurdu… Uyumayı da çok severdi, uyanmak istemezdi neredeyse. Bitkinliği yüreğini ele geçirmeye başlamıştı, vazgeçti geçecekti…

Yine sabah olmuş, yine *"gölge"*nin altına sığınmış duruyordu. Güneşin ışığı belli belirsizdi. *"Ah Apsa!"* dedi, *"Anladım şimdi neden solgun yüzün çoğu zaman. Yalnızsın benim gibi… Yalnızlık pullarımı soyuyor tek tek, senin ışığını kopardığı gibi teninden…"* Kendi kendine konuşurken birkaç yağmur damlası eline çarptı. *"Gölge"*nin altından uzanıp suyun üstüne başını çıkardı, yağmur çiseliyordu. Uzun zamandır yağmurla karşılaşmamıştı. İçini bir sevinç doldurdu. Dalıp dalıp çıktı suya, suyun üstüne sıçradı. Damlalarla oynaşmaya başladı. Ama yağmur giderek hızını artırıyordu. Bir yandan da rüzgar çıkmış dalgaları üflüyordu boyuna. Dalgaların boyu büyüdükçe *"Gölge"*ye tutunmak güçleşmeye başladı. Suyun altında dalgaların etkisi yoktu ama *"Gölge"*siz olma-

ya dayanamıyordu. O sadece Çerik'i koruyan bir şey değildi; dostuydu, yoldaşıydı. Onunla dertleşiyor, onunla söyleşiyor, onunla öfkeleniyordu. Onu bırakıp dalsa bir daha bulamayabilirdi… Daha sıkıca tutundu *"Gölge"*sine, bir yandan da onu seviyor, dayanması için ona yalvarıyordu. Fırtına arttıkça dalgalar büyüdü, sonunda büyük bir dalga tomruğa öyle vurdu ki Çerik bir yana tomruk bir yana savruldu. Dalgaların köpüğünden hiçbir şey görmüyordu, renk görüsü bile işe yaramıyordu köpüklerden… Dalgalar titreşim algılarını da bozuyordu, tam anlamıyla kör kalmıştı sanki. Hızla suyun üstüne çıktı, nefes aldı. Gölge görünmez olmuştu. Birkaç kez çığlık attı. *"Yoldaşım! Yoldaşım!"* diye bağırıyordu. Her tarafa yüzdü, neredeydi görünmüyordu. Gölge onu terk etmişti… Ne yapacağını şaşırdı bir an; elindeki mızrağı savuracaktı ki kendine geldi. Gölge gitmişti ama mızrağı elindeydi. Korunabilirdi; ona tutanabilir, onunla yoldaşlık edebilirdi. Fırtınada gündüz de yüzebilirdi, Adamalar bu havalarda denizde olmaz diye umut ediyordu. Gemileri alabora olurdu, buna bir kez Ataza'da tanık olmuştu.

Çerik derin bir nefes alıp kendini topladı; *"Bu fırtına gece gibi… Yüzebilirsin, bu bir fırsat bile olabilir. Sıcak denizlere yüzebilirsin ve belki bugün veya bu gece bir mağara bulabilirsin. Bunun için çıktın yola. Hadi Çerik! Hadi!"* Sonra derin bir nefes alıp daldı, fırtına yukarıda denizi çalkalandırıyordu ama derinlerde fırtınanın etkisi zayıftı. Hızla yüzmeye başladı; yüzdü, yüzdü, yüzdü… Sonra birden bir engelle karşılaştı. Bu engelin farkına varamamıştı, ne renk görüsü ne gözleri ona böyle bir engel olduğunu duyurmuştu ama alnına ince ince şeyler değiyordu. Canlı değillerdi, garip şekilleri vardı. *"Eyvah!"* dedi, *"Adamaların işi bu… Çabuk uzaklaşmalı!"* Ama nereye gitse onlarla karşılaşıyordu, yukarı çıkıp soluk aldığında uzakta adamaların gemilerini gördü, tekrar daldı. Kendine öfkelendi, Adamaların her yerde gözleri ve elle-

ri vardı. Bunu hikayelerden biliyordu, Ataza'dan biliyordu. Komkom'un anlattıklarından biliyordu. Gündüz yolculuk yapmamalıydı… Kendine öfkelendi ama yapacak bir şey yoktu. Dalıp altından geçmek istedi ama o kadar derine dalamazdı, ağ çok derinlere kadar iniyordu. Geri döndü, sağa dönüp hızla yüzdü, sola döndü… Ağ giderek daralıyordu, sonunda motorların sesini duydu, ağın içinde kalmıştı. Panikledi, ne yapacağını şaşırdı. Çığlık atıyordu ama ne fayda! Ağ daralıyor, balıklarla birlikte toplanıyordu. Ağın içinde suyun yüzüne çekilmeye başladı, ağdan çıkmaya çalışıyordu ama başaramıyordu, ne yapacağını şaşırmıştı… Mızrağı iplere denk getiremiyordu, birden havaya kalktığını hissetti. Rüzgar ve yağmurdan pek bir şey görünmüyordu ama geminin kırmızı gövdesini fark edince neredeyse bayılacaktı. Sonra çığlıklar duydu, gemiciler bağrışmaya başladılar. Kimi kusuyor, kimi kaçacak yer arıyordu. Çerik'i gören gemiciler öyle ürkmüşlerdi ki ağı tekneye çekmeden açıverdiler; balıklarla birlikte Çerik de suya düşüverdi, sonra bütün gücüyle gemiden uzaklaşmaya başladı. Bütün gücüyle, hiç arkasına bakmadan yüzdü, yüzdü, yüzdü… Yüreği ağzına geliyor, midesi bulanıyordu ama bir an bile yüzmekten vazgeçmedi. Yüzdü, yüzdü, yüzdü…

Fırtına dinmiyordu. Gök gürültüsü geliyordu arada, o zamanlarda ciğerleri parçalanacak gibi oluyordu. Hiç bu kadar korkmamıştı, korkacağını da düşünmemişti. Kuyruğundan başına kadar her kasıyla suya abanıyordu. Yüzdükçe sular sığlaşmaya başladı, o an geri döndü. Renk görüsüyle baktı, hiçbir şey görünmüyordu. Azıcık soluklandı, sığ sular bir kıyı haberi olabilirdi… Acaba sıcak sulara gelmiş miydi? Sular soğuktu, akıntı giderek ılınıyordu ama sular hala soğuktu. Sonra dalgaların kıyıya vuran sesini duydu. Tıpkı Ataza'daki gibi… İçi açıldı. Mızrağını öptü birkaç kez. Rahatladı… *"Kıyı varsa saklanacak bir yer de vardır."* diye mırıldandı. Yaşadık-

larını düşünmek bile istemiyordu, düşündükçe ürküyordu. Bu yüzden unutmaya çalışıyor, kendini korumak istiyordu. Komkom, *"Dalgalar nerede kayalara vurup ses çıkarıyorsa oraya gideriz"* demişti. *"Çünkü oralarda adamalar yuvalanmaz. Dalgaların sakin olduğu yerlerde mutlaka Adamalar bulunur…"* Komkom'un bütün söylediklerini zihnine kazımıştı, biliyordu ki duydukları yaşayacaklarını belirleyecekti. Dalgaların sesi çok yüksekti, kesin kayalıklara çarpıyordu.

Ataza'da da böyle kıyılar vardı. Ses çok tanıdıktı. Dikkatlice ilerledi, yeniden bir ağa düşme korkusu dikkatini yoğunlaştırıyordu. Yoklaya yoklaya iki kuyruk mesafesi öne, bir kuyruk mesafesi arkaya yüzdü. Böylece olacakları kontrol altında tutabilirdi, sonunda kayalıklara geldi. Kayaların arasında derin bir oyuk vardı ama kayalığa çıkamazdı. Dalıp içerde mağara olup olmadığına baktı. Zor bir geçit görünüyordu, renk görüsü arkasında bir boşluğa işaret ediyordu. Zorlukla içeri sokuluverdi… İçeride küçük canavar balıklar uzanmış duruyorlardı. Belli ki burası onların mağarasıydı ama onlar Çerik'e bir şey yapamazlardı, çok küçüktüler ve Çerik'in elinde mızrak vardı. İleride karanlığı aydınlatan bir ışık vardı, oraya doğru yüzdü ve suyun üstüne çıktı. Geniş, güzel bir mağara vardı, hatta sahili bile vardı. Yukarıdaki küçük bir boşluktan ışık sızıyordu. Adamalar olabilir miydi? Tedirgin oldu, hemen daldı, sonra bir daha dikkatlice suyun üstüne yaklaştı. Kumsalda hiçbir iz yoktu, zaten etrafı şifa mağarası gibi kapalıydı. Üstelik şifa mağarasına benzeyen taşlar vardı. Güneşin soluk yüzü gibi bakıyorlardı Çerik'e kayalar… Kendini güvende hissetti, etrafı ayrıntılı kolaçan ettikten sonra burada dinlenebileceğine karar verdi. Kuyruğu suyun üstünde kalacak biçimde dışarı çıktı, mızrağını yanına uzattı, uzandı…

Ne kadar zaman geçtiğini anlamamıştı, birden uyandı. Öyle yorgundu ki bütün gün uyuduğunun farkında değildi. Her yer zifiri karanlıktı, bir an Adamaların kendini tutsak ettiğini

sandı. Etrafı inceledi; renk görüsü karanlıkta da şekilleri görebilmesini sağlıyordu. Mağaraya geldiği zamanı anımsadı, mağara o mağaraydı ve tepeden sızan ışık da kaybolmuştu. *"Gece olmuş demek ki."* dedi kendi kendine. Bu iyiydi. Gece güvendi. Derin bir soluk aldı. Suda küçük balıkların titreşimleri dışında bir şey hissetmiyordu. Düşünmeye başladı. Dışarda Adamalar olabilirdi ama gece seyahat güvenliydi, çıkıp sıcak sulara doğru yüzmeli miydi? Yoksa bu mağaraya sığınıp bir süre burada kalmalı mıydı? Ne de olsa balık avlayabilir ve burada yaşayabilirdi ama yalnızken her zaman tehlike vardı; burada kalsa da, yola çıksa da aynı tehlike vardı…

Buraya yalnız yaşamak için gelmemişti ve yalnızlıktan da bıkmıştı. Kendi kendine konuşmaktan da bıkmıştı. Hiç konuşmadığı Bulunlarla av üzerine bile konuşabilirdi şimdi. O kadar söze acıkmıştı… *"Konuşacak biri yoksa bilmenin ne faydası var? Düşünmenin ne yararı var? Yaşadıklarını anlatacak biri yoksa yaşamanın ne anlamı var? Paylaşmayacaksan güzelliğin ne anlamı var?"* diye mırıldandı. Ama mırıltısı mağarada yankı yapınca ürktü. Sanki bir başkası tekrarlıyordu söylediklerini. Uzun süredir bir şey duymadığı için yadırgamıştı ama sonra sevdi. Sonra daha yüksek sesle konuşmaya başlayıp yankısını dinledi; *"Hey ordakiler!"* dedi. Mağarada ses yankılanıp duruyordu, *"hey ordakiler, heyorda, heyor…"* Çerik kahkahayı bastı. Nicedir böyle gülmemişti oysa gülmeyi severdi. Bu kez daha yüksek sesle haykırdı; *"Hey Adamalar!"* Yankı bitince tekrarladı; *"Toplayın gidin gemilerinizi!"* Sonra yankıyı dinleyip bastı kahkahayı. İçine cesaret gelmişti, heyecan gelmişti, yeniden yaşama sevinci gelmişti… Böyle bir süre eğlendi.

Çerik anladı ki oyalanmayla yalnızlığı tükenmeyecek… Gitme kararı aldı, mızrağın kavradığı gibi suya daldı. Dar geçitten geçip denize ulaştı. Ardından güvenle yüzmeye başladı. Yüzdü, yüzdü, yüzdü… Sular gittikçe ısınmaya, kıyılarda daha

çok ışık belirmeye başladı. Bu hem sevinçti, hem korku… Daha dikkatli olmalıydı, artık Adamalar ülkesine gelmişti. *"Damkaların dayanışması olmasa Adamalar ülkesinde yaşanmaz."* demişti Komkom. Artık Damkaları bulmalıydı. Nak'ı bulmalıydı. Komkom'u yolcu eden Naksılar buralarda olmalıydı ama nerede? Şimdi onlarla karşılaşmış olsa yüreğine ışık mevsimi doğacaktı. Ama umudu vardı, *"Korkunun olduğu yerde umut da vardır."* dedi kendi kendine. *"Rastlantının olduğu yerde umut da vardır."* Biriyle karşılaşıbilirdi ansızın. Ne güzel olurdu… Ne güzel olurdu…

Kararını verdi, gece boyu kıyıya yakın yüzmeyecekti. Derin sulara yöneldi ve böylece Adamaların tuzaklarına yakalanmayacağını umut ediyordu. Sabaha doğru yine kayalık kıyılara gider, bir mağara bulurdu. Komkom gökyüzündeki yıldızlar kadar mağaranın olduğunu söylemişti Nak ülkesinde. Yola çıkma cesaretini bu bilgi tetiklemişti. İki mağaraya sıkışmış Ataza'daki hayatından bıkmıştı; tazelik arıyordu, yenilik arıyordu… Anlaşılmak istiyordu ve en çok da Nak'ı tanımak istiyordu. Şimdi neredeyse yüzgecinin ucundaydı her şey, değdi değecekti; değmesi an meselesiydi, bir Damkayla karşılaşması an meselesiydi… Komkom Damkaların Bulunlara göre çok olduğu, birçok saçağa ayrıldığından söz etmişti. Üstelik Damkalar gece avlanıyorlardı, demek ki Damkalarla karşılaşabilirdi. Bu aklına yatıyordu, sezgileri de öyle diyordu. Ama yolculukta öyle yıpranmıştı ki sağlıklı düşünüp düşünemediğini bilmiyordu, kendinden emin olamıyordu.

Derin sularda yüzerken birden bir ışığın denizin üzerinde durduğunu fark etti. Ona doğru yüzmeli miydi? Adamaların gemilerinin ışığı olabilir miydi? Ama onlara hiç benzemiyordu, sanki güneş gibi bir şeydi. *"Hay Apsa!"* dedi. *"Sen de mi yolculuğa çıktın yoksa?"* Işık topu tam da güneş gibiydi, her yöne ışık yayılıyordu. Adamaların ışıkları bir yöne doğru olurdu, bu garipti.

Çerik içinde büyüyen merakı yenemiyordu; ışığı izlemek, olup biteni anlamak için dayanılmaz bir istek duyuyordu. Öte yandan bu çok tehlikeliydi. Adamaların ağına düştüğünden beri ruhu titriyor, her şeyden ürküyordu. Bir daha böyle bir şey yaşamak istemiyordu. Bir daha böyle bir şeyi ruhu kaldıramaz, oracıkta bulutlara çekilirdi ruhu… Ama merak Çerik'i dinlemiyordu, ışığa doğru çekiyordu sanki. Işık da garip hareket ediyordu; aniden başka bir yerde beliriyor, sonra tekrar ilk gördüğü yere geliyordu. Neredeyse olanlar zamandışıydı. Bu hız başını döndürdü. Büyülenmiş gibi kalakaldı. Eli ayağı kıpırdayamaz olmuştu, ışığı izliyordu sadece. Işık birden suyun içine daldı. Su hiç olmadığı kadar aydınlandı, sanki su yanıyordu. Işık suyla birlikte Çerik'i de kendine çekti; Çerik'in önce içi hafifledi, sonra midesi bulandı, sonra gözleri kapanıverdi…

Gözünü açtığında kendini kıyıya yakın bir yerde buldu. Adamaların ışıkları yıldızlar gibi parlıyordu ve kıyıya vuran dalga sesleri geliyordu. Hatta kuyruğu deniz dibine değiyordu. Etrafını kolaçan etti çabucak, herhangi bir tehlike yoktu. Bedenini yokladı, herhangi bir yarası yoktu. Her yeri normaldi, acısı ağrısı yoktu. Şaşkınlık içinde sağa sola bakarken uzaktan bir titreşim hissetti. Denizin üzerinde üç dört yüzgeç kendine doğru geliyordu; ne yapacağını şaşırdı. Bu sığ sulara bu kadar büyük canavar balıklar gelebilir miydi? Ne garipti ama geliyordu. Hemen mızrağı onlara çevirmek istedi. Ama elinde mızrağı yoktu… Mızrağını ne yapmıştı anımsayamadı, kıyıya ulaşamazdı, canavarlarla arasında çok az bir mesafe kalmıştı. Yüzgeçlerinden başlayan bir üşüme belirdi. Çaresizce elini uzatıp haykırdı; *"Ey Nak!"*

düğümlenmiş zaman çözümü

"Zamanı geldi." diyordu sanki bir ses… Geriye dönüp baktı, hiçbir şey yoktu. Naksılar önde yüzüyordu. Aynı sesi birkaç kez daha duyunca panikledi. Daha önce duymadığı tok bir sesti. Daha önce duymadığı biçimde ağır konuşuyordu. Sanki mağarada yankılanır gibi içinde yankılanıyordu. Ancak rüyada duyulacak bir şeydi. Ama uyumuyordu, sulara düşeli geçen yılların sayısını bile unutmuştu. Böyle bir şeyle ne karşılaşmış ne de böyle bir şey duymuştu. Ne oluyordu? Suyun yüzüne çıkıp bir nefes aldı, Naksılar hemen onu takip ettiler. Akşamüstü olmuştu, güney yıldızı parıldıyordu ince ince. Güney yıldızını çok severdi, onun ışığında düşler kurardı. Özellikle eski zamanlarda, Damkaların düzenini kuramadığı dönemlerde dostu bilmişti. Batı tarafında hava iyice kızarmış, deniz neredeyse yanıyor gibiydi.

Naksı işkillenmişti; Nak kolay kolay nefes almaya çıkmazdı. Diğer bütün Damkalardan birkaç kat daha çok nefesini tutabilirdi. Oysa daha yeni nefes almış, suya dalmışlardı. Tekrar nefes alması ondaki bir rahatsızlığa işaretti. Hemen yanına gelip seslendi; *"Yüce Nak! Bir şey mi oldu?"* Nak cevap vermeden Naksı'ya baktı. Yüzü şefkatliydi, gülümsüyordu ama gözleri derin derin bakıyordu. *"Yok!"* dedi usulca, *"Lahama'yı göreyim istedim… Meraklanma Lahar!"* Sonra Lahar'ın kendisine getirilişini anımsadı; Lahma'nın gökyü-

zünde şöyle böyle göründüğü bir zamandı, *"taze Lahma"* anlamında olsun istemişti adı… Gürbüz bir yavruydu. Damka yavruları doğduğunda daha çok Adamalara benziyordu; kuyruk yüzgeci yerine iki bitişik bacakla doğuyor, bir yıl içinde Damka yüzgecine dönüyordu. Ama Lahar doğduğunda neredeyse yüzgeci var gibiydi. Ondaki gücü hissetmişti, ona güvenebileceğini hissetmişti, bu yüzden onu Naksı seçmişti. Yanılmadığını şimdi Lahar'ın gözlerinde görüyordu. Onun gözlerinde Lahma'nın gücü vardı.

Lahar Nak'tan emin değildi; ömrünü onu korumaya adamıştı ve Nak rahat etmeden asla huzur bulmazdı. Nak bir şey olmadığını söylese de onu daha yakından takip etmeye karar verdi. Nak'ın arkasından gelecekti, diğer Naksılara işaret etti. Birkaç Naksı arkada yüzecekti, birisi daha ileriye gidip algılarını açacaktı. Tedirginlik Naksıları da sardı ama Nak güney yıldızına, Lahama'ya bakmaya doymamıştı. Dalgasız denizde öylece dalıp gitti bir süre.

Sonra aniden tekrar daldı. Kuzey Denizi'ndeki mağaraya gitmek istiyordu. Birkaç kez rüyasında ne Adamalara ne Tanrılara benzeyen biri ona yaklaşıp, *"Kuzeye git!"* demişti. Bunu uyanmadan önce görüyordu hep ve tedirgindi. Kuzeydeki mağaraları da özlemişti… Naksılarda mızraklar azalmıştı ve balina boynuzlarını toplamamışlardı uzun süredir. Kuzey mağaralarına gitmesinin iyi olacağını düşünüp yola çıkmıştı… Uzun süredir aynı yerde durmaktan da sıkılmıştı. Yolculuk her zaman tazelerdi Nak'ı. Belki bu kabus da yolculuktan sonra bitecek, daha rahat uyuyabilecekti.

Bütün gece yüzdüler, kuzey saçaklarından bir toplulukla karşılaştılar. Avcılar Nak'ın çok sevdiği Kuzey Denizi balıklarını avlamış, mağaralarına dönüyorlardı. Nak'la karşılaşınca büyük sevinç duydular, uzun süredir Nak kuzeye gelmemişti. Hepsi tek tek gelip Nak'ın huzurunda bulundular. Nak da on-

ların alınlarına dokunup şefkatini sundu. Gündüzü geçirmek için birlikte topluluğun konakladığı mağaraya doğru yüzmeye başladılar.

Lahar diğer avcıları gören Nak'ın yüzündeki gülümsemeden hoşlanmıştı, sanki Nak'ın hiçbir şeyi yokmuş gibiydi. Ama içindeki huzursuzluk bitmemişti. Bu nedenle Naksıların kimini öncü, kimini arkalık bırakmıştı. Kendi de su yüzüne yakın yüzüyor, en üst dikkatle titreşimleri dinliyordu. Buralar Adamaların yoğun olduğu yerlerdi. Nak'ın başına bir şey gelse Damkaların düzeni bozulur, yok olup giderlerdi. Kendini Nak'ın ve Damkaların koruyucusu gibi hissediyordu.

Damkalar herhangi bir mağarada kalıcı olamazlardı; bu onlara yasaklanmıştı. Zaten birçok deniz mağarası vardı, avların peşinden göç ederek yaşıyorlardı. Nakkarlar mağaraların nerede olduklarını biliyor, topluluklarını oralara götürüyorlardı. Nakkarlar sezgisi gelişkin dişilerdi. Nak tarafından doğar doğmaz seçilirler, zihinlerine ezberler yerleştirilirdi. Topluluklarında neredeyse Nak'ın eli, gözü, dili gibiydiler. Belli bir mesafede Nak'la sezgisel iletişim kurabilirlerdi.

Nak'ın mağarayı ziyareti bu kuzey saçağını çok heyecanlandırmıştı çünkü uzun süredir Nak kuzey saçaklarını onurlandırmamıştı. Bu, Damkalar arasındaki telaşı artırmıştı. Sonunda Nak ve çevresindekiler mağaraya geldiler. Bu körfez, Adamaların gemilerinin geceli gündüzlü gezdiği, sürekli hareket içinde bir yerdi. Burada dikkatli, bütün algıları açık olmalıydılar. Kuzey saçaklarındaki topluluklar bu konuda uzmanlaşmışlardı. Bugüne değin hiçbir Damka Adamalara görünmemişti. Elbette birkaç nesil önceki o talihsiz karşılaşma sayılmazsa… Adamalar bir Damkayı ağlarıyla gemilerine almışlar, bağlı olduğu saçağın avcıları hiçbir şey yapamamıştı. Yıllarca o acının feryadı denizlerde yankılanmıştı. O günden sonra daha tedbirli, daha dikkatliydiler.

Adamalar gün geçtikçe daha çok denizleri ele geçiriyorlardı; daha çok Adama derin sularda görünüyor, makinalarıyla denizin dibini kazıyorlardı. Damkalar da göç yollarını değiştiriyorlar, yeni yerlere gidiyorlardı. Zaten Adamalara yakın yerlerde sular zehirliydi, Damkaların yavruları ölüyordu sık sık. Bu yüzden her yeni yavru Damkalar için büyük bir müjdeydi. Zaten dişiler yedi yılda bir doğum yapıyorlardı.

Her toplulukta doğum büyük bir sevinç yaratıyordu. Sık görülmediği için büyülü bir şeydi. Bu kuzey topluluğunda da yakın zamanda bir yavru doğmuştu. Nakkar bu yılki *"Kızıl Lahma Töreni"*ne sevinçle gidecek, Nak'tan gururla yavruya ad vermesini isteyecekti ama rastlantıya bakın ki Nak topluluklarını ziyarete geliyordu. Bu yüzden Nakkar daha da heyecanlanmıştı. Kuzey saçakları içinde en genç Nakkar olduğundan heyecanını gizleyecek olgunlukta değildi. Nak'ı hisseder hissetmez telaşlanmış; mağarasından tedbirsiz çıkmış, Nak'ı yalnız karşılamaya kalkmış sonra kendini dizginlemişti. Nak geliyordu, Bu Nak'ın saçağını ilk ziyareti olacaktı.

Lahar, koşulları denetlemek için genç Naksıları önden göndermiş, mağaraya giriş için düzenlemeleri yapmalarını istemişti. Saçağın avcıları mızraklarının ucu aşağıda olmak üzere mağaranın önünde hazır bekliyorlardı. Nak karşılanırken mızrakların ucu aşağıda olmalıydı, Lahar buna çok özen gösterirdi. Herhangi bir panikte Nak'a zarar gelsin istemezdi. Kural gereği kapıda Nakkar bekler, Nak onun alnına dokunduktan sonra beraberce mağaraya girilirdi. Bu kurallar ilk zamandan beri vardı ve her saçak bu kuralı ezbere bilirdi. Her şey düzenlendikten sonra Lahar Nak'a durumu bildirdi. Yeterince yorulmuş olan Nak mağaraya gidip dinlenmeyi arzuluyordu zaten… Hemen yola koyuldular. Mağaranın girişi alışılagelmiş mağaralardan farklı olarak yüzeye yakındı. Bu pek hoşuna gitmedi ama saçak burada kalmayı düşünmüşse

güvenli olduğu şüphesizdi. Birkaç naksı önden mağaraya girdi, Nak ve Lahar onları takıp ettiler.

Avcıların arasından mağaranın girişine kadar yüzdükten sonra Naksılar kenardaki yerlerini aldılar. Nak kendini karşılamaya gelen Nakkar'ın yanına vardı. Ondaki telaşı seziyordu. Bilerek bir şeyi saklamaya çalıştığını anlamıştı çoktan. Sezgileriyle durumu anlamaması için Nakkar yavruyu düşünmüyor, kendini zorlayarak başka şeyler düşünmeye çalışıyordu. Biliyordu ki Nak, Nakkar ne düşünürse onu sezebilirdi. Ne kadar uğraşsa da Nak'ın durumu anlamasını engelleyememişti… Sevinçten suyun üstüne sıçramak istiyor, kendi bedeni ruhuna ağır geliyordu. Nak uzanıp alnına dokunduğunda çözülüverdi. O an Nak'ın yüzü de gülümsedi… Yeni bir Damga gelmişti. Nakkar'ın gözlerinin içine baktı ama öyle güçlü bakıyordu ki Nakkar neredeyse bayılacaktı. Sonra kenara çekildi. Nak heyecanla mağaranın içine yüzdü.

Mağara'ya çok az ışık sızıyordu ama Nak'ın görüsü çok güçlüydü. Annesinin kucağındaki yavruyu hemen fark etti. Diğer Damkaların hepsi heyecanla Nak'ı bekliyor, göz göze gelebilmek için bir an gözlerini ondan ayırmıyorlardı. Ne var ki Nak doğrudan yavruya yönelmişti. Yavruyu annesinin kucağından alıp yüzüne baktı. Birden irkildi. Uzun zamandır yüzü alaca bir damka doğmamıştı, Ayrakların soyu tükenecek diye düşünüyordu son zamanlarda. Çok sevinmişti. Hem de bu bir dişiydi… Sevinçten haykırdı. Onun haykırışı öyle güçlüydü ki mağarada üç dört kez aynı yükseklikte yankı yaptı. *"Ey Mardak!"* diye bağırmıştı. Bu ağır ses ve yankısı Damkaların yüreklerine işledi. Hepsi başını önüne eğdi. Genç Nakkar gönenmişti. Nak yavrunun alnına dokundu ve ezberleri zihnine akıttı. Yavrunun gülümsemesine doyamıyordu. Ne güzel bir yavruydu bu böyle… Neşe getirmişti Nak'a… Uzun süredir gülmemişti Nak, yüzlerce yıl yaşamışlığın getirdiği bıkkınlık vardı. Nice Damkanın doğumuna ve ölümüne tanık olmuş-

tu. Ama bu yavru yüreğine işlemişti sanki… Ona güney yıldızından geldi anlamında *"Alahama"* ismini verecekti. Bunu normalde *"Kızıl Lahma Töreni"*nde yapardı ama bu özel bir durumdu. Topluluğa döndü:

-Ey Mardak! Ey Alala! Ey Birata! Yüzümüze gülen yaşamı sunduğunuz için şükran olsun… Lahamanın ışığı bu genç Damkanın yüreğini aydınlatsın… Zihni taze, bedeni güçlü olsun… Adı "Alahama" olsun! Güney yıldızının şansı Alahama'da olsun…

Kısa bir sessizlikten sonra Nakkar'a dönüp alnına dokundu. Sevincini, memnuniyetini genç Nakkar'la paylaşmak istemişti. Ad verilince topluluk da adı haykırmalıydı ama bu ani bir ad verme olduğu için kuzey saçağındakiler ne yapacaklarını bilememişlerdi. Nakkar dönüp seslendi; *"Alahama!"* Mağaradaki herkes yedi kez *"Alahama"* diye bağırdı. Neredeyse taşlar yerinden sökülecekti…

Nak yavruyu annesine bıraktı ve kendine ayrılan kumlu yere gitti. Taşlı yerlerden hoşlanmıyordu. Bedeni artık daha yumuşak yerler istiyordu. Nakkar da hemen karşısına geçip bekledi. Nak izin verince yanına uzandı o da…

-Saçağın büyük iş yaptı! dedi Nak. Nak'ı sevindirdin… Bil ki Birata'da seni sevindirecek…

Nakkar utandı, gözlerini kaçırdı. Nakkarlar ancak Nak'la birlikte olurlardı ve bu nedenle yavruları olmazdı. Saçaktaki yavrular onun da bebeği sayılırdı bu yüzden. Kendi doğurmamış olsa da saçağının yavrusunu ona sunmak, bir Nakkar için büyük onurdu. Bu yeterince ruhunu dalgalandırıyordu ama bir de Nak alışılmışın dışında yavruya mağarada isim vermişti. Ne yapacağını bilmez haldeydi; dudaklarını ısırıyordu, kuyruğunu tutmakta zorlanıyordu; bıraksa kendini mağaradan çıkıp suyun üstüne defalarca zıplayacaktı… İçin-

deki dişilik kıpır kıpır olmaya başlamıştı; Nak'ın erilliği bütün Nakkarları kışkırtıyordu, genç Nakkar'ı deliye çeviriyordu. Bir an önce Nak'la olmak istiyordu ama bu Nak'ın isteğine bağlıydı. Nak da heyecanlanmıştı…

Tam o sırada bir avcı mağaraya girdi. Naksılardan birine bir şey fısıldadı. Nak hemen doğruldu. Bu seçilmişin haberiydi… Lahar Nak'a yaklaştı; *"Ey Nak!"* Nak Lahar'ın alnına dokundu ve yüzüne baktı, içi gülüyordu. Bir günde iki sevinç, daha önce hiç böyle bir gün yaşamamıştı. *"Hadi!"* dedi Nak. Sonra Naksılarla birlikte mağaradan çıkıp uzaklaştılar. Nakkar ne olduğunu anlamamıştı, büyük bir hayal kırıklığı yaşamıştı… Yıllardır böyle bir an beklemişti ve Nak bir anda kalkıp gitmişti… Derin bir nefes alıp gidenlerin arkasından seslendi; *"İziniz silinmeyecek!"*

Nak öyle hızlı yüzüyordu ki Lahar yetişemiyordu bile… Oysa Damkaların en maharetlisi Lahar'dı. Lav akıntısı gibi böler geçerdi suyu, şimdi Nak'a yetişemiyordu. Diğer Naksılar da arkada kalmıştı, Nak'ın ancak kuyruk suyunu görebiliyorlardı. Ona bir şey olacak diye Lahar'ın yüreği parçalanıyordu ama yüzgeçleri kırılırcasına gayret ediyor, yine de yetişemiyordu. Kısa bir zaman sonra balinaların seslerini duydular. Nak, balinaların içine dalmıştı çoktan. Onların zihinlerini etkileyebiliyordu Nak, onların varlığı Lahar'ı rahatlatmıştı.

Nak, seçilmişin gelmiş olabileceğini duyunca çılgına dönmüştü. Yüzyıllarca, bin yıllarca onun gelmesini beklemişti… Şimdi artık yazgısıyla yüzleşme zamanıydı. Onu bulup ezberleri ona aktaracaktı. Bir an bile fazlaydı, bir yüzgeçlik mesafe bile uzaktı… Hiç gelmeyeceğini sandığı şey gelmişti, hiç olmayacağını sandığı şey olmuştu, hiç beklemediği bir zamanda üstelik. Balinalar dipten yukarı çıkıyordu. Bu kargaşa hoş değildi. Bir an önce seçilmişin yüzünü görmek, onamak, onun olup olmadığını bilmek için can atıyordu. On-

ların zihnini etkiledi, biraz yavaşlattı ve aralarından fırlayıp ışıklar saçan Adama'nın gemisine yaklaştı. Adamanın ışıkları algılarını bozuyor, içeridekilerini görmesini engelliyordu. Balinaların yukarı çıkmasını bekledi. Onların gövdelerini siper alarak sarı denizaltının üstünden içerisine bakmaya başladı. İçeride üç Adama vardı; biri dişiydi. Ama biri Nak'ın gözlerini çekiyordu, yüreğini çekiyordu; bu oydu… Emin olmak için daha çok yaklaştı. Yüzündeki işareti görmeden emin olamazdı. İçerideki ışıktan rahatsız olmamak için elini geminin cam bölümüne koydu ve o an seçilmişi gördü, hemen balinaların arkasına geçti. Sonra birinin alnına dokunup içine seslendi, *"Büyükkardeş, zaman geldi, seçilmiş geldi… Kuyruğun kuyruğum olsun…"* Balina o an kuyruğunu büküp öyle bir dalgalandırdı ki suyu küçük deniz altı alabora oldu, ışıkları söndü…

Nak'ın işaretiyle Lahar ve diğer Naksılar denizaltıyı yakalayıp yakındaki mağaraya götürdüler. Mağara oldukça ağır kokuyordu ve aslında Nak bu kokuyu hiç sevmezdi ama umursamadı bile. Denizaltıyı özenle kıyıya yerleştirip cam fanusu kırdılar. Nak uzun uzun seçilmişin yüzüne baktı… Tam da Mardak'ın ezberinde olduğu gibi Alala'nın izini taşıyordu. İçi aydınlandı, gülümsedi. Diğer iki Adamanın boynuna Lahar mızrağıyla özenle dokundu. Dikenli balığın zehri öldürmezdi ama bir süre onları baygın tutardı. Yüzü alaca Adama bir süre sonra kendine gelir gibiydi, gözlerini açmaya başlamıştı. Lahar mızrağıyla ona yaklaşınca Nak engel oldu. Seçilmişin kendini görmesine izin verdi. Onun alnına elini koydu ve bütün ezberleri özüne akıttı… Ezberler seçilmişin zihnine aktıkça Nak'ın içi ferahlıyordu. Sanki içindeki birikmiş ne varsa akıyordu… Kaç bin yıldır bu anı bekliyordu.

Seçilmiş gözlerini iyice açmaya başlayınca Nak, Lahar'a işaret etti. Lahar mızrağıyla seçilmişin boynuna dokundu, bir anda seçilmiş bayılıverdi. Nak bir süre öylece kaldı. Lahar ve

Naksılar da ne yapacaklarını bilmeden bir süre öyle kaldılar. Nak'ı hiç böyle görmemişlerdi. Hiç hareket etmeden, öylece seçilmişe bakıp duruyordu. Üstelik mağaradaki bu ağır kokuyu Nak hiç sevmezdi, o koku nerede olursa oradan hemen uzaklaşıverirdi ama şimdi kokuyu umursamıyordu bile. Bu kokudan hiçbir Damka hoşlanmazdı. Hele Lahar… Lahar neredeyse boğulduğunu hissediyordu, suya dalmaya can atıyordu. İçinden Birata'ya yalvarıyordu. *"Ne olur!"* dedi, *"Yüce Nak ayrılsın artık mağaradan, dayanamayacağım…"* Nak Lahar'ın zihnindekilerini sezdi; *"Az daha diren Lahar!"* diye mırıldandı. Lahar utancından ne yapacağını şaşırmıştı… Bir Naksı olarak nasıl böyle bir şey düşündü diye neredeyse mızrağı yüreğinin ortasına vurup kendini parçalayacaktı. Ama bu yasaktı.

Nak, çevresini umursamıyordu. Öylece kayalaşmış gibi duruyordu. Ama zihni allak bullaktı. Mardak'ın alnına dokunduğu zamanı anımsadı. İçi titredi. Mardak'ın özenle inşa ettirdiği ada kentin dehşet silahlarıyla vurulduğu zaman geldi gözünün önüne… Her yerde ateşler vardı, korku çığlıkları yayılıyordu ve duvarlar bir bir yıkılıyordu. Yaşamevinin çatısı da çökmeye başlamıştı. Damkaların bulunduğu havuz taşmış, Damkalar ne yapacağını şaşırmıştı. Nak şaşkınlıktan dilini yutmuştu. Kendisi diğer Damkalardan ayrı özel bir havuzda duruyordu. Diğer havuza göre küçük olan bu havuz yine de eğlenceliydi. Her yeri masmaviydi, seviyordu havuzunu… Binlerce yıldır okyanuslarda dolaşıp durduğu halde o havuz zaman zaman gözünün önüne geliyor, kuyruğu sızlıyordu. Orada gözlerini açmıştı, orada Mardak'la karşılaşmıştı… Ağızları bantlı Adamalar balık getiriyorlardı, Mardak gelip kontrol ediyordu olanı biteni. Ama her şey bir anda altüst olmuştu. Nak ne yaptığını bilmeden havuzun duvarlarına çarpıyor, bağırıp çırpınıyordu.

O anı düşündükçe dişleri gıcırdamaya başladı, midesi bulan-

dı… Uzun ömründe bir daha öyle bir şey hissetmemişti. Bir daha o anı anımsamak da istememişti… Ama şimdi, tam da görevini bitirdiği an her şey gözlerinin önünde yeniden canlanıyordu.

Mardak yaşamevinde zaman zaman gelip Nak'la sohbet ederdi. Bir keresinde Tanrıların bir gün kentine saldıracağından söz etmişti. Böyle bir şey olabilir miydi? Nak buna inanamıyordu. Nasıl olur da Tanrılar birbirlerini öldürürlerdi? Hepsi Nabra'dan gelmemişler miydi? Hepsi aynı kanı taşımıyorlar mıydı? Hepsi Birata'ya inanmıyorlar mıydı? Aslında kafası da karışmıştı… Kendini yaratan Mardak'tı. Peki, Birata neydi? Birgün cesaretini toplayıp Mardak'a sormuştu; *"Beni sen mi yarattın?"* Mardak bu soruya kahkahalarla gülmüştü. *"Evet"* demişti, *"Seni balıkların ve benim sarmalımdan yarattım. Sana uzun yaşam basamağını ekledim. Sen biraz bensin… Benim Damkalardaki elim, yüzüm, sesimsin… Zamanı gelince benim için çekip çevireceksin topluluğunu Ki'nin uçsuz bucaksız sularında… Ki'de topraktan çok su var, hiçbir şeyin eksik olmayacak…"*

Nak'ın istediği yanıt bu değildi, Nak nasıl oluyor da Mardak'ın kendisini yarattığı halde her şeyin Birata'dan geldiğini söyülüyordu? Tekrar sordu:

-Peki, seni kim yarattı?

-Birata yarattı der bilgeler. Ama bilemiyorum… Belki de bir rastlantıyım… Belki de koşulların gereğiyim… Ama bil ki babam Anka nasıl Adama'yı yarattıysa ben de seni yarattım…

Daha çok sorusu vardı Nak'ın ama zaman yetmemişti. Tanrılar arasında çıkan savaşta dehşet silahları ada kenti yerle bir etmişti. İyi ki Mardak tam zamanında yetişmiş, havuzların okyanusa olan kapılarını açmıştı… Damkalar sulara dağılıverdiler. Son olarak Nak'ın yanına gelmişti Mardak.

-Ey Nak! diye seslendi. Benim zamanım bitti… Seninki başlıyor… Ben sende devam edeceğim; kendine sahip çık, bana sahip çık… Zihnine şimdi bilmen gereken her şeyi yükleyeceğim… Ezberlerine sahip çık, yazgına sahip çık…

Nak daha bir şey demeden uzanıp alnına dokundu; o an bütün okyanusun suları içine aktı sanki, kendini kaybetti. Tıpkı seçilmişin bugün kendini kaybetmesi gibi… O günden sonra içindeki ağırlık hep onunla geldi. Bir de kristal… Mardak ona bir lacivert kristal uzattı ve dedi ki; *"Ey Nak! Sen bensin, ben de senim… Benim gücüm senin gücün olsun… Ne zaman başın sıkışırsa bana seslen, bu taş seni koruyacak… Seni uçsuz bucaksız sulara hazırlayamadım yeterince, seni uçsuz bucaksız zamanlara hazırlayamadım yeterince, lacivert kristal seni koruyacak… Seni koruyunca beni koruyacak, yazgıyı koruyacak… Seçilmişin geleceği zamana kadar yazgıyı koruyacak…"*

Yazgıyı korudu ve şimdi mini minicik bir yüzü olan Adama'ya teslim etti… Oysa yüzbinlerce yıl yazgının sorumluluğunu taşımış, korumuş, zamanın tohumuna zarar gelmesin diye Mardak'ın her sözünü tutmuştu. Şimdi bu Adama, kalın kaşlı ala yüzlü bu Adama mı taşıyacaktı yazgıyı? Üstelik Mardak Adamaları hiç sevmezdi, babası Anka'nın yarattığı bu Adamalardan tiksinirdi. Peki, niye yazgıyı onlara teslim etmesini istemişti? Anlayamıyordu…

Seçilmişin yüzüne baktı bir süre daha… Onun yaşadıklarını yaşamıştı, içine aldığı yükün ağırlığını yaşamıştı. Nasıl bir yükün altına girdiğini bilse ne yapardı? Şimdi Adamalar her yerde dehşet silahlarını patlatıyorlardı. Büyük suları kaldırıyor, su canlılarını öldürüyorlardı. Adamalara nasıl güvenebilirdi? Ama Mardak öyle istemişti… Yoksa yanılmış mıydı? Mardak her şeyi bilirdi, kendi yazgısını da bilmişti… Kenti sulara karıştığında artık Ra olmayacağını fısıldamıştı Nak'ın

kulağına. Öyle de oldu… Bu cılız Adama'nın seçilmesinin bir amacı olmalıydı… Ne yazık ki bunu anlamıyordu. Yaşadığı binlerce yılın deneyiminden elde ettikleriyle eşleştiremiyordu. Mardak'a karşı gelemezdi; Nak'ı Mardak yaratmıştı kendi sarmalından… Ona karşı gelse kendine gelecekti, ona karşı gelse Birata'ya karşı gelecekti. Olanlara boyun eğmeliydi, sadece boyun eğmeliydi…

Şimdi seçilmişin kendinden geçtiği gibi… Ezberlerin yükünü taşımıştı yüzbinlerce yıl… Onun sorumluluğunu taşımıştı… Şimdi mini minicik bir yüzü olan, kalın kaşlı ala yüzlü bu Adama taşıyacaktı yazgıyı. Ona nasıl sahip çıkacaktı? Buna hazır mıydı? Oysa Mardak günlerce Nak'la konuşmuş, ona sarmalından bir basamak eklemişti. Onu beklediği sona da hazırlamıştı. *"Bir gün olur da"* diyordu Mardak, *"Zamanından önce seni sulara terk edersem, sen benim elim olacaksın... Sözüm olacaksın… Damkaları zamanda tutacaksın… Ta ki seçilmişi bulana kadar…"*

Ama ikna olamıyordu. Madem olacak olan oluyordu, yazgı niçin vardı, ezberleri niye taşıyordu? Nasılsa adakent yıkılacaktı,yıkılmıştı ve nasılsa Adamalar dehşet silahlarıyla Ki'yi alt üst edeceklerdi, etmişlerdi. O zaman ben olmasam da olacak her şey diye düşünüyordu. Sorularına Mardak yanıt vermemişti, bu sorulara yanıt bulurlar diye Ayrakları özgür kılmıştı. Ayraklar her şeyi konuşabilir, her şeyi tartışabilirlerdi. Onları izlemeye bayılıyordu. Öyle yalnızdı ki sularda… Kendini anlayacak ve anlatacak birini bulmadıkça bu yaşam bir çileye dönüşüyordu. Neyse ki sonunda bitti. Ezberi seçilmişe aktardı sonunda…

Bir süre daha baktı seçilmişe. Son sözlerini söyleyip ayrılmak istiyordu, kristalin oluşturduğu kürenin içinde uzun bir zaman uyumak istiyordu, binlerce yılın yorgunluğu vardı, binlerce yıllık uykuya açtı… Son kez mırıldandı seçilmişin karşı-

sında; *"Yüce Mardak!"* dedi. *"Yazgı bozulamıyorsa niye karşı geldin baban Anka'ya? Niye seçilmişe ezberleri aktardım, zaten olacaksa her şey? Bak seçilmiş dedin, seçilmiş geldi… Seçilmiş dediğin Adama'nın bir avuç yüzü… Deden Alala'nın işaretini taşıyor yüzünde ama bir avuç… Bu yükü nasıl taşısın, bütün bir geçmişi nasıl taşısın? Tanrıların yazgısını nasıl taşısın? Üstelik kristali yok, sarmalında senin sarmalın yok!*

Yüce Mardak, Damkaların babası Mardak, suların efendisi Mardak… Bu yükü bana niye yükledin? Bunca yıl bu ağırlığı bana niye taşıttın? Bu minik Adama'nın ruhu bulutlara taşınırsa herşey boşuna olacak… Her şey bir anda bitecek… Benim görevim bitti yüce Mardak, ama bilenin sorumluluğu bitmiyor ki! Şimdi ne olacak?

Yüce Mardak! Terkettiğinde sonsuz sulara beni yalnız kaldım… Diğer Damkalar gibi olamadım, onlar gibi ölemedim, onlar gibi boşu boşuna yüzemedim, onlar gibi…

Yüce Mardak! Terk ettiğin çocukların savaşmasınlar dedin, savaşmadılar… Birbirlerini öldürmesinler dedin, öldürmediler… Bir yeri yurt bellemesinler dedin, bellemediler… Karagözlülerden uzak dursunlar dedin, durdular… Adamalardan uzak dursunlar dedin, durdular… Ama yazgıyı getirip bir Adama'ya teslim ettin!

Yüce Mardak! Şimdi huzuruna gelme zamanı… Ama nasıl? Benim sarmalıma uzun ömür basamağı koymuşsun, iyi… Yaşadım binlerce yıl ve görevim bitti… Peki, şimdi ölemezsem! Yaşamak için nedenim ne ki? Ezber içime yüktü, aktı seçilmişin içine… Ama şimdi, anlamsız bir yaşamın ağırlığı sonsuz sular kadar üstüme bindi… Yaşamanın anlamı ne ki?

Ben ölürsem Damkalar ne olacak Yüce Mardak! Benim yazgım belli, ya onların? Onlar bu sulara yabancı… Ateşlerde yanacağını bilen Mardak! Seçilmişin geleceğini bilen Mar-

dak! Damkaların sonunu bildin mi? Bak çocukların ne kadar da yabancı Ki'nin sularına… Senin soluğunu taşıdıkları ne kadar belli! Ne Ki'liler ne Nabra'lı... Bedenleri de ikili, ruhları da… Damkaların sonu ne olacak yüce Mardak! Bana fısılda, bana yol göster, bana… Olan oluyor işte Yüce Mardak! Madem sen ölümlüsün ben kimden yardım umayım! Birata kimseye karışmaz demiştin… Ben şimdi kime soru sorayım…

Ben huzura gelince Damkalar dağılacak… Yasalar dağılacak… Ben huzura gelince bu büyük sulara huzursuzluk gelecek… Bu yazgıyı hak etmek için biz ne yaptık ey yüce Mardak! Bu sonsuzluğun, bu ıssızlığın, bu anlamsızlığın ortasında kalmak için nasıl bir suç işledik…

Yazgı bitti, her şey bitti… Ki de bitecek eğer seçilmiş yazgısına sahip çıkmazsa… Ki bunları hak edecek ne yaptı! Göğsünde taşıdığı Apsa'nın emaneti miydi suçu? Sularına Nabra'dan damlayan yaşam tohumu muydu suçu? Her şey olacağına varıyorsa nasıl umutlu olacak halkım! Nasıl ertesi gün için gözlerini açacak! Henüz doğan yavrular nasıl yaşayacak! Bu yazgı mı? Bu rastlantı mı? Henüz aldım ellerime o minik Alahama'yı… Zamanın sonunda doğmaktan başka suçu ne?

Ah Alahama! Zavallı Alahama! Nasıl yaşayacak ki? Bir yanı Nabra'lı bir yanı Ki'li... Bir yanı bu sulardan türemiş kadim zamanlardan beri, bir yanı tümden yabancı… Böyle ikircikli nasıl yaşayacak ki? Bir anlamı olmalı yaşamanın, bir amacı olmalı… Yoksa nasıl dayanır bu ikileme… Nasıl dayanır yaşamın bu ağır çelişkisine…

Yüce Mardak! Bana bir amaç verdin, bir yazgı verdin… Direndim binlerce yıl bu çalkantılı sularda… Bana ölmek için bir neden verdin… Şimdi vakti geldi, sevinçle geleceğim huzuruna… Ama Alahama'nın suçu ne? Bir balık değil ki akıp gitsin suların peşinde… Korkusundan kaçsın, yemeğine yapışsın…

Hem bilip hem yaşamak, hem yerli hem yabancı olmak yırtacak yüreğini ömür boyunca… Bu acının sebebi ne ki?

Sorular yordu beni yüce Mardak! Keşke yaşamevindeki gibi kulağıma fısıldasan cevapları bir bir… Keşke anlasam, keşke anlasan beni bu zamanansızlıkta…"

Nak kendine geldiğinde etrafına baktı; Lahar perişan görünüyordu, diğer Naksılar da… Son bir kez seçilmişe baktı. Yüzü ezberinde kalsın istiyordu. Yüzünü emanet götürecekti huzura… Sonra suya dalıverdi, peşinden de Naksılar daldı. Uzunca bir süre yüzdüler, kuzey saçağının mağarasına yakınlaştıklarında Nak durdu. Suyun yüzüne çıkıp bir nefes aldı. Sonra Lahar'a ve Naksılara baktı. Aslında mağaraya gidip Nakkarla olmak ve Alahama'yı görmek istiyordu. O yavru yüreğine işlemişti, onunla vakit geçirmek istiyordu. Ama seçilmişin karşısında yaşadığı sorgulama içine işlemişti. Nasıl bakacaktı Alahama'nın yüzüne… Ne söyleyecekti genç Nakkar'a… İçinden konuşmak gelmiyordu, içinden hiçbir şey yapmak gelmiyordu… Güney sularına yüzüp büyük mağaraya gitmek, kendini dinlemek istiyordu. Sorular yazgıdan bile ağırdı, sorular yanıtsızdı… Belki Ayraklarla konuşsa rahatlayacaktı, belki Ayraklar soruları yanıtlayabilirdi…

Kuzey saçağının mağarasına uğramadan yola koyuldular. Yüzmek biraz iyi gelmişti ama yaşlı bedenini yormuştu. Daha önce hiç yorulduğunu hissetmemişti. Yüzgeçlerini daha zor kullanıyor, kuyruğu kendine ağır geliyordu. Daha sık hava almaya çıkması gerekiyordu. Bu duruma şaşırmıştı ama bir yandan da Naksılara belli etmek istemiyordu. En iyisi lacivet kristalin hava kesesine girmekti. Seslenip elini uzattığındanerede olursa olsun lacivert kristal, etrafındaki hava boşluğuyla ona gelirdi. Sadece Mardak'ın eli içine girebilirdi hava kabarcığının ve kristale dokununca kocaman bir baloncuk olur, Nak'ı içine alır, günlerce su yüzüne çıkmadan yaşayabi-

lirdi. Baloncuğu hiçbir şey ya da hiç kimse delemezdi… Tehlikeli zamanlarda çağırırdı onu, şimdi tehlike yoktu ama yine de istiyordu. Lahar'a döndü; *"Yoruldum ben!"* dedi. Lahar'ın gözleri açıldı, acaba yüce Nak hasta mıydı? *"Korkma!"* dedi, *"Hasta değilim, sadece yorgunum. Siz ılık su mağarasına gelirsiniz, ben kristali çağıracağım…"* Sonra elini uzattı derinlere ve yüksek sesle haykırdı; *"Ey Mardak!"*

hep o dem, hep o dem, o dem bu dem

Çerik gözünü kapamış, canavarın kendini yutmasını bekliyordu. Ama hiçbir şey olmadı, bir anda bütün titreşimler bitti… Ne ses duyuyordu ne bir şey hissediyordu. Sanki zaman da durmuştu. Ruhu bulutlara mı yükselmişti? Gözünü usulca açtı. Bir hava küresinin içindeydi, tam ortasında lacivert bir taş ışıldıyordu. Gözleri kamaştıran, gözleri kendine bağlayan içli bir rengi vardı. Işıl ışıldı, daha önce görmediği bir mavilikti bu. Nasıl da derindi, nasıl da güçlüydü! Büyülenmiş gibiydi… İçi hafifledi çok geçmeden. Yüreği ışık mevsimi gökyüzüne dönmüştü sanki. Suda değil de havada yüzüyordu sanki. Bir an gözü kuyruğuna kaydı. Hayretler içinde kaldı! Kuyruğu bir yere değmiyordu ki! Hiçbir yeri bir yere değmiyordu, hava küresinin içinde öylece duruyordu. Bu olacak şey değildi! Çığlık attı. Ses, kürenin duvarlarına değdikçe renkler canlanıyordu.

Çerik kendinden şüpheye düştü. Sanrı mı görüyordu? Yanağına tokat attı, gözünü kapayıp açtı. Bunları birkaç kez yineledi. Kendini hissediyordu ve gözünü açtığında yine aynı yerdeydi. Ne düştü ne sanrı… Bu gerçekti, algıladığı diğer her şey kadar gerçek! Aklına Ataza'da ışığın buzullardaki yansımaları geldi ama buradaki renkler daha önce görmediği biçimdeydi. Parıl parıl parıldıyordu sesin değdiği her hücre. Bir kez daha çığlık attı, ses halka halka çarpıp kürenin içinde

yankı yaptı. Yankı boyunca rengarenk oldu küre, yankı bitene kadar sürdü. Bu durum Çerik'in çok hoşuna gitti. *"Düş bu!" dedi, "Düş içine düştüm… Burada ağırlık yok, burada bildiğim hiçbir şey yok… Düş bu, kesinlikle düş…"* Sözünü bitirince gözünün önüne canavarların dişleri geldi. O an kürenin duvarında aynı görüntü belirdi. Neredeyse bayılacaktı! Gözünün önünden görüntü gidince kürenin duvarından da gidiyordu. Sama'yı düşündü, yarışmadan sonraki şaşkın bakışlarını düşledi. Kürenin duvarında Sama belirdi, aynı şaşkınlıkla Çerik'e bakıyordu. Çok eğlenceliydi, ne düşlerse o karşısındaydı. Başladı düş kurmaya; yıldızlardan rüyalarına kadar ne düşlerse onları balonunun duvarlarında izliyordu. Bedeni yolculuktan yorulmuştu, zihni de düş kurmaktan yoruldu; çok geçmeden gözleri ağırlaştı, sonra da kapanıverdi.

Nak elini uzattığında lacivert kristalin hemen gelmesine alışıktı ama bu kez hemen gelmedi. Şaşırdı! Bir daha seslendi; *"Ey Mardak!"* derinlerden bir titreşim duydu ama hiç alışık değildi bu titreşime; lacivert kristal gelirken böyle yoğun titreşimler çıkmazdı. Dikkatlice baktı; lacivert kristalin etrafındaki hava küresi her zamankine göre yüz kat daha büyüktü. Neredeyse gökteki Kank kadar büyümüştü. Nak daha önce böyle bir şeyle karşılaşmamıştı. Şaşkındı!

Kısa zamanda ne çok şey değişmişti böyle! Oysa binlerce yıl zaman durgundu, her şey durgundu ve elbet sıkıcı… Şaşırmayı özlerdi, yeni bir şeyi özlerdi. Bir yandan da kuşkulanıyordu; ne olmuştu? Kendinden başka kimse bu küreye giremezdi, dışardan hiçbir şey içeri giremezdi ve kendi girmediği zamanlarda kristalin etrafındaki hava küresi küçülürdü.

Küre su yüzeyine yakın bir yerde durdu. Nak ve Damkalardan başka renk görüsü olanlar belki küreyi görebilirlerdi. Yoksa su içindeyken küre sanki görünmezdi. Hem Naksılar hem de Nak şaşkındı! Neredeyse her şeyin alışkanlığa dönüştüğü

Damka toplumunda beklenenin dışındaki her şey şaşkınlıkla karşılanırdı. Üstelik mutlaka Tanrılarla ilgili bir işaret olarak algılanırdı. Özellikle Mardak'la… Naksılar Nak'ın küreye girip girmeyeceğini anlamaya çalışıyorlardı. Lahar bir an Nak'ı uyarıp içeri girmemesini isteyecekti ama Nak küreye odaklanmıştı, hiçbir şey hissetmiyor, hiçbir şey duymuyordu…

Ürkerek elini uzattı, eli içeri girer girmez küre her zamanki gibi Nak'ı içine alıverdi. Nak gözlerine inanamadı! Kürenin içinde bir canlı vardı. Hem de bir Damka! Olacak şey değildi! Şaşkınlığını üzerinden atıp Damka'ya daha dikkatlice baktı; bedeni daha dolgundu, boyu daha kısaydı. Ama Damkaydı. Alnındaki sezgi bantı, kuyruğu, elleri, minik burnu, ağzı ve kapalı gözleriyle uyuyan bir Damka'ydı. Yüzünde Alala'nın izleri vardı. Neredeyse seçilmişin yanağındaki işaretle aynıydı. Yüzüne yaklaşıp iyice inceledi. Kendi kendine konuşmaya başladı; *"Yüce Alala'nın işaretini taşıyor ve üstelik bir dişi! Hem de tanımadığım bir dişi… Bu nasıl olabilir?"*

Bütün yavrular Nak'a getirilip isim alınırdı. Nak her Damkayı tanırdı. Nak'ın alnına dokunmadığı bir yavru olabilir miydi? Bunun anlamı neydi? Bu kimdi? Daha da önemlisi Nak'tan başkasını kabul etmeyen küre onu neden kabul etmişti? Mardak böyle bir şey olacağından söz etmiş olabilir miydi? Binlerce yıl yaşamış biri için her şeyi anımsamak olanaksızdı… Düşündü bir süre. Bu durumu çağrıştıran hiçbir şey zihninde yankılanmıyordu. Ne düşünürse kürenin duvarlarında kocaman görüntülere dönüşüyordu. Mardak'ın son konuşmasını düşledi; Mardak'ın gözünün içine bakarak konuştuğu, telaşla konuştuğu o son cümlelerin içinde bununla ilgili en ufak bir şey yoktu. Kristal'in Nak'ı koruyacağından söz ediyordu ve yalnız Nak'ı koruyacağından söz ediyordu.

Derin bir nefes aldı, azıcık geriye çekilip Çerik'i baştan kuyruğa incelemeye başladı. Damkalara göre teni daha koyuy-

du. Damkaların teni daha açık ve maviye çalardı. Demek ki tanıdığı Damkalardan değildi… Nereden gelmiş olabilirdi peki? Acaba bu Tanrıların bir hikmeti miydi? *"Kimse yazgısını tam bilemez."* derdi Mardak, belki bu da kendisinin bilmediği yazgısıydı. Yoksa rastlantı mı? Bir şeyin nedenini bilmek mümkün müydü? Alışkanlıklar ve tekrarlar dışında bir şeyi bilmek mümkün müydü? Öyle olsa alışkanlığın dışına düşen bu karşılaşmaya anlam verebilirdi. Öyle olsa tekrarı olmayanları da kavrayabilirdi. Keşke Ayraklar burada olsa ve bu durum üstüne tartışsalardı…

Çerik, rüyasında Ataza'daydı. Yanında Sama da yüzüyordu ama minicikti. Sanki kuyruk yüzgeci yokmuş da ayakları varmış gibiydi. Kendi kuyruğuna baktı; kendi kuyruğu da yoktu, iki ayak gibi duran bir şeydi. Ürktü… O sıra bir ses duydu; biraz Şifacı'ya benzeyen bir dişi ellerini açmış, onu bekliyordu. Gözleri öyle şefkatliydi ki… Gözlerine baktıkça gözleri beyazlaşıyor, büyüdükçe büyüyordu. Onu tanıdı, annesiydi… *"Anne!"* diye bağırmaya başladı. Ona doğru yüzmeye başladı ama yüzemiyordu. Elleriyle çabalıyor, kuyruğuyla çırpınıyor ama bir el mesafesi olsun yaklaşamıyordu. Çığlık attı. Kendi çığlığına kendi uyandı. Gözlerini açtığında dilini yutacak gibiydi. Karşısında kendisinin iki üç katı büyüklükte bir Damka duruyordu. Yüzü, gökyüzü gibi mavi beyazdı. Gözleri çok merakla onu izliyordu. Kendini tutamadı; *"Ey Nak!"* diye haykırdı.

Nak çok şaşırdı. Bu dişi ismini biliyordu. *"Nak mı dedin?"* diye sordu. Nak'ın sesi öyle derin, öyle güçlüydü ki bütün bedeninin titrediğini hissetti. Bir an rüyada olduğunu sandı ama rüyada olmadığı açıktı. Elini uzatıp bir yerlere tutunmak istedi, kuyruğunu sallayıp yüzmek istedi ama havada, boşlukta hiçbir şeye dokunamıyordu. Elini ağzına götürdü, başına götürdü, ellerini ne yapacağını bilemiyordu. Nak, Çerik'in ruhunun dalgalandığını anladı, onu sakinleştirmek

istedi; *"Korkma minik!"* dedi, *"Damkanın Damkaya zararı olmaz!"*

Çerik ne diyeceğini, ne yapacağını bilmediğinden öylece Nak'a bakıp durdu. Oval bir kafası vardı, gözleri öyle derindi ki göz göze gelmekten korkuyordu. Ama yüzü, tam da ışık mevsimi gökyüzü gibiydi. Minik minik bulutlar maviliklerde yüzüyordu sanki… Yavaş yavaş rahatlamaya, ruhu dinginleşmeye, dili çözülmeye başladı. Nak, Çerik'in sakinleştiğini görünce; *"Nak'ı tanıyor musun?"* diye sordu. Çerik biraz tedirgin, konuşup konuşmamakta isteksizdi ama sözü yanıtsız bırakamadı; *"Evet!"* dedi önce, sonra *"Hayır!"* diye ekledi. *"Yani Nak'ı biliyorum ama hiç karşılaşmadım."* Nak gülümsedi…

Çerik'in konuşması komikti, sözcükleri doğru seslendiremiyordu. Zihni çok karışıktı, alnına elini koysa her şeyini bir anda kavrardı ama şimdi yeri değildi. Bu dişi henüz çok ürkekti ve onun ruhu bu durumu kaldıramayabilir ve kapanabilirdi. Konuşturarak rahat etmesini sağlamak istiyordu. *"Peki"* dedi Nak, *"Daha önce tanımadığın birinden neden yardım istiyorsun?"* Bu soru Çerik'i kendine getirdi, doğru söylüyordu. Biraz düşündükten sonra yanıt vermekte gecikmedi.

-Birata'ya inanıyor musunuz?

-Elbette, dedi Nak. Sözün nereye gideceğini merak etmeye başlamıştı. Hiç alışık olmadığı bir soruydu bu.

-Peki, onu tanıyor musunuz?

-Hayır!

-Peki, Birata'dan yardım istiyor musunuz?

Nak, Çerik'in bu sorgulamasına hayran kaldı. Daha önce bir

dişiyle böyle bir konuşma yapabileceğini hayal edemezdi. Nasıl da aklını zorlamıştı böyle! Üstelik hiç tanımadığı biriyle konuşuyordu ve daha da önemlisi Nak'la konuşuyordu. Bu cesareti nereden buluyordu, nasıl bir yüreği vardı? Hem öfkeleniyordu bu açık konuşmaya hem devam etmek istiyordu.

-Birata'yı kimse tanımaz ama bilir. Ben de bilirim. Peki, sen Mardak'ı biliyor musun?

-Biliyorum, dedi Çerik. Artık kendine gelmişti. Konuşma da çok hoşuna gitmişti. Ataza'da özlem duyduğu tam da buydu. Aklını kullanan biriyle tartışmak… Bu yüzden konuşmanın tarafı olmaya istekliydi:

-Mardak'tan yardım istiyor musun peki? diye sordu.

-Onunla konuşuyorum içimde hep… Çünkü onun sarmalından bir damla öz var benim özümde, onun nefesi var nefesimde ve onun bilgisi var sözümde… O benimle birlikte konuşur, benimle birlikte söyler… Sen "Nak" dediğinde, Mardak da demiş olursun…

-Demek ki hem Nak'sın hem Mardak…

-Öyle denemez… Çünkü "ben" dediğimde Nak'ım ama Nak dediğimde, Mardak'ın eli yüzü sözüdür… Peki, sen "ben" dediğinde kimden söz etmiş olursun?

Çerik daha bu soruyu sormamış, böyle bir çelişkinin farkına varmamıştı. *"Ben"* dediğinde ne demiş oluyordu? Yüzgeçleri, elleri, sesi, bilgisi, deneyimleri, görüsü… Bunlar tek başına Çerik değildi. Şüpheye düştü… Sonra bu açmazdan kurtulmanın yolunu sezdi.

-Ben de, "ben" dediğimde ne demiş olacağımı bulmak için yüzdüm onca suyu…

-Öyle mi?

-Evet, Ataza'dan bu yana, yani soğuk sulardan sıcak sulara.

Nak sustu. Daha önce sürgüne gidenlerin yaşadıklarını biliyordu ama üreditklerini bilmiyordu. Bu dişi bir Bulun yavrusuydu demek ki. Orada doğum olduğuna yönelik hiçbir sezgisi yoktu. Komik konuşmasından anlamalıydı… Demek ki Ataza'da bir topluluk oluşmuştu. Demek ki Ataza'da Nak biliniyordu. Bu kendisiyle ilgili şüpheler duymasına neden oldu. *"Demek her şeyi sezemiyorum ve benim de keşfedeceğim sular var…"* diye düşündü. Ama bir yandan da orada kendisinin nasıl algılandığını merak ediyordu. Yüzünün yansımasını biliyordu, sesinin yankısını biliyordu ama kişiliğinin yankısını ancak yabancı bir toplulukta tanıyabilirdi. Böyle bir olanak olmasına sevindi… Küredeki bu dişinin ne anlama geldiği konusundaki kuşkularını bir kenara bırakıp konuşmayı sürdürdü:

-Demek ki sen bir Bulunsun.

-Evet, ben bir Bulun olarak doğdum.

-Ama Bulun olarak kalmak istemedin.

-Doğru! Ataza'da doğdum ama bedenim oraya ait değil… Bulunların bir üyesiyim ama ruhum oraya ait değil… Orda yabancıydım, kendi yerimi aramaya geldim.

-Haklısın, her şey kendi yerinde değerli… Belki ben de orada olsam, kendimi değersiz hissederdim…

Sözünü bitirir bitirmez Nak sustu, Çerik'in anlatacaklarına yol açtı.

-Komkom gelene kadar pek bilinen biri değildin… Hikayelerde adın geçiyordu ama benim için dikkat çekici biri değildin…

Ama o geldikten sonra da daha çok nefret edilen biri oldun. Çünkü Bulunları soğuk sulara sen sürgüne göndermişsin…

-Haklılar…

-Fakat benim ilgimi çekti anlatılar. Nasıl böyle bir Damka olabilir, görmek istedim… Sorularımı doğrudan sana sormak istedim, yanıtlarını senin sesinden duymak istedim. Başkalarının sözünden tanınmaz ki biri…

Nak yanıt vermeyince sessizliğe dayanamayıp konuşmaya devam etti:

-Sadece seni tanımak isteği olsa bu kadar cesur olamazdım elbette. Kendimi de tanımak istiyordum. Soğuk sulardan sıcak sulara bu yüzden yola çıktım. Rastlantıya bak ki, ne soğuk sulardayım ne sıcak sularda… Havadayım ve karşımdasın…

Nak bir süre daha Çerik'e baktı. Sonra elini yavaşça uzatıp alnına dokundu.

-Birini tanımak mı istiyorsun; o zaman dokunmalısın… Birini anlamak mı istiyorsun, o zaman susmalısın… Birini görmek istediğinde yüzünü ezberlemelisin… Gördüğün gözünde kalmaz çünkü… Sözün dilinde durmaz çünkü… Ama ten tanır teni, can tanır canı…

Nak bir yandan konuşuyor, bir yandan Çerik'in zihnini kendine çekiyordu. Bütün derinliklerine ulaşıyordu bir bir sezgi gücünün elleriyle. Çerik kıpırdayamaz olmuştu, sanki ciğerlerine hava dolar gibi ışık doluyordu zihnine ve sular çekilir gibi çekiliyordu geriye dalga dalga… Nefes bile alamaz olmuştu. Olanı anlamaya çalışıyordu, zihnine dolanı kavramaya çalışıyordu.

Nak, seçilmişe nasıl aktardıysa ezberleri bir bir aktardı Çe-

rik'in zihnine de… O bir Ayraktı; ona yazgısını kendisi vermemiş olsa da o bir Ayraktı ve bütün Ayraklara ezberi aktarırdı. Çerik'e de aktarıyordu ama biraz çekiniyordu da… Küre nasıl olmuş da onu kabul etmişti? Anlal'ın zamanı dolduğunda nasıl Mardak'ın burcu yükselmişse şimdi de bu dişinin burcu mu yükseliyordu? Böyle bir yazgı olabilir miydi? Zihnini taradıkça kürenin duvarında yansıyordu her şey, Çerik'in bütün anıları bir bir orada canlanıyordu, Ne görmüş ne duymuşsa… Ne konuşmuş ne susmuşsa… Parça parça ama canlanıyordu… Daha çok rüyalar gibiydi ama yavruluğundan başlayarak her şey oraya yansıyordu. Oysa bunlardan haberi bile yoktu Çerik'in… Bunların zihninde olduğunun farkında bile değildi. Gözleri büyüyerek bakıyordu olan bitene, şaşkınlıkla izliyordu. Son olarak deniz ortasındaki ışık belirince Nak elini Çerik'in alnından çekti. Duvarlardaki görüntüler de sönüverdi birden.

Nak tedirgindi… Çerik tedirginliğini anladı. Nak'ın konuşmasını bekledi, bir şey söylemesini yahut bir ifadede bulunmasını… Nak gözlerini kapamış öylece duruyordu. Gözlerini açtı ve Çerik'e baktı. Gözlerinin içine uzun uzun baktı…

-Adın komikmiş… Söylenmesi bile zor, nasıl çıkarıyorlar ki ağızlarından bu sesi? Çerik…

Nak Çerik'in ismini zor bela dillendirmişti hatta biraz komik söylemişti. Çerik gülümsedi, Nak gülümsedi…

-Herkes garipsiyor…

-Ben sana Lahama diyeceğim. Lahama… Güney yıldızı Lahama… Belli ki yıldızlar senin burcuna dönüyor ve senin ışığın parlıyor gökyüzünde artık…

Nak eğilip çerik'in küçük kulağına fısıldadı yeniden:

-Lahama! İsmini bil! Lahama, kendini bil! Lahama, yazgını

bil! İsmin ömrün olsun, yol açsın varlığa… İsmine sahip çık! Lahama! İsmin yazgın olsun, ışısın karanlıklara… Lahama! Kendine sahip çık! Ruhun huzura varmadan anlam bulsun…

Çerik şaşkındı. İsmine o kadar alışıktı ki yadırgadı Nak'ın söylediklerini. İçinden mırıldanmaya başladı; Lahama… Lahama… Sonra yüksek sesle dillendirdi:

-Lahama… Lahama… Ne aydınlık bir isim böyle…

-Senin yazgında bir sır var Lahama! Onu keşfet! Onu keşfetmedikçe sana rahat olmaz sularda… İster soğuk sularda kuyruk salla ister sıcak sularda… İster kürenin sihrinde dök içini… Senin gözlerinde bir sır var Lahama… Keşke herkes görebilse benim sende gördüklerimi… Sen bakışlarındakini keşfet! Boşluğa bakar gibi değil, suları seyreder gibi değil, Apsa'ya mühürlenmiş gibi… Kank'a düğümlenmiş gibi… Senin bakışında bir sır var… Tanrılar mı böyle istedi yoksa rastlantı mı? Senin yazgında bir sır var; anlaşılır gibi değil… Ben Nak, Mardak'ın eli, yüzü, sözü Nak… Damkaların babası, atası, şahı Nak! Seçilmişin elçisi, Ki'nin yüreği Nak! Ben çözemedim… Kim çözer bilemedim…

Yükün ağır, ben de bildim, bilmek ağır… Oysa nasıl da hafiflemiştim… Yazgımın sahibiydim; yaşadım binlerce yıl… Ömrümün sahibiydim, elçi oldum seçilmişe… Bildiğimden daha fazla değildi Ki, bildiğimden daha fazla değildi Damkalar, bildiğimden daha fazla değildi Adamalar… Bir tek Karagözlüler yabancı kaldı bana bir de sen… Sen Lahama, akşamımın neşesi Lahama, geçmişimin ezberi Lahama… Nasıl bir düğümsün? Nasıl çözülürsün Lahama?

Nak, sorularını ne kendi yanıtladı ne Çerik'in yanıtlamasını bekledi… Son günü öyle yoğundu ki içindeki sular buz tuttu sandı. Yavaş yavaş kanı donuyordu sanki, gözleri ağırlaşıyordu… Biraz gözlerini kapatıp dinlenmek istiyordu. Ellerini gözlerine kapatıverdi, karanlık her şeyi örttü o an…

Çerik Nak'ın bir anda uyumasına şaşırmıştı. Şimdi ne yapacaktı? Öyle yoğundu ki söyledikleri, onları tek tek düşünüp anlamak istiyordu. Özellikle son mırıldandığı iki soru beynin-

de yankılanıyordu; *"Nasıl bir düğümsün?"* ve *"Nasıl çözülürsün Lahama?"* Ataza'dan yola çıktığı zamandan beri öyle garip şeyler yaşamıştı ki... Ama hepsini bir anda unutmuştu ve hiçbir ağırlığı yoktu onların. Halbuki ölümle burun buruna gelmişti, ruhu neredeyse bulutlara yükselecekti… Nasıl olmuştu da zihninde onlar yer edinememişti? Ama Nak'ın iki sorusu fırtınalar yaratmıştı Çerik'te. *"Nasıl bir düğümsün?"* diyordu Nak… Nak ki Mardak'ın eli, yüzü, sözüydü… Öyle biliniyordu, kendisi de öyle diyordu… Onda tanrısal bir şey olduğu açıktı, diğer Damkalar gibi değildi. Alnına parmağını koyduğunda sanki bütün gökyüzü parmağından zihnine akmıştı. O hiç şüphesiz başka bir şeydi, böyle Damka olamazdı. İşte o Nak; herkesin anlattığı Nak, Damkaların babası atası Nak, Çerik'i bir düğüm olarak görüyordu. *"Düğüm kendini çözebilir mi?"* diye geçirdi içinden… *"Düğüm kendini bilebilir mi?"*

Sonra uzun uzun Nak'a baktı… Ne yapmıştı? Ataza'dan yola çıkmış, Nak'ı bulmuştu. Beklediğinden daha büyülü biriydi, düşlediğinden daha etkiliydi. Ama konuşmanın yarısında uyuyuvermişti. Konuşmanın yarısının yükü zihnine çöreklenmişti. Yavruluğundan beri içinde dolaşan o ikilemin nedeni bu muydu? Bedenine fazla gelen zihninin sebebi bu muydu? Anlaşılamamasının sebebi bu muydu? Ellerinin içini ovaladığını fark etti, parmaklarını ovaladığını… Kafası karışınca böyle yapardı. Ellerine baktı uzun uzun, sonra Nak'ın ellerine baktı. Nak'ın elleri büyüktü, toktu, etliydi… Nak'ın yüzüne baktı sonra… Nak'ın yüzü, binlerce yıl yaşamış birine göre çok pürüzsüzdü. Alacalı yerleri çok güzel görünüyordu, neredeyse uzanıp sevecekti ki kendini tuttu.

Nak'ın bedenini inceledikçe içindeki dişilik kıpırdamaya başladı. Özellikle omuzları ve kuyruğu… Hiçbir erkek onu böyle etkilememişti. Bunu küre sezebilirdi, hemen düşüncelerinden arındı. Bunu Nak sezebilirdi, bunu istemiyordu. Daha

yeni tanışmıştı, yanlış anlaşılmak istemiyordu. Ama zaten Nak onun zihnini ele geçirmişti, kuytu yerlerinde bile gezinmişti Nak'ın ışığı… Her şeyi biliyor olmalıydı ama nasıl olur da *"düğüm"* olduğunu söylemişti? Bu soru gittikçe Çerik'in içine işledi, hüzünlendirdi… Çözümsüz bir ömür mü bekliyordu onu, öyle olacağına ruhunun bulutlara yükselmesini isterdi. Birden aklına geldi, birden içinde ışık yandı… Küre ne düşlerse onu gösteriyordu, belki içindeki düğümü de görebilirdi. Belki zihnini Nak gibi en kuytu yerine kadar görebilirdi. Hazır Nak uyumuşken bunu yapabilirdi.

Çerik'in gözü ışıldamaya başladı, yüreği ısınmaya başladı… Yeniden kendini hissetti, yeniden kendini fark etti. Ölümü göze alıp yola çıkan bir yürek için çözümsüzlük de neydi? Mutlaka bir çözüm olasılığı vardı. Derin bir nefes aldı, kürenin duvarına gözlerini dikti. Zihnindeki bütün anıları anımsamak istercesine düşlemeye başladı. Kürenin duvarında belli belirsiz renkler görünüyordu ama net bir şey yoktu. Bir ışık bütün şekilleri örtüyordu, ışıktan bir şey anlaşılamıyordu. Bu ışık tam da denizde gördüğü ışıktı. Daha dikkatlice baktı ışığa; ışık yavaş yavaş büyüdü duvarda, büyüdükçe ayrıntılar ortaya çıkıyordu. Işığın içinde siyah gölgeler belirdi. Giderek yakınlaştı. O an ışıktan bir hüzme alnına vurdu. Işıktan kendi ellerini görüyordu. Ellerinin canı kaçmıştı, oynatamıyordu. Parmakları arasından mızrak suya düşüverdi. Sonra ışığın içine çekildiğini hissetti. Işığın içindeki kürenin içine doğru yüzüyordu ama bedeninde hiçbir şey kıpırdamıyordu… Sonra pürüzsüz bir yerde buldu kendini. Her yer kum rengindeydi. Ama öyle pürüzsüz ve öyle parlaktı ki… Sırt üstü yatmış duruyordu. Önce bir nokta olan karanlık sonra ikiye ayrılarak büyümeye başladı. Sonra iki göze dönüştü, sonra yüzüne yaklaştı, sonra her yer karanlık oldu… O an bir çığlık attı Çerik. Nak gözlerini açtı!

-*Ne oldu?* dedi.

Sesi öyle yatıştırıcıydı ki sanki gökyüzü gibi sardı Çerik'i… Korkudan yüzünü kapadığını o an fark etti, ellerini açtığında ışık mevsimi gökyüzü gibi parıldayan Nak'ın yüzünü gördü. İçi ısındı.

-Işığın içindeki kara gözler, diyebildi kekeleyerek.

Nak ciddileşti… Bir süre düşündü, sonra elini uzatıp Çerik'in alnına dokundu. Sonra gözleriyle kürenin duvarına baktı, o an anı duvarda tekrar canlandı. İkisi birlikte izlediler ve sonunda kara gözlere gelince Çerik yine haykırdı ve anı orada kaldı.

Nak; boğuk bir sesle ezberden bir bölüm okumaya başladı:

-Ey Nak! Hiçbir Damka erkeği, dişisi, yavrusu kuzgunlarla konuşmasın… kuzgunlar Ki'nin yerlisi değildir. Onların özüne başka özler karıştı. Onlar başka tanrıların habercisidir, onlardan uzak durun…

Sonra yutkunup, kendi sesiyle Çerik'e seslendi:

-Minik Lahama, ezberi bilseydin bakmazdın kuzguncuların gözlerine… Ezberi bilseydin sakınırdın… Onlar ne Kilidir ne Nabralı… Onlar Tanrılardan da değildir Adamalardan da… Onlar Damkalardan da değildir… Onlardan uzak dur! Gemileri Adamaların gemilerine benzemez, yüzleri Adamaların yüzüne benzemez, sözleri Adamaların sözüne benzemez… Onlardan uzak dur! Zihninin içindeki bilmecenin sırrı belki de bu düş… Bu düşten uzak dur… Onu kitle zihninin karanlık yerine ve üstüne düğümler at, çözülmesin…

Çerik, Nak'ın söze *"minik"* diye başlıyor olmasından çok etkilenmişti. Daha önce Şifacı da kendisine *"minik"* diyordu ama Nak'ın *"minik"* demesi daha derinden yankılandı içinde… Anlattıklarını tam dinlemedi, hatta hiçbirini dinlemedi.

Nak'ın konuşması aktı yüreğine usul usul… İçi yankılandı, Nak'ın gözlerinin içine baktı derin derin… Kuyruğu kıpırdamaya, dişiliği titremeye başlamıştı. Nak Çerik'i sezdi, uzanıp usulca alnını, minik burnunu, gözlerinin çevresini, dudağının çevresini gezindi parmaklarıyla… Sonra bütün bedenini gezindi usul usul… Nak'ın dokunduğu yerlerde can suyu yürüyordu sanki; canlanıyordu, tazeleniyordu, bir ateş başlıyıp bedenini sarıyordu… Bir süre sonra dayanamadı uzanıp alnına dokundu Nak'ın ve gözlerini kapadı…

Nak onca dişiyle birlikte olmuştu ama bu kez öyle heyecanlandı ki uzun zamandır duymadığı kadar yüreğinin çarpıntısını duydu, kendini o büyülü çiftleşme dansına bıraktı… Kürenin duvarları bütün renkleri karıştırdı birbirine, sonra ikisi de tükeniverdi…

Çerik ilk kez bir erkekle birlikte olmuştu, şaşkındı, suskundu ama derin bir sevinç duyuyordu. Nak uzun zamandır böyle coşkunluk yaşamamıştı… Tam da huzura çıkacağı zaman bu heyecan kafasını karıştırdı. Ölmek için onca bekledikten sonra şimdi yaşama tutunuyordu yüreği, nasıl bir çıkmazdı bu böyle? Bir süre sustular; söze nasıl başlayacağını bilmeyen Çerik soluklandıktan sonra tam konuşacak gibi oldu ama yine sustu. Normalde Nak bu durumları sezer ve önceden söze girerdi ama zihnindeki dalgalar sınırlarını zorluyordu, düşüncesindeki gel git yüreğini eziyordu. Ne olacaktı şimdi, ne olacaktı?

Nasıl bir zamanlamaydı bu? Lahama'yla daha önce karşılaşsa, okyanusun can sıkıntısı kalır mıydı? Seçilmişi beklemenin ızdırabı kalır mıydı? Bütün sular bahara dönerdi, yaşamak güneşin yüzü gibi her gün yeniden canlanırdı göğsünde… Keşke daha erken gelseydi Lahama, daha erken… Böyle bir dişiyle karşılaşmış olsa her şey değişirdi. Ama tam da görevini bitirmişken, ölmek için nedeni varken yaşamaya çalışıyor-

du. *"Ne bilgece ama!"* diye geçirdi içinden… *"Her şeyi bilen Nak! Her şeyden yılan Nak! Huzuru arzulayan Nak! Şimdi bir dişinin gelişiyle allak bullak oldun… Ne bilgece ama! Onca bilgi, onca sezgi, onca deneyim alt üst oldu… Ne yazgı ama…"* Son söylediği zihninde şimşekler çaktırdı. *"Bu yazgıysa neden kafam karışıyor, bu yazgıysa niye korku tünedi yüreğime, bu yazgıysa neden umutlanıyorum? Sonuçta yazılan gelir başa, sonuçta yazıldığı gibi çıkacağım huzura…"*

Suskunluğa daha fazla dayanamadı. Çokça sorusu vardı ve çokça uykusu… Halbuki yeni uyanmıştı, daha uzun zaman uyumaması gerekirdi. Halbuki daha yeni sorular sormuştu, yanıtlarını sindirmek için daha çok zaman gerekirdi. Yüreği durmuyor, dili kıpırdıyordu Çerik'in… Dayanamayıp sordu:

-Yavrun oluyor mu senin?

-Hayır! dedi Nak. *Birlikte olsam da yavrum olmaz… Yazgım böyle, Mardak böyle emretmiş, böyle düzenlemiş sarmalımı… Soy sop bilinmesin diye, Damkalar birbirleriyle kavga etmesinler diye…*

-Peki, ister miydin?

-Hayır! Yazgında olmayanı istemenin anlamı ne? Suda yaşarken uçmayı istemekle aynı şey bu…

-Ama ben bir Bulun olarak doğdum ve seninle tanışmak istedim. Niyetlenmesem, emek vermesem buraya gelebilir miydim? Demek ki yazgı değişebilir… Değişmezse neden korku duyuyor ki yüreğimiz?

Nak, Lahama'nın konuşmasından etkilendi. Yazgıya böyle eleştiri getiren birkaç Ayrak olmuştu bugüne değin, onlar da yaşlılık dönemlerinde böyle apaçık konuşabiliyorlardı. Çok şaşırtıcı bir durumdu… Zaten kürenin onu kabul etmesinde bir anlam olsa gerekti. Neden küre Lahama'yı kabul etmişti, hala anlamış de-

ğildi. Bu düğümü çözmeden rahat da edemeyecekti. Ne kadar Lahama'dan hoşlanırsa hoşlansın, sonuçta bu sonbahar, Lahma kızardığında huzura çıkmaya hazırlanacaktı. Bu onun yazgısıydı, Mardak böyle buyurmuştu ve böyle olacağına da inanıyordu. Ancak anlamadığı, Lahama'nın çıkagelmesi ve daha da önemlisi Mardak'ın sadece kendine has verdiği küreye kabul edilmesiydi. Bu ne Mardak'ın anlattıklarında vardı ne zihnine yerleştirdiği ezberlerde... Nak yazgısını salt gerçek bilirdi, onun dışındakiler gerçek dışıydı. Bu durumda Lahama gerçek dışı olmalıydı ama tam karşısında duruyordu, onunla birlikte olmuştu. Kendine bunu açıklayamadığına göre kime açıklayacaktı? Ayraklara mı? Nakkarlara mı? Naksılara mı? Yoksa Tanrılara mı açıklayacaktı? Sonra Çerik'e döndü, yüzüne baktı uzun uzun...

-Şu ışıkla ilgili anın... Belki de yanıldım, bu bir şeyin işareti olabilir... Belki senin küreye kabul edilişinin nedeni de odur, belki seçilmişle aynı gün seninle karşılaşmamın nedeni de... Zaten yüzünüzdeki beyazlıklar çok benzer. Hatta neredeyse aynı... Bunun bir anlamı olsa gerekir. Ezberlerde yok, yazgıda yok ama olsa gerekir...

Nak bir süre sustu. Çerik de bir yanıt bulup karşılayamadı Nak'ı, o da suskunluğa katıldı. Sonra Nak sözünü yürüttü:

-Defalarca kuzguncularla karşılaştım ama hep uzak durmayı bildim... Küre beni korudu onlardan... Adamalar dehşet silahlarını atınca sulara, küre beni korudu onlardan... Kuzey denizlerinde kuzguncuların gök gemisi suya düşünce, küre korudu beni onların ateşinden... Hala durur denizin dibinde, balıkları korur, yazgısının tersine... Hiçbir şey, ama hiçbir şey küreye giremedi... Ne adamaların silahları ne devkardeşlerin dişleri... Ne de Naksıların ustalaştığı batraklar... Ama sen girdin... Bunun bir nedeni olsa gerekir... Bunun bir anlamı olsa gerekir... Ve biliyor musun? İlk kez bir şeyi bilemiyorum... Bilmemek ne acı... İlk kez şaşırıyorum, şaşkınlık ne tuhaf... İlk kez korkuyorum, korku ne sarsıcı...

Sözünü bitirir bitirmez gözlerini kapadı...

ölümün gözleri derin

Nak, ılık sulardaki mağarasına döndüğünden beri uyuyordu. Hiç bu kadar uyumamıştı. Lahar nöbet değişimlerinde yanına uğruyor, yiyeceklerini tazeliyordu. Uykuyla uyanıklık arası Nak gözünü şöyle bir açıp mırıldanıyor, sonra yine dalıyordu. Bu pek olağan bir şey değildi. Lahar, Nak'a bir şey olmasından korkuyordu. Biliyordu ki Nak diğer Damkalar gibi değildi; kolay kolay hastalanmazdı. Hastalansa da küresine girip bir zaman dinlendikten sonra sapsağlam dönerdi sulara. Ama bu kez küresinden tanımadığı, bilmediği bir dişiyle çıkmıştı. Bu daha önce ne görülmüş ne de duyulmuş bir şeydi. Naksılar asla Nak'a soru sormazdı, soramazdı. Görevleri ve varlıkları Nak'ın gereksinimlerini karşılamaktı. En gözde olan da lider seçilirdi. Lahar Naksıların lideriydi ve Nak'a en yakın olandı. Bu nedenle onun bu hali Lahar'ı derinden üzüyordu. Öfkesini kontrol edemiyor, diğer Naksılarla olan ilişkisi bozuluyordu.

Lahar'ı en çok telaşlandıran Nak'ın ölmesiydi. Nak ölürse her şey karmakarışık olurdu. Düzen sağlanamazdı, Damkalar bu kargaşalığı kaldıramazlardı. Daha önce Nak'ın öleceğini aklına bile getirmemişti ama *"seçilmiş"*le karşılaştıktan sonra Nak'ı hiç iyi görmüyordu. Bu konuyu kiminle konuşacağını da bilmiyordu. Naksıların Nak hakkında konuşması yasaktı, herhangi bir Naksıyla bu kaygılarını paylaşamazdı. Belki ken-

di saçağının Nakkarıyla konuşabilirdi. O saçakta doğmuş, ordan Naksı olmuştu. Onu anlayacak, ona hoşgörü gösterecek de kendi Nakkarı olabilirdi. Ancak *"Kızıl Lahma Töreni"* zamanında Nakkarını görebilirdi. Şimdi her saçak kendi göç yolunda bir yerdeydi. Sular öyle geniş, zaman öyle azdı ki! Bir ara Ayraklarla konuşmak aklına geldi ama Komkom'un Abaka ile konuştuktan sonra sürgün edilmesi aklına gelince vazgeçti bu fikrinden. Naksılar Ayrakları dinleyebilir ama onlarla konuşmaz, onların fikirlerini dillendiremezlerdi. Buna çok dikkat etmek gerekirdi.

Kimseyle konuşamayan Lahar giderek kendi kendine konuşmaya başlamıştı. *"Nak olmazsa"* diyordu, *"Nak olmazsa hiçbir şey olmaz…"* Nak'ın olmadığı durumları düşündükçe kendi kendine hak veriyordu. Şimdi bir düzen var; Naksılar naksılığını biliyor, Ayraklar ayraklığını… Saçaklar Nakkarların sözüne uyuyor. Nak giderse kimse kimseyi dinlemez. Kim niçin Naksı olsun, kim niçin Ayrakları doyursun? Saçaklar birbirine girer, Nak olmazsa Damkalar biter. Bir şeyler yapmalı… Bir şeyler yapmalı ama ne?

Düşünüp taşındıktan sonra en iyisinin Nak'ın sağlıklı olması olduğuna karar vermişti. Bu yüzden nefesi değişse başında bitiyor, ona yeni doğmuş bir yavru gibi bakıyordu. Bu Naksıların dikkatini çekmişti ve çokça soruyla karşılaşıyordu ama umursamıyordu. Kendine Nak'ın sağlığını görev biçmişti. Nak sağlıklıysa Damkalar sağlıklı olabilirdi. Başka bir yol bilmiyordu, başka bir yol bulamıyordu…

Nak'ın uykuları derin değildi. Sürekli uyanıyor, yeniden dalıyordu. Çok kere uykusunda konuşuyordu ama ne dediği anlaşılamıyordu. O kadar uzun süredir uyuyordu ki birçok kez yiyecekleri bozulmuş oluyor, Lahar onları değiştiriyordu. Halbuki bu ılık su mağarası Nak'ın en rahat uyuduğu yerdi. Girişi çok derin olduğundan ancak Naksılar ve Ayraklar o

derinliklere dalıp mağaraya gelebilirlerdi. Adamalardan da uzaktı, adamaların gemilerinin titreşimleri bu mağaraya ulaşamazdı.

Lahar tedirginliğinden yedinci gün uykusunu kaçırmıştı. Bu yüzden kendini bitkin, halsiz ve uykusuz hissediyordu. Ancak yine da uyanık kalmak için direniyordu. Bir süre sonra mağara ağzına en güvendiği Naksıları nöbetçi koyarak mağarada, Nak'ı rahat göreceği bir kayanın üzerine çıkıp uzandı. Gözleri Nakı'ın nefes alışlarına odaklanmıştı. Tek tek sayıyordu; göğsünün inip kalkmasını sayıyordu ama bu durgun ritim ruhunu ele geçirdi, gözleri usulca kapandı, dalıverdi.

Nak rüyasında beyaz saçlı birini gördü. Ne Damkaya benziyordu ne Adamaya ve ne de başka bir şeye. Uzun beyaz saçlardan oluşmuştu sanki sularda dalgalanıyordu ve boğuk bir sesle mırıldanıyordu. Ne dediğini anlamak için Nak yaklaştı. "Zaman yırtıldı…" diyordu. "Zaman yırtıldı…" Nak iyice yaklaştı, ne ağzı vardı ne gözü… Ama sesini duyuyordu; "Zaman yırtıldı…" *"Zaman yırtılır mı?"* dedi Nak. O an saçlar birbirine düğümlenmeye başladı ve Mardak'ın yüzü oluverdi. Son gördüğü gibi tedirgin değildi, şefkatle bakıyordu. Öyle özlemişti ki uzanıp dokunmak istedi. Tam dokunacakken gözleri kapkara kuyulara dönüverdi. Nak ürküp çığlık attı; *"Hayır!"*

Ses mağarada öyle yankılandı ki Lahar sanki biri yüreğine mızrak saplanmış gibi acıyla fırladı. Nak da kendi sesinden ürküp suya daldı, çıktı, bir daha daldı… O an yanına Lahar yetişti, *"Yüce Nak!"* dedi. *"Yüce Nak! Ne oldu?"* Nak hiçbir şey söylemeden suya dalıp dalıp çıktı, kendine geldiğinde Lahar'a baktı. *"Lahar! Ayrakları çağır… Yeni dişi Ayrak da gelsin… Yemeği bol tutun, uzun bir dalaşma olsun… Konusu ölüm olsun…"*

Lahar Nak'ın çığlığından neredeyse yıkılmıştı ama Nak'ın kendine geldiğini gördüğünde sevindi. *"Sevinç olur yüce Nak!"* deyip suya daldı. İçi içine sığmıyordu. Nak bir şey istemişti, demek ki iyileşiyordu, demek ki sağlığı yerindeydi… Mağaranın kapısına geldiğinde genç Naksıları gördü, son zamanki huzursuzluğundan Lahar'ın gelişi onları da huzursuz etti ama yüzündeki sevinç onlara da geçti. Sanki her şey yoluna girmişti, Lahar kapıda bıraktığı genç Naksıların alnına dokundu. Sonra yanındakilerle neşe içinde Ayrak mağarasına doğru yüzmeye başladı.

Çerik Nak'la döndükten sonra Lahar eşliğinde Ayrak mağarasına gelmişti. Buradaki diğer Ayraklarla tanışmıştı ama onlar Çerik'i önemsememişlerdi. Kendi aralarında tartışmalara dalıp gitmişlerdi. Çerik başta Abaka olmak üzere bütün Ayrakları ilgiyle dinliyordu. Düşlediği hayatı yaşamaya başlamıştı. Herkes birbirini sorguluyor, anlamaya çalışıyor, kendi görüşünü kıyasıya savunuyordu. Mağaranın uzak köşesinde kuyruğu bozulmuş, rengi iyice solmuş, bakışları çökmüş bir Ayrak duruyordu. Konuşmalara katılmıyor, sadece arada bir suya girip, başını arkaya atıp, gözlerini kapatıp yorulana kadar kendi etrafında dönüyordu. Çerik'e gelir gelmez en sıcak davranan oydu. Lahar tek tek hepsiyle tanıştırmıştı ama kısa zamanda onca isim arasında bu yaşlının ismini aklında tutamamıştı. Bir tek Abaka deyince onun yüzüne dikkatlice baktı. Oldukça kararlı biri gibiydi; gözleri keskindi, Çerik'e umursamaz gözlerle şöyle bakıp sonra tartışmasına dönüvermişti.

Ayrakların hizmetleri Naksılar tarafından karşılanıyordu. Özel olarak Ayrak mağarasında birçok dişi Naksı bulunuyordu ve sürekli taze yiyecek getiriyorlardı. Sırt pullarını bile Naksılar temizliyor, bakım yapıyorlardı. Kendisine de bakım yapmak istediklerinde Çerik şiddetle karşı çıkmıştı. Naksı bu duruma çok üzülmüştü. Neden üzüldüğünü anlamayan Çe-

rik, gönlünü almaya çalıştıysa da Naksı onunla hiç konuşmadı. Zaten hiçbir Naksı konuşmuyordu. Sanki dilleri yoktu, çok garipti. Bir tek Lahar'ın konuştuğunu duymuştu, o da kendini Ayraklara tanıtırken. *"Yüce Nak'ın emriyle saygıdeğer Ayrak Lahama…"* demişti. Başka bir şey de söylememişti.

Bu topluluğa nasıl kabul edileceğini bilmiyordu ama yaşlı Ayrak bir kapı olabilirdi. O hoşgörülüydü, herkesi kabul ediyordu; onun yanına gitmek istiyordu ama bu usule uygun muydu, bilmiyordu. Kendine gösterilen taşın üstünde yatıp tartışanları izliyordu. Bir Ayrak ne zaman konuşmak istese o an yüzmeye başlıyordu, bu Çerik'e çok komik gelmişti. Yatarken konuşamıyor muydu? Onun gibi birkaç genç Ayrak daha vardı ve öbürleri onlara *"yüzenler"* diyorlardı. Bu Çerik için oldukça komikti çünkü bütün Damkalar ve elbette Bulunlar yüzerdi. Yüzenler diye ayrı bir şey nasıl olabilirdi? Ama olmuştu, Ayraklar onlara *"yüzenler"* diye hitap ediyordu.

Çerik'in dikkatini çeken bir başka şey de bütün Ayrakların oldukça tutarlı konuşmalarıydı. Neredeyse açık vermeden konuşuyorlardı ve öbür Ayrak'ın sözlerinin tam tersini söylediklerinde de tutarlı olabiliyorlardı. Çerik en çok bu durumu anlamaya çalışıyordu. Nasıl oluyordu ki bir ayrak fikirlerini anlattığında ona doğru geldiği halde, tam karşıtı da doğru geliyordu? Bunu anlamakta güçlük çekiyordu. Hiç kimseye karşı gelmeyen yaşlı Ayrak hariç… Onun yüzüşüne bayılıyordu. Diğer Ayraklar o suya girdiğinde gülüşüyorlardı. Ama onun umurunda değildi. Bir keresinde şöyle seslendiğini duydu; *"Ey yüce ruh, ey Birata… Sözden ve dalaşmadan kurtar beni… Senin gökyüzün gibi dönüp damlayayım varlığına…"* Bu durum Çerik'i ürküttü. Bunca yaşamış bir Ayrak sözden ve tartışmadan kurtulmak istiyordu, neden?

Çerik, dinlenme zamanlarında Nak'ı düşünüyordu, Nak'la geçirdiği zamanları… Sanki onlar yoktu, ne geçmişti ne ge-

lecek ne de şimdi. Büyülü bir zamandı, düş gibi… Küre de öyle… Hele Nak'la birlikte olduğu an, sanki dişiliğini keşfetmişti. Nasıl da kendine uzak kalabilmişti bunca yıl, düşündükçe pişmanlık duyuyordu. Ama öte yandan sevinç duyuyordu; Nak, sularda salınan ay ışığı gibi sevinçle okşuyordu yüreğini… Bu nedenle durduk yere yüzü gülümsüyordu. Yaşamak ne güzeldi! Onca tehlike atlatmıştı ama sonunda zihniyle de barışıktı, bedeniyle de. Yaşamak ne güzeldi…

Nak, Lahar ayrıldıktan sonra bir süre rüyasını düşündü. Nasıl bir rüyaydı bu böyle? Keşke Mardak dönüp gelseydi gittiği yerden… Dönüp gelecek miydi? Nabra'nın döngüsünün tamamlanmasına yakındı. Nabra güneşin çekim ağına girecekti, yakındı ama öyle uzun zaman olmuştu ki ömrü yılları anımsamıyordu. Bir şar olmuş muydu? Kendini zorladı ama belleği artık eskisi kadar taze değildi. Her şeyi anımsayamıyordu. Belki de Nabra dönüp gelecek, tekrar Tanrılar Ki'ye yerleşeceklerdi.

Mardak demişti ki, *"Adamalar altın tutkusuyla doğmuştur, altın aramaktan vazgeçmezler, Tanrıların işini onlar görecekler… Ki'nin karnını onlar yarıp çıkaracaklar cevheri… Nabra bir şar sonra döndüğünde Tanrılar gelip hasat edecekler Ki'yi…"* Bu konuşmayı anımsayınca Nak gülümsedi. Lahama ile birlikte olduğundan beri böyle gülümsememişti. *"Bak şu işe!"* dedi, *"Adamalar ne kadar altın biriktirmişse gönüllü gönülsüz sunacaklar Tanrılara… Bak şu işe…"*

Neşesi yerine gelmişti ama rüya aklına geldikçe içi kararıyordu. Seçilmişe emaneti teslim ettikten sonra kafasında sorular yankılanıyordu durmaksızın… Ölüm bu kadar yakına gelince her şeyin anlamı değişiyordu. Ölmek istemiyordu, kesinlikle istemiyordu, artık bundan emindi. Sıkılıp bunaldığında Mardak'a yalvarıp huzura gelmeyi dilediği günleri anımsıyor, içinden hayıflanıyordu. Ölüm yakınlaştıkça korku

büyüyordu, oysa içinde hiç korku olmamıştı emaneti teslim edene dek. Ölüm yakınlaşınca her şeyin anlamı değişiyordu, bu kesin… Gördüğü dişi ne kadar da sevinçliydi, yeni doğan o ışık gözlü *"Alahama"* yavrusunun gözleri ne kadar da sevimliydi! Her şey ne kadar da güzeldi, yaşamak ne kadar da güzeldi! Nasıl ayrılıp gidecekti? Bu güzellikleri nasıl terk edecekti? Binlerce yıl yaşamasına rağmen sanki hiç yaşamamış gibiydi, sanki yaşanacak onca şey vardı da onlardan yoksun kalacaktı.

"Yazgı böyle…" diye mırıldandı sonra. Kendi kendini ikna etmeliydi, yazgısını biliyordu, yazgısına sahip çıkmıştı bugüne kadar. Emaneti teslim etmişti ama ruhunu teslim etmeye sıra gelince yüreği ikirciklendi. *"Yazgı değişir."* demişti Lahama. Yazgı değişir miydi gerçekten? Ayraklar gelse de tartışsalar istiyordu. Sorularına yanıtı ancak onların tartışmalarında bulabilirdi….Tek başına nasıl yanıt bulurdu onca soruya? Onlara bu yüzden emek vermişti, onlara bu yüzden özgürlük vermişti.

Ölümü düşündükçe içi kararıyordu, ölümden kendini nasıl uzak tutacaktı? Düşünmekten kaçındığı daha acı bir şey vardı ki ne zaman aklına gelse başka şeyle ilgileniyordu; nasıl ölecekti? Her ölüm aynı olmuyordu, binlerce Damkanın ölümünü görmüştü… Binlerce canlının ölümünü görmüştü… Her ölüm aynı feryatla gelmiyordu. Nasıl ölecekti? Ölümü düşünmeye başladığından beri kendini güçsüz, çaresiz, tükenmiş hissediyordu. O güçlü kuyruğu bile suları dalgalandıramıyordu. İştahı yoktu, isteği yoktu, ne mağaradan çıkmak istiyordu ne bir şey yemek. Uyumak istiyordu, hep uyumak… Ama uykularında da rahat yoktu; kabuslar görüyordu, sık sık uyanıyordu. Nasıl kurtulacaktı bu çıkmazdan? Derin denizlerdeki burgaçlar gibi ne kadar kuyruk sallasa da fayda etmiyordu, emip alıyordu gücünü, çekip derinliklere götürüyordu yüreğini…

Artık yalnız kalmak istemiyordu; yalnızlığına sığamıyordu. Bu yüzden uyanır uyanmaz Ayraklar gelsin istemişti. Yalnızken mağara üzerine yıkılacakmış gibi oluyordu, bütün ömrü üstüne çöküyormuş gibi oluyor, uykuya kaçıyordu. Ama nafile, uyku da bir yere kadar, uyanıp uyanıp duruyordu kabuslarla. Belki Ayraklar içini ferahlatacak bir şeyler söylerdi, belki tartışmalarından bir ışık doğardı, kim bilir?

Ilık sularda iki derin mağara vardı, biri Nak'ın mağarasıydı. Derin sulardan girilip yüzeye geliniyordu, iki bölümden oluşuyordu. Büyük dış mağara, etrafında uzanacak düz kayalarla Nak'ın huzurundaki tartışmalar içindi. Ayraklar gelir, burada yerlerini alır ve tartışırlardı. Mağaranın derinliklerinde bir de iç mağara vardı. İç mağara gittikçe daralıp bir oyuğa dönen uzunca bir yerdi. Sonuna gitmek mümkün değildi, su bir dereye dönüyordu. Ancak mağaranın kenarlarındaki kayalar bembeyazdı, ışıl ışıldı, sanki mercanlar gibi ince ince işlenmiş gibiydi. Işık vurduğunda yıldızlar gibi parlıyordu her yer… Burası Nak'ın huzura çıkacağı yerdi. Gömüleceği yer bile hazırdı. Nak oradan ayrakları izlerdi, Ayraklar Nak'ın mağarada olup olmadığını bilemezlerdi. Bu yüzden daha özgür tartışırlardı. Nak onları dinlemekten keyif alırdı. Kendi varlığını tartıştıkları zaman bile onlara tepki göstermezdi. Yeter ki Ayraklar dışında biri bunları dillendirmezsin, Ayrakların her şeyi konuşma hakkı vardı ama diğer Damkalara bunlar yasaktı. Bu yüzden Ayrak tartışmalarında, Ayrakların ihtiyaçlarını güvenilen Naksılar karşılardı. Daha önce bir sorun olmamıştı, ta ki Komkom'a kadar… Komkom Nak düzenini sarsmıştı. Ayrak sözlerini başkalarına taşımıştı. Bu yüzden sürgüne gönderilmişti. Bir daha olsun istenmediğinden Lahar, hangi Naksının Ayrak tartışmasının hizmetini yapacağını belirlemek için Nak'tan yardım istemiş, Nak alınlarına dokunarak tek tek seçmişti.

Ayraklar mağaraya geldiğinde Nak çoktan yerini almıştı.

Nak onları görebiliyordu; Lahar özenle öncülük ediyordu, Lahar'ın hemen arkasında Abaka vardı. Keskin bir tartışmacıydı, sonra diğerleri geliyordu, en sonda da Çerik vardı. Nak Çerik'i görünce heyecanlandı, "*Ah Lahama"* dedi, *"Marağarama ışık oldun, akşamlara ışık olduğun gibi… Keşke daha önceki zamanlarda gelseydin dünyama… Şimdi benim günlerim sayılı, senin önüne sular serili… Nasıl olacak, nasıl tükenecek bu sayılı günler?"*

Bütün Ayraklar kayalara uzandı, Naksılar onlara özel yemekleri getirip sunmaya başladılar. Ancak Çerik için hangi kayanın seçileceğine Lahar karar veremedi, bir an Nak'la göz göze geldi; Nak ışığın doğrudan vurduğu ve onu apaçık görebileceği bir kayayı işaret etti. Lahar, Çerik'e yol gösterdi ve o kayaya uzanmasını sağladı. Çerik ne denilirse yapıyordu ama bu katı düzenden hoşlanmamıştı. Herkes sırayla yüzüyordu, herkes Lahar göstermeden bir kayaya çıkmıyordu. Bu katı düzene ruhu alışık değildi, sıkılmıştı ama öte yandan bu düzenin hoş bir yanı vardı. Herkes sırası geldiğince konuşuyor ve sözü kesilmiyordu. Hepsini en ayrıntısına kadar dinleyebiliyor, zihninde tartışabiliyordu. Lahar'ın arkasından kayaya yaklaştı ve çıkıp uzandı. Sırtını kayalığa verip etrafını incelemeye başladı. Ataza'daki sıcak su mağarasının belki birkaç katı daha büyüktü. Yukarıdan sızan ışık maviden yeşile renklerle sarıyordu suyu. Neredeyse Naksıların kuyrukları bile apaçık görünebiliyordu. Çok hoşuna gitti… Sonra gözü o küçük boşluğa ilişti. İçeriden beyaz ışık yansıyordu sanki Nak'ın orada olduğunu seziyordu ama göremedi.

Bütün Ayraklar yerlerini aldıktan ve yemekleri sunulduktan sonra Lahar mağaranın ortasına geldi; *"Yüce Ayraklar!"* dedi. *"Yüce Nak dedi ki Ayraklar dalaşsın özgürce… Dalaşmanın konusu ölüm olsun… Yüce Nak dedi ki bu mağarada söylenmemiş söz kalmasın ve hiçbir söz bu mağaradan çık-*

masın." Sonra mağaranın çıkışının oraya gidip sırtını duvara vererek bekledi.

Çerik ilk kez bir tartışmaya tanık olacaktı, heyecanlandı, nasıl olacaktı? Ölümü hiç düşünmemişti, ta ki ölümle burun buruna gelene kadar ama o zaman da sadece korkmuştu. Yok olmaktan korkmuştu, enine boyuna düşünecek vakti yoktu. Canavarın dişleri aklına geldi, Adamaların ağları ve o ışık… Başından kuyruğuna değin soğuk bir ter vurdu. Ölüm tartışılabilir miydi?

Yaşlı Ayrak usulca suya girdi ve mağaranın sularını dalgalandıra dalgalandıra dönmeye başladı. *"Ölüm bir kavuşmadır."* diye mırıldanıyordu. *"Birata'nın özüne kavuşma… Daha yaşamı bilmezken ölümü nasıl bilebiliriz? Sözden arınalım, sudan arınalım, dönüp ışık olalım…"* Bir süre öylece dönüp durdu. Bütün Ayraklar onu izliyordu ama kimse bir şey söylemiyordu. Sonunda yorulan yaşlı Ayrak kayasına dönüp soluklanmaya başladı. Çerik huzursuzlandı, tam da sorgulama zamanıydı, söyleyecek çok şey vardı. *"Madem ölüm bir kavuşmadır, o zaman sevinç duyulmalı. Ama neden her yerim titredi ölümle karşılaşınca?"* diyecekti ama kuralları bilmiyordu, sözünü yuttu, bekledi… Nak, Çerik'i izliyordu, huzursuzlandığını gördü, söze girmek için heveslendiğini gördü. Konuşmayıp susmasından gönendi, demek ki Lahama yol yordamı da öğrenmişti. Onu izlemek keyif veriyordu, belli ki soruları vardı ve yaşlı Ayrak'ın açığını bulacaktı. Zamanı geldiğinde ne konuşacağını merak ediyordu. Ayrakların onu dinlediklerinde neler olacağını merak ediyordu.

"Yüzücü" diye bilinen Ayraklardan en yaşlısı suya daldı. Suyun üstüne çıkmadan bir süre yüzdü, sonra suyun yüzüne çıkıp konuşmaya başladı; *"Canlılık demek, bedendeki parçaların uyumu ve toplamı demektir. Ruh demektir. Şüphesiz ki ölüm uyumun bozulmasıdır. Öldükten sonra uyum yoktur ki*

ruh olsun… Ama ölünce yok mu oluruz? Hayır! İyi ruhlar düşünce var oldukça yaşarlar… Birata salt düşünce olduğuna göre, sonsuzca yaşayacaklar demektir… Kötü ruhlarsa yok olup gidecektir…" Sözü bitince tekrar suya girip çıktı, kayasına uzandı.

Nak, suları dalgalandıran yaşlı Ayrak'ın sözlerinden etkilenmemişti ama *"yüzücü"* Ayrak'ın sözleri zihninde dolaşmaya başladı. Birata salt düşünce olabilir miydi? Öyleyse Mardak ve diğer Tanrılar ölümsüz olamazdı. Onların yıkıcılıklarına tanık olmuştu, öfkelerine tanık olmuştu. Peki, Nak'ın ruhu iyi miydi? Kendini tartmakta zorlandı. Gerçi hiçbir Damkayı öldürmemişti ama yapışkan kollu canavar bedenine sarılınca onu öldürmek zorunda kalmıştı… Kendisi öldürmese de Naksılar onun yemesi için canlıları öldürüyorlardı. Öyleyse kötü bir ruhtu ve ölünce yok olup gidecekti.

Çerik, *"Yüzücü"* Ayrak'ın çelişkisini gördü. Birata'nın salt düşünce olduğunu kabul etmek zordu. Her şey düşünce olabilir miydi? Buzlar, canavarlar, ayraklar ve Nak… Öte yandan *"iyi"* neydi, belirsizdi… Kim iyi ruh, kim kötü ruhtu? Bu nasıl belirlenebilirdi? *"Yüzücü"* Ayrak'ın akıl yürütmesi kendinde çelişkiydi, bunu diğer Ayraklar görmüyorlar mıydı? Merakla ne diyeceklerini beklemeye başladı.

*"Yüzücü"*ye ilk karşı gelen Abaka oldu. Çerik Abaka söze başlayınca daha dikkatli dinlemeye başladı. Onu merak ediyordu, Komkom ondan derinden etkilenmiş, bu yüzden sürgüne gönderilmişti. Abaka söze başladığında, tok sesi mağarayı ele geçiriyordu sanki. Ses tonu neredeyse balinaların seslerine benziyordu. *"Bilinen ne varsa"* dedi, *"iyiliktir. Kötülük evrende yoktur. Bazı fenalıklar görülebilir elbette… Ölüm gibi, öldürme gibi… Fırtına gibi ya da burgaçlar gibi… Bunlar tek bir zihne kötü görünebilir ama bütün içinde hayırlı işlerdir. Ölüm de bu nedenle iyiliktir… Ölüm korkulacak bir*

şey değil, yaşanılacak bir şeydir. Birata ve varlık bir ve aynı şey olduğuna göre ölüm onun kendi kendine olan hallerinden biridir. Sağlıklı zihin ölümden çok yaşamı düşünmelidir."

Çerik, artık dayanamayacaktı; aklı yerinde duramıyordu, konuşmamak için dilini ısırıyordu. Sonunda dayanamadı; *"Ölüm nasıl iyilik olur?"* dedi. O an bütün Ayraklar Çerik'e baktı. Nak gülümsedi… *"İşte Lahama ışıldamaya başladı."* dedi kendi kendine.

Çerik sözünü sürdürdü; *"Bir canavarın dişleriyle karşılaştığımızda kuyruğumuza kadar bedenimizi parçalayan bu korku neden peki?"* dedi ardından. *"Birata'nın evrenle bir ve aynı olduğunu söylüyor Abaka… O zaman hepimiz Birata'nın uzantısıyız… Naksılar da öyle, Nak da öyle ve Damkalar da öyle olmalı… Herkes ben Tanrıyım dese doğru olmalı… Eğer öyleyse nasıl oluyor da Naksılara buyruk veriyorsunuz? Birata'ya buyruk vermek değil mi bu? Nasıl olup da balıkları öldürüyorsunuz? Birata'yı öldürmek değil mi bu? Nasıl olup da Damkaları sürgüne gönderiyorsunuz? Birata'yı sürgüne göndermiş olmuyor musunuz?"* Daha konuşacaktı ama sustu. Bir soluklanmak, nasıl bir tepki olacağına bakmak istedi.

Nak öyle sevinç duymuştu ki neredeyse mağarasından fırlayıp çıkacaktı. *"Lahama'nın ateşi yaktı yaşlı Ayrakları."* dedi. Daha önce Abaka'ya kimse böyle karşı gelmemişti. Ayraklar şaşkın şaşkın birbirlerine bakıyor, çeşitli şeyler mırıldanıyordu. Abaka donup kalmıştı. Böyle bir tepkiyle ömrü boyunca karşılaşmamıştı. Ayrakların içinde kimse kendisiyle tartışmaya girmiyor, sadece onu yok sayıyorlardı. Ama bu genç dişi, nasıl böyle bir şeye cesaret etmişti? Üstelik söyledikleri de dayanaksız değildi.

Gerilimden hoşlanmayan yaşlı Ayrak hemen söze girdi: "*Ölmeden nefsinizi öldürün… Ölmeden nefsinizi öldürün."* diye

söylenmeye başladı. Böylece dikkati üzerine çekmek istiyordu ama olan olmuştu. Kimse onu umursamadı bile, sadece Çerik onu ciddiye aldı ve sözünü sakınmadı. Artık olan olmuştu, bir kez konuşmuştu, yine konuşsa ne değişirdi? *"Ölmeden nefsimizi nasıl öldürebiliriz? Ya canımızın çektiklerini yapmamalıyız, ki siz mesela suya girip dönüp duruyorsunuz, ondan keyif alıyorsunuz, almayın öyleyse… Ama belki de bu sözün başka bir anlamı vardır, o kadar nefsinizi doyurun ki ölmeden önce hayata doyun demek de olabilir bu…"*

Ayraklar bir yandan düzenin bozulmasına öfkeleniyor, bir yandan Çerik'in sözlerini birbirleriyle tartışıyorlardı. Mağara anlaşılmaz seslerle yankılanıyordu. Çerik, Ayrakların geleneklerini alt üst etmişti. Ayrakların önyargılarını da… Birkaç Ayrak konuşmak istediyse de vazgeçti, sadece yanlarındakilerine fikirlerini açmaya başladılar. Tıpkı dedikodu yapan yaşlı Bulunlar gibiydiler. Çerik bu duruma şaştı kaldı. Gözünde büyüttüğü, ömürlerini düşünceyle geçirmiş Damkaların düştüğü bu hal ne garipti… Biraz utandı, biraz gönendi. İki söz Ayrakların düşüncelerini darmadağın etmişti.

Nak, Çerik'in sarstığı Ayrak düşünce sisteminin kargaşaya dönüşmesinden hoşlanmamıştı ama öte yandan ufkunu açmıştı. Ayrakların akıl yürütmelerindeki açıkları daha önce böyle apaçık görememişti. Kendini de sorgulamaya başladı. Nak düzenini, yargılamaları, Mardak'ı… Sahi, Mardak Tanrı olabilir miydi? Hem Birata hem Mardak nasıl Tanrı olabilirdi? O zaman yazgı da gerçek olamazdı, bu durumda ölmesi de gerekmezdi. Kafası karıştı.

Çerik'in yanındaki kayaya uzanmış Ayrak konuşmak istediğini söyledi. Uzun zamandır suskun duran bu Ayrak'ın konuşmak istemesi herkesin ilgisini çekti, herkes sustu… Ne diyeceğini merak etmişlerdi. Onun suskunluğunun bilgelik olduğu söyleniyordu. Sözü değerliydi, ne söyleyeceğini duy-

mak ve bu kargaşaya bir son vereceğini ummak içlerini rahatlatmıştı. Ayrak doğrulup dedi ki; *"Şimdi olan, geçmişte olmuş olan ve gelecekte olacak olanları Birata'nın kuşatması olanaksızdır. Tut ki Abaka'nın dediği gibi Birata'yla evren aynı şeydir. Öyle olsa bile evrenin de her şeyi kuşatması olanaksızdır. Dolayısıyla her şeyi açıklamak olanaksızdır. Ölümü açıklamak da olanaksızdır. Ölüm herkese yazgılıdır şüphesiz ama ölüm bir sırdır. Her zaman ve her yerde geçerli olan yasalar bilinebilir. Ölüm de bir yasa olarak bilinebilir ama tek tek ölümler bilinemez… Bu durumda ölüm karşısında susmalı ve yazgıya razı olunmalıdır. Herkes kendi ömrünü yaşar ve kendi ölümüne katlanır."*

Bu konuşma Ayrakların ruhundaki dalgaları dindirmedi, sözünü bitirir bitirmez konuşmalar, bağrışmalar mağarada yankılanmaya başladı. Bu gürültüden Nak hoşlanmamıştı, bir son vermek gerekirdi ama bu gelenekleri tamamen ortadan kaldırırdı ve ayraklar bir daha özgürce konuşamazdı. Çerik artık konuşmuyor, durumu anlamaya çalışıyordu. Bir ara sanki Nak'ı gördü, içine bir ışık düştü. Nak'ı sevmişti, derinlemesine sevmişti… Ama konuşmasında Nak'ı da eleştirmişti. Biraz pişmanlık duydu ama yine de içinden geleni söylemeliydi. Doğası böyleydi, belki yazgısı böyleydi…

Bir süre sonra Ayraklar sustu, sırasıyla herkes kendi fikirlerini Çerik'le yüzleştirmeye başladı. Çerik Ayrak'ı dinliyor, ardından fikirlerindeki açıkları söylüyordu. Önceleri öfkelenen Ayraklar bundan hoşlanmaya başladılar. Yıllarca aynı tartışmalardan ve aynı fikirlerden sıkılmışlardı. Çerik onlara canlılık getirmişti. Kendi fikirleri üzerine daha çok düşünmek ve yanlışlarını, eksiklerini gidermek için hevesleri artıyordu. Ayrak toplumunun üzerindeki miskinlik kalkmıştı. Tartışmalar daha da heyecanlanmıştı. Herkes herkesi daha sert eleştiriyor, daha net söylüyordu fikirlerini. Üstelik öyle biri

konuşup diğerleri dinlemiyordu, herkes herkesle ve aklına geldiği gibi konuşuyordu.

Bu canlılık Nak'ın da hoşuna gitti. Kurallara aykırı olsa da Ayrakların yanına gitmeye karar verdi. O kendi mağarasından çıkınca bütün Ayraklar sustu. Tek tek hepsinin yüzüne baktı. Sıra Çerik'e gelince hemencecik gözlerini çevirdi. Ona karşı olan duygularının sezilmesini istemedi. Sonra söze başladı; *"Yüce Ayraklar…"* dedi. Onlara hep öyle seslenirdi, onlara çok değer verirdi. *"Yüce Mardak'ın yaşamevindeyken, yani henüz bir küçük havuzda yaratılırken, Mardak kulağıma fısıldadı… 'Sana benim sarmalımdan verdim, uzun yaşama özünü verdim' dedi. Öyle de oldu… Ama daha öğreneceklerim bitmemişken Tanrılar ateş yağdırdılar Yüce Mardak'ın kentine… Dehşet silahlarıyla parçaladılar ada kenti… Erken ayrıldık yaşamevimizden… Daha donanmamıştık, daha anlamamıştık hayatı… Yüce Mardak öldü mü, bilmiyorum. Nabra'ya döndü mü, bilmiyorum. Ama bir şar geçmiş olmalı… Belki Nabra dönüp gelecek gittiği yerden ve Tanrılar da Ki'ye inecek yeniden… Bilmiyorum. Ama bildiğim; ömrümün bir amacı vardı, gerçekleştirdim.*

Binlerce yıl yaşadım, binlerce ölüm gördüm, binlerce doğum… Yazgıma sahip çıktım, emaneti seçilmişe aktardım. Yazgıma sahip çıktım, Damkaların düzenini kurdum. Şimdi ezberlerde söylenmiş bir amacım kalmadı… Ama ölmeye de hazır değilim. Yaşamak istiyorum fakat bedenim, tam da "yüzücünün" dediği gibi bedenimin parçaları uyumunu kaybediyor. Korkuyorum, derinden korkuyorum. Ölüm korkumu dindirecek bir şey biliyorsanız söyleyin… Yaşamak istiyorum, yaşamanın bir yolunu biliyorsanız söyleyin… Yoksa ölümden korkulmaz demek ne işe yarar, korkuyorum. Ölüm sevinçtir demek ne anlam taşır, üzüntümden kahroluyorum. Bildiğiniz bir şey varsa söyleyin, yoksa susun… Şimdi mağarama çekiliyorum ve siz de mağaranıza dönün…"

Nak'ın bu konuşması mağaradakilerin yüreğini üşüttü; sanki kayalar buza dönüştü, özellikle Çerik içten titremeye başladı. Sanki içine kar yağıyordu. Nak suskunluğunu bozdu; *"Yüce Ayraklar!"* dedi. *"Bu Kızıl Lahma Törenine kadar mağaramdan çıkmayacağım… Damka düzenini koruyun! Ne oluyorsa, nasıl oluyorsa öyle olmaya devam etsin… Lahar gerekeni yapar. Eğer acımı dindirecek bir sözünüz olursa, Lahar sizi mağaraya getirir, ona fısıldayın. Ömrünüz uzun olsun!"*

iki damlalık yazgı

Nak, Kızıl Lahma Töreni yaklaşmasına rağmen mağarasından çıkmıyordu. Daha önce olmadığı kadar çok uyuyordu. Lahar ve Naksılar onun her halini gözetiyor, olası buyrukları için hazır bekliyorlardı. Nak çıkmayınca Lahar da mağaradan çıkmaz olmuştu, hizmeti genç Naksılar yürütüyordu. Nak, dişi Naksılarla birlikte olmayı severdi ama uzun süredir onları da istemiyordu. Sadece arada Çerik'i görmek istiyordu. Çerik geldiğinde uzun süre onunla söyleşiyor, sonra yine uyuyordu. Yüzü solgunlaşmaya başlamıştı, ellerindeki perdelerde çatlaklar oluşmuştu. Kuyruğundaki dokular bozulmuştu. Kolları, omuzları ve beli eski diriliğinde değildi. Yüzmekten de pek hoşlanmıyordu, sanki kuyruğu koca bir yüktü… Yüzü de gülmez olmuştu; asık suratı Naksıları ürkütüyordu.

Lahar bu durumdan derin etkilenmişti, onun da yüzü asıktı. Genç Naksılar hem Nak'ın hem de Lahar'ın bu durumuna üzülüyorlardı. Mağaraya Çerik dışında kimse gelmediği için Nak'ın bu durumundan Damkaların haberi yoktu. Hiçbir saçak bu mevsimde ılık sulara gelmiyordu. Saçaklar daha çok kış aylarında ılık sulara uğrardı. Ama Kızıl Lahma Törenleri yaklaşmıştı… Birçok saçak bulundukları sulardan sıcak sulara göç ediyorlardı. Oradaki tören mağarasına ulaşmak için uzun yolları vardı. Bu arada Lahar Nak'ın iyileşeceğini umuyordu. Bu haliyle Nak'ın sıcak sulara yüzebileceğini sanmıyordu…

İyi ki küre vardı, küre içinde Nak kolaylıkla sıcak sulara gidebilirdi. Lacivert kristal etrafındaki şeffaf küçük küreyle her zaman Nak'ın mağarasında dururdu.

Ne var ki ne zaman Çerik mağaraya gelse, lacivert kristal ışımaya başlıyordu… Lacivert kristalın Nak dışında kimseye tepki vermediğini bilen Lahar, Çerik'den huylanıyordu. Onda anlamadığı şeyler vardı ama bir Naksı olarak soru soramıyordu. Nak'ın Çerik'i nasıl bulup Ayraklara kattığı konusunda da şüpheleri vardı. Bir anda ortaya çıkmıştı. Daha önce dişi Ayrak görmemişti ve daha önce Nak hiçbir Ayrakla birlikte olmamıştı. Nak daha çok dişi Naksılarla birlikte olurdu. Oysa şimdi bir Ayrakla oluyordu. Lahar, Çerik'in giderek Damka topluluğunda güç kazanacağından ve düzeni bozacağından kuşkulanıyordu. Nak'ın bir Naksı dişisiyle birlikte olması ona bir konum vermezdi ama bir Ayrak zaten seçkin biriydi. Nak'ın özel desteği olduğunda dengeler değişecekti. Lahar bunu seziyordu. Lahar'ın görevi hem Nak'ı hem de Damka düzenini korumaktı. Nak bunu fark etmiyor muydu?

Lahar, Çerik'in Nak'ın yanından ayrılmasından sonra yiyecekleri tazelemek için mağaraya girdi. Daha Nak uyumamıştı, içindeki kuşkuları ona açma zamanı geldiğini düşündü. *"Yüce Nak!"* diye mırıldandı. Naksılar Nak'ın yanında yüksek sesle konuşmazlardı, bu yasaktı. Nak yanıt vermedi ama Lahar'ın yüzüne baktı.

-Yüce Nak! Lahama… dedi, ama sonunu getiremedi, ürktü, sustu.

Bir süre sessizlikten sonra Nak yanıtladı:

-Lahama'yı merak ediyorsun değil mi? Nereden geldi, neden benim gözdem? Merak etmelisin, sen Damkaları koruyan Nak'ın elisin… Merak et! Bu senin özündür, bu senin sözündür…

Lahama ezberlerde yok, Lahama yazgımda da yok… Lahama ömrümde de yoktu… Ama o oldu. Küre benden başka kimseyi kabul etmez ama onu kabul etti… Ben de ettim… Sen de et…

Lahar Nak'ı dikkatlice ve merakla dinliyordu. Söylediklerine bir anlam vermek istiyordu. Düşünüp duruyodu, *"Madem ezberde yok, Madem yazgıda yok, nasıl kabullenmeli? Ya yazgıyı bozmak için gelmişse? Ya düzeni yıkmak için gelmişse?"* Nak'ın söylediklerine ikna olamıyordu bir türlü… Nak Lahar'ın zihnini seziyordu, kaygılarını seziyordu. Elini uzatıp alnına dokundu ve mırıldanmaya başladı:

-Emaneti teslim ettim, kürede yeni bir emanet buldum... Şaşırdım! Sen de şaşır… O benim ömrümün artığı, o benim kötülüğümün şarkısı… O sürgünlerin Ayrakı… Dişiden Ayrak olur mu? Olmaz! Ama olmuş… Şaşırdım! Sen de şaşır… O benim ölüm korkumun merhemi… O benim gençlik iksirim… Onun sözü kılıçbalığının keskinliğinde… Ayrakları yerle bir etti… Şaşırdım! Onlar da şaşırdı. Sen de şaşır… Ama olan olması gerekenden güçlü… Yazgı; yazıldığında kalıyor ama hayat çoğul, beklenmeyen şeyler oluyor… Bu rastlantı mı? Belki de… Ama sen, Nak'ın eli, gözü, sözü Lahar… Nasıl ben Mardak'ın hizmetinde geçirdim ömrümü ve yazgımı bitirdim, sen de yazgına sahip çık… Hayat çoğul ve karmakarışık… Ama yazgı tekil ve güvenli… Yazgına sahip çık, kendine sahip çık… Damkalara sahip çık!

Lahama bana yakın diye Ayraklardan üstün mü? Hayır! Lahamayla birlikte oldum diye Lahama sınırını taşar mı? Hayır!

Damkalarda soy sop yasaktır bilirsin… Bu yüzden Damkalar birbirine düşmez, korkma! O bize konuk, zamanın konuğu… Nak'ın konuğu… Bu yorgun ruh için bir sevinç, o kadar… Korkma! Ben nasıl Mardak'a güvendim, sen de bana güven!

Ey Nak'ın eli, dili, gücü Lahar! Sen güçlü oldukça düzen bozulmaz, bunu bil! Sen güçlü oldukça Damkalar yok olmaz! Bunu bil! Bırak Nak ömrünü gönül rahatlığıyla tamamlasın, sen bildiğimi bilirsin, sen gördüğümü görürsün… Kızıl Lahma Töreni yaklaşıyor, hazırlıklara başlayabilirsin…

Lahar biraz düşündükten sonra fısıldadı:

-Yüce Nak! Lahama da törene katılacak mı?

-Evet! Küreyle gelecek sıcak sulara…

-Yüce Nak! Mardak'ın oğlu Nak! Birata'nın soluğu Nak! Sen Damkaların atası, Yüce Nak! Tanrıların oğlu Ayrakla eşit olur mu? Küre ki senin kalen, senin evin, senin yüreğin… Yüce Mardak'ın yüzü küre… Ayrak kürede olur mu?

Nak sustu. Lahar'ın söylediği doğruydu… Bu uyarıdan gönendi ama Lahama'sız törene gitmek istemiyordu. Orada son konuşmasını yapacak ve ömrünü tamamlayacaktı, bunu seziyordu, bunu biliyordu… Günün sonu nasıl güney yıldızıyla ışıldıyorsa ömrünün sonunda da Lahama'yla ışıldasın istiyordu… Bu taşınabilir bir yüktü, çözülebilir bir düğümdü…

-Yazgım emaneti teslim edince bitti Lahar, ben yazgının dışındayım. Damkalar çoğaldı saçak saçak bak! Görevim bitti Lahar, ben ömrümün dışındayım… Bir isteğim var ve sonra huzura çıkacağım. Damkalar bunu anlar Lahar! Naksılar bunu anlar! Ayraklar da, Nakkarlar da! Sen de anla Lahar, sen de… Elim, sözüm, gözüm Lahar! Sen anla ki herkes anlasın…

-Sözün sözümdür Yüce Nak! Anladım… Gözün gözündür Yüce Nak, baktım! Elin Elimdir Yüce nak! Kavradım. Şüphen olmasın! Ömrüm senindir, ruhum senindir, şüphen olmasın!

Lahar'ın ikna olmasından Nak hoşlandı. Sonra küçük tatlı su

havzuna uzandı. Gözlerini kapadı, hemencecik uykuya daldı. Lahar bir süre Nak'a baktı. Huzur içinde uyuyordu, suyun küçük kıpırtılarını izledi. Suyun Nak'ın tenine değişini… Nak bir gün böyle soluksuz uyuyacaktı demek ki… Nak böyle huzura çıkacaktı demek ki… Onun için hazırlanmış yere baktı mağarada. Nak oraya gömülecekti demek ki… Toprağın altında kalma korkusundan iğrendi, iyi ki böyle bir yazgısı yoktu. Bir yerde ölecekti belli ki ama su içinde ölecekti, teni sudan her canlı gibi…

Aklına Lahama geldi. Ondan kuşkulanmaya devam edecekti ama bunu belli etmeyecekti, kendine söz verdi. Damkaların koruyucusu, Damkaların babasını üzmeyecekti, kendine söz verdi. Kızıl Lahama Töreni'ni öyle düzenleyecekti ki küreden birlikte çıktıklarını görmeyecekti hiçbir saçak. Kendine söz verdi. Sonra Lahama'nın Bulun olduğunu anımsadı. Belki yakın dostu Komkom da yaşıyordu, bu Lahama'ya sevinçle bakmasına neden olabilirdi. Olanak olsa da sorsaydı ama nasıl? Bunun için Nak'tan izin alabilirdi. Keşke konuşurken fısıldayabilseydi, keşke aklına gelseydi… Komkom'u çok severdi Lahar; birlikte büyümüşlerdi, birlikte savaşmış, birlikte gülmüşlerdi… Keşke yaşıyor olsaydı, belki o da Lahama gibi birgün geri dönecekti. Ne güzel olurdu, ama Nak? Böyle bir durumda belki Komkom'u öldürme emrini Lahar'ın yerine getirmesini isteyecekti… En iyisi Nak huzura çıktıktan sonra dönmesiydi. Nak huzura çıktıktan sonra bu mümkün olabilirdi. Birden irkildi. Neler düşünüyordu? Nak'ın ölümünü ne çabuk kabullenmişti? Bu bir Naksı için intihar demekti… Midesi bulandı, hemen suya atlayıp mağaradan uzaklaştı.

Çerik, Lahar'ın kendinden hoşlanmadığının farkındaydı. Onda Komkom'un ruhunu görüyordu. Ona nasıl davranacağını biliyordu, daha önce bu durumu Komkom'la yaşamıştı. Lahar'la karşılaştığında gözlerine bakmıyordu, onu yok sayıyordu. Nak'ın buyruklarını dillendirirken de susup dinliyor,

sonra buyruklara uyuyordu. Yüzerken de ona dokunmamak için özen gösteriyordu. Lahar'ın da aynı çekinceleri olduğu belliydi. Ama Ayraklar öyle değildi. Ayraklar Çerik'le konuşmaya bayılıyorlardı. Onların durgun hayatını canlandırmıştı, üstelik Ayraklar ilk kez bir dişi Ayrak görüyorlardı… Neredeyse bütün Ayraklar, onu dişi olarak seçmek istiyorlardı. Ama Çerik sınırını öyle koymuştu ki oradan içeri girip bu konuyu açma cesareti bulamıyorlardı.

Bir tek Abaka Çerik'den uzak duruyor, onunla tartışmaya girmiyordu. Ancak Çerik'in diğer Ayraklarla olan söyleşilerine kulak kabartmaktan da geri durmuyordu. Böylesine geri durmasının nedeni, Nak'ın önündeki o eleştirisiydi. Bunu önce önemsememiş, hatta olumlu bulmuştu ama düşündükçe kanına dokunuyordu. Daha sözcükleri doğru dürüst telaffuz edemeyen biri karşısında yenilgiye uğramak ruhunu dalgalandırmıştı. Daha önce hiçbir Ayrak karşısında böyle kötü duruma düşmemiş, böyle hissetmemişti. Tekrar Çerik'le yüzleşmek ve onunla varlık hakkında tartışmak istiyordu. Öte yandan Çerik'in Nak'a ziyaretlerinden de hazzetmiyordu. İçinde bir kuşku vardı. Sezgileri, Çerik'in sadece bir Ayrak olmadığına yönelik kuşkular içeriyordu. Üstelik nereden geldiği belli değildi, nasıl geldiği belli değildi, bu fikirleri nasıl geliştirdiği belli değildi. Kimse sormaya cesaret edemiyordu. Onu Nak getirmişti ve soru sorulmazdı. Ama Çerik pek çekilir gibi değildi; Ayrak geleneklerini önemsemiyordu, Ayrakların konuşma biçimine uymuyordu. İçinden Çerik'i bağıra bağıra azarlamak geliyordu ama Çerik'in Nak'a olan yakınlığı her seferinde Abaka'ya geri adım attırıyordu.

Aslında Çerik de Abaka ile tartışmak istiyordu ama tartışmayı başlatmaktan çekiniyordu. Doğrusu biraz da mahcuptu, ilk onu eleştirmişti ve bu onun Ayraklar içindeki konumunu sarsmıştı. Bunu bilerek, isteyerek yapmamıştı. Ancak Komkom'u etkileyen fikirler onundu. Öte yandan Komkom'u

sürgüne gönderen Ayraklar içinde o da vardı. Bunu hiç anlamamıştı… Ayrakları duygularından arınık yüce Damkalar olarak görüyordu ama içlerine girince hepsinin çelişkilerini, eksiklerini gördü. Hatta dişiliği nedeniyle kendine yaklaşma çabalarındaki komikliklerini de… Bu yüzden Abaka'nın yaklaşmamasını olumlu buluyor, arayı düzeltmenin bir yolunu arıyordu.

Abaka yemek isteyince dişi bir Naksı kısa zaman sonra elinde balıklarla mağaraya girmişti. Bunu bir fırsat olarak kullanmak isteyen Çerik, Naksı'nın getirdiği balıkları alıp Abaka'ya götürdü. Abaka sırt üstü yatmış mağaranın tepesindeki ışığa bakıyordu. Gelenin Naksı olduğunu sanarak eliyle yemeği bırakmasını işaret etti. Çerik balıkları kayanın uygun yerine bırakırken Abaka dişi Naksının yüzgecine dokunmak istedi... İçinde erillik kıpırdamıştı. Uzanıp Çerik'in yüzgecini tutmaya kalkınca Çerik irkildi. Abaka neye uğradığını şaşırdı, bileğini tutmak istediği Naksı değildi, Çerik'ti… Çok utandı…

-Bağışla Lahama, dedi. *Bağışla ne olur… Şey, Naksı sandım…*

Çerik kendini topladı, bu doğaldı, aslında Abaka yemeği Naksı'nın getirmesini bekliyordu. Onun bir suçu olamazdı.

-Belki de sizin beni bağışlamanız gerekir… Dalaşma mağarasında kendimi tutamadım.

Abaka'nın Çerik'e olan öfkesi birden kaybolmuştu, hatta ona karşı derin bir ilgi kıpırdıyordu içinde.

-Şey, dedi. *Bir türlü söze giremiyordu. Yani, normal… Olabilir… Sorun değil… diye mırıldanabildi.*

Çerik, Abaka'ya karşı duygusal bir üstünlük hissetti. Ona soru sormak için uygun bir zamandı.

-Sana sormak istediğim bazı sorularım var Abaka…

-Elbette, dedi Abaka. Biraz gururlandı, toparlanıp Çerik'e yer gösterdi. İkisi de kayaya oturdular, bir yandan konuşuyor bir yandan kuyruklarıyla suyu kıpırdatıyorlardı. Çerik çok severdi böyle konuşmayı. Hemen sorularına geçti:

-Sen diyorsun ki Birata ve varlık bir ve aynıdır… Öyle mi?

-Evet!

-Her şey kutsal ruhun görüntüsü olduğuna göre, "ben Biratayım" desem doğrudur, öyle mi?

-Evet, doğru.

-Bu durumda her şey belirlenmiştir ve koşulların sonucudur, çünkü koşullar Birata'nın gerçekleşme halidir, değil mi?

-Tam da öyle…

-Bu durumda her şey belirlenmiştir demekle özgürlük yoktur, özgür irade de yoktur.

-Elbette, senin özgürlük dediğin, içsel ve dışsal koşulların zorunlu soncudur. Birata bile canı çektiğini yaratamaz, koşulların gerektiğini isteyip gerçekleştirirken bir Damka özgür olamaz.

-Bu durumda benim Naksıdan balığı alıp buraya gelmem içsel ve dışsal koşulların sonucudur, benim istememe yahut irademe bağlı değildir.

-Öyledir.

-Ama ben çekinip gelmeyebilirdim.

-Evet.

-Yahut cesaret edip gelebilirdim.

-Kesinlikle.

-Yani iki seçenek var.

-Doğru

-İki seçenek varsa zorunluluk yok ki… Birinden birini seçerim ve işte bu nedenle özgürüm.

Abaka şaşırdı. Tam konuşacaktı ki ikinci soruyu sordu Çerik;

-Her şey belirlenmişse, koşulların zorunlu sonucuysa rastlantı da yoktur, değil mi?

-Yoktur.

-Bu durumda umut da korku da olmamalı...

-Evet, umut ve korku saçmadır.

-Pişmanlık da olmamalı.

-Pişmanlık da saçmadır, varoluşta yeri yoktur.

-Peki, ben neden senden bağışlanma istedim yahut sen neden benden özür diledin?

Abaka bir an durdu.

-Korku yoksa Yüce Nak neden yüzgeçlerine kadar ölümden korkuyor? Damka saçmalayabilir ama Yüce Nak, o da mı saçmalıyor?

-Yüce Nak için böyle konuşamam… Ama… deyip sustu Abaka. Ruhu dalgalanmıştı.

Çerik, rastlantı'yı da sormak istiyordu, uzatmadan lafa girdi:

-Peki, Ataza'da bir Bulun doğsa ve büyüse, burada bir Dam-

ka doğsa ve büyüse, bunların aralarından nedensel bir bağ var mıdır?

-Yoktur!

-Peki, bunlar bir yerde karşılaşsalar, örneğin biz karşılaştık tam da böyle; birbirimizle hiçbir nedensel bağı bulunmayan bizim karşılaşmamız rastlantı olmaz mı?

-Nedensel bağları yoksa… Ama dur, dedi. Kendi kendine çelişecekti. Abaka susunca, Çerik ara vermeden devam etmek istedi ama o sırada Lahar mağaraya girdi. Herkes sustu. Lahar bütün Ayraklara baktı ve Nak'ın buyruğunu dillendirdi.

-Yüce Ayraklar! Yüce Nak buyurdu ki Kızıl Lahma Töreni'ne yolculuk vakti geldi. Apsa'nın ışığı azalır azalmaz yola çıkmalıyız… Sıcak su mağarasına ilk önce Ayraklar varmalıdır. Elbette Lahama'nın bu ilk töreni, bu yüzden o sizden ayrı yolculuk edecek.

Lahar, Lahama'nın ayrı yolculuk edeceğini meşrulaştırmak için yol boyu düşünmüş, böyle bir gerekçenin iyi olacağına karar vermişti. Ancak Ayrakların nasıl karşılayacağından kuşkuluydu. Ayrakların yüzüne baktı, kimsenin bu durumu önemsediği yoktu. Hoşuna gitti. Sözüne devam etti:

-Yüce Ayraklar… Bu Kızıl Lahma Töreninde yargılama var. Bu nedenle Yüce Nak, aranızdan yedi yargıç belirlemenizi istedi. Lahama bunun dışında olacak.

Sözünü bitirir bitirmez gözleri Lahama'yı aradı. Kendi kayasında yoktu, Abaka'nın yanında görünce şaşırdı. Neler oluyordu? Lahama'nın her hareketini Naksılara gözetletmeye karar verdi. Onda başka bir şey vardı, ama ne? Lahar düşünceye dalmışken Ayraklar birbirleriyle konuşmaya başladılar.

Çerik, Ayraklardan farklı davranılmasından hoşlanmamış-

tı. Tıpkı Ataza'daki gibi yine aykırı düşmüştü topluluğa… Bu yazgıdan nasıl kurtulacaktı? Artık tartışmak istemiyordu, içine bir hüzün çöktü, hemen suya atlayıp kendi kayasına doğru yüzdü. Sonra kayasına çıkıp uzandı, gözlerini kapadı. Mağarada Ayrak sesleri uğultuya dönmüştü. *"Yine mi ayrı kaldım?"* diye mırıldandı. *"Oysa yüzleri yüzüm gibi, sözleri sözüm gibi… Beni onlardan ayıran ne?"* İçinden ağlamak geliyordu, içinden bağırmak geliyordu, kuyruğuyla suyu tokatlamak geliyordu. Kendini tuttu.

Nak rüyasında yine aynı varlığı gördü; bembeyaz saçtan başka bir şey değildi. Sanki saçlar sularda değil de yüreğinde yüzüyordu; sanki o dışardan değil de içerden söylüyordu. Kendi kendine mi konuşuyordu, seçemedi. Sesi gök gürültüsü gibiydi, sözleri ruhuna kazınıyordu. "Her doğum ölümün habercisidir görsene Nak! Her ölüm doğumun habercisidir bilsene Nak! Birinin yazgısı yazılınca diğerinin silinir. Seçilmişin yazgısı yazılıyor, yazgını silsene Nak!

Seçilmişi bir sandın, ne çok yanıldın Nak! Uyan artık! Lacivert kristal yanılır mı? Yanılmaz! Nasıl kabul etti yüreğine o dişiyi? Sen rastlantı mı sandın… Yüzüne baktığında görmedin mi? Seçilmiş bir değil ki ikidir Nak! Biri karada biri suda… Ki'nin yazgısı bir seçilmişe teslim edilir mi? Tek kanatla uçan kuş var mı? Dönde bir bak, tek yüzgeçli balık var mı? Uyan Nak! Uyan!"

Nak sıçrayarak uyandı. Kendine gelmek için bir süre sağa sola baktı. Nasıl bir rüyaydı bu böyle! Söylediklerini kelime kelime anımsıyordu. Tekrar tekrar konuşuyordu sanki… Bittikten sonra yeniden başlıyordu aynı şeyleri söylemeye. Nak kalktı, karşısındaki Naksılar hemen yanına vardı. Onlara el işaretiyle mağaradan çıkmalarını söyledi. O sesi duymamak için suya dalıverdi, yüzüp mağaradan çıktı… Henüz akşam olmamıştı, ortalıkta dolaşmak tehlikeliydi, tekrar mağaraya

döndü. Naksılar ne yapsa onu takip ediyorlardı. Oysa Nak yalnız kalmak ve kendi kendine konuşmak istiyordu. Onlara mağaranın kapısında beklemelerini söyledi. Dalaşma mağarasının en uç köşesine gitti. Orası daha az ışık alıyordu. Zihninden geçen sözleri daha dikkatli dinledi. En çok *"Seçilmiş bir değil ki, ikidir."* meselesi kafasını karıştırıyordu. Sudaki seçilmiş Lahama mıydı yoksa? Bu olabilir miydi? Aslında şüphelenmemiş de değildi; yüzü tıpkı seçilmiş Adama'nınki gibi alacaydı. Alala'nın damgası sanki iki yüze birden vurulmuştu. Dahası, kimseleri kabul etmeyen lacivert kristal onu içine almıştı. Anlamalıydı… Lahama sudaki seçilmişti. Nasıl da önemsememişti bu ayrıntıları! Oysa görmüştü, oysa şaşırmıştı… Ama Lahama içini aydınlatınca umursamaz olmuştu her şeyi. Zaten görevini tamamlamıştı, geriye kalan ömründe kendi olmaktı niyeti. Lahama da niyetinin çiçeğiydi. Verilmiş bir ödüldü, öyle gördü.

Demek ki hiçbir şey göründüğü gibi değil, hiçbir şey yalnızca kendi değil… Peki, şimdi ne yapmalıydı? Bunları düşünürken zihnindeki ses yavaş yavaş yankılanıp yok oldu, gitti. Bir an kendi kendine bunları uydurduğunu sandı ama sonra kendine geldi. Demek ki görevi bitmemişti. Seçilmiş Adama'nın zihnine ezberleri akıtmaktı görevi, peki Lahama'ya ne yapacaktı? Bunu bilmiyordu. Onun için bir emaneti yoktu, bunu Yüce Mardak fısıldamamıştı kulağına, akıtmamıştı zihnine… Bunu bilmiyordu!

Elini uzatıp *"Ey Mardak!"* diye seslendi. Lacivert kristal bir anda orada bitiverdi, sonra Nak'ı içine aldı. Düşüncelerini kürenin duvarlarında izlemek istiyordu, böylece Lahama'ya taşıdığı emaneti keşfedebilirdi. Böylece huzura çıkmadan bütün görevlerini yerine getirebilirdi. Yeniden Mardak'ın yaşamevini anımsadı. O an duvarda ada kentin güzellikleri görünmeye başladı. Orda Mardak ve diğer Tanrılar Damkaları yaratıyorlardı. Hoş bir ışık vardı; şeffaf, küçük havuza uzan-

mış duvarlara bakıyordu. Duvarların oymaları öyle güzeldi ki… Hepsi gün ışığıyla boyanmıştı sanki. Bir anda saçları beyaz bir Tanrı belirdi. Saçları düşlerindeki saçlara benziyordu. Nak'ın kulağına eğilip fısıldamaya başladı. Ne dediğini anlamıyordu, henüz sözcükleri kavrayacak kadar büyümemişti. Sonra yaşamevinin ışıkları yandı. Bembeyaz ışıklar içinde bembeyaz giyinmiş Tanrılar geldi. Beyaz saçlı yok olup gitti…

Nak, Lacivert kristali kavrayıp bağıra bağıra Mardak'a yalvarmaya başladı. *"Yüce Mardak! Elim elindir dedin, öyle bildim. Sözüm sözündür dedin öyle söyledim. Yüzüm yüzündür dedin, öyle baktım halkıma… Ama şimdi dardayım, yardımına ihtiyacım var, duy beni Yüce Mardak!*

Bu akşam yıldızı Lahama kimdir? Bu beyaz saçlı Tanrı kimdir? Yazgımı sen yazmadıysan kim yazdı? Lahama seçilmiş midir? Seçilmişse ona ne vermeliyim? Ezberi aktar dedin, Adama'ya aktardım. Ezberi sakla dedin, sakladım… Halkını koru dedin, korudum… Artık yoruldum Yüce Mardak, yoruldum… Ne olur bir yol göster, bir ışık ver! Elimde ne var ki Lahama'ya vereyim? Ezberleri akıttım zihnine, yetmez mi?

Ey yüce Mardak! Dön de gel gittiğin yollardan… Duy da gel uzaklardan… Oğlun Nak yoruldu artık… İçinde yavaş yavaş çürüyor kemikler… Oğlun Nak ölüyor artık… Ey Yüce Mardak! Ya gel kurtar oğlunu ya fısılda kulağına ne olduğunu! Sabrın sabrımdır, ama tükendim. Ey Yüce Mardak, rüyama gel hiç olmazsa, dindir acılarımı…"

Konuşmasını bitirdikten sonra bir süre ağladı… Ömründe ilk kez ağladı… Gözünden yaşlar aktı ama kürenin duvarlarına ulaşamadan kaldı. İki küçük baloncuk olup asılı kaldı öylece… Bir süre onları seyretti. Demek ki onlar da seçilmişler gibi iki taneydi. Demek ki akşamları gözünü alamadığı Lahama'nın bir sırrı vardı ve bilememişti.

Lahar, Kızıl Lahma Töreni için özenle her şeyi düzenliyordu. Ayrakların yolculuk düzenini hazırladıktan sonra kuzey saçaklarına haber gönderdi. Güney saçaklarına haber gönderdi. Sonra genç Naksılarla birlikte Nak'ın mağarasına yöneldi. Gidip Nak'a olup biteni anlatması gerekiyordu. Böylece içi rahat edecekti. Kızıl Lahma Töreni'ne önce Nak'ın gitmesini sağlaması gerecekti. Nak küresiyle göz açıp kapayana kadar orda olurdu ama bunu ister miydi? Nak'ın mağarasına yaklaşmışken aklına Lahama geldi. Onu Ayrak mağarasında unutmuştu. Oysa Nak, Lahama'yı yanında görmek istiyordu. İsteksiz bir biçimde geri döndü.

Çerik Ayrakların hazırlıklarını izliyordu. Söylendiğine göre sıcak sular oldukça uzaktı. Oraya kadar nasıl yüzeceklerdi? Üstelik geldiğinden beri ne bir ava çıkmıştı Ayraklar ne gezintiye. Bir defa Nak'ın mağarasına yüzmüşlerdi. Nasıl tamamlayacaklardı bu yolculuğu, aklı almıyordu. Naksılar mağaranın girişinde onları bekliyorlardı. Naksılara baktı Çerik, nasıl da şikayet etmeden hizmet ediyorlardı böyle… Nasıl da kendilerinden vazgeçmişlerdi… Naksılar da kendi içlerine sürülmüştü, onlar da Bulundu… *"Bulun olduklarını bilmiyorlar."* diye geçirdi içinden. Ataza'da hiç kimse böyle olmamıştı, olamazdı da. Kimse özgürlüğünden vazgeçmezdi. Oysa Naksılar bunu bir onur olarak görüyordu. Bir ruh nasıl böyle çözülürdü? Akıl alacak şey değildi. Bu düzeni kuran Nak'tı. Ezberler, hikayeler, ayinleri o öğretmişti herkese. Naksıları da o belirliyordu. Nak, ruhların köleliğini görmüyor muydu? Bir Damka bile köle olsa, Damkalık köle olur, fark etmiyor muydu?

Çerik düşüncelere dalmışken mağaranın girişinde Lahar belirdi. Bu kez gözlerini kaçırmadı, Lahar da gözlerini kaçırmadan ona bakıyordu. Yüze yüze yanına geldi ve mırıldanmaya başladı; *"Yüce Ayrak!"* Naksılar asla Ayraklara isimle seslenemezdi. *"Yüce Ayrak!"* dedi yeniden. *"Nak, sizi görmek isti-*

yor…" Çerik gözlerinin içine baktı Lahar'ın. İçindekileri sezdi, içindeki karmaşıyı fark etti. Yine bir şey söylemeden suya dalıverdi. Lahar'ın peşinden kuyruk sallıyordu. Çevresindeki Naksılar sanki onu koruma altına almışlardı. Yüzmeyi özlemişti, daha hızlı yüzmeye başladı, daha hızlı… Naksılar ona yetişemez olunca Lahar önüne geçti. Mızrağıyla durmasını işaret etti. Mızrağını gösterme biçimi Komkom'u anımsattı. Mızrağın tehdidini biliyordu, anlamını biliyordu, Nak düzeninin sırrının mızrak olduğunu biliyordu. Gönüllü boyun eğdi, daha yavaş yüzmeyi kabullendi.

Nak, Lahama'nın mağaraya yaklaştığını sezdi. Küreden çıkıp onu öyle karşılamak istedi. Küre bir anda ortalıktan kayboldu. Lahama gelince bu konuyu konuşmak istiyordu. Konuşmalarını Naksılar bile duysun istemiyordu. Tekrar kristali çağırıp orada konuşacaktı. Lahama'nın uzandığı kayaya gelip orada beklemeye başladı. Mağaranın girişindeki Naksılar yol açınca Lahar göründü önce. Sonra Lahama… Her nasılsa ne kadar uzakta olursa olsun Lahama'yı apaçık görüyordu. O seçilmiş olmalıydı, buna daha çok inanmaya başladı. Fakat onu Mardak seçmemişti. Onu başka biri seçmiş olmalıydı. Eğer Mardak seçse ezberlerde söylerdi, kulağına fısıldardı, işaret ederdi. Belki de yavruluğunda gördüğü beyaz saçlı Tanrı belirlemişti onu. Bilemiyordu, ama o seçilmiş olmalıydı. Sorun, ona verecek emanetin ne olduğuydu. Emaneti verip huzura rahat çıkabilirdi. Bilmediği şeyi nasıl verirdi?

Sanıyordu ki Lahama ile konuşsa düğümler çözülecekti. Böylece rahat uyuyabilecekti, böylece rahat ölebilecekti. Lahar Lahama'yı sunup geriye çekildi. Lahama gelip Nak'ın kuyruğunun yanında durdu. Lahar, *"Yüce Nak!"* diye fısıldadı. *"Yüce Nak! Kızıl Lahma Töreni için ayraklar yola çıkacak bu akşam… Kuzey saçaklarına ve güney saçaklarına haber gönderdim. Bütün Naksılar benimle gelecek… Yeterince yiyecek biriktirdiler sizin için… Burada yalnız kalacaksınız… Yedi gün*

sonra buyruklarınıza hazır olacağım… Yüce Nak! Buyruğunuzu bekliyorum…"

-Elim elindir, gözüm gözün… Sözüm sözündür Lahar… Yedi gün sonra orda olacağım, Lahama da orda olacak… Eksiğin gediğin olmasın, hiçbir saçak bir yerde kalmasın… Bu her zamanki törenlerden değil! Sen bilensin, sen görensin… Sen çözensin. Benim için gör, benim için çöz düğümleri… Yedi gün sonra orada olacağım.

Lahar geri geri yüzerek mağaranın girişine gitti. Nak ve Çerik'e bir kez daha baktı. Tam çıkacakken tekrar dönüp Nak'a baktı. Sanki ona bakmaya doyamıyordu. Sanki ayrılınca yüreği kopacaktı… Oysa kaç kez ayrılmıştı, kaç kez tören düzenlemişti. Bu acı nereden geliyordu? Nak da Lahar'a uzun uzun baktı. Hiç böyle bakmamıştı gidişine. Güneşin akşam sularını kızartması gibi yüreği kızarıyordu Lahar ayrılırken… Ne oluyordu? Sonra Lahar mağaradan ayrıldı. Genç Naksılar akşama kadar kalacaklardı. Bir süre sessizlik çöktü mağaraya.

Çerik de konuşmadı, Nak da… Sonra Nak Çerik'in alnına dokundu. Lahama'nın içine seslendi; *"Dinle güney yıldızım… Akşam huzurum dinle! Tanrılar Ki'ye indiğinde altı gün çalıştılar, bizim de altı günümüz var çözmeye düğümleri… Tanrılar yedinci gün uyudular… Biz de uyuyacağız kürede güvenle… Şimdi seninle konuşacaklarım var!"*

Nak, Lahama'nın alnına dokunduğunda konuşmamıştı ama Lahama bütün söylediklerini duydu. Gözleriyle dudaklarına bakıyordu, kıpırdamıyordu bile. Ama apaçık söylüyordu söyleyeceklerini, apaçık anlıyordu Nak'ı… Şaşırıp kaldı. Bu harikaydı! Ses olmadan söz örmek, *"O halde, uzaktan da konuşabiliriz."* diye düşündü. Nak, *"Elbette"* diye yanıtladı. Yine dudakları kıpırdamadan, Lahama'nın zihnini okumuştu ve zihnine konuşuyordu. Bir süre böyle konuştular. Sonra Nak

elini uzatıp, *"Yüce Mardak!"* dedi. O an lacivert kristal yanlarında bitti. Lahama'nın elini tuttu ve içeri almak istedi. Ama alamıyordu. Oysa Çerik daha önce kendiliğinden girmişti içeriye… *"Tanrıların işini anlamak mümkün değil…"* diye mırıldandı. Sonra küreden çıktı. Suya dalıp küçük mağarasına yöneldi, ardından Çerik de yüzdü. Nak, mağaraya girerken Naksılara uzak durmalarını işaret etti.

-Anlaşılır gibi değil Lahama… Sen kendi kendine girebildiğin küreye benimle giremedin...

-Anlaşılır gibi değil, dedi Çerik. *Zaten senin anlamadığını ben anlayamam ki Yüce Nak… Senin görmediğini ben göremem ki… Senin sezmediğini ben sezemem ki…*

-Rüyalarla aran nasıl Lahama? diye sordu Nak.

-Rüyalardan etkileniyorum…

-Abaka diyor ki rüyalar gelecekten haber vermez, o anki içsel koşulların düşlemleridir… Önceleri haklı bulurdum ama şimdi yanıldığını sanıyorum.

-Öyle mi?

-Evet! Rüyamda biri bana senin seçilmiş olduğunu söyledi…

-Seçilmiş mi?

-Ah minik! Seçilmişin ne olduğunu bilmez misin?

-Yok…

-O zaman ezberleri anımsa…

Çerik, gözünü kapadı ve içindeki ezberler canlanmaya başladı, içinde bir ses ezberleri mırıldanıyordu. Midesi bulandı, ruhu daraldı. Sanki büyük bir girdap içine çekiyordu, girdap

kara bir göze döndü, ezberleri söyleyenin sesi giderek artıyordu, büyük dalgalar gibi zihninin kıyılarına vuruyordu. Sendeleyip düşeceğini sandı ve haykırdı; *"Ey Nak!"*

O an kendisini kürenin içinde buldu, kristal yine ışıl ışıl parlıyordu ama bu kez kürenin içinde iki küçük su damlacığı vardı, havada öylece asılı duruyorlardı. Çerik su damlacıklarına baktı da baktı… Büyülenmiş gibiydi, onlara bakmaktan kendini alamıyordu…

7.DÜĞÜM

karanlık çökmeden

Sama'nın mağaraya girişini bile hissetmedi. Oysa Sama suları çalkalandırarak yüzüyordu, sevinçliydi. Şifacı uzun zamandır sevinçten uzaktı, ruhu buzlar kadar soğuk ve durgundu; yüreği mağaradaki kayalar kadar katıydı. Eğer Sama yiyecek getirmemiş olsa gidip avlanacak gücü de yoktu, hevesi de… Ama Sama onu hiç yalnız bırakmıyor, sık sık ziyaretine elinde balıklarla geliyordu. Sama bu kez elinde büyük bir balık tutmuştu. Daha önce böyle bir balığı avlamamıştı, Şifacı da avlamamıştı. Balığı görünce şaşırdı. Öbür elindeki mızrağı görünce yüzü asıldı. Mızrak Komkom'u ve yeni Bulun düzenini çağrıştırıyordu. Bulun düzenini sevmiyordu. Ona uyum sağlayamıyor, daha doğrusu uyum sağlamak istemiyordu. Mağarasında iyiydi, burada günü gelince ruhunun bulutlara çekilmesini bekliyordu.

-Şifacı, dedi Sama, *Ey şifacı! Bak bunu ben avladım… Ne kadar kocaman değil mi?*

-Daha önce böyle bir balık avlayanı görmedim…

-Artık mızrak kullanmayı öğrendim, o kadar kolay ki! Balıklar senden uzak da olsa uzanıp dokunabiliyorsun, dokundun

mu tamam… Zehir balıkları sersemletiyor, ben de gidip yakalıyorum. Artık sürülerin gelmesini beklememize gerek yok, birlikte avlanmamıza da gerek yok… Acıkan hemencecik avlanabilir, ne güzel değil mi?

Çerik, mızrağın ne kadar yararlı olduğunun farkındaydı ama onun aynı zamanda Tot'un alnına dayandığındaki tehdidi aklından çıkmıyordu. Mızrak doğal düzeni bozuyordu, doğal güç yerine araç geçiyordu, kim araca sahipse o güçlü oluyordu. Bu uygun değildi sulara… Balıklara da uygun değildi… Ama Sama'ının üzülmesini istemiyordu. Çerik gittikten sonra ona karşı yüreği yufkaydı.

-*Güzel,* dedi, *Çok güzel ışık mevsimim…* Sama'nın gözlerinin ışıl ışıl parlamasını çok seviyordu. Bu yüzden ona ışık mevsimim diyordu.

Sama, balığı kayanın üzerine bıraktıktan sonra çıkıp Şifacı'nın yanına oturdu.

-*Keşke,* dedi, *Çerik de burada olsaydı… Ne güzel olurdu değil mi? Eminim o benden daha hızlı öğrenirdi mızrak kullanmayı, benden daha büyük balıklar yakalayabilirdi… Çok özledim onu Şifacı, dedi. Sonra başını eğdi, gözleri nemlendi.*

-Ben de özledim ışık mevsimim… Ama o kendi yazgısını kendi yazmak istedi, ne büyük ruh! Şimdi bir yerlerde yaşıyor olması için Birata'ya o kadar dua ediyorum ki! Fakat elden ne gelir, büyük denizler nasıl geçilir ki? Koca canavarlardan nasıl kaçılır ki?

-İçimden bir ses onun yaşadığını söylüyor bana hep… Rüyalarımda da görüyorum onu. Gözleri yıldız yıldız parlıyor yine… Yine sarılıyoruz kucak kucağa… Birgün geri gelmesini o kadar istiyorum ki! Ama artık belki de bu mümkün değil?

-*Neden?* diye çıkıştı Şifacı. Sama'nın sözlerinden işkillenmiş-

ti, huylanmış, huysuzlanmıştı…

-Komkom yakında Bulunları sıcak sulara götürecek…

-O ne demek! diye haykırdı Şifacı. *Bulunların yurdu Ataza'dır… Nasıl gideriz sıcak sulara, nasıl yaşarız? Nak bizi nasıl kabul eder ki? Bulunlar başlarına gelecekleri düşünmüyorlar mı? Bir yabancının kuyruk suyuna niye takılırlar?*

-Komkom bütün Bulunlara mızrak kullanmayı öğretti. Onlara balık tutmayı, canavarlara karşı savunmayı öğretti… Bulunlar Komkom'u yabancı bilmiyor. Onu liderleri görüyorlar. Tot bile onu lideri biliyor, sözünden çıkmıyor…

-Hele şu Tot'a bak! Komkom alnına batrağı dayadığında ruhu nasıl da terk etmiş onu! Daha güçlü biri sanırdım, korkağın biriymiş… Yazıklar olsun! Keşke yaralarını iyileştirmeseydim, keşke… Bir süre sustu. Komkom'dan hiç hoşlanmamıştı, onun Bulunlar için bir felaket olacağından korkuyordu, korktuğu başına gelmişti. Bulunlar nasıl da kanmıştı böyle! Karanlık mevsim yaklaşıyordu, gidince dönemeyeceklerini bilmiyorlar mıydı? Derin bir nefes aldı, yüzünü buruşturdu. İşin içinden çıkamadı. Peki, sen gidecek misin ışık mevsimim? diye sordu.

-Evet, dedi isteksizce Sama. Şifacı'nın üzülmesini istemiyordu ama kararını da söylemeliydi. *Belki tekrar Çerik'le buluşurum orada, kim bilir? Çerik rastlantıya inanırdı, belki inandığı doğrudur, rastlarız yine… Hem burada kalamam ki bir başıma, herkes sıcak sulara gidince uykuda beni kim bekler, kim korur?*

-Ben kalacağım, ben beklerim ışık mevsimim…

Sama bir süre düşündü, kuyruğuyla suyu dalgalandırdı. Bir an Çerik'le böyle oturup söyleştiği zamanları anımsadı… Şi-

facı onun akranı değildi, yakın zamanda ruhu bulutlara yükselecekti belli ki. Hem erkeksiz nasıl ürerlerdi Ataza'da… Bu hiç mantıklı değildi. Çerik gittikten sonra Komkom onu dişi seçmişti, onunla olmak heyecanlıydı, vazgeçebilirdi belki ama karanlık mevsimde burada ne yapabilirlerdi ki?

-Ah Şifacı, ben de kalmak isterim ama nasıl yaşarız ki karanlık mevsim de yaklaşmışken? Hem sen de gelmelisin, buralarda yalnız kalamazsın bir başına…

-Oy ışık mevsimim, ben onca yolu nasıl yüzerim? Yüzgeçlerime bak; paramparça… Kuyruğumu kaldıracak gücüm yok… Ellerimdeki perdeler yırtılmış… Yolda bir canavar beni parçalamazsa, yorgunluktan ruhum bulutlara yükselir eminim. Ben gitmek istemiyorum, doğduğum sularda ölmek istiyorum… Ben gelmeyeceğim.

-Ne olur iyi düşün, dedi Sama. *Çerik'i kaybettim, seni de kaybetmek istemem… Ne olur bu kararından vazgeç! Kimse kalmayacak, herkes çok hevesli…*

Şifacı Sama'nın üzülmesini istemiyordu ama gitmeyeceğinden de emindi. Bu yüzden düşüneceğine söz verdi. Sonra Sama mağaradan ayrılıp gitti. Büyük bir sessizlik sardı mağarayı… Sessizlik öyle büyüktü ki sanki büyük bir buzul üzerine yıkılmıştı. *"Yalnızlık zor Şifacı, yalnızlık zor… Ben de katılsam mı sürüye?"* diye mırıldandı. *"Ben de vazgeçsem mi doğduğum sulardan? Ama yolda ölürüm ben… Hem Komkom haklı çıkar ben gitsem, bir kişi olsam da kalmalıyım… Burada çürüsem de kalmalıyım… Kimler çürüyüp gitmedi ki Ataza'da. Daha taze bedenleri parçalanmadı mı buzların altında? Ben yine de iyi yaşadım, onca zaman tadını aldım hayatın… Daha ne kadar yaşayacağım? Öleceksem, Çerik gibi, miniğim gibi kendi yazgımı belirleyerek ölürüm. Biliyorum, koca mağaranın kimsesizliğine dayanamıyorum şimdi; onlar gidince koca*

Ataza'nın kimsesizliği yığılacak göğsüme, soluğumu emecek ama kararlıyım."

Komkom son hazırlıkları yapıyordu. Sıcak su mağarasındaki kayanın üstünde oturmuş, göçü planlıyordu. Karanlık mevsim gelmeden kurtulmak gerekirdi bu soğuk sulardan… Nasılsa herkes mızrak kullanmayı öğrenmişti, bir tek Şifacı katılmamıştı ona… O da yaşlıydı zaten, o kullanmasa da olurdu. Üstelik Adamaların batık gemisinde Bulunlara yetecek kadar mızrak vardı. Sekiz bacaklılardan zehir çıkarmasını da öğrenmişti. Gerçi Adamaların mızrakları biraz ağırdı ama uçları öyle keskindi ki! Naksıların mızraklarıyla karşılaştırılamazdı bile… Demek ki gerekirse Naksılarla savaşabilirdi. Demek ki gerekirse Nak'ın iktidarına son verebilirdi… Öyle olmasa da Naksılar ellerindeki mızrakları gördüklerinde Bulunlarla çatışmaya girmek istemeyeceklerdi. Ilık sularda yaşamalarına göz yumacaklardı. Kendine ve mızraklara güveniyordu. Yeter ki Bulunlar hep birlikte onu takip etsin. Bu yüzden Bulunların ruhunu okşayacak sözler söylüyordu. Hiçbir Bulunu incitmiyor, kırmıyor, yahut üzmüyordu. Alaşağı ettiği Tot bile şimdi en iyi yardımcısı olmuştu.

Işık mevsiminde zamanın nasıl geçtiğini, kaç gün kaç gece olduğunu kestiremediğinden telaşlanıyordu Komkom. Bu nedenle bir an önce yola çıkmak istiyordu. En iyisi bir toplantı yapmaktı. Hemen yardımcılarından bir toplantı yapılacağını, bütün Bulunların sıcak su mağarasında toplanmasını duyurmalarını istedi. Mızraklarıyla kolay avlanan Bulunlar artık uzaklarda avlanmıyorlardı. Kısa zamanda haber herkese ulaştı ve Bulunlar mağaraya gelmeye başladılar. Sama da yolda almıştı haberi, gelip Komkom'un kayasının yanına ilişiverdi. Komkom Sama'yı görmedi bile, ne konuşacağı üzerine düşünüyordu. Sonunda Bulunlar mağarayı doldurdu.

Komkom hikaye taşının üstüne çıktı ve dedi ki; *"Bütün Bu-*

lunlar burada mı?" Mağaraya göz gezdirdi, herkes çevresine baktı. Öyle görünüyordu ki kimse kalmamıştı. Bu harika bir şeydi, demek ki göç konuşmasını yapabilirdi.

"Ey Sürgünler! Size Sürgünler diyorum çünkü ilk baba ve ilk anneniz buraya sürgündü, sonra sürülenler de oldu ve ben de sürgün geldim.

Sürgün edildiğiniz sular soğuk mu soğuk! Sürgün edildiğiniz Ataza karanlığa gömülecek birkaç ay dönümü sonra… Oysa sıcak sularda, gündüz ve gece birbirini takip eder… Her zaman sular ılıktır, her zaman balık sürüleri gezer kıyıları…

Sizin iki tane mağaranız var; sıcak sularda gökteki yıldızlar kadar, sürülerdeki balıklar kadar mağara var… Geze geze bitiremezsiniz, dura dura eskitemezsiniz…

Sıcak sularda Adamalar da çok… Belki Ataza sadece bu nedenle hoş… Işıkta da yüzebilir, ışıkta da Adamalara görünmeden avlanabilirsiniz… Ama ılık sularda da mağaralar çok… Orada güvende olacağız, bilesiniz.

Ey Sürgünler! Sizi sürgün eden Nak'tır. Nak'ın hikayeleridir. Bilesiniz ki Nak, Damkaların babası sayıyor kendini… Yavruları kendisinin sayıyor… Mağaraları da öyle... Ama Birata'nın soluğu hepimizin içinde… O ne kadar değerliyse, Şifacı da o kadar değerli…"

Komkom birden sustu, Şifacı nereden aklına gelmişti? Mağaraya bakındı, Şifacı yoktu. İçine bir kurt düştü, bir kişi bile gelmezse bu tam göç olmazdı. Ama şimdi konuşma zamanıydı, Bulunlar dikkatle kendini dinliyordu.

"Diyeceğim; kim bu dünyanın hükümdarıyım derse Birata'ya karşı gelmiş olur… Her şey herkesindir, her şeyde herkesin hakkı vardır. Nak'ın yargıçlarının kararları Nak'ın olsun… Sıcak sular, güzel mağaralar, yağlı balıklar bizim de hakkımız…

Hakkımızı da gidip almalıyız…"

Genç birkaç Bulun heyecanla Komkom'un sözünü haykırarak tekrar etti:

-Almalıyız! Almalıyız!

Bağırırken mızraklarını yukarı kaldırıp sanki bir şeyi öldürür gibi hareket ediyorlardı. Sonra diğerleri de katıldı. Hep birlikte haykırmaya başladılar:

-Almalıyız! Almalıyız!

Komkom heyecanlandı, daha gür sesle konuşmaya başladı:

-Ey sürgünler, ana yurdunuza dönme vakti geldi! Gidip yurdumuza yerleşelim!

Topluluk hep bir ağızdan bağırmaya başladı:

-Yerleşelim! Yerleşelim!

-Ey sürgünler! Vakit geldi, hazırlanın! Nasıl Çerik tek başına çekip gittiyse bu soğuk sulardan, biz, hepimiz, birlikte çekip gideceğiz sıcak sulara… Hazır mısınız?

-Hazırız! Hazırız!

-Batraklarımızla alt edemeyeceğimiz canavar yok! Birlikte olursak direnemeyeceğimiz dalga yok! Birlikte miyiz?

-Birlikteyiz! Birlikteyiz!

-O halde herkes dinlensin, güzelce uykusunu alsın… Mağaranın girişinde ben nöbet tutarım. Hepiniz güzelce dinlenin… Yüzeceğimiz sular derin, yüzeceğimiz sular sonsuz, ama bizim azmimiz var… Yüzeriz değil mi?

-Yüzeriz! Yüzeriz!

Topluluk heyecanlanmıştı bir kere; ne söylese katılıyor, coşkuyla tekrar ediyorlardı. Komkom öyle sevinçliydi ki ne yapacağını şaşırıyordu. Aslında sözünü burada kesse ve göç hazırlığına başlasa iyi olurdu ama bir türlü dilini tutamıyordu. Konuştu, konuştu, konuştu… Sonra yoruldu. Sonra oturup dinlenmeye koyuldu. Sama yanına çıktı, elini alnına koydu… Yorgunluğunu almaya çalışıyordu.

-Sen uyu Komkom, sen uyumazsan liderlik yapamazsın. Ben beklerim kapıyı…

-Uyku zamanımın üstünden bir akşam bile geçmedi… Ben suları yüzdüm tek başıma, yine yüzerim… Ama aklıma takıldı, Şifacı gelmedi mi toplantıya?

-Yok! O toplantıya da gelmez, sıcak sulara da… Burada kalmaya kararlı.

-Gidip çıkaracağım o saklandığı mağaradan ama… Sonra öfkesine sahip çıktı. Bulunların şifa mağarasıyla ilgili yasaklarını anımsadı, şimdi Bulunların ruhlarını incitme zamanı değildi. Akılla bir çözüm bulmalıydı. "Yaşlı Bulunun sorunu ne?" diye sordu Sama'ya.

-O yurdunu terk etmek istemiyor… Üstelik çok yaşlı, yolda öleceğinden korkuyor. Bir de senin Bulunların felateki olduğunu düşünüyor, sana uyarsa bu felakete yardım edeceğini sanıyor…

-Ne felaketiymiş o?

-Göçü felaket olarak görüyor…

Komkom elleriyle yüzünü kapadı, bir süre düşündü. Ne yapmalıydı? Belki de onu görmezlikten gelmeliydi… Nasıl olsa yaşlıydı, çok uzun sürmez ölürdü. Yol heyecanından kimsenin de umurunda olmazdı. *"En iyisi görmezlikten gelmek…"*

diye düşündü. Sonra Sama'ya döndü; *"Madem kalmayı istiyor o, kalsın! Nasıl Çerik gitmeyi isteyip gittiyse… Hadi hazırlıklara başlayalım!"*

Sözünü bitirir bitirmez mağaradaki telaşa katıldı. Herkes telaşlıydı, özellikle yaşlılar tedirgindi ama ses çıkaramıyorlardı. Gençlerin ruhsallığı onları da sarmıştı. Yeni bir yer, yeni bir hayat, ama zor bir yolculuk… Oraları bilmiyorlardı, oralarda nasıl yaşanılır bilmiyorlardı. Oysa Ataza'yı doğduklarından beri tanıyorlardı. Hatta giderek sular ısınmaya bile başlamıştı. Burada kalmak daha kolaydı. Her an vazgeçebilirlerdi ama bütün topluluk gittikten sonra burada nasıl yaşanırdı? En çok yalnızlık ürkütüyordu, böyle bilinmez bir yolculuğa çıkmanın cesaretinden çok yalnızlık korkusu yaşlı Bulunları ikna etmişti çoktan. Eğer bir kısım Bulun burada kalacak olsa topluluğun yarısı Komkom'u takip etmezdi. Ancak kimse kalacağını söylemiyordu, Komkom'dan çekiniyorlardı ama daha çok onun sıcak sularla ilgili anlattıklarından etkilenmişlerdi. Orada bulacakları, yaşayacakları ilgilerini çekiyordu. Mızrakları kullandıkça kendilerine güvenleri artmıştı. Özellikle gençler çılgına dönmüştü, bir an önce yola çıkmak için sabırsızlanıyorlardı.

Hazırlıklar tamamlandı, herkes uykuya yattı. Zoraki uyku biraz garipti. Mağara tıklım tıklımdı, hava ağırdı ama uyumaları gerekiyordu, en azından dinlenmeleri… Karanlık mevsimde de böyle zamanlar olurdu, herkes bir arada uyurdu. Bu nedenle Bulunlar bu sıkışıklığa alışıktı. Komkom ağır havadan hoşlanmadı, mağaradan çıktı. Etrafta herhangi bir titreşim hissetmiyordu, zaten mağara buzulların altında korunaklı bir yerdeydi. Biraz çevreyi dolaşıp açık denizde yüzdü, temiz hava aldı… Mağaraya dönesi yoktu. Buradan da mağarayı gözetleyebilirdi.

Gökyüzü apaçıktı; güneş yükselmeye başlamıştı. Günışığı

tenine değince ısındı, Ancak açık havada böyle dolaşmak özellikle Adamaların onu görmesi açısından tehlikeliydi. Bir buzun yanına sığınıp öyle izledi gökyüzünü. Ataza güzel bir yerdi; deniz çok temizdi, gökyüzü çok temizdi, güneşin ışıkları öyle apaçık vuruyordu ki tenine, hava çok temizdi… Buzulları seyretmek harikaydı; çeşit çeşit buzullar, irili ufaklı buzullar, kocaman kayalar gibi buzullar… Ataza güzel bir yerdi, bu manzarayı bir daha göremeyecekti, her yere özenle baktı.

Bir an şifa mağarasının bulunduğu buzul gözüne çarptı. Aklına Şifacı geldi. Nasıl da karşı durmuştu kendisine ve nasıl da yalnız kalmaya cesaret etmişti! Bir Damka için yalnızlık ürkütücü bir şeydi.

Sürgüne mahkum olduğunda en çok yalnızlıktan korkmuştu. Yoldaki tehlikelerden daha çok yalnızlık fikri aklından çıkmadı bir süre. Yalnızlık Damkalar için bir felaketti. Hiçbir Damka yalnız dolaşmak istemezdi. Ama Çerik istemişti… Onu düşününce hayıflandı. Ne zaman Çerik'i düşünse öfkeleniyordu. Kendini kötü hissediyordu, aldatılmış hissediyordu. Oysa Çerik'le birlikte Bulunları yönetmeyi düşünmüştü. Çerik kabul etmiş olsaydı, önünde harika bir hayat olabilirdi…

Çerik'in dişiliği de kışkırtıyordu onu. Fakat o gitmişti, yapacak bir şey yoktu. Ona nasıl mızrak kullanılacağını öğrettiği zamanları düşündü. Ne güzel zamanlardı, ne umutlu zamanlardı… Birden *"umut"* sözcüğünden rahatsız oldu. Bu evrende umut yoktu. Öyle inanıyordu ama Çerik'e kadar… Çerik Abaka'dan öğrenip inandığı bütün her şeyi sarsmıştı. Haklı mıydı, tam karar veremiyordu. Eğer umut yoksa Bulunlar nasıl peşine takılıp sıcak sulara geliyordu? *"Ama belki de bu içsel ve dışsal koşulların birleşimi… Yoksa nasıl ikna edebilirdim?"* diye teselli etmek istedi kendisini. Bu sözü birkaç kez tekrarladı.

Sıkıldı… Bu konulara nereden gelmişti, şimdi işleri vardı oysa… Mağaraya dönmek istemiyordu, biraz yüzdü, içindeki sıkıntıyı atmak istiyordu. Daldığında balıkları gördü. Ataza'da da balıklar çoktu, burada da yaşanabilirdi kuşkusuz… Hem de Adamalardan uzaktı. Hem de saçaklar yoktu, tören yoktu, Nak yoktu… Ama soğuktu işte, Bulunlar soğuğa alışıktı. Onlar rahattı ama Komkom bir türlü rahat edemiyordu. Sık sık sıcak su mağarasına gitme ihtiyacı duyuyordu. Yine üşümeye başlamıştı, mağaraya dönmeye karar verdi fakat birden aklına Şifacı geldi. Dönüp şifa mağarasına yüzdü. Herkes uyumuşken kim şifa mağarasına girdiğini bilecekti? Gidip görüşecek, Şifacı'yı ikna edecekti.

Şifa mağarasının girişi çok dardı, içerdeki koku da pek hoş değildi. Bu yüzden buraya canavarlar girmiyordu. Komkom mağaraya girdiğinde Şifacı onun geldiğini fark etti. Doğrulup gelenin kim olduğuna baktı, sonra kayasına uzandı umursamadan. Komkom Şifacı'nın yakınına geldi, bu umursamaz tavrına öfkelendi ama öfkesini kontrol etmeyi öğrenmişti Naksılığından.

-*Şifacı!* diye seslendi. Şifacı gözünün birini açarak Komkom'a doğru döndü.

-*Yaralandın mı?* diye sordu. Öylesine sormuştu, sesi yorgundu, isteksizdi…

-*Hayır, bu kez yaralı olan sensin galiba… Sesinden anladığımca…*

-*Öyle mi?*

-*Şifacı, iyi dinle… Yolculuktan korkuyorsan korkma! Koca bir topluluğun başına ne gelir? Batraklarımızla büyük bir canavar gibiyiz, kimse bize saldıramaz, hepsini alt edebliriz. Yolculuk uzun diye korkma! Dinlene dinlene gideceğiz…*

-Peki, nereye gideceksiniz?

-Sıcak sulara… Orada kumlar kadar mağara var, istediğimizde dinleniriz…

-Güzel! dedi, sonra sustu, Komkom'la konuşmaya isteksizdi. Komkom zorluyordu.

-Burada kalırsan yalnızlık yer bitirir seni… Kimle konuşacaksın, kim sana balık getirecek? Mağaradan çıkamadan öleceksin… Batrak kullanmayı da bilmiyorsun, bedenin yaşlandı, nasıl avlanacaksın? Diretme! Hazırlan gidelim…

Şifacı doğruldu, içinde birikenleri söylemek istiyordu.

-Komkom! Orada olup da burada olmayan ne var? Balık dersen balık var… Hani şu batrak dediğinle kolayca avlanıyorsunuz… Mağara dersen mağara var… Gelip sığınıyorsun. Orada olup burada olmayan ne var?

-Sıcak sularda yaşamadın sen! Orada her şey çok, sular sıcak, günler geceler birbirini takip eder… Karanlık iklim yok, her zaman ışık, her zaman Apsa'nın yüzü gülüyor… Mağaralar o kadar çok ki, burada bir mağaraya sıkışarak uyuyorsunuz…

-Ama burası bizim yurdumuz. Burada doğduk, burada büyüdük; suyunu biliriz, buzulunu biliriz, balığını biliriz… Işık mevsimine de alışığız, karanlık mevsimine de… Ataza bizim bedenimiz, bedenimizden çıkarsak ölürüz… Sen Bulunları ölüme götürüyorsun! Ben bu suça ortak olmam. Öleceksem burada ölürüm, atalarımın sularında ölürüm, ruhum burada bulutlara yükselir…

Komkom Şifacı'nın öfkesini anladı… Bu öfke ikna edilemezdi; öfke ile anlaşılamaz, savaşılırdı… Batrağını alnının ortasına saplayıp öldürmek geldi içinden. Ne var ki bunun ağır-

lığını taşımak istemiyordu. Şifacı'yla savaşmak istemiyordu. *"Peki…"* dedi. Sonra geri döndü, tam suya dalıp mağaradan çıkarken Şifacı seslendi:

-Bir kez düzen bozuldu mu sonu felakettir… Bak buzullar çözülmeye başlayınca bir kez, nasıl yırtılıp dökülüyorlar suya… Sen düzeni bozdun Komkom, Bulunlar da tükenecek buzullar gibi parçalana parçalana…

Komkom Şifacı'ya baktı, hiçbir şey söylemeden suya daldı. Şifacı'yla konuşmak moralini bozmuştu… Daha konuşmak istemiyordu. Mağaradan hızla çıkıp sıcak su mağarasına doğru yola koyuldu. Yolda birkaç su kuşuyla karşılaştı. Ne zaman bunlarla karşılaşsa gülüyordu, onları görmüş olmak içine sevinç doldurdu. Şifacı'yla konuşmak sularını bulandırmıştı, bu iyi oldu. Ama su kuşlarının olduğu yerde canavarlar da olurdu, dikkatli olmalıydı… Dalgınlığına son verip etraftaki titreşimleri dinlemeye başladı, renk görüsüyle dipleri taradı, tehlike yoktu.

Güneş gücünü kaybedip Ataza'dan ışıklarını çekince, ortada ne aydınlık ne karanlık bir boşluk kaldı. Komkom yola çıkmak için bu zamanı beklemişti, mağaranın içine girdi, neredeyse herkes uyuyordu. *"Ey kahramanlar!"* diye bağırdı. Sesi mağarada yankılanınca bütün Bulunlar uyandı. *"Batraklarınıza sahip çıkın, Kahramanlar! Mağaranın önünde toplanalım… Ortada yaşlılar olacak, gençler topluluğun sınırlarını koruyacaklar, öyle sıralanalım…"*

Ne var ki Bulunlar henüz uyanmıştı ve çok uyuşuktular. Bu beklenmedik uyku birçoğunu serseme çevirmişti. Uyananlar sersemliğini atmak için soğuk sulara doğru hareket edince mağaranın önünde kargaşalık başladı. Komkom bile mağaranın dışına çıkmak zorunda kaldı. *"Acele etmeyin! Yavaş Yaşaş!"* diye haykırsa da kimsenin dinleyecek durumu yoktu.

Soğuk sulara kendini atan rahatlıyordu. Bu kargaşalık Komkom'u biraz korkuttu. Kocaman topluluğu idare etmek hiç de kolay değildi. Neyse ki Bulunlar kendine gelince rahatladılar, temiz hava alıp gelen dinçleşmiş görünüyordu.

Herkes hazırlandığında açık sulara doğru yüzmeye başladılar. Ancak tam da o sırada büyük titreşimler başladı. Daha açık sularda birer nefes alamadan geriye dönmek zorunda kaldılar. Adamaların uçan gemileri ve yüzen gemileri öyle gürültüyle geçiyordu ki bazı buzullar bu sesten parçalanıp suya dökülmeye başladılar.

Topluluk aceleyle mağaraya sığındı. Adamalarla karşılaşma korkusu düzeni bozmuş, gençler mağaraya önce gelip yerlerini almışlardı. En son yaşlılar gelmişti. Komkom Bulunların denetlenemez tavırlarını görünce kendine olan güvenini yitirmeye başladı. Bunlarla nasıl savaşacaktı, bunlarla nasıl güvenle geçecekti büyük suları? İşinin kolay olmadığı açıktı ama bir kez yola çıkılmıştı, şimdi geri dönmek, yolculuktan vazgeçmek olacak şey değildi…

Komkom kendini topladı, mağaraya girmeden titreşimlerin geçmesini bekledi. Uzaktan geminin pervanesinin çıkardığı kabarcıkları izliyordu. Elindeki mızrağa baktı, geminin yanında ne kadar küçüktü… Böyle bir gemi olsaydı nasıl da kolay gidebilirlerdi sıcak sulara… Aklına bir fikir geldi, bu geminin dümen suyunu takip etmeliydiler. Bu gerçi çok tehlikeliydi ama öte yandan uzaktan takip ederlerse güvenliydi de… Canavarlar da Adamaların gemilerinden uzak dururlardı. Sorun Bulunları buna ikna etmekti. Hem Adamalar büyük suları kestirmeden geçebilirlerdi, böylece daha az yorulacaklardı. Komkom'un gözleri parladı.

Hemen mağaraya girdi. Herkes mağarada bir yere sığınmış, duruyordu. Kalabalıktan zor bela geçerek hikaye taşının üze-

rine çıktı. *"Ey Kahramanlar!"* Kahramanlar dedikten sonra Bulunların korktukları zamanlar aklına geldi, hafif gülümsedi. Sonra kendini topladı. *"Ey Kahramanlar! Adamaların gemileri büyük suları geçmemize yardımcı olacak. Bu, Birata'nın bize sunduğu bir nimettir…"*

Topluluktan hemen itarazlar geldi. Konuşmalar yükseldikçe yükseldi. Adamalara yakın olmamak gerektiğini biliyordu, bundan ürktüklerini biliyordu ama konuşmaların bitmesini beklemeliydi. Sonunda topluluk konuşmaktan yoruldu, Komkom'a sıra geldi. *"Ey Kahramanlar! Arayı kapamadan onları takip ettiğimizde onlar bizi fark etmeyeceklerdir. Bunu sıcak sularda Damkalar yapar, ben de yaptım… Onlar geriye bakmazlar… Onların titreşim algıları yok! Onlar ileriye bakarlar… Biz de onların sularda bıraktığı izleri takip ederiz… Bana güvenin. Şimdi bana güvenmezseniz gelmeyin… Çünkü bana güvenmezseniz bir arada kalamayız, bir arada kalamazsak buzullar gibi dağılıp su oluruz…"*

Tot mızrağını kaldırıp konuşmaya başladı;

"Ey Bulunlar! Komkom haklıdır… Biz birlikte güçlü oluruz... Onunlayım…"

Sonra gençler mızraklarını kaldırıp bağırdılar:

-Seninleyiz!

Sonra giderek sesler yükseldi, herkes koroya katıldı:

-Seninleyiz! Seninleyiz!

Komkom, Tot'un bu desteğini hiç unutmayacaktı. Alnının ortasına mızrağı dayadığında gözlerinde gördüğü korkuyu anımsadı birden. *"Nasıl da değişiyor her şey…"* diye düşündü. Sonra mızrağını kaldırıp haykırdı; *"O halde birlikteyiz… Şimdi beni takip edin! Ben söylemeden düzeni bozmayın…*

Bir aradayken güçlüyüz, hem de denizdeki en büyük canavardan daha güçlü… Birlikteyken her şeyi yeneriz…" Sonra gururla suya dalıp mağaradan çıktı. Bulunlar bu kez sırayla mağaradan çıktılar… Komkom'un istediği düzende bir araya gelip adamaların gemilerinin bıraktığı izi takip etmeye başladılar…

Önde Komkom, topluluk arkasında yüzerken kocaman bir vücut gibiydiler. Komkom da bu bedenin başı gibiydi. Hiç ayrılmıyor, düzeni bozmuyorlardı. Şifa mağarasının oradan geçerken Komkom mağaranın girişine baktı. Şifacı mağaranın girişinden onları izliyordu. Ona gülümsedi. Bir şey söylemedi. Sonra Adamaların gemisinin bıraktığı ize doğru kuyruk salladı.

lahma kızarırken

Çerik gözlerine inanamadı. Böyle bir şeyi hayal bile edemezdi; mağaradaki kayalar sanki buzlar gibi eğilip bükülmüşlerdi. Tavan hem yüksekti hem de iç içe geçmiş sütunlarla sanki Adamaların yuvaları gibiydi. Kayaların üzerinde paralel renkler vardı; kayayı şerit şerit sarıyor, havadan suya kadar takip ediyordu. Özellikle güneşin ışığına benzeyen şeritler öyle çekiciydi ki dokunmadan edemedi. Bugüne kadar gördüğü mağaraların en büyüğü ve en muhteşemiydi. Geldiğinden beri gözünü kırpmamıştı. Hele su… O ne kadar çekici bir renkti! Durduk yere dalıp dalıp çıkıyor, doyamıyordu…

Nak, mağaranın girişindeki özel bir kayalığın üzerine geçip uzanmıştı. Kuyruğu suya değiyordu ve üstündeki kayadaki şeritler sanki gökkuşağı gibi Nak'ın yüzüne yansıyordu. Lahar küreden çıkar çıkmaz Nak'a öncülük edip tören yerine ulaşmasını sağlamıştı. Kimsecikler görmeden Çerik'i de Ayraklara ayrılan küçük mağaraya götürmüştü. Daha hiçbir Damka mağaraya gelmemişti; Lahar önderliğinde bir küçük Naksı topluluğu, Nak ve Çerik bulunuyordu.

Çerik bir an durdu; gün ortasında, adamalardan çekinmeden nasıl böyle rahat olabiliyorlardı? Nak da huzursuz değildi, Lahar da… Hatta diğer Naksılar da çok rahat hareket ediyorlardı, mağaranın dışına çıkıp geliyorlardı. Lahar yakınından geçerken ona seslendi:

-Hey Lahar!

-Yüce Ayrak… diye mırıldanarak yanıt verdi Lahar.

-Nasıl oluyor da Apsa'nın ışığında bu kadar rahat dolaşıyoruz?

-Ki çok büyük, sular çok geniş, Adamalardan çok uzaktayız.

-Peki, Ayraklar ne zaman gelecek? Nak'ın yanında olsa sorun olmuyordu ama yalnız başına bilmediği bir mağarada, duvarlara bakarak vakit geçirmek de bir yere kadardı. Bu nedenle Lahar'la sohbeti uzatmak istiyordu ama onun öyle bir niyeti yoktu.

-Çok gecikmezler, dedi, *Bu gece Lahma kızaracak! Törene yetişirler.* Sözünü bitirir bitirmez, yeni bir soru sormasına olanak vermeden hızla oradan ayrıldı. Naksılarla konuşmaya, onlara bir şeyler anlatmaya başladı.

Çerik sağa sola bakıp can sıkıntısını gidermeye çalışırken bir anda kuyruğunda titreşimler hissetti. Üstelik öyle titreşim ki, mağarayı canavarlar basacak sanıp taşın üzerine çıktı. Oysa Lahar da Nak da rahattı. Dikkatlice bakınca Damkaları fark etti. Daha önce görmediği kadar Damka, yunuslardan bile çok Damka… Damkalar mağaranın girişine gelip durdular. Birden heyecanlandı. Onları tanımıyor olsa da, onlara yabancı olsa da kendi türündendiler ve çoktular. Bu çokluk çok hoşuna gitmişti.

Damkalar mağaranın içine girmiyorlardı, girişinde belli mesafede durmuşlardı. Naksılar mağaranın girişinde karşılıklı sıra oldular. Mızrakları yukarı kaldırıp beklemeye başladılar. Bu arada Nak doğruldu ve Lahar'a işaret etti. Lahar Naksıların önünden yüzüp Damkalara bir şeyler söyledi, sonra geri dönüp Nak'ın yanında bekledi. İlk önce Ayraklar mağaraya girmeye başladılar. Hepsini tanıyordu, yüzücüleri görüyordu

aralarında, Abaka ve diğerlerini… Daha önce tatmadığı bir sevinç yükseliyordu kuyruğundan göğsüne doğru.

En yaşlı Ayrak, Nak'ın karşısına gelip durdu. Nak eliyle Ayrak'ın alnına dokundu. Ayrak sağ eliyle Nak'ın bileğini tutup gözünü kapadı. Nak elini çekince de oradan ayrıldı. Doğruca Çerik'in yanına doğru gelmeye başladı. Böylece bütün ayraklar Nak'ın önünden geçtiler. Hepsi sessizce Çerik'in bulunduğu mağaraya gelip yerlerini aldılar. Ayrakların bulunduğu mağara biraz yüksekti, mağaranın derinliklerinden tatlı su gelip denize karışıyordu. Tatlı su deniz suyundan soğuktu, Çerik'in çok hoşuna gitmişti ama Ayraklar soğuk suya alışık değildi. İlk gelen ayrak biraz titriyor, sonra alışıyordu.

Aslında Çerik girişi deniz seviyesinde olan bir mağarada tören yapılacağını aklına getirmemişti, bu biraz tehlikeli geliyordu hala ama Lahar çok rahattı. Ayraklar yerlerini alınca gururla yüzüp Naksıların arasından geçti ve Damkalara bir şeyler söyledi. Uzak olduğu için Çerik duyamıyordu ama Lahar'ın kendine güvenini seziyordu. Lahar sözünü bitirince yine Naksıların arasından yüzüp Nak'ın yanına geldi. Ardından bir dişi, sonra yavrusu olan bir dişi ve erkekli dişili on onbeş Damka yüzmeye başladı. Erkek Damkalar Naksıların işaret ettiği kayanın üzerine mızraklarını bırakıp öyle Nak'a doğru yüzüyorlardı. Çerik yüzünü çevirmeden yanındaki Ayrak'a "Bunlar kim?" diye fısıldadı. Gözünü oradan alamıyordu ve yanında kim olduğunun da farkında değildi. Abaka Çerik'i yanıtladı:

-Bu yıl yavru sahibi olan saçaklar önce girer törene. Yavrular çok değerlidir çünkü ve son zamanlarda daha az doğum oluyor ne yazık ki…

-Nakkarlar da doğum yapıyor mu?

-Yapabilir… Ama kendi saçağından erkeklerle birlikte ola-

mazlar… Ya Nak'la olurlar ya başka saçağın erkekleriyle…

-Naksılarla olabilirler mi?

-Evet, Naksılar da erkek seçebilirler… Ama bu törende değil, bu tören bittikten sonra…

-Törende seçim olacak mı?

-Evet, en son seçim töreni var, isteyen katılır…

Çerik'le Abaka fısıldaşmayı sürdürürken yavruları olan Saçaklar mağarayı doldurmaya başladı. En önde onlar durdular, sonra diğerleri… Her gelen saçakta ilk önce Nakkar gelip Naksıların arasından geçiyor ve Nak'ın önünde duruyordu. Nak onun alnına dokununca sol eliyle Nak'ın bileğini tutuyor ve gözlerini kapıyordu. Ta ki Nak elini çekene kadar. Sonra bir Naksı eşliğinde törende duracağı yere götürülüyordu.

Sonunda bütün Damkalar içeri girdi. Nak, mağaraya göre daha yüksekte duran yerine çekildi. Oradan da tatlı su akıyordu, ancak bu su sıcaktı. Nak o kadar yorulmuştu ki suyun içine bedenini bırakıp dinlenmeye başladı. Bu arada Lahar en yaşlı Nakkar'a eşlik edip mağaranın Nak tarafındaki sütununun önüne götürdü. Sonra Nak'ın mağarasının önüne geçip orada durdu. Ayraklar da bulundukları yerden suya atladılar. Çerik ne yapacağını şaşırmışken Abaka elinden tutup suya çekti onu. Sonra her Damka, sağ elini diğerinin omzunu tutup sol elini yukarı kaldırdı. Sadece Naksılar sıraya girmedi. Onlar görevli oldukları yerde duruyorlardı ama mızraklarını yukarı kaldırmışlardı.

Çerik ne olacağını merak ediyordu, çok heyecanlıydı. Herkes susmuştu, kıpırtısız duruyordu. Sonra yaşlı Nakkar sol kolunu suya vurdu. Herkes sol kolunu suya vurdu, Çerik de onlara eşlik etti. Yedi defa ellerini vurduktan sonra Yaşlı Nakkar şarkı söylemeye başladı. Her sözden sonra sol elini suya

vuruyordu. Yaşlı Nakkarın sözünü herkes tekrarlıyor ve sonra sol ellerini suya vuruyorlardı. Çerik de onlara katıldı ama soluk soluğa… Daha önce böyle bir heyecan yaşamamıştı, kuyruğundan tırnağına titriyordu.

Yaşlı Nakkar Birata ayinine başladı:

yüce ata Bírata,
suları yaratan ata
gökleri tutan ata
sen her şeye yetersín
sen her şeyí bílírsín

çekme üstümden göğü
alma dílímden sözü
yüce ata Bírata
…

Çerik daha önce ışık mevsimi törenlerine katılmıştı ama bu coşkuya yabancıydı. Orda hikaye anlatanlar vardı ve aynı hikayeden sıkılmıştı. Bu öyle sarmıştı ki ruhunu, bitmesin istiyordu… Nakkar söyleyince o da tekrar ediyordu. Herkes tekrar ediyordu ve her söz bitimi suya vuruluyordu. Herkes kendinden geçmişti, herkes bu ritme kendini kaptırmıştı. Sanki zamanı büküyorlardı, yeni bir zaman yaratıyorlardı mağarada.

Yaşlı Nakkar Birata ayinini bitirince sustu. Herkes sustu. Elini indirdi, herkes indirdi. Ama sağ elleriyle diğerinin omzunu tutmaya devam ediyorlardı. Çerik de Abaka'nın omzunu tutuyordu. Daha önce hiç kimsenin bedenine bu denli uzun dokunmamıştı. Ayin sırasında farkında bile değildi ama şimdi eline Abaka'nın sıcaklığı akmaya başladı. Sanki yürek ritmi kesintiliydi, *"Acaba hasta mı?"* diye düşündü. Yoğunlaşıp Abaka'nın bedenini sezeceği zaman Yaşlı Nakkar, Mardak

ayinine başlamak için elini kaldırdı. Herkes kaldırdı. Nakkar ayini söyledi:

Ki'nin yüzü Mardak
Apsa'nın ismi Mardak
Ra oldun ışığa katıldın
Nak'ı yaratan Mardak
Damkaların babası Mardak

koru çocuklarını fırtınalardan
adamalardan koru
kıtlıktan koru çocuklarını
…

Yaşlı Nakkar daha güçlü söylüyor, suya daha güçlü vuruyordu. Ses mağarada yankılanıyor, tekrar Damkaların içinde patlıyordu. Çerik'in omzu ağrımaya başladı, daha sert vuramaz oldu suya. Neredeyse dermanı kalmamıştı ki yaşlı Nakkar ayini bitirdi. Soluk soluğa kalmıştı o da. Ama direniyordu belli ki, yüzündeki kararlılığı aydınlatıyordu sudan yansıyan güneşin ışığı… Tekrar soluklanıp Nak ayinine geçti:

yüce Nak, ışığımız Nak
sözüm Nak, yüzüm Nak
aydınlat ışığınla suları
gözüm Nak, özüm Nak

eksik bırakma yavruları
sessiz bırakma suları
ey Nak, sevincim Nak
…

Bu ayinde Çerik halsiz kaldı iyice, kolu kalkmaz oldu. Abaka kimse görmesin diye Çerik'in önüne geçti. Her sözün ardından sulara vurulduğundan kim vuruyor kim vurmuyor gö-

rünmüyordu ama yine de Çerik dikkat çekiyordu, bir dişiydi ve daha önce Damkalar dişi Ayrak görmemişti. Çerik Abaka'nın yaptığını anladı, nefesini toplamaya çalıştı, kolunu dinlendirip ayine katılmaya zorladı kendini ama olmuyordu. Başı dönmeye, midesi bulanmaya başladı. Ama direnmeliydi; kendi için direnmeliydi, Nak için direnmeliydi, Bulunlar için direnmeliydi. Çeresizliği utanç verici olurdu. Çerik canını dişine takıp direndi. Zorlansa da yavaşça kaldırıp kolunu suya vurmaya başladı. Sonra daha çok, daha çok, daha çok…

Nak'ın dinlendiği küçük sıcak su mağarasının ağzında kayalar vardı ve dışarıdan görünmüyordu. Bu yüzden yorgunluğunu çıkarana kadar dinlenebiliyordu. Ayinler bitene kadar sıcak suda uzandı. Ne zaman ki Nak ayini başladı, o zaman hazırlık yapması gerekti. Birazdan ayin bitecek ve yavrulara ad verme töreni başlayacaktı. Törenin en sevdiği bölümü bu bölümdü ama bu sefer canı çekmiyordu, isteksizlik yüzünden suda bile dengeli duramıyordu. Ayin biter bitmez toparlanmaya başladı. Artık Kızıl Lahma gökte belirmişti.

Lahar, ayin bitince yaşlı Nakkar'a yerine kadar eşlik etti. Çerik bu durumu pek anlamıyordu, Nakkar ordan oraya kendi başına yüzemez miydi? Ayrak mağarasında da Lahar böyle davranıyordu, bu Çerik için aşağılaycı bir durumdu ama Ayraklar sanki onurlanmış gibi davranıyorlardı. Ayraklar Damkaların seçilmişleriydi ama bütün Damkaların Naksıların eşliğini doğal görmesini anlamsız buluyordu. Ama o burada konuktu ve konuklar kural sorgulamazdı.

Lahar Nakkar'ı yerine bıraktıktan sonra Damkalar aralarında fısıldaşmaya başladılar. Ayraklar kendilerine ayrılan yerlere döndüler, Çerik de döndü. Lahar Nak'ın mağarasının önüne gidip beklemeye başladı. Nak görününce ona eşlik etti. Yavrulara ömür verme kayasının yanına gelene kadar arkasından belli bir mesafede yüzdü. Diğer herkesin önünden

yüzen Lahar bir tek Nak'ın arkasından yüzüyordu. Çerik olanı biteni dikkatlice izliyor, anlamaya çalışıyordu. Nak tekrar görününce Damkalar kollarını birbirine bağlayıp başlarını önlerine eğdiler.

Nak yüzünü Damkalara çevirdi, ardından Lahar'a işaret etti. Lahar mağarada yankılanacak biçimde haykırdı; *"Bu sene yavrusu olan saçakların Nakkarları ve Anneleri! Yüce Nak yavrulara ömür verecek! Önce Kuzey saçağı…"* Sözünü bitirir bitirmez kuzey saçağının Nakkarının yanına vardı. Nakkar genç bir dişiydi; her halinden heyecanlı olduğu belliydi. Arkasında yavrusunu kucağına tutan bir genç dişi duruyordu. Yavrunun gözleri ışıl ışıldı; akşam olmasına karşın gözlerindeki güç hissediliyordu. Nakkar Lahar'ı takip etti. Nak'ın karşısına geldi, başını önüne eğdi. Heyecandan kuyruğu titriyor, suyu dalgalandırıyordu. Nak elini Nakkar'ın omzuna koydu; *"Yüce Mardak, saçağını korusun! Saçağın her zaman doysun! Soyu bol olsun…"* Sözü bitince elini çekti. Nakkar başını kaldırmadan birkaç yüzgeç geri yüzdü; bu kez yavrusunu ellerinde tutan anne Nak'ın önüne geldi. Yavruyu Nak'a uzattı. Nak bebeği aldı ve üç kez yukarı kaldırıp indirdi. Sonra yavrunun alnına dokundu; yavru kıpırdamadan duruyordu. Çerik Nak'la yavrular arasındaki bu ilişkiye çok şaşırdı. Nak bu yavruyu daha önce kucağına almıştı, çok sevmişti, çok… Bir süre gözlerine baktı. Ona *"Alahama"* adını verdikten sonra olup biteni düşündü. Bu dişi yavrunun da yüzünde işaret vardı; o da Lahama gibi Ayrak olacaktı.

Mağarada büyük bir sessizlik vardı. Nak bu kadar süre beklemez, yavrulara adını takar, yazgısını fısıldardı kulağına. Ne oluyordu? Lahar meraklanmaya başladı, Ayraklar birbirlerine bakıp olan biteni anlamaya çalışıyorlardı. Tam o sırada Nak yavrunun kulağına yedi kez eğilip fısıldadı; *"Adını bildin, yazgını da bil Ayrak… Yazgın Lahama'yı takip olsun…"* Sonra yavruyu göğe kaldırıp haykırdı; *"Adı Alahama olsun… Yazgı-*

sı Ayrak olsun… Alahama'yı Birata korusun, Mardak'ın ışığı yüzüne vursun…"

Genç anne ve Nakkar sevinçlerini gizleyemiyorlardı. İlk kez kuzey saçağından bir Ayrak çıkıyordu ve üstelik bu yavru dişiydi. Damkaların tarihinde de bu bir ilkti. İlk kez bir dişi ayrak olacaktı. Geri kalan saçaklar şaşkındı, herkes şaşkındı. Özellikle Ayrakların yüzleri ekşimişti. Gerçi onlar Çerik'i kabul etmişlerdi ama o zaten Damka değildi, bir Bulundu. Bir Damka dişisinin Ayrak olduğu ne duyulmuş ne görülmüştü. Damkalar alışkanlıklarına bağlıydılar. Değişiklikler tedirgin ediyordu. Ama Nak Damkaların babasıydı. O söylüyorsa öyle olmalıydı…

Kısa bir şaşkınlıktan sonra Lahar, diğer Nakkar ve annelere seslendi. Sonra gidip tek tek onlara eşlik ederek Nak'a getirdi. Bütün yavrular Nak'dan isim ve yazgılarını aldılar. Kimi Naksı oldu, kimi saçaklarında kaldı… Bir tek Alahama Ayrak seçilmişti. Oysa her yıl birkaç tane Ayrak olurdu. Bu durum Ayraklar arasında konuşulmaya başladı. Bir huzursuzluk olduğu açıktı. Çerik bu huzursuzluğu anlamıyordu; özellikle Ayrakların huzursuzluğu garipti çünkü Ayrakları da Nak seçmişti doğduklarında…

Öte yandan *"yazgı alma"* da kafasına yatmıyordu. Yazgı neydi? Damkaların yazgısını Nak mı belirliyordu? Bu konuda düşünmek ve hatta diğer Ayraklarla tartışmak istiyordu. Ancak tören sırasında konuşmak olmazdı. Ataza'daki gibi içinden tartışmaya başladı. *"Yazgı, yaşanacak her şeyin belirlenmesi midir?"* diye sordu kendi kendine. Enine boyuna düşündü ve kendini yanıtladı, *"Şüphesiz öyledir."* dedi. Sonra ikinci soruya geçti, *"Eğer öyleyse Nak yavruların yazgısını mı belirliyor?"* Çok düşünmeye gerek yoktu, yanıt açıktı; *"Hayır! Hayır, çünkü Nak yavrunun Damka toplumundaki yerini belirliyor. Neler yaşayacağını belirlemiyor, nasıl öleceğini de…"*

İçinde bir aydınlık hissetti ama hala zihninde yanıtsız bir soru vardı; *"Peki, neden yavrunun Nak'tan yazgı aldığını sanıyorlar?"* Bu soruyu birkaç kez yineleyip düşünmeye başladı. Birden daha önce tanımadığı derin bir ses duydu; "Ey kişi, iyi dinle! Yazgı dediğin seninle doğar ama seninle yaşamaz. Seçersin ya da seçmezsin. Geceyi seçersen gündüzden vazgeçersin, ateşi seçersen sudan vazgeçersin… Kükürt soluyanı seçersen terk edersin hava soluyanı. Biri varsa diğeri yoktur. Yazgı senin karar verdiğin yoldur. Dinle!"

Çerik duyduklarına inanamadı! Donup kaldı. Kim konuşuyordu? Dışarıdan bir ses duyması olanaksızdı, gürültüden kimse kimseye bir şey söyleyemezdi. İçinden bir ses olmalıydı bu çünkü içi titremişti ama kim? Etrafına bakındı, her şey az önceki gibi doğaldı. Ayraklar hala fısıldaşıyorlardı. Nak'a baktı, Nak Lahar'a bir şey söylüyordu. İçinden gelen bu ses de neydi? Düşündükçe zihninde bir yabancılık hissetti. Zihninde bir ağırlık, sanki karanlık bir bölge vardı, ağırdı… Midesi bulandı, neredeyse çıkaracaktı. Suya atlamak geldi içinden, tam atlayacaktı ki Abaka bileğinden kavradı. Yüzüne baktı, Çerik iyi görünmüyordu. Abaka hemen Çerik'i arkalarındaki soğuk su mağarasına götürdü. Soğuk suya dalan Çerik biraz kendine geldi. Birkaç kez suya girip çıktı, nefes aldı… Kendini merakla izleyen Abaka'ya; *"Sıcaktan sanırım…"* dedi. *"Buz ülkesinde doğan biri için çok sıcak…"* Abaka gülümsedi…

O sırada Lahar'ın sesini duydular. *"Ey Damkalar! Ulu Ayraklar! Güçlü Naksılar! Yüce Nak diyecek! Yüce Nak diyecek!"* Abaka aceleyle Çerik'e yardım etti ve yerlerini aldılar. Kimse onların ayrıldığını fark etmemişti. Hiçbir şey olmamış gibi diğerlerine katıldılar. Bütün Damkalar ellerini birbirine kavuşturup başlarını öne eğdi, Ayraklar da. Çerik de onları taklit etti. Artık Nak'ı göremiyordu ama ortalık öyle sessizdi ki suya kar düşse duyulacak gibiydi.

Nak konuşmaya başladı, sözcükleri tane tane dökülüyordu suyun üstüne…

“Yüce Mardak dedi ki;

O bilen ve söyleyendir.

Lahma kızardığında Damkaların yazgısı düğümlenir. Dedem Alala ve Dedem Anu’nun düğümlendiği gibi…

Alala’nın kan gözyaşları kuruyup yapışmadı mı Lahma’da siz görün diye...

Yüce Mardak dedi ki;

O diyen ve görendir.

Lahma kızardığında toplansın halk, çözsün düğümlerini bir bir…

Ben Mardak nasıl çözdümse Ki’nin düğümlerini…

Yüce Mardak dedi ki;

O koruyan ve yol gösterendir.

Damkalara düşmanlık yasaklanmıştır. Düşmanlıklarınızdan arının…

Damkalara kıskançlık yasaklanmıştır. Kıskançlıklarınızı kıyılara bırakın…

Damkalara kırgınlık yasaklanmıştır. Kırgınlıklarınızı rüzgara asın…

Dönün birbirinize yüzünüzü, Apsa’nın Ki’ye döndüğü gibi…

Yüce Mardak dedi ki;

O seven ve sevdirendir.

Düşmanlığa yakın olan benden uzak olsun. Nasıl Amcam Anlal benden uzak durduysa…

Yüreğinde kıskançlık tutan, tufanlardan korksun. Apsa öfkelenip Ki'nin buzlarını nasıl parçaladıysa…

Kırgınlıklarını sürdüren beni unutsun. Nasıl babam Anka, Nabra'yı unuttuysa…

Dönün yüzünüzü birbirinize, Nabra'nın dönüp geleceği gibi bir gün karşınıza…"

Birden boğazı düğümlendi, söz söyleyemez oldu. Sanki içinden bir başkası dilini ele geçiriyordu. Nak'ın gözleri büyüdü, elleriyle ağzını kapamak istedi başaramadı, dudaklarına, çenesine hiçbir yerine hakim olamıyordu.

"Olan olur, söze ne gerek!

Ey Nak!

Zamanın ipi yoktur çekemezsin. Nedenin yoksa ölemezsin. Her doğum ölümdür, iyi bakmazsan göremezsin.

Şimdi görme zamanı… Kendini bilme zamanı…

Şimdi susma zamanı…"

İçindeki neyse onun sesi bitince, nefes alacak gücü kalmadı Nak'ın… Neredeyse yere yığılacaktı. Lahar anladı, ama herkesin karşısında Nak'a uzanıp ona dokunamazdı. Ne yapacağını şaşırdı. İyi ki Nak kendini topladı. Nak'ın mağarasına dönmesini sağlamak için Lahar yüksek sesle haykırdı:

-Şimdi Lahma'nın kızıllığında kutsanma zamanı! Şimdi eş seçme zamanı…

Sözünü bitirir bitirmez Nak'ın arkasına geçti. Nak hemen

arkasındaki mağaraya kayalara tutunarak zor bela girebildi. Sonra sıcak suya uzanıverdi soluk soluğa… Yorulmuştu, bitmişti, olanları düşünecek halde değildi. Gözleri kapandı, uyuyuverdi. Lahar hemen yanında bitti, eliyle Nak'ın alnına dokundu. Hiçbir şey hissetmiyordu ama yaşadığı belliydi, nefes alıyordu arada. Hemen nasıl da uyumuştu, bu durum daha önce Nak'ı böyle görmemiş olan Lahar'ın yüreğine dokundu. İçinde dalgalar köpürdü de köpürdü, sonra gözyaşı olup damlayıverdi sıcak su havuzuna.

Çerik Nak'ın sesindeki bu değişikliği fark etti, sözlerindeki anlam değişikliğini de… Ne olmuştu? Onun da içinden mi konuşmuştu biri? Onun zihninde de yabancı bir yer mi vardı? Yoksa yanılıyor muydu? Etrafına bakındı, kimsenin umurunda değildi. Ayraklar heyecanla tören alanına yüzüyorlardı. Damkalara baktı, her şey normal görünüyordu. Nak'ın yanına gidip gitmemekte kararsız kaldı. Sonra olanı biteni izlemeye koyuldu.

Yavruları kucağındaki anneler ve yetişkin olmayanlar hariç bütün dişiler mağaranın merkezine gelip sağ ellerini yanındakinin omzuna koyarak bir halka oluşturdular. Yüzleri dışarıya dönüktü. Sol elleri boşta kaldı. Sonra erkekler dışarıdan bir halka oluşturdular. Onlar da yanlarındakinin omzuna sağ ellerini koymuşlardı. Sonra bir sessizlik oldu. Anneler hep bir ağızdan bir ninni söylemeye başladılar. Ancak ninninin sözleri yoktu, sadece melodisi vardı… Sanki burunlarından mırıldanıyorlardı. Sonra nefesleri bitince Damkalar sol ellerini suya vuruyorlardı. Ardından erkekler bir kuyruk sağa gidiyorlardı ve sol ellerini karşılarındaki dişinin omzuna koyuyorlardı. Herkes heyecanlı görünüyordu, Çerik de heyecanlandı. Erkeklerin halkası tekrar başa dönene kadar hareket etti. Sonra öylece kaldılar. Ninni biter bitmez herkes suya daldı ve mağaradan çıktılar. Naksıların yaşlıları hariç diğerle-

ri de suya daldılar. Eş seçemeyenler girişindeki sütunun orda toplandılar.

Çerik buna çok şaşırdı. Sadece anneler ve Çerik mağarada kalmıştı. Birden Nak'ı anımsadı. Bir süre kararsız kaldı, etrafına bakındı… Anneler de kendi aralarında fısıldaşıyorlardı. Suya atlayıp Nak'ın mağarasının ağzına kadar yüzdü. Mağara biraz yüksekti, elleriyle tutunup kayaları aşması gerekiyordu. Oradan su da akıyordu. Tırmanıp tırmanmamakta kararsız kaldı. Biraz yukarı sıçrayıp bakındı, Lahar'ın sırtı görünüyordu. Elinde mızrağı yoktu. Daha çok meraklandı, içinde bir acıma hissetti. Sanki Çerik'i mağaraya iple çekiyorlardı. Bir şeyi umursayacak hali yoktu, kayalara tutuna tutuna, akan suyu yara yara mağaraya tırmandı.

Lahar geri dönüp baktı ama Çerik'in gelişini umursamadı. Ellerini birbirine kavuşturup, başını öne eğip durdu. Gözünden yaşların suya aktığını görünce Çerik'in içinden bir çığlık fırlayıp geldi ama dilini ısırıp sustu. Hemen Nak'ın yanına vardı, Nak uyuyordu. İçi rahatladı. Ama yüzü solmuştu, teni solmuştu… Nak'ı hiç böyle görmemişti, ne oluyordu? *"Hasta mı?"* diyebildi. Lahar yanıt vermedi. Çerik gelip Nak'ın alnına dokundu, alnı soğuktu ve bir şey hissedemiyordu. Bir ara nefes alıp verince rahatladı. Gözünü Nak'tan ayıramaz olmuştu. Öylece kaldı…

Dışarıda Damkalar sevinçle yüzüyorlardı. Eşini seçen önce beraber yüzüyor, suyun üzerine atlıyor; sonra el ele dalıyorlardı. Bütün gece birlikte olacaklardı. Lahma'nın kızıl ışığı tükenene kadar bu çılgın birliktelik devam edecekti. Ancak eş seçemeyenler de vardı, onlar mağaranın yanına gelip diğerlerini seyrediyorlardı. Bütün saçaklar birbirine karışmıştı, kimin nerede olduğu belli değildi. Sonra Lahma'nın ışığı azalmaya başladı, sonra Lahma gökyüzünden kayboldu.

Lahar yıkılmıştı ama düzeni sağlamak onun göreviydi. Kendine geldi. Neredeyse sabah olacaktı. Hiçbir şey söylemeden mağaradan çıkmak için harekete geçti. Tam inecekken dönüp; *"Yüce Nak sana emanet!"* dedi. Sonra kayalardan suya atladı. Öyle bir ses çıktı ki mağaranın girişindeki Naksılar hep birlikte geri döndüler. Lahar'ı görünce rahatladılar. Lahar gereken konuşmaları yaptı. Güneş doğmadan bütün saçaklar Nakkarlarını bulup hazır olmalıydılar. Naksılar kısa zamanda Damkaların toplanmasını sağladı. Herkes mağaraya gelip tören öncesindeki yerlerini aldılar.

Lahar seslendi;

"Yüce Nak dedi ki; Saçakların suyu eksik olmasın… Yavrusu, avı eksik olmasın…

Nakkarlar benim elimdir, Nakkarlar benim sözüm, Nakkarlar benim yüzümdür… Nakkarların sözü yasa olsun, Nakkarların yüzü yargıç olsun. Kimse Apsa'nın ışığında kalmasın. Kimse Adamalarla karşılaşmasın… Kimse kuzgunculara bulaşmasın… Yolunuz, yazgınız açık olsun…"

Yıllardır aynı sözü tekrarladığından kolaylıkla seslendirmişti ama kafası çok karışıktı Lahar'ın… Ne yapacaktı şimdi? Saçakların gitmesini bekliyordu. Nakkarlar, kendi topluluklarını alıp çıktılar mağaradan bir bir. Erkekler bıraktıkları yerden mızraklarını alıp yola koyuldular. Geriye sadece Ayraklar kaldı. Onlar da mağaraların önünde duruyorlardı. Lahar'ın birden aklına geldi; Nak yedi yargıç belirlemesini istemişti Ayraklardan. Demek ki bir yargılama olacaktı ama artık bu olamazdı, saçaklar yola çıkmıştı. Nak da konuşacak durumda değildi. Ayraklar Lahar'ı bekliyorlardı.

Lahar ne yapacağını şaşırdı; daha önce her şeyi Nak söyler, o yapardı ve böyle bir durumla karışlaşmamıştı. Nak'ın hasta halini söylemek Ayrakları üzecekti, telaşlandıracak ve belki

Damkalar arasında onun hasta olduğu söylentisi yayılacaktı. Nak'ın hastalığını gizlemeye karar verdi. Ayrakların yanına gelip seslendi; *"Yüce Ayraklar… Nak yargıya gerek olmadığını söyledi. Bu yüzden mağaranıza dönebilirsiniz, Naksılar size eşlik edecekler…"*

-*Nasıl olur?* dedi yaşlı Ayrak. *Bir şeyin yargılamaya gerek olup olmadığına ancak yargıçlar karar verir.*

Diğer ayraklar da seslerini yükselttiler.

Lahar ne diyeceğini şaşırdı. Bir süre durdu ve aklına ilk gelen şeyleri söyledi. *"Ben Yüce Nak'ın sözlerini getirdim size… O şimdi dinleniyor ve gitmenize izin verdi… Ya gidersiniz ya Nak'a buyruğuna uymadığınızı söylerim…"*

Ayraklar birbirine baktılar. Daha önce Nak onların işine asla karışmazdı. Özgürdüler, istedikleri gibi konuşabilirlerdi ama Naksılar olmazsa kendi yiyeceklerini bile avlayamazlardı. Naksılar da Nak istediği için onlara hizmet ediyorlardı. Aralarında tartışma başladı. Abaka dedi ki; *"Hepimiz Birata'nın özündeniz, kim diğerinden üstün olabilir ki?"* Yüzücülerden en genç olanı karşı çıktı; *"O halde neden Naksılar bizim hizmetimizi görüyor?"* Bu soru Abaka'nın zihninde fırtınalar estirdi. Daha önce fikirlerine doğrudan karşı gelen olmazdı, ne olduysa Lahama denen o dişi ayraktan sonra oldu. Öfkeden ne yapacağını şaşırmış olan Abaka suya daldı. Herkes Abaka'nın Nak'ın buyruğunu kabul ettiğini düşündü ve onlar da daldılar. Böylece sorun çözülmüş oldu. Lahar rahatladı. Hemen Naksıların bir bölümünü Ayraklara eşlik etmek için görevlendirdi. En seçkinleri Nak'ın marağasının önüne gelip durdular.

Lahar hızla Nak'ın mağarasına tırmandı. Lahama Nak'ın başında duruyordu, bir elini alnına koymuş bir eliyle de Nak'ın bileğini tutmuştu. Çerik Lahar'ın merakını anlayınca *"Değ-*

şiklik yok!" dedi. *"Bıraktığın gibi…"* Lahar gelip kendisi de kontrol etti. Sonra Çerik'e dönüp; *"Şimdi ne yapacağız peki? Nak konuşmuyor, Nak yüzemiyor, Nak…"* neredeyse *"ölüyor"* diyecekti ama dilini ısırdı, canı öyle yandı ki susup kaldı bir süre…

Çerik düşünmeye başladı. *"Keşke Şifacı burada olsaydı"* dedi içinden. *"Şifa mağarasına götürürdük Nak'ı ve o tedavi ederdi."* Belki Damkaların da şifacısı vardır diye düşündü. Lahar'a sordu; *"Şifacınız var mı?"* Lahar ne dediğini anlamamış gibi baktı. *"Şifacı"* dedi. Lahar anlamamış gibi bakıyordu. *"Şifacı nedir?"* diye sordu. *"Şifacıyı bilmiyorsun demek… O halde düşüneyim…"* Lahar yine kollarını birbirine bağlayıp başını önüne eğdi. Çerik düşünmeye başladı. Birden aklına küre geldi.

-Nak yüzemiyorsa mağarasına küreyle gidebilir.

-Evet! dedi sevinçle Lahar. *Fakat Nak kristali çağırmalı…* Ama o konuşmuyor, o uyuyor…

-Doğru… dedi Çerik. Aslında kendisinin küreye girdiğini söylese iyi olurdu ama Nak bunu söylemesini istememişti. Zaten nasıl içine girdiğini de bilmiyordu. Ben çağırayım ama nasıl çağrıldığını bilmiyorum.

-Sadece Nak çağırabilir… Nak içine girebilir…

İkisi birden sustular. Lahar uzun süre Çerik'ten şüphelenmişti ama şimdi en güvendiği Damka o olmuştu. Çerik de Lahar'a olan kuşkularından kurtulmuştu. Yakınlaştıklarını hissediyordu. İlk kez Lahar'ı incelemeye başladı. Komkom gibi omuzları çok büyüktü, kuyruğu güçlüydü… Biraz eğilip yüzüne bakmak isterken Nak öyle derin bir nefes aldı ki neredeyse mağarayı yutacaktı, Çerik haykırdı; *"Ey Nak!"* O an lacivert kristal Çerik'in eline geldi ve küre Çerik ve Nak'ı içine aldı.

Lahar, Lahama'nın kürenin içine girebilmiş olmasına anlam veremiyordu. Ne ezberlerde bunun yeri vardı; ne görmüştü ne de duymuştu. Kürenin içine sadece Nak girebilirdi çünkü o kutsaldı. Lacivert kristali sadece Nak çağırabilirdi çünkü o tanrısaldı. Mardak'ın eli, yüzü, sözüydü. Gerçi Nak Lahar'a bundan söz etmişti ama nedenini açıklamamıştı. Peki, bu ne demekti? Lahama'ya yönelik kuşkuları daha da derinleşti. O sıradan bir Ayrak olamazdı. Birdenbire ortaya çıkmıştı ve üstelik diğer Ayraklar kadar bilgeydi. Nerede yetişmiş olabilirdi? Herhangi bir Damka böyle tartışma yapabilir miydi? Hayır! Ayrak olarak seçilince gelip önce çıraklık ederlerdi. Sonra tartışmalara girerlerdi.

Öte yandan Nak, herkesten daha yüce görüyordu onu, onunla birlikte olmuştu ki bu da duyulmuş şey değildi. Bütün bunlar yine bir yere kadar anlaşılabilirdi ama nasıl oluyordu da kürenin içine girebiliyordu? Rastlantı mıydı? Yazgı mıydı? Çözemiyordu ama *"seçilmiş"* bulunduktan sonra garip şeyler oluyordu. Nak hastalanmıştı, Lahama ortaya çıkmıştı… Bu hiç iyi değildi, hiç iyi değil…

Ne olursa olsun Lahar güvendiği Naksıları alıp hemen Nak'ın mağarasına yüzmeliydi. Ne de olsa küre bir anda orda olabilirdi, olmayabilirdi de. Kürenin zamanı Damkaların zamanından başkaydı. Aklından Nak'ın son durumu çıkmıyordu. Ona

bir şey olması fikri bile damarlarını yakıyordu. Bu yüzden bütün gücüyle yüzmeliydi, Naksılar onun buyruğunu bekliyordu. Son kez sıcak su mağarasına dönüp baktı; küre yerinde yoktu. Aklına garip bir fikir geldi; ya Nak küreden bir daha çıkmasa, ne olurdu? Damka düzeni ne olurdu? Nasıl idare ederdi herkesi? Onun yeri doldurulamazdı… Genç Damkalar birbirine girerdi. Saçaklar mağara kavgasına düşerdi. Naksılar Ayraklara hizmet etmezdi. Ayraklar laf dinlemezdi… Düşündükçe başına ağrılar girdi. *"En iyisi düşünmemek…"* dedi ve suya daldı.

Nak kürenin içinde sırt üstü havada duruyordu. Kürenin tabanına doğru ama havadaydı. Çerik üzgündü, yorgundu. Sonsuz bir sessizlik vardı kürenin içinde, hiçbir şey hareket etmiyordu. Çerik de haraket etmiyordu, sadece Nak'a bakıyordu. Bir de iki su damlacığına… Dışarıda her şeyi saran su burada yapayalnızdı. İki damla bile birbirine yakınlaşamıyordu. Dışarıda koca buzulları parçalayan su burada ruhsuzdu. Dışarıda sudan bir dünya vardı ve her şeyi kapsıyordu. Oysa kürenin içinde değersizdi. Çerik bu konuyu ilginç buldu. Bu neden böyleydi? Çokluk nasıl da başka bir şeye dönüştürüyordu suyun özünü… Tıpkı tören gibi. Çokluk Damkaları da değiştirmişti, kendisini de…

Düşüncelere dalıp gitmişken Nak yeniden bir nefes aldı. Çerik iyice eğilip Nak'ın yüzüne baktı. Kendi yüzüne göre kocamandı ve sanki başka bir teni vardı Nak'ın… Gözleri kendi gözleri gibiydi, göz kapakları da. Ama gözlerinin üzerinde tüye benzeyen şeyler görüyordu yakınlaştıkça. Ellerinin üstünde de minik minik tüy yuvacıkları vardı. İrkildi. Canavarın yüzünde de görmüştü buna benzer şeyi, gerçi onlar kocamandı ama… Bir anlamı var mıydı, bilemedi. Ama artık bunların bir önemi yoktu. Bu ayrıntılarla uğraşmak saçmaydı, Nak ölüyordu. Nak… Yani neredeyse Damkalar ölüyordu. Teni iyice solmuş, renk kaybetmişti. Ne yapılabilirdi?

O sırada gözü iki su damlasına kaydı, parmağının ucuyla birini Nak'ın alnına koyuverdi; damlacık tene tutununca yayıldı ve Nak'ın teni damlacığı emiverdi. Diğerini de kendi alnına koydu ve bekledi… Bir süre sonra kendi teni de onu emiverdi. İçine bir sevinç geldi; bir ferahlık… Sanki gökyüzündeki bulutlar açılmıştı, sanki suyun yüzündeki dalgalar dinginleşmişti. Derin bir nefes aldı. Birden Nak bileğini tuttu. Sanki yıldırım bedenini ikiye bölmüştü, irkildi. Ama Nak çok güçlüydü, bileğini öyle kavramıştı ki kıpırdayamadı bile. Sonra diğer eliyle yakınlaşmasını işaret etti.

Çerik kulağını Nak'ın dudağına yakınlaştırdı. Nak mırıldanmaya başladı;

"Düşümde Yüce Mardak yüzüme eğilmiş bakıyordu. Dedi ki; Ey Nak! Ne güzel kuyruk salladın öyle… Suları yara yara… Ne güzel bir yavrusun sen… Ki'nin suları öyle çok ki, dolaşır durursun istediğin kadar… Ama gel! Babanı çok bekletme… Atlantas'a gel… Gözde kentime gel… Yuvana gel… Yaralarını sarayım, rüyalarını alayım uykularından, gel…

Uyandığımda yüzüme eğilmiş bakıyordun. Dedim ki Lahama… Güzel Lahama… Ne güzel geldin böyle… Suları yara yara… Ne güzel bir dişisin sen… Ki'nin suları öyle çok ki, dolaşır durursun istediğin kadar… Ben de dolaşıp durdum. Ama vakit geldi, ben babama gidiyorum… Atlantas'ı parçaladılar dehşet silahlarıyla, biliyorum. Gözde kentini ateşlere attılar… Parçalanıp kayboldu büyük sularda… Ama yüce Mardak beni bekliyor, biliyorum… Kutsal mağarada huzuruna çıkacağım… Toprakla örteceksiniz üzerimi ki yüce Mardak öyle buyurdu… Nabra gelene kadar bekleyecek ruhum, Nabra gelince Mardak'ın yanına yükselecek…

Çerik dinlerken içinde sular kaynamaya başladı, gözlerinin ucundan aktı yüreği iki damla… Damlalar havada kaldı. Nak

"Toprakla örtecekler" deyince içi kanadı; hıçkırarak ağlamaya başladı. Nak daha güçlü kavradı bileğini.

"Ağla!" dedi, *"Ağla ki, katılsın suyun suya… Yabancılığından arınasın… Bu sular acıların gözyaşından birikti Ki'nin çukurlarına… Sen de birik… Sen de yabancısın bütün Damkalar gibi… Ki'nin çocuğu değiliz ki biz… Bak balıklara, bak büyük kardeşlere… Gözyaşı döken birini gördün mü sularda… Tanrılar sarmalından kattılar özümüze… Tanrılar Ki'li değil ki… Sonra bırakıp gittiler bizi burada… Biz buralı değiliz ki… Ağla! İki dünyada yabancılığına ağla!*

Huzura çıkınca yabancılığım bitecek… Dinecek içimdeki ikilik… Sen Lahama, sen… Sulara sahip çık! Sende olanı bilmiyordum, bildim. Sende olanı görmüyordum, gördüm. Ezberde yerin yoktu, yazgıda yerin yoktu, ama duydum. İçime Tanrı seslendi; Seçilmişi bir sandın, ne çok yanıldın Nak! *dedi. Çok yanıldım Lahama, çok…* Lacivert kristal yanılır mı? *dedi. Yanılmaz elbette, anlamadım…* Yüzüne baktığında görmedin mi? Seçilmiş bir değil ki ikidir Nak! Biri karada biri suda… Ki'nin yazgısı bir seçilmişe teslim edilir mi? Tek kanatla uçan gördün mü? Dön de bir bak, tek yüzgeçli balık var mı? Uyan Nak! Uyan!" *Uyan dedi, uyandım Lahama… Sen de uyan! Yazgına sahip çık, sen seçilmişsin, yazgını terk edemezsin… İki gözyaşı döktün şimdi, ben de iki gözyaşı dökmüştüm… Birini sen aldın özüne, birini bende bıraktın… Şimdi ben de senin gözyaşının birini alıp götüreceğim huzura, biri sende kalsın…"*

Nak, sözünü bitirince uzanıp Çerik'in gözyaşlarından birini kendi alnına iliştirdi. Diğerini de Çerik'in alnına… Sonra Çerik'in bileğini tutan eli gevşedi ve uykuya daldı...

Çerik, olanı biteni anlamaya çalışıyordu, sonra kulağını Nak'ın yüzüne dayadığını fark etti, doğruldu. Nak'ın söyle-

dikleri ne kadar karışıktı… Nak'ın söyledikleri anlaşılır gibi değildi. Birden Kızıl Lahma Töreninde içinde duyduğu o garip sesi anımsadı. "Ey kişi, iyi dinle! Yazgı dediğin seninle doğar ama seninle yaşamaz. Seçersin ya da seçmezsin." Birden irkildi. *"Bu ne böyle?"* dedi kendi kendine. *"Ne anlamı var bunların? Ne anlamı var?"* Kafası öyle karışmıştı ki hiçbir şeyi birbirine ekleyemiyor, çıkaramıyor, sorgulayamıyordu… Ne kadar düşünse de işin içinden çıkamıyordu, yoruldu, bitkin düştü, uyku göz kapaklarını düşürdü.

Lahar öyle hızlı yüzüyordu ki genç Naksılar yetişemiyordu. Onu daha önce böyle görmemişlerdi; gergindi, konuşmuyordu, avlanmıyordu, bir şey yemiyordu… Sürekli yüzüyordu. Bir ara Naksılardan biri yanına yaklaşıp bir şey konuşacak oldu ama cesaret edemedi. Lahar'ın kimseyi görecek, dinleyecek durumu yoktu. Ne kadar düşünmek istemese de zihni dönüp dolaşıyor, Nak'ın ölümünü anımsatıyordu. Belki de düşünüp çözüm bulması gerekiyordu, çözüm bulması gereken Lahar'dı. Nak'ın eli, ayağı, sözü Lahar değil miydi? Demek ki Nak'tan sonra düzeni sağlama görevi de Lahar'ın omuzlarındaydı…

Nak'sız düzen nasıl sağlanırdı ki? Ezberlerde de bununla ilgili bir bilgi yoktu. Yüce Mardak bunu nasıl düşünemezdi? Her şeyi bilen, her şeyi gören Mardak bunu nasıl görmemişti? Üzerine düşen ağır yük yüreğini karartıyor, Lahar'ı öfkelendiriyordu. *"Şu işe bak!"* diye geçirdi içinden… *"Bilindik zamandan beri ilk kez Damkaların yazgısı sıradan bir Naksı'nın kararına kalıyor… Ne ağır bir yük! Ben nasıl çıkacağım bu işin içinden? Ayrak değilim ki akıl yorayım, Nak değilim ki Tanrı sözü buyurayım… Ben ne yapayım da düzeni kurayım, nasıl yapayım da düzen oluşturayım?"*

"Ayrak" deyince aklına bir çözüm geldi. Belki Ayrakları toplayıp onlardan fikir alabilirdi. Ama onlar Nak olduğu için

birbirlerine dayanabiliyorlardı, birinin dediğini öbürü çürütüyordu. Onların sözüyle düzen kurulamazdı. Düzeni kuran, ayakta tutan neydi? Önce bunu bilmeliydi. *"Ama"* dedi birden. Sanki zihnine güneş doğmuştu. *"Ama belki de Yüce Mardak işaretini verdi de ben anlamadım. Yüce Nak gösterdi de ben görmedim…"* Gözleri parladı bunları düşündükçe. Belki de Lahama Nak'ın yerine geçebilirdi. Gerçi o sıradan bir Damkaydı, kim ondan çekinirdi ama Lahar Nak'ın onu seçtiğini ilan ederse inanabilirlerdi. Onun buyruklarına Naksılar uyarsa Damkalar da uyardı. Ne de olsa Naksılar damkaların savaşçılarıydılar… Onlarla karşı karşıya gelmeyi kimse göze alamazdı. Nakkarlardan da yardım alabilirdi, bu güzel bir fikirdi.

Lahar'ın zihni durulunca kendine geldi. Birden ne kadar çok yorulduğunu fark etti, dönüp Naksılara baktı. O kadar geri kalmışlardı ki neredeyse onları göremeyecekti, duraksadı. O an yanından bir balık sürüsü geçti. Balıklar aynı anda bir yöne hareket ediyorlardı. Sanki kocaman bir bedenmiş gibiydiler. Naksıları beklerken bir süre onları izledi. Naksılar da böyle olursa Nak'ın bedeni kadar büyük bir bedene dönüşebilirlerdi. Bu umut vericiydi…

Çerik uyandığında, Nak'ın kutsal mağaradaki yerine geldiklerini fark etti. Beyaz mavi arası gölün yanında bir ışık vardı. Dikkatlice bakınca orada bir çukur açıldığını gördü. Yan tarafında beyaz kumlar duruyordu. Çukur Nak'ın boyutlarında hazırlanmıştı. Nak oraya rahatlıkla uzanabilirdi. Etrafına baktı, kimseler yoktu. Naksılar olsa onlardan yardım isteyebilir, Nak'ı oraya yatırabilirdi. Neden böyle bir şey istediğini bilmiyordu ama oraya yatırırsa iyi olacağını sanıyordu. Nak'ın uzanacağı yerin içinde ışık parlıyordu. Biraz daha dikkatli bakınca çukurun zemini ve kenarlarının güneş ışığı gibi parladığını gördü. *"Hay Apsa!"* diye haykırdı. *"Nak'ın ruhu Apsa'ya mı yükselecek yoksa? Sanki Apsa''nın kucağı açılmış…"*

Sonra Nak'ın duyacağını düşünerek sustu. Söylediklerinden utandı. Yüzünü kapadı. Nak ölüyordu ve Çerik neler düşünüyordu! Parmaklarının arasından Nak'a baktı, Nak hala uyuyordu ama rengi daha beyazdı. Yüzündeki mavilik de beyaza dönmüştü.

Küre birden mezarın üzerine geldi. Nak yavaş yavaş küreden çıkmaya, güneşin kucağı gibi açılmış kuyuya inmeye başladı. Çerik ne yapacağını şaşırdı. Onu tutmaya çalıştı ama eli ona değmiyordu, ona ulaşamıyordu. Nak küreden çıkıp usulca kuyuya indi. Üstelik küre havadaydı ama tıpkı suda gibi yavaş yavaş aşağıya doğru iniyordu Nak'ın bedeni. Çerik öylece kalakalmıştı. Sonra birden küre kayboldu, kendini çukurun başında otururken buldu.

Mağaranın girişinden titreşimler hissetti, dönüp bakınca Lahar'ı gördü. Lahar telaşla yanlarına geldi, diğer Naksılar mağaranın girişinde bekliyorlardı. *"Nasıl oldu?"* diye sordu. Soluk soluğaydı. Nak'ı gölde göremeyince panikledi, Çerik'e baktı, Çerik eliyle çukuru işaret etti. Hızla çukurun oraya gitti, mızrağını yere bıraktı. Ellerini birbirine kavuşturdu, başını önüne eğdi. Korktuğu başına gelmişti; Nak'ın bedeni bembeyaz olmuştu, nefes almıyordu ve kalbi atmıyordu. *"Yüce Nak!"* diye mırıldandı birkaç kez… Sonra başını yukarı kaldırıp haykırdı; *"Yüce Mardak!"* bunu yedi kez tekrarladı. Sonra hıçkıra hıçkıra ağladı. Lahar'ın bu durumu Çerik'in yüreğini ezdi. Lahar'ı hiç böyle görmemişti, sonra Nak'a gözü ilişti… Kalbi atmıyordu, bedeni bulut gibi bembeyazdı; *"Hayır!"* diye bağırdı… Çığlığının yankısı gelmeden gözleri karardı ve kayaların üzerine yığıldı.

Uyandığında Lahar'ın kendine baktığını gördü. Lahar'ın gözleri yaşlıydı, yüzü gergindi. *"Uyan yüce Lahama!"* diyordu. Kendine gelip doğruldu. Lahar biraz geri çekildi. Nak'a baktı, Nak aynı duruyordu. Lahar, Çerik'in karşısına geldi. Sağ eliyle

mızrağını tutup yere dayadı. Sol eliyle yüzünü tuttu, sonra mırıldandı; *"Yüce Lahama, Nak'ın soluğu Lahama, Nak'ın emaneti Lahama, buyruğunu bekliyorum… Sözün sözümdür, Naksıların da sözüdür… Yüzün yüzümdür, Naksıların da yüzüdür… Gözün gözümdür, Naksıların da gözüdür… Hizmetindeyim."*

Çerik ne olduğunu anlamadı; bu ne demekti? Bir daha Nak'a baktı. Sonra Lahar'a döndü. Bayılmıştı ve söylenenleri tam kavrayamıyordu. *"Lahar!"* dedi. Sonra elini Lahar'ın alnına koydu. Böylece onun zihnini sezebilecek, söylediklerini daha iyi anlayacaktı. *"Tekrarla!"* Lahar sözlerini tekrar etti. Lahama anladı. Lahar Nak'ın yerine Lahama'yı koymuştu ama bu sorumluluk çok ağırdı, kendisine sorulmamıştı. Ne yapmalıydı? Geri çevirebilir miydi? Ara sıra zihninde dolaşan o yabancı sesi tekrar anımsadı; "Ey kişi, iyi dinle! Yazgı dediğin seninle doğar ama seninle yaşamaz. Seçersin ya da seçmezsin." Görünen o ki ortada bir seçim yoktu. Lahar bütün Damkaların ağırlığını Çerik'in omuzlarına koymuştu. Ya kaldıracaktı ya kaçacaktı… Nereye kaçılabilirdi ki? Bulunlara dönemezdi, yalnız yaşayamazdı, nereye kaçılabilirdi ki? *"Böyle seçim olur mu?"* diye isyan etti.

Lahar Çerik'in kafa karışıklığının farkındaydı, onun yanıt vermesini bekleyemezdi. Ezberlerde Nak'ın huzura gelmesinden söz ediliyordu. Şimdi bütün Damkalar gelip babalarının ruhunun göğe yükselmesine tanık olmalıydı. Varolmasının bir anlamı vardı o da Nak'a hizmet etmekti. Ölmüşken bile ona hizmet edecekti. Doğruldu, sonra kayaları hızla aşıp suya daldı. Naksılar da onunla daldılar. Naksılarla bütün saçaklara haber gönderdi. Kendisi de Ayraklarla konuşmak için Ayrak mağarasına yöneldi.

Gerçi çözüm bulmuştu ama Ayrakların da onaması gerekirdi. Bunu onlara bildirmeliydi. Onlar ikna olmadıkça Damkalara

huzur gelemezdi. İlk kez Ayrak mağarasına çekinerek girdi. Mağaranın girişi derinlerdeydi, oradan su yüzeyine çıkana kadar geçen zaman hiç bu kadar uzun olmamıştı. Söze nasıl başlayacaktı, sürekli onu düşünüyordu. Ne diyecekti? Nasıl diyecekti? Birden elindeki mızrağını Nak'ın mağarasında unuttuğunu fark etti. Oysa ömrünce ondan ayrılmamıştı. Hemen Ayrak mağarasındaki genç Naksılardan birinin karşısına geldi, *"Batrağını ver!"* dedi. Naksı yasasında hiç kimse bir Naksının batrağını alamazdı. Naksı kararlı bir şekilde, *"Hayır Yüce Lahar! Batrağımla doğdum, batrağımla ölürüm!"* dedi. Lahar eğilip Naksının kulağına bir şeyler fısıldadı. Diğer Naksılar onları izliyordu, bu nedenle yüksek sesle konuşmamıştı. Naksı mızrağını Lahar'a teslim etti. Mızrağı alan Lahar kendini daha güvende hissetmeye başladı, şimdi Ayrakların karşısına çıkabilirdi.

Mağaranın girişinde su üstüne çıktı, bir nefes aldı. Ayraklar aynı kargaşa içindeydiler. Bir kısmı kayalara uzanmıştı, bir kısmı birbiriyle tartışıyordu. En çok Abaka'nın tepkisinden korktuğundan gözleri onu aradı. O yemeğini yiyordu. Lahar Nak'ın ölümünü söylemek istedi ama boğazına takıldı. Aklına bir fikir geldi; yeni bir yönetim üzerine Nak'ın tartışma yapmasını istediğini söyleyecekti. Böylece onların iyi bir yönetimin ne olduğu konusundaki fikirlerini alabilir, birbirlerini eleştirmesinden olanak bularak durumu açıklayabilirdi.

"Yüce Ayraklar" diye seslendi. Ayraklar Lahar'a baktılar. *"Yüce Nak buyurdu ki, huzuruma çıkmadan önce "iyi bir yönetim" nasıl olmalı diye tartışsınlar… Sonra mağarasında soruları olacak…"* Ayraklar birbirlerine baktılar. Daha önce böyle konularda tartışmamışlardı. Zaten yönetim yüce Nak tarafından belirlenmişti, tartışılacak neyi vardı? Bir tek Abaka bu konuda konuşmalar yapıyordu. Herkes Abaka'ya baktı. Önce durumu önemsemeyen Abaka bakışlardan rahatsız oldu, yemeğini Naksıya verdi. Ağzını temizledi ve ko-

nuşmaya başladı; *"Hepimiz varlığın bir parçası mıyız? Evet! Peki, varlık her yerde eş değerde midir? Evet! Bu durumda hepimiz eşit değerde miyiz? Evet! Demek ki iyi bir yönetime herkes katılmalıdır ve kimse bir şeyin sahibi olmamalıdır…"*

Yaşlı Ayraklardan biri güldü. Sonra söze girdi; *"Öyle şey mi olur? Varlık her yerde eşitse benle kaya niye farklı? Balıkla büyükkardeş niye farklı? Nak ve ben niye farklıyım? Demek ki eşitlik varlığın doğasından değil, Abaka'nın zihninden kaynaklanıyor… Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu? Hiç görenle görmeyen bir olur mu? Ayrakların tartışmalarını hangi Damka yapabilir? Balık avlayıp eş seçen bir Damkayla Ayrak bir mi? Hizmet veren Naksıyla saçak yöneten Nakkar bir mi? Hangisi yönetimden dahi iyi anlar, bir avcı Damka mı, Ayrak Damka mı? Elbette Ayraklar? Demek ki aslında en iyi yönetim Ayrakların yönetimidir."*

Yüzücülerden yaşlı olanı suya dalıp söze başladı; *"Yönetmek demek güç demektir. Her şey o güce göre konumlanır, değil mi? Rüzgara göre dalgaların konumlanması gibi… Apsa'ya göre yıldızların konumlanması gibi… Demek ki gücün kaynağını bilmeden iyi yönetimden söz edilemez. Gücün kaynağı nedir? Elbette ölümdür. Eğer Naksıların Batrakları olmazsa Nak'a boyun eğer mi saçaklar? Ayraklar bile boyun eğmez… Güç öldürme ve yaşatma gücüdür. O halde Ayrakların yönetimi nasıl olacak? Daha balık avlayamıyoruz… Yaşamak için Naksılara muhtacız… Kimin öleceğini, kimin yaşayacağını nasıl belirleriz? Belirleyemezsek nasıl yönetiriz ki? Bir de Abaka diyor ki herkes eşit olsun, yönetime eşit katılsın… Birbirine eşit şeylerin merkezi olmaz ki! Kimin dediğini kim dinleyecek? Eşit şeylerin öldürme gücü de eşittir. Bu kargaşadan başka bir şey değildir… En iyi yönetim Nak'ın yönetimidir…"*

Lahar, yaşlı yüzücü Ayrak'ın sözlerini duyunca kendine gü-

veni arttı. Demek ki düzenin merkezi mızraktı. Öldürme ve yaşatma gücü mızrak gücüydü. Mızrağı olmayan iki Damka birbirine eşitti, eşitliği mızrak bozuyordu. Üstelik o balık sürüsündeki gibi birlikte hareket eden Naksılar düzenin asıl kaynağıydı ve onları yönlendiren de Lahar'dı. Demek ki Ayraklar bu yeni düzene karşı gelemezlerdi. Artık gücün kendinde olduğunu fark ediyordu, geleneklerde olmayacak biçimde tartışmayı böldü.

"Yüce Ayraklar, dinleyin!"

Bütün Ayraklar şaşırdı. Nasıl oluyordu da Lahar kendilerini *"Dinleyin!"* diye uyarıyordu!

"Yüce Nak'ın ruhu bulutlara yükseldi… Yüce Mardak'ın buyurduğu gibi bedeni mağarasına gömülecek… Naksılar sizi yönlendirecektir, sıranız geldiğinde Nak'a saygınızı sunmak için çağrılacaksınız."

Sözünü bitir bitirmez suya daldı, geçerken mızrağını aldığı Naksıya mızrağını verdi ve hızla Nak'ın kutsal mağarasına yüzmeye başladı. Kendini iyi hissediyordu, kendini güçlü hissediyordu. Çekindiği Ayraklar bile artık ona tabiydi, kimse sesini çıkaramamıştı. Çıkarmamaları gerektiğini ses tonuyla hissettirdiğini düşünüyordu. Gönül rahatlığıyla töreni organize edebilirdi.

Lahar çıktıktan sonra Ayraklar birbirlerine düştü; herkes kendince konuşuyor, kimse kimseyi dinlemiyordu. Bir tek suda dönmeyi seven yaşlı Ayrak bir de Abaka bir köşeye çekilmiş, düşünüyorlardı. Abaka Çerik'le birlikte her şeyin değiştiğini seziyordu. Çerik'in gelişi bunun habercisiydi. Demek ki koşullar değişmişti, koşullara direnmenin anlamı yoktu. Olacak olurdu. Fakat asıl mesele Nak'ın yeri nasıl dolacaktı? Lahar mı yönetecekti Damkaları? Lahar bir savaşçıydı, bir hizmetçiydi, bu olası mıydı? Ama her şeyi koşullar belirliyordu, her

şeyi… Hiçbir şey rastlantı değildi. Böyle düşünmesine karşın içinde derin bir korku belirmişti, tedirginlik aklının önüne geçiyordu. Daha önce emin olduğu fikirlerinden kuşku duymaya başlamıştı ama kendine itiraf edemiyordu.

Lahar mağarada Naksılara emir yağdırıyordu; bir kısmı Nakkarların çağrılmasıyla görevliydi, bir kısmı mağaraya giriş çıkışların denetimiyle… Bir kısmını da Ayraklarla ilgilenmeleri için görevlendirdi. Yedi tane güçlü genç Naksının kendini takip etmesini istedi. Bundan sonra Lahama'yı onlar koruyacaklardı. Lahama nereye giderse onu takip edecekler, Lahama'ya yönelik bir tehdit olduğunda onu ortadan kaldıracaklardı. İki genç Naksıyı da kendisinin peşinde dolaşması için görevlendirdi.

Lahama Naksılarla birlikte mağaraya geldi. Herkes Nak'ın bedenini görmeliydi; bunun için bir düzen oluşturdu. Önce Naksılar gelip tek tek Nak'a veda edeceklerdi. Sonra Nakkarlar ve en son da Ayraklar gelecekti. Sonra Nak'ın üstü beyaz kumlarla örtülecekti. Bu arada Lahama Nak'ın çukurunun yanında duracak ve Naksılar Nak'a saygı sunanların ona da saygı sunmalarını isteyeceklerdi. Lahama törenini doğru yaparsa düzenin bozulmayacağına inanıyordu. Dikkatli ve istekliydi. Nak'ın ölümü onun yüreğini ikiye ayırmıştı ama aklını diriltmişti.

Nak'ın ölümü kısa zamanda duyuldu; Damkalar kutsal mağaranın bulunduğu ılık sulara geldiler. Adamalardan uzak durmak için tören gece yarısı yapılacaktı. Herkes o vakte kadar gelmiş olacaktı. Lahar tek tek olacakları düşünüyor, eksik gedik olmaması için elinden geleni yapıyordu. Naksılara görevlerini defalarca soruyordu. Naksılar bu duruma alışık değildi, bu yüzden huzursuzlanmışlardı. Ama Nak ölmüştü ve nazik zamanlardı. Lahar'ın sözünü dinlemekten başka çare yoktu.

Çerik olanı biteni izliyor ama daha çok kendiyle ilgili düşünüyordu. Nak'ın cansız bedenine baktıkça yaşamak daha anlamsız hale geliyordu. Ataza'dayken de yaşamla ilgili kaygıları olurdu ama bu daha başkaydı; derindi, kökenseldi, özseldi… Nak demişti ki; *"Sen de yabancısın bütün Damkalar gibi… Ki'nin çocuğu değiliz ki biz… Bak balıklara, bak büyük kardeşlere… Gözyaşı döken birini gördün mü sularda… Tanrılar sarmalından kattılar özümüze… Tanrılar Ki'li değil ki… Sonra bırakıp gittiler bizi burada…"* Şimdi tam da bunu yaşıyordu. Tanrılar gibi Nak da bırakıp gitmişti kendini. Üstelik koca bir Damka topluluğunun sorumluluğunu ona bırakmıştı. Üstelik Lahar da öyle düşünüyordu. Bu sorumluluğu istemiyordu; o daha çok düşünmek, tartışmak istiyordu. Oysa Nak'ın sorumluluğunda düşünmekten çok eylem gerekirdi. Yönetmek, düzenlemek gerekirdi. Hiç alışık olmadığı şey de buydu. Nasıl kendisi seçilmiş olabilirdi? Bunu anlamıyordu. Tanrılar kesinlikle yanılmıştı, yanlış yapmışlardı, kendisini seçmeleri için hiçbir neden yoktu. Daha güçlü, istekli biri olabilirdi. Mesela Lahar tam da bu işler içindi ama o seçilmemişti, neden?

"Yüce Lahama!" diye seslendi Lahar. Hemen yanı başında duruyor, Nak'ın bedenine bakıyordu. Düşünceler arasında Lahar'ın geldiğini fark etmemişti. Onunla konuşmak, bu sorumluluğu almayacağını söylemek istiyordu. Ama Lahar gelip Lahama'nın önünde eğildi ve mırıldanmaya başladı; *"Yüce Lahama! Bütün Ayraklara ve bütün Saçaklara haber ettim, bu gece yarısında gelmiş olacaklar. Ama izin verirsen önce Naksılar saygılarını sunsunlar Nak'a…"*

-Ben mi izin vereceğim? diye sordu şaşkınlıkla.

Lahar başını kaldırmadan, Çerik'in yüzüne bakmadan, tıpkı Nak'a davrandığı gibi mırıldanarak yanıt verdi; *"Elbette Yüce Lahama… Nak'ın emaneti Lahama… Seçilmiş Lahama… Siz*

vermezseniz kim verecek? Siz Nak'ın sözüsünüz… Sizin sözünüz benim sözümdür, Naksıların sözüdür, Artık benim elim sizin elinizdir, Naksıların eli de öyle, Damkaların da…"

-Bunu istemiyorum, dedi Çerik.

-Bu bir istek değil ki, diye yanıt verdi Lahar. *Bu bir zorunluluk… Bunu yapmak zorundasınız, Nak'ın yerini siz doldurabilirsiniz… Yüce Nak sizi seçti… Yazgınıza uyun, yazgınız sizi seçti…*

-Peki, uymazsam? dedi Çerik.

-Uymazsanız da seçim yapmış olursunuz Yüce Lahama… Düzeni değil, kargaşayı seçmiş olursunuz… Barışı değil, kavgayı seçmiş olursunuz… Neşeyi değil; hüznü, kanı, acıyı seçmiş olursunuz… Nak sizi seçti, küre sizi seçti, yazgı sizi seçti…

Çerik derin bir nefes aldı. Törenin yapılması gerekiyordu belli ki, şimdi Lahar ile tartışacak zaman değildi. Nak için hiç olmazsa, onun hürmeti için susmalıydı. Lahar nasıl düzenleyecekse töreni kabul etmeliydi. Sonra konuşacaktı yazgıyı, seçimi…

-Öyle olsun! dedi Çerik. Ama tören bitene kadar…

Lahar başını kaldırmadan gözleriyle Çerik'in yüzüne baktı. Öfkesini göstermek istemişti, gücünü göstermek istemişti.

-Yüce Lahama, izin verirseniz Naksılar gelsin birer birer… Saygılarını sunsunlar ve elbette siz de alınlarına dokunup sakinleştirin onların ruhunu… Nak böyle olsun istedi. Böyle olmalı, böyle olacak.

Lahama bir tercih yapacak durumda olmadığını anladı. Lahar'ın elindeki mızrağa baktı, sonra Tot'un yaşadıklarını anımsadı. Lahar'ın gücü vardı, Lahar'ın sözü ağırdı. Lahar

oyun mu istiyordu, oynayacaktı… Derin bir nefes aldı, doğruldu ve elini Lahar'ın alnına koydu. *"Lahar, töreni başlat hadi!"* dedi. Lahar bir süre öyle bekledikten sonra Çerik elini çekti. Lahar da geri geri yüzüp ordan ayrıldı.

Lahar sorunları çözdüğü için mutluydu, her şey ne çabuk çözülmüştü! Bunu kendinden beklemiyordu. Nak rahat uyuyacaktı; Nak düzeni devam edecekti. Yüce Mardak rahat olacaktı, çocukları huzurda kalacaktı. Birata memnun olacaktı, kan akmayacaktı. Nak'ın öleceğine yönelik kaygılanmaya başladığından beri ilk kez gülümsedi.

Naksılar tek tek mağaranın kutsal yerine gelip Nak'a son saygılarını sundular. Nak'ın huzuruna gelmeden Mızraklarını bırakıyorlar, sonra başları önde Nak'ın cansız bedenine bakıyorlardı. Ardından kollarını birbirine bağlayıp bir süre bekliyorlardı. Sonra mızraklarını alıp Çerik'in karşısına geçiyorlardı. Başlarını öne eğip sol ellerini göğüslerine koyup bekliyorlardı. Çerik alınlarına dokunuyor ve elini çekince Naksı geri geri yüzerek ordan ayrılıyordu.

Bütün Naksılar saygılarını sunduktan sonra sıra Nakkarlara geldi. En yaşlı Nakkar'dan başlayarak aynı tören devam etti. Çerik'in mağarada gördüğü genç Nakkar en son girdi. Bir tek onun gözünde yaş vardı. Derinden etkilenmişti. Neredeyse uzanıp Nak'a sarılacaktı. Kendini zor tutuyordu, başını da eğmemişti. Ellerini de bağlamamıştı. Çerik'in önünde de eğilmedi, ağlaya ağalaya ayrıldı. Lahar durumu izliyordu ve bir an müdahale etmek istediyse de vazgeçti. Çerik onu anlıyordu, hiçbir tepki vermedi.

Sonra en yaşlısından başlayarak Ayraklar geldi. Hiçbiri Çerik'e bakmıyordu. Çerik Damkaların alnına dokunduğunda onları hissediyordu; hüzünlerini hissediyordu ama Ayrakların alınları buz gibiydi. Soğuktu ve hiçbir şey hissetmiyordu.

Nak'ın yerine Çerik'in geçmesini kabullenmedikleri açıktı. Böyle davranmalarını anlıyordu, kendisi de böyle davranmıştı Komkom'a. Bu anlaşılır bir şeydi. Genç ayrakların hemen önünde Abaka huzura geldi. O diğerlerinden farklı olarak Çerik'le göz göze gelmişti. Çerik alnına dokunduğunda Abaka'yı hissetti. Üzgün değildi, kendisine karşı da değildi. Sadece kafası karışıktı. Kaygılarını hissediyordu. Elini çekti ama Abaka geri geri yüzüp ayrılmadı, yüzünü kaldırıp Çerik'e baktı. Tam bir şey söyleyecekti ki Naksılar mızraklarıyla araya girdi. Abaka'yı mağaradan çıkmaya zorladılar.

Hazırlıklarını bir daha gözden geçirdi. Artık iş ciddiydi; hata yapacak olursa sadece kendisi değil, bütün Bulunlar ölebilirdi. Bu ağır bir yüktü. İstemese de sürekli aklına gelen Şifacı'nın uyarısı içini daraltıyordu. Gözünün önüne onu son kez gördüğü zaman geliyordu. Mağaranın girişinden yukarıya bakışı… *"Bulunları felakete götürüyorsun."* diye tekrar edişi… Onu haklı çıkaramazdı, sadece bu nedenle bile Nak iktidarını bitirip sıcak sularda bir hayat kurmalıydı.

Ilık sulara geleli birkaç gün olmuştu; daha önce keşfettiği ve diğer Naksılara söylemediği bir mağaraya saklanmışlardı. Bu mağaranın girişi dardı. Dinlenmek için bu kayalıklarda dururken rastlantıyla bulmuştu. Mağara girişinden sonra gittikçe genişliyordu. Tam üzerinde sürekli ışık alabileceği bir açıklık vardı. Sonra giderek karanlıklaşıyordu. Sonuna kadar hiç gitmemişti Komkom. Buna gerek de yoktu. Mağarada balıklar da yaşıyordu, kabuklular da. Burada kimselere görünmeden birkaç hafta kalabilirlerdi.

Ne var ki bir an önce hareket etmeliydiler. Ara sıra çıkıp, etrafı kontrol edip dönüyordu. Son zamanlarda Ayrak mağarasındaki Naksı sayısının düştüğünü fark etti. İlk saldırıyı oraya yapacaklardı. Savaşçılardan iki tanesini seçti. Yavrusu olan dişiler ve yaşlılarla birlikte mağaranın karanlık tarafında kalmalarını söyledi. Her şey bittiğinde onlara haber edecek-

ti. Savaşçılar mağaranın çıkışına yakın toplandılar. Komkom tek tek mızraklarını kontrol etti. Ardından Bulunlara seslendi; *"Ey Kahramanlar! Bugün burda hak ettiğiniz mağaraları alacaksınız… Buna hazır mısınız?"*

Savaşçılar hep bir ağızdan yanıt verdiler; *"Hazırız!"*

-Öldürmeye hazır mısınız?

-Hazırız!

Komkom Bulunların ruhunu savaşa hazırlamak için onları kışkırtmayı sürdürdü. Bulun topluluğu giderek kendinden geçiyor, neredeyse kayalara mızrakları saplayacak kadar iştahlanıyorlardı. Komkom zamanın geldiğini anladı. *"Ey Kahramanlar!"* diye bağırdı. Sonra Ataza'da yaptığı söylevi tekrarladı. Söylevi biter bitmez suya daldı, bütün Bulun savaşçıları da erkekli dişili onu takip ettiler.

Tören bittikten sonra Ayraklar mağaralarına dönmüşlerdi. Kimsenin konuşacak hali yoktu, hemen kayalarının üzerine çıkıp uzanmışlardı. Bir kısmı uyumaya başlamıştı bile. Abaka'nın ne uykusu geliyordu ne de açtı. Yerinde duramıyordu, içinde anlamadığı bir huzursuzluk kuyruğundan parmağına içini eziyordu. Biraz konuşmanın iyi geleceğini düşünerek çevresine bakındı, herkes kendi halindeydi. Biraz yüzmek istedi; suya daldı çıktı, daldı çıktı… Ama içindeki sıkıntı azalmıyordu; giderek artıyordu. Daha mağaraya girerken dışkılamışken tekrar dışkılama ihtiyacı duydu, dalıp mağaradan çıktı. Daha önce dışarı çıkarken Naksılar takip ederdi ama bu kez etmediler. Buna biraz şaşırdı ama aldırış etmedi. *"Daha iyi oldu bu."* dedi kendi kendine, Naksıların yanında dışkılamayı sevmiyordu.

Mağaranın girişinde çıkıp biraz açığa yüzdü, sonra kıyıya yöneldi. Kıyıda uygun bir yer bulup dışkısını yapacaktı. Ka-

yalara yaklaşırken huzursuz oldu; aslında bir titreşim yoktu. Sonra renk görüsüyle baktı; sanki kayaların arasında Damkalar vardı. Ancak kayaların içinden tam ayrımına varamadı… *"Naksılar mı acaba?"* diye düşündü. Merakla yaklaşırken birden karşısına Komkom çıktı.

-*Yüce Abaka…* dedi Komkom.

-*Sen!* diyebildi Abaka. *Çok korkmuştu. Sen!*

-*Evet, ben Yüce Abaka… Komkom… Senin fikirlerini egemen kılmaya geldim, Nak düzenini yıkmaya geldim.*

Abaka şaşkındı. *"Olacak şey değil!"* dedi. Elini Komkom'un alnına dokundurmak için kaldırdığında göğsüne bir mızrak saplanıverdi…

Komkom geri döndü; genç bir Bulun mızrağı saplayıp geri çekmişti. Mızrak Abaka'nın göğüs kafesini parçalamıştı çoktan.

-*Ne yaptın!* diye bağırdı Komkom.

-*Sana zarar verecekti,* dedi Bulun.

Komkom dönüp Abaka'ya baktı. Abaka'nın göğsünden kan oluk oluk suya karışıyordu. Gözleri ve ağzı açıktı, sanki bir şey diyecek gibiydi. Komkom'un şaşkın bakışları arasında Abaka'nın bedeni denizin derinliklerine doğru yavaş yavaş düşmeye başladı. Giderek gözden kayboluyordu. Komkom'un içinde şimşekler çaktı; ne yapmıştı! Abaka'nın fikirleriyle başlattığı savaş önce Abaka'yı öldürmüştü. Daha önce hiçbir Damkanın öldürüldüğünü görmemişti. Başı dönmeye başladı, midesi bulandı, sonra midesinde ne varsa suya boşalttı…

Çerik tören bittikten sonra yorgunluktan bitkin haldeydi. Lahar da ayrılınca Nak'ın gömüldüğü yerin yanındaki kayanın

üzerine uzanıverdi. Lahar mağaradan ayrılmıştı ama yedi genç Naksı dinlendiği küçük mağaranın çıkışında, yüzlerini dışarıya dönmüş biçimde bekliyorlardı. Kendini güvende hissetti ama Abaka'ya yaptıklarından dolayı da onlara öfke duyuyordu. Ne var ki tören çok uzun sürmüştü ve düşünecek hali yoktu. Daha önce saatlerce su dışında kalmamıştı, bu yüzden beli ağırıyordu. Kayanın üzerine uzanınca rahatladı. Rahatlayınca karnının acıktığını hissetti. Gidip avlanabilirdi ama buraya geldiğinden beri Naksılar yemek getiriyorlardı. Kendisi istemeden de getiriyorlardı, oysa törende hiç yemek gelmemişti. Naksılardan bir şey istemek ağır geliyordu şimdi… İsteyip istememekte kararsız kaldı ama ne yapabilirdi? Madem Naksılar onun hizmetindeydi, bu hizmeti almasında bir sakınca yoktu. Naksıya seslendi. Kısa zamanda harika yiyeceklerle döndü iki Naksı. Biraz atıştırdı ama devam edecek gücü kalmamıştı, gözleri kapanıverdi, uykuya daldı.

Törenden sonra Lahar, en sevdiği mağaraya gidip uyumak istedi. İki Naksı onu koruyacaktı. O kadar yorulmuştu ki… Daha önce hiç bu kadar yorgunluk hissetmemişti. Bedeniyle daha ağır işlerin üstesinden gelmişti, birkaç uyku gününü uykusuz geçirmeyi başarmıştı ama zihni ilk kez bu denli yoruluyordu. Ne düşünecek ne konuşacak hali vardı. Mağaraya vardığında sürünerek kayanın üzerine çıktı, hemencecik gözleri kapandı.

Komkom kendine geldiğinde genç savaşçının gözlerinin içine baktı. Savaşçı perişan haldeydi. İlk kez kendi cinsinden birini öldürüyordu ve bu yasaktı, öyle öğrenmişti. Ne yapacağını şaşırmış, sağa sola bakıyordu. Diğer savaşçılar da ürkmüştü. Kan morallerini bozmuştu. Komkom suyun üzerine çıkıp derin bir nefes aldı, sonra tekrar daldı. Gelip genç Bulunun omzuna elini koydu. *"Ey Kahraman!"* dedi. *"Sen gerekeni yaptın… Yine yapacaksın değil mi?"*

Bulun konuşacak halde değildi, yanıt veremiyordu. Komkom mızrağını genç savaşçının alnına dayadı ve dedi ki; *"Yine yapacaksın, değil mi?"* Genç bulun korkudan dışkısını yaptı… Zorlukla ağzından, *"Evet"* çıktı. Komkom birkaç kez tekrarlattı. Sonra mızrağını çekip elini omzuna koyup tekrar söylemesini istedi. Artık geri dönmek yoktu; ya öleceklerdi ya yaşayacaklardı. Diğer Bulunlar Komkom'un öfkesinden çekindiler. Sonra Komkom dönüp hepsine birden seslendi; *"Ey Kahramanlar! Ya onlar ölecek ya biz öleceğiz… Öldürmeye hazır mısınız?"* dedi. Bunu söylerken mızrağını onlara doğrultmuştu. Komkom'dan korkan bulunlar pek istekli olmasalar da; *"Evet!"* dediler. Komkom birkaç kez daha onlara tekrarlattı.

-Öldürmeye hazır mısınız?

-Evet!

Bulunların da moralleri yerine gelmişti. Komkom saldırıyı başlattı; *"O zaman hadi! Ya onlar ölecek ya biz!"*

-Ya onlar ölecek ya biz! diye haykırdı savaşçılar.

Komkom'un peşinden yüzmeye başladılar. Komkom öyle hızlı gidiyordu, öyle coşkuluydu ki bu Bulunları da etkiledi. Mağaranın ağzında bir Naksı duruyordu, Komkom hiç konuşmadan mızrağını göğsüne saplayıverdi. Sonra hep beraber Ayrak mağarasına girdiler. Naksılar neye uğradıklarını şaşırmışlardı, böyle bir şey beklemiyorlardı, gelenlerin Lahar ve diğer Naksılar olduğunu sanmışlardı. Gafil avlandılar, Bulun savaşçıları mızraklarıyla delik deşik ettiler Naksıları. Dişi Naksılar Ayrakların yanına sığınmış, çığlık atıyorlardı. Ayraklar da birbirlerine sarılmış, bağrışıyorlardı. Komkom elini kaldırıp saldırıyı durdurdu. Mızraklı kimse kalmamıştı.

Naksılığı döneminde Ayrakların davranışlarından nefret edi-

yordu. Bir tek Abaka'yı severdi, o da çoktan ölmüştü… Şimdi güç kendisindeydi:

-Ey yapışkanlar!

Damkalarda birine hakeret etmek için böyle seslenilirdi. Sonra tekrarladı:

-Ey yapışkanlar!

Ayraklar Komkom'u görünce şaşırdılar. Yaşlı Ayrak biraz öne çıkıp dedi ki; *"Hey Naksı! Kendine gel!"*

Komkom hızla yüzüp yaşlı Ayrak'ın alnının ortasına mızrağını dayadı. Diğerlerinin de duyacağı bir biçimde haykırdı:

-Ey yapışkan ihtiyar… "Ölüm her şeyi eşitler." diyordun… *Şimdi eşitlenmeye hazır mısın? Balıklarla, solucanlarla eşitlenmeye hazır mısın? Yapışkan ruhun bulutlara yükselecek şimdi, hazır mısın?*

Yaşlı Ayrak önce korkup gözlerini kapamıştı ama sonra cesaretini topladı.

-Seni zavallı Naksı… Seni kirli ruh… Batrağınla alnımı delebilirsin ama düşüncelerimi değil… Bedenim karşında titreyebilir ama ruhum dipdiri… Seni zavallı Naksı, öldüren ölür bilmez misin?

Ayrak'ın bu cesareti Komkom'u delirtti, Öfkeden yüzü kıpkırmızı oldu. Yaşlı ayrakla tartışmayı sürdüremeyecekti. Öyle bir haykırdı ki mağara yıkılacaktı sanki.

-Ya onlar ölecek ya biz!

Sonra mızrağı Ayrak'ın göğsüne saplayıverdi. Ayrak'ın göğsünden kan fışkırmaya başladı sulara. Ayraklar ve dişi Naksılar çığlık çığlığaydılar. Birbirlerine sarılıyorlardı. Komkom

yaşlı Ayrak'ın bedenini suya bıraktı. Hızla diğerlerine doğru yüzdü. Bütün Bulun savaşçıları saldırıya geçti. Mağaranın suları kan rengine döndü… Kan kokusunu alan canavarlar mağaraya doğru akın etti.

Sama, olan bitene şaşkınlıkla bakıyordu. Elindeki mızrağı öyle kavramıştı ki parmakları arasındaki perde yırtılmış, kan akıyordu. Bir an onu görünce kendine geldi. Ne yapıyorlardı? Bulunlar çılgına dönmüştü, mızraklarını Damkaların göğsüne vurup vurup çıkarıyorlardı. Sama buna tahammül edemedi, geri geriye yüzmeye başladı, sonunda mağaranın duvarlarına yaslandı kaldı. Birden canvarların mağaraya girdiğin gördü, Canavarlar ölü Damkaları parçalamaya başladılar. Sama'nın dili tutuldu. Bağıramıyordu bile…

Komkom birden canavarları fark etti; hemen mızrağıyla dönüp onlara saldırmaya başladı. Sama artık manzaraya da bakamaz olmuştu. Dönüp kayalara sarıldı, gözlerini kapadı. Komkom canavarlarla boğuşurken Bulun savaşçıları da yetişti. Parçalanmış Damka cesetleriyle ölü canavarlar suda biraradaydılar. Aralarından yol açıp geçmekte zorlanıyordu Bulunlar. Canlı bir tane Ayrak kalmamıştı, canlı bir tane Naksı kalmamıştı. Komkom yüzü gözü kan içinde çığlıklar atıyordu. Bulunlar kendilerinden geçmiş çığlıklar atıyorlardı; *"Ya onlar ölecek ya biz!"*

Çerik rüyasında buzulların kanadığını görüyordu; buzulların içinden kan sızıp denize karışıyordu. Haykırarak uyandı. O an yedi Naksı birden yanı başında bitiverdi. *"Yüce Lahama!"* dedi liderleri başını önüne eğip. *"Kabus gördüm."* diye yanıtladı Çerik. *"Kabus gördüm…"* Ama rüyanın etkisinden kurtulamıyordu bir türlü. Nereye baksa kan sızıyordu sanki. Suya dalıp çıktı, yüzünü ovuşturdu; ellerini, omuzlarını yıkadı. Ne var ki zihnini yıkayamıyordu. Bir türlü gözünün önünden kan gitmiyordu. *"Bu iyi değil…"* dedi kendi kendine. *"Bu iyi değil!"*

Lahar birden uyandı. Sanki Nak'ın sesini duymuştu. Etrafına baktı; Naksılar mağaranın girişinde birbirleriyle konuşuyorlardı. Mağarada kimse yoktu ama sanki Nak seslenmişti. Uykusu kaçmıştı; suya girip çıktı, kendine geldi. Naksılar hemen yanında bitti. *"Sorun yok!"* dedi Lahar. *"Uykum kaçtı…"* Nak'ın ölümünü düşününce içi parçalanıyordu, bu yüzden Nak'ın ölümünü aklından çıkarmıştı; daha çok Nak düzeninin devamına kafa yoruyordu. Ama artık sorun çözülmüştü. Şimdi Nak'a saygı sunma sırası kendindeydi; gidip saygısını sunacak, doyasıya ağlayacaktı… Boğazında oluk oluk hava birikmişti.

Suya daldı, Naksılar da onu takip ettiler. Mağarayı çıktıktan sonra hava almak için su yüzüne çıktı, etrafa bakındı. Ay sanki denizin üzerine düşecek gibiydi; kan rengine dönmüştü ve kocamandı. Bu halini gördüğü bir gün Nak demişti ki; *"Ki'nin yazgısı Kank'a bağlıdır… Kank'a dikkat et…"* Bu nedenle her gece aya bakmayı bir alışkanlık haline getirmişti. Daha önce ay turuncudan kızıla çalan renklere bürünmüştü. Bu doğaldı ama yine de içi sıkıldı. Daha fazla bakamadı aya, suya daldı. Kutsal mağaranın girişinde birkaç Naksı duruyordu. Onların alınlarına dokunup mağaraya girdi. Peşinden Naksılar da geldiler. Suyun yüzüne çıktıklarında, yedi Naksının mızraklarıyla karşılaştılar. Naksılar Lahar'ın buyruklarını yerine getiriyorlardı. Lahar bundan hoşlandı. Naksılara mağaranın dışında beklemelerini söyledi.

Naksılar mağaradan çıkınca Çerik'in yanına geldi. Eğilip mırıldanarak konuşmaya başladı; *"Yüce Lahama!"* dedi. *"İzin verirsen Nak'a saygılarımı sunacağım…"* Çerik artık rolüne alışmıştı, eliyle işaret etti. Lahar rahat etsin diye iç mağaranın en arkasına doğru yüzdü, ordaki kayalardan birine çıkıp uzandı. Gerçi bu iç mağara küçüktü ama suları öyle güzeldi ki… Işık vurduğunda sanırsın ki su değil de gökyüzü seriliydi taşlara… Kayalar bile bayazdı, bembeyaz… Sanki mercanlar

gibi ince ince işlenmişti kenarları… Zihnini rahatlatmak için bir süre mağaradaki şekilleri incelemeye başladı.

Lahar mızrağını mağaranın girişine bırakıp Nak'ın mezarının yanına kadar yüzdü. Başını eğdi ve kollarını göğsüne bağladı. Her zamanki gibi mırıldanmaya başladı. *"Yüce Nak! Senin gözün oldum, gördüm… Sen de görüyorsun benimle… Senin sözün oldum söyledim, sen de söylüyorsun benimle… Senin elin oldum çözdüm düğümleri, sen de çözüyorsun benimle… Yücelerin yücesi Nak, suların bilgesi Nak… Bağışla… Huzura çıktığında yanında olamadım, bağışla! Yanında olup buyruğunu alamadım, bağışla! Ama Damkaların düzenini sağladım senin için… Lahama'yı işaret ettin, ona hizmet ettim, senin için… Ruhum bulutlara yükselene kadar hizmetindeyim… Yüce Nak! Rüyalarıma gel! Yüce Nak, rüyalarıma gel…"* Sözünü bitirir bitirmez yüreğinde başlayan fırtına yağmura döndü. Gözlerinden yaşlar döküldü. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Ağladı, ağladı, ağladı…

Çerik kayaları incelerken gözleri kapanmaya başladı, bir ara Lahar'ın hıçkırıklarını duydu ama yorgunluktan gözünü açamadı. Uyuyup tekrar kabus görmekten korkuyordu, uyumamak için direniyordu ama başaramadı. Gözünde beyazlıklar birbirine girdi; kayalar buzul oldu, buzullar kaya, sonra sarıldılar bedenine, daldılar uykuya…

Komkom Nak'ın mağarasına yaklaştığında durdu, Bulunlara kayaların arkasında saklanmalarını emretti. Önce kendi gidecekti, şaşıran Naksıları kolaylıkla alt edebilirdi. Mağaranın önünde iki Naksı duruyordu. Birkaç Naksı hava almak için suyun üstüne çıkmıştı. Suyun yüzeyi ay ışığıyla parlıyordu. Kayalardan yüze yüze, gölgelere sığına sığına mağaranın kapısına geldi. Genç Naksılardan birinin arkası dönüktü, diğeri bir an Komkom'u fark etti. Komkom ona gülümsedi. Naksı Komkom'u tanıdı; *"Komkom, sen misin?"* diye seslendi.

Komkom rahat hareketleriyle dikkat çekmeden yanıtladı; *"Evet Candaşım… Döndüm."* Komkom Naksılara iyice yanaştı… Naksı şüphelendi; *"Ama dönmen yasak, biliyorsun. Canavarların mağarasına atılacaksın!"* Komkom birden mızrağını Naksının göğsüne sapladı, diğeri şaşırmışken ona da sapladı. *"Eğer, yakalayabilirseniz…"* dedi sonra. Ölü Naksıların dibe çekilişini izledi bir süre. Sonra yukarıya baktı. Diğer Naksılar suyun üstündeydiler, bir şeyin farkında değildiler.

Komkom Bulunları çağırdı; mağaranın girişinde durmalarını istedi. Naksıların mağaradan girmelerini engelleyecek kadar savaşçı bıraktı, diğerleriyle mağara yüzeyine doğru yüzmeye başladı. Usul usul, mağara duvarlarına yakın yüzüyorlardı. Çok sessizdiler. Mağaranın girişinden sonra yüzeye yine mağara duvarlarındaki kayalara tutuna tutuna usulca çıktılar. Komkom etrafı gözetledi; büyük mağarada kimse yoktu. Ama iç mağaradan bir inleme sesi geliyordu. *"Nak mı ağlıyor?"* diye geçirdi içinden. Sonra mağaranın girişinden kimse girmesin diye Bulunlara tembih etti. Kıyıdan kıyıdan yüzerek iç mağaraya yaklaştı. Usulca başını kaldırdı; iç mağara bembeyaz ışıldıyordu. Duvar kenarındaki bir çıkıntının karşısında Lahar başını eğmiş, ağlıyordu. Mağaranın derinlikleri aydınlıktan görünmüyordu. Nak neredeydi?

Bir süre öylece bekledi. Lahar arada Nak'a seslenir gibi mırıldanıyor, sonra ağlıyordu. Yoksa Nak ölmüş müydü? Ezberlerde Nak'ın kutsal mağaraya gömüleceğinden söz ediliyordu. Ama bu kadar yakın olacağını hayal bile etmezdi. Şüphelendi. Bu bir oyun olabilir miydi? Tekrar arkasına baktı, renk görüsüyle suyun içini taradı. Tanımadığı bir titreşim yahut başka bir canlı görünmüyordu. Sadece Bulunlar mağaranın girişini tutmuş, bekliyorlardı.

Usulca iç mağaraya tırmandı. Lahar kendinden geçmiş, ağlıyordu. Komkom'un geldiğinin farkında bile değildi. Üste-

lik elinde mızrağı da yoktu. Komkom bir süre Lahar'ı izledi. Kendini yolcu ettiği günü anımsadı uç mağaradan. Beraber büyümüşlerdi, onu nasıl öldürecekti? Ama bir kere eli kana değmişti, bir kere öldürmüştü, yine öldürebilirdi. *"Abaka'nın öldüğü yerde herkes ölümü hak ediyor."* diye geçirdi içinden. Sonra Mızrağını Lahar'ın ensesine dayadı. Lahar ensesine değen soğuk metalden irkildi. Ama keskin uç dönmesini engelliyordu. Komkom çok konuşursa Lahar'ı öldüremeyeceğini biliyordu. Derin bir nefes alıp haykırdı; *"Ya onlar ölecek ya biz!"* Sonra mızrağı ensesinden içeri saplayıverdi. Kan üstüne sıçradı, Lahar o an can verdi.

Çerik yerinden sıçradı. Her yeri kana bulanmış Komkom'u gördü. Komkom şaşırdı, *"Çerik!"* diye haykırdı. Çerik öfkelendi, *"Neden Komkom!"* diye bağırmaya başladı. Lahar'ın kanları mavi suyun içinde boğum boğum ilerliyordu. Karnından kocaman bir öfke göğsüne doğru çıktı. Atlayıp Komkom'u oracıkta parçalayacaktı ki Komkom mızrağını Çerik'in alnına dayadı. *"Batrağımı çalan Çerik! Uykumda kaçan Çerik! Buzullarını özlemişsindir, Batrağın soğuk tenine hazır ol!"*

Komkom *"Çerik!"* diye seslenince hava almak için su üstüne çıkan Sama duydu. Fırlayıp iç mağaraya doğru geldi. Suyun içindeki Lahar'ın vücudunu gördü, akan kanlar kuyruğuna bulaşıyordu ama umursamadı. Komkom Çerik'in alnına mızrağı dayamıştı. *"Yeter!"* dedi Sama. *"Artık yeter!"* Çerik Sama'nın sesini duydu ama ona bakamıyordu. Mızrak alnını acıtmaya başlamıştı. Komkom geri döndü. *"Ne yeter! Ya onlar ölecek ya biz!"* Sama'nın içinde bir ateş büyüyordu, önce göğsüne, sonra gözlerine vurdu. İçindeki ateş gözlerinden çıkıp Komkom'u yakacaktı. *"Bu kadar ölüm yeter! Bu kadar kan yeter! Bırak Çerik'i…"* Komkom sinsi sinsi gülmeye başladı. Sonra giderek kahkaha attı. *"Demek arkadaşını koruyorsun… Gel de kurtar o halde… Zavallı Bulun!"*

Çerik, Komkom'un bu davranışına dayanamadı haykırdı; *"Hadi sapla o zaman mızrağını, korkak!"* dedi. Komkom kahkaha atmaya başladı. *"Öyle kolay kurtulamazsın benden alaca yüzlü… Öyle kurtulmak yok! Seni canavar mağarasına atıp parçalamalarını seyredeceğim daha… Kanlarının sularda dağılmasını seyredeceğim…"* Sonra Sama'ya döndü; *"Birlikte seyredeceğiz değil mi Bulun!"* Sama mızrağını Komkom'a doğrulttu ama saldıramadı. Mızrağı suya atıverdi; sonra başladı ağlamaya. Komkom kahkaha attı yeniden; *"Yapamadın değil mi, zavallı Bulun! Yapamadın değil mi? O kadar eğittiğim halde mızrağını saplayamadın değil mi bir ete? Yazıklar olsun! Yazıklar olsun! Şimdi gör nasıl saplanır mızrak, şimdi gör!"* deyip Sama'ya doğru hamle yaptı. Çerik öyle korktu ki; *"Ey Nak!"* diye haykırdı. O an lacivert kristal eline geldi ve Çerik'i içine aldı.

Komkom şaşırıp kaldı. *"Nasıl olur?"* dedi. *"Nasıl olur da Nak'ın küresine girersin?"* Aklı almıyordu Komkom'un. Gözleri büyüdü, dili şişti, ağzı açık kaldı. Mızrağı elinden suya düştü. Sama mızrağı kaptığı gibi Komkom'un omuzlarının ortasına sapladı. Bir şey söyleyecek gibi ağzını açtı Komkom ama öylece yığıldı suya. Sama nasıl yaptığına hayret etti, yüzünü kapadı. Kürenin şeffaf duvarından olanı biteni görüyordu Çerik. Sonra kürenin içinden çıkıp Sama'ya sarıldı. Hıçkıra hıçkıra ağladılar, hıçkıra hıçkıra…

Kan kokusu canavarları mağaranın önüne çekince, hava almak için su yüzeyine çıkan Naksılar geri döndüler. Mağara önündeki Bulunlar Naksılara saldırdı ve büyük bir çatışma başladı. Yedi seçkin Naksı mağaranın girişindeki direnişi kırıp Bulunları esir aldılar. Ardından mağaraya doğru yüzdüler. Orada beklenmedik bir direnişle karşılaştılar. Bulunlar mızraklarını bir arada tutuyor, Naksıların içeri girmesini engelliyorlardı. Sonunda bir Naksı mızrağını ortadaki Bulunun göğsüne fırlattı. Bulun ölünce diğerleri korktular, Naksılar

tek tek Bulunları teslim aldı, mızraklarını topladılar. O kadar yoğun çatışma oldu ki su üstüne çıkıp hava alamayıp bayılanlar oldu. Yedi Naksı direniş kırılır kırılmaz fırlayıp iç mağaraya yetiştiler. Sama'nın Çerik'i öldürmeye çalıştığını sanarak Mızrağı Sama'nın sırtına dayamışken Çerik haykırdı; *"Hayır!"* dedi. Elini mızrağın karşısına koydu. Naksı duraksadı. Geri çekildi, etrafına bakındı. Kuyruğu Lahar'ın cansız bedenine takılınca acı bir çığlık attı. Sonra utanıp yüzünü kapadı. Lahama'nın karşısında yüksek sesle konuşmaları yasaklanmıştı Lahar tarafından. Utandı genç lider. Yüzünü kapadı.

Çerik doğrulup Sama'nın elinden tuttu ve mağaranın en arkasındaki kayalığa doğru yüzmeye başladı. Kayaların üzerine çıkıp oturdu, Sama da yanına oturdu. Kuyruklarını suya değdirdiler. Çerik etrafa baktı, beyaz kayalar üzerinde kan lekeleri vardı. Komkom sırtına mızrak saplanmış suların içinde yatıyordu, Lahar kanlar içinde neredeyse seçilemiyordu. Naksı yüzünü kapamış, duruyordu. Naksı'ya ayrılmasını söyledi Çerik, Naksı geri dönüp diğerleriyle birlikte iç mağarayı koruma düzenine geçti.

Sama hala titriyordu. Kendine inanamıyordu; bir Damka öldürmüştü, üstelik Komkom'u öldürmüştü. Hala titriyordu. Çerik Sama'ya sarılıp onu yatıştırmak istedi. Soracak o kadar çok sorusu vardı ki! Nasıl olmuştu da Bulunlar katil olmuştu? Nasıl olmuştu da Ilık sulara gelmişlerdi? Diğerleri neredeydi? Ayraklara ne olmuştu? Naksılara ne olmuştu? Saçaklara ne olmuştu?

O anda lider Naksı tekrar Çerik'in yanına geldi. Başını önüne eğip bir elini göğsüne koydu. *"Yüce Lahama"* diye mırıldandı, *"Yüce Lahama, ne yapmalı?"* Çerik kendinde değildi, düşünemiyordu. Neyi biliyordu ki ne yapılacağını bilsin? *"Keşke Nak olsaydı…"* dedi içinden. Sonra Nak'ın mezarına baktı. Her yere kan sıçramıştı ama Nak'ın mezarının üzerin-

de küçük bir leke bile yoktu. *"Yardım et Nak!"* diye yalvardı içinden, *"Yardım et Yüce Nak! Sen görülmeyeni görensin, bilinmeyeni bilensin, ne yapmalı?"* O an içinde duyduğu o derin sesi yeniden duymaya başladı, "Ey seçilmiş kişi! Zaman düğümünün ortasındasın şimdi, mekanın zamana dolaştığı sarmal düğümün ortasında… Düğümü çözeceksin! An gelir bir söz çözer düğümleri, an gelir bir kişi, an gelir bir niyet… Niyetlenmelisin! Niyetin varsa cesaretin de vardır, sözün de… Niyetlenmesilin! Niyetin varsa talihin de var, ömrün de… Niyetlenmelisin!"

Söz bütün hücrelerini dolanıp arındırıyordu sanki bir bir… Korkulardan arındırıyordu, ızdıraptan arındıyordu, sisten arındırıyordu yüreğini. İçi ışıl ışıl oldu Çerik'in. Suları dupduru oldu. Sessiz kalmayacaktı olan bitene, teslim olmayacaktı suyun akışına. *"Dur!"* diyecekti, *"Dur!"* Durduracaktı bu kanı, bu kavgayı. Sular o kadar genişti, balıklar o kadar boldu. Kavgaya ne gerek vardı? *"Dur!"* diyecekti sevdiklerinin üzüntüsüne. Sürgünlere de dur diyecekti.

Niyetliydi; yazgısına sahip çıkacaktı. Çerik yazgısını seçip buraya gelmişti ama bu kez yazgı onu seçmişti. Niyetliydi, sahip çıkacaktı sulara. Mağaralara sahip çıkacaktı. Damkalara, Bulunlara sahip çıkacaktı. Nak, *"güney yıldızı"*nın ismini yakıştırıp *"Lahama"* diye fısıldamamış mıydı kulağına? O zaman güney yıldızı gibi aydınlatmaya niyetliydi halkını.

göğsü parçalanan kank

Sularda hiçbir şey durağan değil; akşam olan sabahı bulamıyor çoğu zaman, sabah olan akşamı. Suyun bir ezberi var ama yazılı değil; acısını taşıyor yaşayanın yüreği. O kanlı savaştan sonra huzurla bir uykuya kapanamadı Çerik'in gözleri. Ne zaman uykuya dalsa yeniden yaşıyordu her şeyi. Oysa sular ne kan tutmuştu ne ceset. Ne hüzün ne sevinç. Haykırışlar, yalvarışlar, hıçkırıklar uçup gitmişti. Tertemiz etmişti tuzlu sular kayalardaki lekeleri.

O günden sonra kimse ılık su mağaralarına uğramadı. Yasaklandığından değil, kimsenin canı çekmiyordu. Çerik de silinsin istiyordu Damkaların zihninden anılar. Yeni bir hayat kuracaktı, yeni bir düzen… Bu nedenle sıcak denizlere göç etti savaşta kurtulanlarla birlikte. Damkalar ve Bulunlar birbirlerine alışacaklardı. Suyun suya katılması gibi birbirlerine katılacaklardı…

O kanlı gün Saçaklara duyurulmamıştı bu yüzden. Kızıl Lahma Törenine kadar haberleri de olmayacaktı. Eğer Naksılar ve Bulunlar birlikte yaşamayı öğrenebilirse Kızıl Lahma Töreniyle birlikte Lahama kendi düzenini kolaylıkla Saçaklara kabul ettirebilecekti. Aklına yatıyordu, bu olabilirdi ama gerçekleşmesini görmesi gerekirdi. Doğru düşünüp düşünmediğini test edebileceği kimse kalmamıştı. Komkom bütün Ayrakları öldürmüştü. Naksılarsa düşünmeden uzak bir

hayat sürüyorlardı. Nak düzeninin katı kuralları vardı; Nak bir yavrunun yazgısını belirledikten sonra hiçbiri o yazgının dışına çıkmazdı. Naksıların yazgısı hizmet etmekti, düşünmek değil! Bulunlarda da tartışabileceği biri yoktu. Sadece Sama'nın yanında yüksek sesle düşünebilirdi. O buna alışıktı çocukluğundan beri. Bu yüzden Sama hep Çerik'le birlikte dolaşıyordu.

Sıcak sulardaki Tören mağarasına geldiklerinde gün ışımak üzereydi. Bulunlar sıcak sulardan pek hoşlanmıyorlardı; bu yüzden Çerik onları daha önce Ayraklara ayrılmış iç mağaraya yönlendirdi. Tatlı su da olsa Bulunlar oradaki soğuk suda rahatlayabilirlerdi. Kendisi Nak'ın bulunduğu mağarada kalacaktı. Bedeni sıcağa dayanabiliyordu, alışmıştı. Ama çok sıkılırsa Bulunların yanına gidebilirdi. Sama da yanında olacaktı ama Sama henüz sıcak sulara alışık değildi. Çabucak sıkılıyordu, bu yüzden onun Bulunların yanında kalmasına izin verdi.

Naksılar mağaranın korunmasını üstleneceklerdi. Yaşanan kıyamdan kurtulan Naksılar birbirlerine ve Çerik'e çok bağlanmışlardı. Onu Nak gibi kabullenmişlerdi. Bu bağlılık, Naksıların Bulunlara olan öfkesini yatıştırıyordu. Naksı geleneğine göre birini lider seçmesi gerekirdi ve Çerik çoktan buna karar vermişti. Çatışma sırasında mağaraya gelen genç Naksı artık liderdi; adını da *"Kankar"* koymuştu, *"ayışığı"* manasına geliyordu bu isim ve genç Naksı gönenmişti. Ayışığı Damkalar için kutsaldı çünkü geceleri avlanıp göçüyorlardı.

Artık Naksılar sadece Çerik için avlanıyorlardı, Bulunlar kendi avlarını kendi yakalıyordu. Mağarada birkaç gün geçmeden Bulunlar arasında huzursuzluk başladı. Sıcak sulara alışık olmamak bir yana ağız tadlarına uygun av bulmak da zordu. Soğuk sulardaki avların tadı yoktu buralarda… Pek bir şey yemez olmuşlardı. Sama durumu bildirmek için Çerik'in

yanına geldi. Naksılar bir tek Sama'nın Çerik'le konuşmasına izin veriyorlardı. Naksı engeli kalkınca Sama tıpkı çocukluğundaki gibi gelip Çerik'le vakit geçiriyordu. Yine sarılıyorlar, yine kayaya çıkıp kuyruklarını suya değdirerek dalgalandırıyorlar, yine uzun uzun sohbet ediyorlardı.

Sama konuşmanın bir yerinde Çerik'e daha ne kadar bu sıcak sularda kalacaklarını sordu. Çerik bunu düşünmemişti. Sama Bulunların rahatsızlıklarını anlattı. Özellikle yiyeceklerin tatlarının berbat olduğunu, Bulunların yemek yiyemediklerini, hatta karanlık mevsim gelmiş olmasına karşın burada güneşin parıl parıl parladığını… Doğru dürüst uyku günlerini tamamlayamadıklarını anlattı bir bir.

Çerik Bulun yaşamıyla Damka yaşamının farklarını dikkate almamıştı. Haklıydılar ama ne yapabilirdi? Ataza'ya gitseler bu kez Damkalar rahatsızlanacaktı. Sama'ya bir yanıt vermedi Çerik ama Sama gittikten sonra uzun uzun düşündü. İki halktan bir toplum nasıl oluşturacaktı? Bu ikilik var oldukça gerilim var olacaktı. Çerik uzun uzun düşündü. Yeni şeyler düşünmek, anıların acısını dindiriyordu. Bunu farkedince yeni toplumun inşası için daha çok kafa yormaya başladı.

Keşke şimdi Abaka olsaydı… Yahut diğerleri… Keşke şimdi Nak olsaydı ama o zaman yeni bir topluma gerek olmazdı. Aklına Kankar'ı çağırıp onun yanında yüksek sesle konuşmak geldi. Böylece kendi konuşmalarını da dinleyebilir, hatasını görebilirdi. Kankar'ı çağırdı; Kankar sıcak su mağarasına geldi, başını eğdi, elini göğsüne koydu.

-*Kaldır başını Kankar!* dedi Çerik. Şimdi ben sana soru soracağım sen de beni yanıtlayacaksın… Bilmesen de sorun yok, *"Evet!"* desen yeter yahut aklına yatmıyorsa *"Hayır!"* demelisin. *"Yapabilir misin?"*

-*Yapabilirim Yüce Lahama,* diye mırıldandı Kankar.

-Güzel, şimdi şu kayaya çık bakalım.

Naksı geri geri gidip kayaya çıktı.

-Batrağını da kayanın üzerine bırak.

Naksı biraz tereddüt etti ama Lahama'nın buyruğu onun için kesindi.

-Şimdi; Bulunlarla Damkalar aynı ırk mıdır?

-Evet, Yüce Lahama.

-Biraz farklı olsa da aynı dili konuşuyorlar, dolayısıyla anlaşabilirler değil mi?

-Evet, Yüce Lahama.

-Ama farklılıkları da var, değil mi?

Kankar'ın yüzünde bir gülümseme oldu ama sonra kendini toparladı.

-Evet, Yüce Lahama.

-Bulunlar soğuk suları seviyor, Damkalar sıcak suları… Bulunlar soğuk su avlarını seviyor, Damkalar sıcak su avlarını… Bulunlar iki mevsim yaşıyor, Damkalar dört mevsim…

-Haklısınız yüce Lahama, dedi Kankar. Cesarete gelmişti, farklı şeyler de söyleyebileceğini anlamıştı, rahatlamıştı.

-Üstelik aralarına düşmanlık girdi, kan girdi…

-Kesinlikle Yüce Lahama, dedi Kankar. Hala öfkesi dinmemişti çünkü.

-Peki birarada yaşayabilirler mi?

-Hayır, dedi Kankar. Çok sert söylemişti. Bunun olması

mümkün değildi, Bulunlar Yüce Mardak'ın yasasını çiğneyip Damkaları öldürmüşlerdi. Onlarla nasıl bir arada yaşam düşünülebilirdi? Onlara karşı şu an Naksılar suskundu çünkü yazgıları Lahama'nın kararlarını sürdürmelerini gerektiriyordu. Saçaklardaki Damkaların böyle yasakları yoktu.

Aslında Kankar'ın haklı olduğu ortadaydı. Sadece Damkalar değil, Bulunlar da şimdilik boyun eğmişlerdi Lahama'ya. Ölen Bulunların anıları durdukça Damkalarla bir yaşam olanaksızdı. Çözümsüzlük Çerik'in canını sıktı. Suya atladı, mağaradan çıkıp biraz yüzmek istedi. Naksılar onu takip ettiler. Yüzdükçe yüzdü, yüzdükçe yüzdü. Sonra suyun yüzüne çıktı. Ay henüz ortada yoktu, güney yıldızının ışığı göz kırpıyordu. Bu gökler de Ataza'daki gökler gibi sakindi, Adamaların hava gemilerinin ışıkları veya titreşimleri yoktu. Deniz durgundu, bir süre gökyüzüne bakarak durdu. O an içi dalgalanmaya başladı; o an içinden bir ses yükseldi;

"Ey seçilmiş kişi! İyi dinle! Yazgı dediğin seninle doğar ama seninle yaşamaz. Seçersin ya da seçmezsin. Ama sen seçtin yazgını, sen karar verdin.

Ey seçilmiş kişi! İyi dinle! Ben Galza… Ne Anumulardanım ne Adamalardan ne Damkalardan ne Kuzgunculardan… Ben hiçbir yerde yaşamadım, yaşamayacağım. Senin dünyanda da yaşamadım. Senin yazgın Nibiru'nun yazgısı, Ki'nin yazgısı… Senin yazgın, Tanrıların da yazgısı, kölelerin de… Adamaların da yazgısı Damkaların da… Bil! Bilmek zordur, zorunluluktur. İşte yazgı budur.

Ey seçilmiş kişi! Seni senden önce bildim, sezdirdim Nak'a seçilmişliğini… Lacivert kristal seni korumadı mı? Sana da sezdirdim. Dinle! Şimdi senin yazgın oldu suların yazgısı, Adamaların yazgısı, Anumuların yazgısı, Kuzgunculların yazgısı ve yürüyen sürünen, kök veren tohum döken, renkli doğan renksiz doğan, küçük olan

büyük olan, uçan ve uçamayanların yazgısı… Kuzguncuların yazgısı bile senin yazgın, dinle! Adamalar dehşet silahlarını patlatırsa, patlatmasın!

Sen kuzguncuların yerini görensin, dinle! Adamaların dehşet silahları patlarsa sular karalara, karalar sulara dönecek… Hava soluyanlar ölecek, kükürt soluyanlar gelecek… İyi dinle! Kuzguncuların yuvasını dağıtmadan suların altında, Adamaların silahlarını dağıtamazsın…

Ey seçilmiş kişi! Seni ben seçmedim, senin seçilmişliğin evveldendir. Kaderini üstlenmelisin… Kader elbette seçimdir, seçmeden bitmez kederli günlerin, seçeceksin. Kendinde olanı seçeceksin! Senin kaderin lacivert kristalde gizlidir, onun yaşam ışığında göreceksin! Apaydınlık göreceksin! Apaydınlık bileceksin! Apaydınlık duyacaksın! Yolun, yolculuğun kristale işlenmiştir, öğreneceksin…

Bu bir sanrı mı? Bu bir kısmet mi? Bu bir yazgı mı? Öğreneceksin… Kristalin dilini çözdüğünde öğreneceksin…

Ey seçilmiş kişi! Zaman düğümünün ortasındasın şimdi, mekanın zamana dolaştığı sarmal düğümün ortasında… Düğümü çözecek sensin… An gelir, bir söz çözer bütün düğümleri; an gelir bir kişi; an gelir bir niyet… Niyetlenmelisin! Niyetin varsa cesaretin de vardır, sözün de… Niyetlenmelisin! Niyetin varsa talihin de var, ömrün de… Niyetlenmelisin!

Sana bütün diller açıktır, bileceksin! Bütün diller senin dilindir, söyleyeceksin! Dehşet silahları çoktan hazırlandı, acele etmelisin! Kükürt soluyanlar sırlarını akıttı Adamalardan köle tuttuklarına bir bir… Dehşet silahlarını kurdurdular suyun içine, göreceksin… Kükürt soluyanlar yazgı tabletini kırdılar, onların gözü karadır, sözü karadır, günü karadır… Onları gözlerinden göreceksin…

Bazen suyun akışını bir çakıl taşı değiştirir, işte o sensin. Şimdi düşün ve demlensin zihnin! Zamanı gelince gideceksin, halkınla gideceksin…

Ey Ki'nin sularının sorgucusu, sorgula! Buzullar çözüldüğünde geç kalmış olacaksın, dehşet silahları patladığında geç kalmış olacaksın, gökyüzü kızardığında geç kalmış olacaksın, Kank'ın göğsünde karartı gördüğünde geç kalmış olacaksın… Ey Ki'nin sularının sorgucusu, sorgula şimdi!

Su olmazsa sen olabilir misin? Sularla karalar karışsa sen olabilir misin? Halkın olabilir mi? Büyükkardeş olabilir mi? Sular zehirlense yaşayabilir misin? Sorgula… Ki'nin sularının sorgucusu, sorgula…

Ey kişi! Ey şimdiki zaman, bak, gördün mü düğümü, sezdin mi? Bu düğüm çözüldüğünde kimin suyu akacak çukurlara? Göklerde kimin çekimi tutacak Kank'ı göbeğinden? Kimin yoluna çıkacak Niburu? Bunları duydun, duymamazlıktan gelme… Bunları bildin, bilmemezlikten gelme… Kara gözlülerin ışıktan perdelerine aldırma, aldanma!

Ey kişi! Zaman azaldı… Kank büyüdüğünde göğsünde kara lekeyi görürsen yıkılacak dünyan bil! Üç döngüde ayrılacak Kank Ki'den… Üç gün döngüsünde kopacak Kank'ın Ki'ye göbek bağı… Üç gün döngüsünde fışkıracak lavlar gözeneklerden… Sular ateş olacak, kayalar ateş olacak… Zaman azaldı, Kank'ın göğsüne vurunca Kuzguncuların gemisinin gölgesi, sahip çık zamana…

Ey kişi! Şimdiki zaman! Bilip bilmediğin, görüp görmediğin, duyup duymadığın bu evrende Birata karışmaz olana bitene… Soluğunu duyurur sadece, gerisi hak edene… Ey kişi, hak et kendini! Hak et hayatı! Hak et suları! Ya da silin git zamandan"

Ses bir anda kesiliverdi ama içinde huzur kaldı. Uzun zamandır kendini böyle huzurlu hissetmemişti, böyle arınık hissetmemişti. Bir bir aklındaydı söylenen, bir bir… Konuşsa söyleyecek gibi dilinin ucundaydı. Ama kavramadığı şeyler vardı. Hem tanıdıktı söylenenler hem yabancı… Garip şeyler yaşadığı kesindi, farklı şeyler yaşadığı kesindi. Ama o kadar çok şey vardı ki anlaşılmayan… Kuzguncular da kimdi? Dehşet silahları da neydi? Nasıl olacaktı da buzullar eriyecekti? Nasıl olacaktı da sular ve kayalar ateşe dönecekti? Daha iki halkı bir arada yönetmenin yolunu bulamayan Çerik, nasıl olacak da Tanrıların, Adamaların, Ki'nin, Kank'ın yazgısını değiştirecekti?

"Bu bir sanrı olmalı!" dedi kendi kendine. Son zamanlarda yaşadıklarını düşününce zihninin bulanmaması olası değildi. *"Peki ya değilse?"* diye sorguladı kendini. *"Değilse ve benim yapacağım bir şey var da yapmazsam…"* İşte bu affedilir gibi değildi. Elinden gelmeyene her canlı katlanırdı ama elinden geldiği halde bir şey yapmamak büyük pişmanlıktı. *"Pişmanlık"* deyince aklına Abaka geldi. Ne garip bir çelişkiydi; Komkom Abaka'nın düşünceleriyle isyan etmiş ama ilk önce Abaka'yı öldürmüştü. Abaka ölürken pişman mıydı, merak ediyordu çünkü pişmanlığı kabul etmiyordu. Ölümü koşulların sonucu olarak kabul etmiş miydi? Böyle düşündüğü için kendini suçladı. Abaka ölmüştü ve dahası ondan hoşlanmıştı. Onunla tartışmaktan hoşlanmıştı. Belki de onu iyi anlayamamıştı. İçinden bir ses kendiyle konuşuyordu ve bunu kabulleniyordu. Oysa Abaka varlıkla Birata aynı deyince *"saçma"* bulmuştu. Belki de Abaka haklıydı, evren ve Birata aynıydı… Yoksa içindeki bu Tanrısal ses nereden gelecekti? Belki de Birata konuşuyordu… Ama konuşan, *"Ben Galza!"* diyordu. Galza da kimdi?

Dingin sular bedenini okşuyordu, düşünceler zihnini yoruyordu, uykusu geldi… Gidip uyku mağarasında uyumak ve

uyanmamak istiyordu ama kuyruğunu bile sallayamıyordu. Kıpırdayacak hali yoktu. O an aklına küre geldi. Sonra da iç sözünün bir bölümü; "Senin kaderin lacivert kristalde gizlidir, onun yaşam ışığında göreceksin! Apaydınlık göreceksin! Apaydınlık bileceksin! Apaydınlık duyacaksın! Yolun, yolculuğun kristale işlenmiştir, öğreneceksin…"

Derin bir nefes aldı. Naksılara baktı; onlar yakınlarda duruyorlar, etrafı kolluyorlardı. Ay çıkmamıştı, bu gece dolunay olacaktı ama ay çıkmamıştı… Yıldızlar ışıl ışıldı, Nak gibi bakıyorlardı. Ne bekliyordu? Lacivert kristali çağırıp nasıl öğreneceğini keşfedebilirdi. *"Ey Nak!"* diye haykırdı. O an kristal Çerik'i hava küresinin içine aldı. Daha önce uzanıp kristali tutmamıştı, buna cesaret etmemişti. Kristal kürenin tam merkezinde ışıl ışıl parlıyordu. Dokunmaya çekiniyordu Çerik, bir türlü cesaret edemiyordu. Sonunda kararını verdi, *"Ne olacaksa olsun artık!"* dedi. Elini uzattı.

Lacivert kristal sanki yaşıyordu, hem yumuşak hem sert bir yüzeyi vardı. Usulca kristali kavrayıverdi. Birden kürenin duvarlarında renkler canlandı. Önce dolunay belirdi; sonra dolunayın göğsüne su kuşu gibi bir gölge vurdu. Görüntü o an kayboldu yerine masmavi bir küre belirdi. Mavmavi suların rengindeydi, beyaz bulutlarla sarılmıştı sanki. Sonra ateş silahları patladı, sonra buzullar eriyip sular yükseldi, sonra suların içinden lavlar fışkırdı, sonra… Sonrasına bakamadı, elini çekti. Görüntüler bir anda gitti.

Nefesini tutup kaskatı kesilmişti. Soluk alıp nefesini çevirdi. İç sesin söylediği felaketleri görüyordu. Bu dehşet vericiydi… Sonra yeniden elini uzattı. Kürenin duvarlarında derin sular görünüyordu, derin sularda kendinin yüzdüğünü görüyordu. Damkaların yüzdüğünü görüyordu. Kayaların yanında duran bir ışık vardı sanki, yaklaştıkça ışıktan küre büyüme-

ye başladı. Bu ışığı tanıyordu, bununla yolculuğu sırasında karşılaşmıştı. Geçen seferki görüntüde korkup izleyememişti ama bu ışığı daha ayrıntılı görmek için meraklanıyordu. O ışıktan bir yuvaydı sanki, içinde hareket edenler vardı. Görüntü giderek yaklaşıyordu, teni pürüzsüz karagözleri olan canlılar görünmeye başladı… Çerik'in midesi bulandı, başını çevirdi. Kürenin arka duvarında da görüntüler vardı; Bütün Damkalar bir arada yüzüyorlardı, bütün büyükkardeşler, canavarlar, balıklar… Tanıdığı tanımadığı ne kadar su canlısı varsa kendini takip ediyorlardı. Tam elini çekerken duvarda bir Adama'nın yüzünü gördü; kendi yüzündeki beyazlıklara benzeyen beyazlıkları vardı… Kalın kaşları dikkatini çekti. Sonra görüntü kayboldu. Çerik duyduklarını, gördüklerini sindirmekte zorlanıyordu. Öyle yorgundu ki kürede uyuyup dinlenmek istedi. Gözlerini kapadı, uykuya daldı…

Bulunların öfkeleri giderek artıyordu; bol av vardı, mızraklara bile gerek kalmadan avlanabiliyorlardı, hatta mağaranın içinde bile avlanıyorlardı ama sıcak sularda yaşamak onları yoruyordu. Hemen soğuk su mağarasına yüzüp rahatlıyorlardı. Ne varki bütün Bulunlar aynı anda iç mağaraya sığamıyordu, kimi soğuk suyun sıcak suya karıştığı yerlerdeki ılık sularda kalıyordu ve bir süre sonra hastalanmaya başladılar. Sama ilk hastalananlardan biriydi; yoğun baş dönmesi ve uyku hali yaşıyordu. Sürekli uyumak istiyordu, biriktirdiği yağlar erimeye başlamıştı, gittikçe zayıflıyordu. Derileri buruşuyor, pulları dökülüyordu… Bulunlar artık sıcak sularda kalmak istemiyorlardı, Ataza'ya dönmek istiyorlardı ve bunu gerekirse çatışarak gerçekleştireceklerdi.

Sama bu durumu son kez konuşmak için Çerik'in yanına gitti. Çerik, Sama'daki değişikliği fark etti. Yakın arkadaşının bu hali yüreğini ezdi. Tez zamanda bir çözüm bulmalıydı, anlaşılan yeni bir isyan başlamak üzereydi. Yeterince kan dökülmüştü… Zorlukla konuşan Sama'ya sarıldı. *"Bu sorunu çöze-*

ceğim." dedi. *"Bulunlara haber et, hazırlansınlar, gece yola çıkıyoruz."* Sama Çerik'in boynuna sarıldı, yüzüne sevinç gelmişti, hızla Bulunların olduğu mağaraya yüzdü.

Çerik sıcak denizlerde kalmanın getireceği sorunları daha iyi anlamıştı. Kendi öz halkı burada hastalanarak yok olacaktı, en sevdiği arkadaşı hastalanarak yok olacaktı… Buna dayanamazdı. Kankar'ı çağırdı; *"Ey Kankar!"* dedi. *"Yarın Kank suları aydınlattığında kuzey saçaklarını ziyarete gideceğiz. Naksılar hazır olsun! Bulunlar hazır olsun!"*

Kankar, liderliği benimsemişti. *"Yüce Lahama!"* dedi. *"Elim elindir, elin gibi çözülecek sorunlar… Sözün sözümdür, sen söylüyorsun gibi duyacak kulaklar…"* Sözünü bitirir bitirmez geri geri yüzerek ayrıldı. Çerik Kankar'ın bu halinden hoşlanmıştı; Kankar neredeyse Lahar gibiydi. Sorumluluğunu biliyordu, yönetmeyi biliyordu. Kararlıydı, ona güvenebilirdi. Biliyordu ki Naksıları elinde tutmadıkça Damkalara hükmedemezdi. Naksıları elinde tutmadıkça Bulunlarla çatışmayı engelleyemezdi. Nasıl Bulunları Sama aracılığıyla yönlendiriyorsa Damkaları da Kankar aracılığıyla yönetecekti. Anladı ki iki halkı bir araya getirmek gereksizdi, onları ayrı ayrı yönetebilirdi. Onlar ayrı ayrı daha sevinçle yaşayabilirlerdi. Çatışmalardan uzak kalabilirlerdi. Bulunun sevdiğini Damka sevmiyordu, neden bir arada olacaklardı ki?

Üstelik içindeki ses daha büyük, daha karmaşık bir yazgıdan söz ediyordu. Şimdi yeni bir toplum yaratmanın anlamı yoktu. Herkes kendi halinde güzeldi, herkes kendi halinde iyiydi, herkes kendi halinde mutluydu…

Bu karar Çerik'i rahatlattı. Ama yazgısının ağırlığı başını ağrıtıyordu. Son uykusundan beri ne zaman gözlerini kapasa zihninde yedi ezber birden canlanıyordu. Bu iç ses değildi, bu Nak'ın zihnine akıttığı fazlalıktı, seziyordu. Ezberleri bütün

Damkalar biliyordu ama onlar doğar doğmaz Nak zihinlerine yerleştiriyordu. Oysa Çerik yetişkinken Ezberler zihnine yerleştirilmişti. Bu yüzden ezberler zihninde yerleşik değildi, yabancıydı… Sık sık başka şeylere karışıyor, başka çağrışımlara neden oluyordu. Ezberler gerçek miydi? Nabra gerçek miydi? Anka ya da Mardak gerçek miydi? İnanmakta zorlanıyordu. Üstelik iç sesinin bir cümlesi bütün bildiklerinden şüphe etmesine neden oluyordu; "Ey kişi! Şimdiki zaman! Bilip bilmediğin, görüp görmediğin, duyup duymadığın bu evrende…"

Acaba bildikleri gerçek miydi? Gördükleri gerçek miydi? Duydukları gerçek miydi? Ezberler gerçek miydi? İç ses gerçek miydi? Şüpheleri vardı… Yalnız kaldıkça şüphe içini yiyip bitiriyordu. Bir karar verse, bir inansa yüreğindeki düğüm çözülecekti… Ne var ki küre gerçekti, lacivert taş gerçekti; ona dokunmuştu, onun içinde uyumuştu. O, canavarlardan Çerik'i kurtarmıştı. Nak gerçekti, onunla konuşmuştu, onunla birlikte olmuştu… Onu toprağa koymuştu, Nak gerçekti… Peki ama ezberde olmayan bu savaş, ezberde olmayan bu seçilmişlik?

Çerik yazgıya bir inanıyordu, bir inanamıyordu. İkircikli dolanıyordu mağarasında. Sıcak ruhunu bunaltınca atlayıp dışarı çıkıyor, kayalara yaslanıyor, derinlere dalıyordu. Kendini bulmak için aklına ne geliyorsa yapıyordu. Ancak bir çözüm bulamıyordu.

Yolculuğa çıkmadan önceki öğleden sonra mağarasına Kankar'ı çağırdı. Belki onun yanında düşünürse kendi çelişkilerini görebilirdi. Belki bir karara varabilirdi, rahatlayabilirdi.

"Ey Kankar" dedi. *"Başkasının seçimi senin yazgın olabilir mi?"*

-Olabilir yüce Lahama, dedi Kankar. Çerik böyle bir yanıt

beklemiyordu, hatta bir yanıt beklemiyordu.

-*Nasıl olabilir?* diye sordu.

-*Nak bana yazgı verdi, benim yerime yazgımı seçti… Yaşadıklarım benim yazgım değilse kimin yazgısı?* diye sordu.

Bu soru Lahama'nın zihnine yıldırımlar düşürdü. Sadece hizmet etmeyi yaşamak olarak bilen bu Damka öyle bir şey söylemişti ki Lahama alt üst oldu. Eliyle dışarı çıkmasını işaret etti, düşünmeye ihtiyacı vardı. Ezberlerin bir yerinde, "Kimse kimsenin yazgısını yaşayamaz." deniyordu. "Kimse kimsenin yazgısını yaşayamazsa, kimse kimseye yazgı veremez de…" diye düşündü. Ama Nak yazgı veriyordu, buna bu mağarada kendisi de tanık olmuştu. Belki kendisi de yazgı veriyordu, genç Naksı'yı lider olarak belirlemişti ve işte o yazgı yaşanıyordu. Bunu nasıl açıklayacaktı? Daha bu sabah yeni bir yazgı belirlememiş miydi? Bulunlar ve Damkaların ayrı yaşamasına karar vermemiş miydi? Bu karar yazgı değil miydi? Bundan sonra Bulunlar ve Damkalar bu karara göre yaşamayacaklar mıydı? Üstelik kendinden sonra Damkaları yönetsin diye Nak onu seçmemiş miydi? Damkaların yöneticisi olmasını Lahar'ın kararı belirlememiş miydi? Şimdi sırtında taşıdığı onca yük sadece kendi seçimi miydi? Belki de sadece bir kez kendi yazgısını belirlemişti; bir kez, Ataza'dan yola çıktığında kendi yazgısını belirlemişti.

"Demek ki" dedi, *"Yazgı sadece benim seçimim değil, başkalarının da seçimi… Ama yine de ya kabul ederim ya etmem… Demek ki başkaları seçse de, koşullar seçse de yine düğüm benim yüreğimde… Kabul ederim yahut etmem…"* Kendi kendine konuşacağına yüksek sesle konuşmuştu. Bunu duyan Kankar, Lahama'nın kendine seslendiğini sanarak sıcak mağaraya geldi. *"Yüce Lahama, buyurun!"* dedi. Lahama şaşırdı, ama madem Kankar gelmişti ona bir soru daha sormak istiyordu.

-Ey Kankar, diye seslendi, *Nak senin yazgını belirlediğinde buna ya uyacaktın ya uymayacaktın, değil mi?*

-Evet Yüce Lahama, dedi.

-Peki, nasıl karar verdin?

-Yazgı reddedilmez Yüce Lahama, dedi.

Kankar'ın bu kararlılığı Lahama'yı hem hayrete düşürüyor hem hoşuna gidiyordu.

-O halde Kankar, yazgını sahiplen ve yolculuğa hazırlan… Hazırlık bitince bana haber ver.

Kankar başı önünde geri geri yüzerek mağaradan ayrıldı.

İkircikliğin, kararsızlığın derin acısını hissediyordu ve böyle yaşayamazdı. Ya iç sesine kulak verip yazgısını kabullenecekti; bir sanrı olsa da onu kabullenecek, böylece sularda daha güçlü kuyruk sallayacaktı ve söyleyeceklerini daha güçlü söyleyecekti. Ya da onu reddedecekti. Ama Kankar demişti ki, *"Yazgı reddedilmez…"* Ama edebilirdi. Peki, edince ne olacaktı, nasıl yaşayacaktı? Bir amacı, bir yolu olmadan nasıl dolanacaktı bu sularda? Neye göre karar verecekti? Üstelik bir hedefi olmadan yaşamayı biliyordu, Ataza'da sadece yemek ve çiftleşmek dışında bir anlamı olmayan o soğuk döngüyü biliyordu. Bunun için hayatını tehlikeye atıp yola çıkmamış mıydı? Bunun için sevdiklerini, bunun için bildiklerini terk etmemiş miydi? Çerik'ten Lahama'ya dönüşmemiş miydi?

Derin bir nefes aldı, suya dalıp çıktı. Gün ışığı iyice azalmıştı, ancak renk görüsüyle görüyordu her şeyi. Mağaranın kapısında Kankar'ı fark etti. *"Yüce Lahama…"* diye mırıldandı Kankar, *"Naksılar hazır, Bulunlar hazır, Apsa ışıklarını toplayıp gitti, göç için buyruğunuzu bekliyoruz."*

"Ey Kankar, Naksılara de ki kuzey saçaklarına gidiyoruz, yolu yönü iyi tutsunlar… Bulunlara de ki soğuk sulara gidiyoruz, yan yana yüzüp birbirlerine yardım etsinler…" Kankar ayrıldıktan sonra bir süre mağaranın güzel sütunlarına baktı; renk görüsüyle çizgi çizgi, kuşak kuşak sütunları vardı. Bu mağarayı çok sevmişti, bir daha burayı göremeyecekmiş gibi her yerine yeniden baktı. Sonra sıcak su mağarasından ayrıldı.

Bulunlar ortada, Naksılar onların etrafında bir sıra halinde dizilmişlerdi. En önlerinde Kankar vardı. İçinden seslenmek geldi; *"Ey suların iki yüzü! Sıcağın ve soğuğun evlatları! Herkes nerede iyiyse orada olacak! Herkes nereyi isterse oraya varacak! Dayanın, bir arada bulunun… Vakti gelince Bulunlar soğuk sulara kavuşacak… Vakti gelince Naksılar sıcak sulara kavuşacak… Şimdi yeni bir yazgı başladı. Yazgınıza sahip çıkın, yazgınız yaşayacağınızdır…"*

Sözü biter bitmez Lahama suya daldı. Kendini çok güçlü hissediyordu, ışık mevsimi yarışmasındaymış gibi hızla yüzdü. Mağaradan çıktı, topluluk onu takip ediyordu. Soluğu tükenene kadar yüzdü, sonra nefes almak için yüzeye çıktı. Ay henüz doğmuştu; suyun üstüne düştü düşecek gibiydi. İlk doğumunda Ay kocaman oluyordu ve gözlerine inanamadı; Ay'ın göğsünde su kuşuna benzeyen bir gölge vardı.

~ ikinci kitabın sonu ~